

తెనుగు — ఇంగ్లీషు నిఘంటువు

రచయిత:
విలియం బ్రౌన్

వెల. రూ. 5-0-0.

సంస్కృతి ప్రచురణ
(44)

సంస్కృతి ప్రచురణ - 44.

శిల విదు రూపాయలు.

ప్రథమ ముద్రణ

1818.

ద్వితీయ ముద్రణ - సంస్కృతి ప్రచురణలలో 1953.

ప్రకాశకులు :

కల్చరల్ బుక్స్ లిమిటెడ్,

31, మిరాన్ సాహెబ్ వీధి,

మంబై రోడ్డు : మద్రాసు-2.

ముద్రాపకులు :

స్వతంత్ర ప్రెస్,

31, మిరాన్ సాహెబ్ వీధి,

మంబై రోడ్డు :: మద్రాసు-2.

[అన్ని హక్కులు ప్రకాశకులవే.]

మా మాట

ఇది 1937-38 నాటి మాట. చదువుకుంటూన్న మిత్రుని పిల్లలకు కావలసిన 'తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువు' కోసం ఊరల్లా వెలికాను. కాని యెక్కడా దొరకదన్నారు. "1926 లోనో యేమో వావిళ్ళవారు శంకర నారాయణగారి 'తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటువు' ప్రచురించారు. ప్రతులు అయి పోయాయి. మరల వావిళ్ళవారు ముద్రింపించలేదు. మరే 'తెలుగు-ఇంగ్లీషు డిక్షనరీ' బజారులో లేదు" అన్నారు, ఒక రిద్దరు గ్రంథ విక్రేతలు.

పోనీ పాతప్రతి యేదై నా దొరుకుతుంటేమోనని పాత పుస్తకాల అంగళ్లు వెతుకుతూవుంటే ఆదియప్పనాయకన్ వీధిలో ఒక పాత పుస్తకాల దుకాణ దారుడు (అరవ సోదరుడు) "నా వద్ద 'తెలుగు-ఇంగ్లీషు ఒకాబులరీ' వుంది. కాని మీ రా ధర యిచ్చుకోలేరు," అన్నాడు. "ధర యెంత తేమిటి?" అంటే, "పాతిక రూపాయలు" అన్నాడు. ఆ రోజుల్లో పాతిక రూపాయలంటే ఒక ఎం. ఏ., ఎల్. టి., గారి పదిహేనురోజుల జీత మన్నమాట. అదృష్టవశాత్తు జేబులో పాతిక రూపాయలుండడంవల్ల "యంత ధర?" అని అనిపించినా, సాహసించి పుస్తకం చూపమన్నాను. భద్రంగా దస్త్రంలో చుట్టి వుంచిన పుస్తకాన్ని లోపలినుంచి తెచ్చి చూపాడాయన. పుస్తకం తెరవగానే మొదటి పుటలో కనబడ్డ ప్రచురణ సంవత్సరం 1818 చూచి ముగుణి అయిపోయాను. 1848 లో ముద్రింపించిన 'కొక్కొకం' ప్రతిని నెల్లూరు జిల్లా, కొత్తూరు వాస్తవ్యులు, కీర్తిశేషులు శ్రీ గునుపాటి యేనాది రెడ్డిగారు యెన్నడో యిచ్చారు. 1818 లో తెలుగుముద్రణ వున్నదనిగూడా నాకు తెలియదు. అందుచేత '1818' నన్నెక్కువగా ఆకర్షించింది. పుస్తకం పేరు 'ఎ ఒకాబులరీ ఆఫ్ ది జెంటు ఇంగ్లీషు లాంగ్వేజ్' అని వున్నది. అప్పట్లో 'జెంటు' అన్న పదాని కర్థమేంటోకూడా తెలియదు. కాని 120 సంవత్సరాలనాటి పుస్తకం దొరికింది గదా అన్న సంతోషంతో కొన్నాను.

ఇంటికెళ్ళి తాపీగా చదివి చూచాను. చాల ఉపయోగకారి అని లోచింది. అందుచేత పిల్లల చేతబడకుండా నేనే భద్రపరిచి వుంచాను.

ఈ ఇంటికొచ్చిన మిత్రులకు చూపి పునర్ముద్రణనుగురించి వారి అభిప్రాయాన్ని అడుగుతూ వుండేవాణ్ణి. శ్రీ కాటూరి వెంకటేశ్వరరావు, పండితారాధ్యులు నాగేశ్వరరావు, నాల్గవ వెంకటేశ్వరరావు, విద్వాన్ విక్టం, పందిరి మల్లిఖార్జునరావుగార్ల వంటి మిత్రులు పునర్ముద్రణవల్ల ఉపయోగముంటుందన్నారు.

సంవత్సరంక్రితం పాత్ర పుస్తకాలను ఉన్నత పాఠశాలలలో పెట్టించుకునే ప్రయత్నంలో పుల్లంపేటకు వెళ్ళాను. అక్కడి ఉన్నత పాఠశాల తెలుగు పండితులు శ్రీ ఇ. వి. కె. శర్మగారు తమవద్ద 1848 లో ముద్రింపబడిన 'ఆంధ్ర దీపిక' అన్న నిఘంటువు (తెనుగు-తెనుగు) వున్నదని, మేము పునర్ముద్రించేటయితే యిస్తామని అన్నారు. వారి సూచనవల్లనే చేతనున్న యీ 'జెంటు నిఘంటువు'ను మేము పునర్ముద్రింప పూనుకున్నాం. వారు పంపిన వెంటనే 'ఆంధ్ర దీపిక'ను గూడ పునర్ముద్రింప ప్రయత్నిస్తాం. పాతక మహాశయులవద్ద 'ఆంధ్ర దీపిక' వున్న మాకు పంప ప్రార్థన.

నెల్లూరుజిల్లా, కోట గ్రామ వాస్తవ్యులు, మా చిన్నాయనగారైన శ్రీ గాలి సీతారామయ్యగారు యీ ప్రయత్నంలో మాకు ఉపయోగకారిగా నుండుటకు తమ వద్దనున్న బ్రాహ్మం రెండు సంపుటాలను—తెనుగు-ఇంగ్లీషు, ఇంగ్లీషు-తెనుగు నిఘంటువులను—సంపాదించారు. ప్రూపులు చదవడంలో, వేళాపాళా లేకుండా మే మెప్పుడు ప్రూపులు పంపినా, వెంట వెంటనే సరిచూచి పంపారు మిత్రులు శ్రీ బులుసు వేంకటరమణయ్యగారు. మే మి నిఘంటువును ప్రచురిస్తున్నామని, దీని తొలిపలుకు వ్రాయుట కుపయోగపడు పుస్తకా లేవేనా తమవద్ద నున్నవి పంపమనే వెంటనే శ్రీ పాతూరి నాగభూషణంగారు 'తెనుగు నుడిదండలు' అను రచనను, యింకా పుస్తక రూపాన వారి ప్రెస్సునుండి వెలువడకముందే, పంపారు.

మేము కోరగానే మా వేడుకోలును స్పాటించి శ్రీ గిడుగు వేంకట సీతాపతిగారు 'పరిచయ వాక్యాలు' (నిఘంటు రచనా చరితామము) గ్రాసీ యిచ్చారు.

చూత్యకలోని నాలుగు పుటలు ఆంధ్ర పాతక మహాశయులవద్ద దొరుకతవేమో అని మేము లేఖ రూపాన వ్రాసిన ప్రార్థనను ఆంధ్ర పత్రిక, ఆంధ్ర ప్రభ నిర్వాహకులు ప్రచురించారు.

దీనివందరికి మా కృతజ్ఞతాపూర్వక చందనాలు. పెట్టుబడి పెట్టలేక,

యీ నిఘంటువు యేపాటి పాఠకుల మన్ననను పొందగలదో? వూహింపబడిన
 లేక కొద్ది ప్రతులుమాత్రమే ప్రచురించాం. ఇందు దోషములున్న పాఠకులు
 మా కెరింగింప ప్రార్థన. పునర్ముద్రణమున చక్కబెట్టుకోగలం. మా యీ ప్రయత్నానికి
 ప్రోత్సాహ మివ్వమని ఆంధ్ర ప్రజలను ప్రార్థిస్తున్నాం. త్వరలోనే
 'ఆంధ్ర దీపిక' ను ప్రచురించే భాగ్యం పాఠకులు మాకు ఒనగూరుస్తారని
 నమ్మకం.

మద్రాసు.
 24-2-53.

విధేయుడు,
 కొత్తపల్లి సుబ్బరామయ్య.

ఇందులోని కొన్ని సూచనలు

<i>adj.</i>	—	adjective.
<i>adv.</i>	—	adverb.
<i>conj.</i>	—	conjunction.
<i>int.</i>	—	interjection.
<i>Item.</i>	—	దూషాంతరము : పర్యాయ పదము
<i>N. B.</i>	—	note well.
<i>par.</i>	—	participle.
<i>pl.</i>	—	plural.
<i>pre.</i>	—	preposition.
<i>pro.</i>	—	pronoun.
<i>sub.</i>	—	subject.
<i>v. a.</i>	—	verb - adverb.
<i>vide.</i>	—	చూడు.
<i>v. n.</i>	—	verb - noun.
<i>v. p.</i>	—	verb - participle.

నిఘంటు రచనా పరిణామము

భారతదేశ నిఘంటు చరిత్రలో వాస్తవముగా విశిష్టరూపమును పొందినవి రెండే దశలు : 1. పద్యరూపకోశముల దశ; 2. పాశ్చాత్య వైజ్ఞానిక సంస్కరణము కలిగిన తర్వాత అకారాదిక్రమమున నేర్పడిన నిఘంటువుల దశ. పద్యరూపమున నున్న యెడల కంఠస్థము చేయడానికి అనుకూలముగా ఉండగలదనే ఉద్దేశముతో సంస్కృత భాషలో అమరము మొదలయిన కోశములు 192 పుట్టినవి. కాని, అందులో 30 మాత్రమే గ్రంథరూపమును పొందినవి. మిగిలినవి నామమాత్రావశిష్టము లయినవి. వ్యాఖ్యాతలు తమ రచనలలో కొన్నిటిని పేర్కొన్నారే కాని నేటి కవి కనబడలేదు. కొన్నిచోట్ల ఆ కోశములనుండి వ్యాఖ్యాత లెత్తిచూపిన శ్లోక చరణభాగాలనుబట్టి ఆ కోశముల స్వరూప మూహించుకొనవచ్చును. శ్లోక సముదాయమును పద్యరూపములో నిమిడ్చి రచించే పద్ధతి సంస్కృత భాషకున్న, దాని ననుసరించుటచేత తెలుగు భాషకున్న ఉన్నట్లు ప్రపంచములో మరి యేదేశమందున్న, మరి యే భాషకున్న లేదు.

సంస్కృత భాషలో వెల్పడిన నిఘంటువులందు మొట్టమొదట పేర్కొనవలసినది వైదిక నిఘంటువు. దీనికి యాస్కుడు నిర్మిత మను పేర ఒక వ్యాఖ్యానము రచించెను. ఇది కేవలము వైదిక భాషకే సంబంధించినది. పిమ్మట సంస్కృత భాషకుగల చాలా కోశములలో సమానార్థకములైన పదములు స్వర్గ, భూమి, పాతాళాదివర్ణములక్రిందను, అనేకార్థములుగల పదములు ప్రత్యేకముగా మరియొక ప్రకరణమునందును కనబడుతున్నవి. ఇందులో ఏ పద మెక్కడనున్నదో నులువుగా తెలిసికొనుటకు ఏదైనా ఒక అకారాది వర్ణక్రమమునుబట్టి పదముల నేర్పరచవలెనన్న ఆశయము పాశ్చాత్య వైజ్ఞానిక సంస్కరణము కలుగకమునుపే మన దేశములో పుట్టినట్లు మన సంస్కృతాంధ్ర నిఘంటువులే విశదపరచగలవు. సంస్కృతములో 'అమరకోశము' ప్రఖ్యాతమైన ప్రాచీనకోశము. దానిలోగల లోపములను పూర్తిచేసే ఉద్దేశముతో 13-వ శతాబ్దములో పురహస్తముదేవు అనే కళింగదేశ రాజు 'త్రికాండ శేష' అనే పేర నొక కోశమును పద్యరూపముననే రచించినాడు. ఈ రెండింటిలోను

మొదటి రెండు కాండలందును విషయానుక్రమణమున్ను, తృతీయకాండలో అకారాదిశబ్ద నిరూపణమున్ను కలవు. ఆమరసింహుడు విడిచిన పదములను ఎత్తుకొని పురుషోత్తమదేవు అర్క మొదలుకొని స్నేహశబ్దము వరకున్న గల శబ్దములకు నానార్థములను వివరించినాడు. 14 వ శతాబ్దములో 'దేశి నామ మాలా' (రత్నావళి) అనే శేష్యతో ప్రాకృత నిఘంటువును రచించిన హేమ చంద్రుడు "అథ అకారాదయోహ్యక్షరాః శబ్దాః సంగృహ్యంతే" అని అజ్ఞః (= అద్యః) అనే శబ్దము మొదలుకొని హైరంబ శబ్దమువరకునుగల ప్రాకృత శబ్దములను పేర్కొన్నాడు. ఈ హేమచంద్రుడే 'అనేకార్థ సంగ్రహము'నే సంస్కృత శబ్దకోశములో మూడు విధములయిన క్రమములను పాటించినాడు :

1. అక్షరసంఖ్యనుబట్టి ఏకస్వర శబ్దాః ద్విస్వర శబ్దాః, ... ఈ విధముగా ఒకటి మొదలు ఆరు అక్షరములవరకున్న గల శబ్దములను ఆరు తరగతులుగా ఏర్పరచినాడు.
2. ఏకాక్షర శబ్దములలో అకారాదిక్రమము పాటించి, రెండు, మూడు నాలు, ఐ, ధారు వర్ణములగల పదములను అంతమందుగల అక్షరములనుబట్టి ద్విస్వర కాంతాః... అని ఈ విధముగా కాంతములనుండి హంతములవరకున్న క్రమము పాటించి శబ్దములను పేర్కొన్నాడు.
3. ఇక ఒక్కొక్క వర్ణములో - అనగా ద్విస్వరనాంతములు, పంచస్వరహంతములు, షట్స్వర వాంతములు... ఈ విధముగా ఏర్పడిన వర్ణములలో - అకారాదిగా శబ్దములను పేర్కొన్నాడు. 'మేదిని' అనే కోశముకూడా చాలా ప్రసిద్ధిపొందినది. అందులో కూడా మేని వివరించిన మూడు విధములయిన క్రమములున్ను పాటించడమయినది. అయితే, అందులో చిన్న భేదము లేకపోలేదు. హేమచంద్రుడు మొట్టమొదట అక్షరసంఖ్యనుబట్టి వర్ణము లేర్పరచి అందులో తక్కిన రెండు లక్షణములున్ను పాటించి విభాగము లేర్పరచినాడు. 'మేదిని'లో మొట్టమొదట అంత్యాక్షర క్రమమునుబట్టి వర్ణము లేర్పరచి, అందులో తక్కిన రెండు లక్షణములున్ను పాటించి విభాగము లేర్పరచినాడు. 12 వ శతాబ్దాంతములో కులోత్తుంగ చోడదేవుని కుమారుడైన రాజరాజ చోళదేవుని ఆదరమున కేశవస్వామి రచించిన 'నానార్థ వంశీపము'నే నిఘంటువులో మొట్టమొదట ఒకటి మొదలు ఆరువరకున్న అక్షర సంఖ్యనుబట్టి ఆరు కాండములక్రింద శబ్దములను వివరించి, ప్రతి కాండములోనుగల శబ్దములను స్త్రీ, పుం, నపుంసక, వాచ్య లింగ, నానా లింగములక్రిందను అంతర్భాగముల నేర్పరచి ప్రతి భాగములోనుగల శబ్దములను అకారాదిగా వివరించడమయినది.

మేని వివరించిన కోశము లన్నిటను తుదకు ప్రతి చిన్న వర్ణమందున్ను

గల పదములను అకౌరాదిగా పేర్కొనవలెనన్న ఆశయ ముండెననుట స్పష్టము. మన తెలుగుకోశములలో 1619-37 నడుమ వెలసిన 'చౌడప్ప సీసపద్యములకోశము' మొదలుకొని ఈ 20-వ శతాబ్దిలో అమలాపురపు సన్యాసి కక్కిరచించిన 'సర్వాంధ్రసార సంగ్రహము'వరకున్న అనేక కోశములు పద్యరూపముననే వెల్వడినవి. అందులో గణపవరపు వేంకటకవి రచించిన 'వేంకటేశాంధ్రము', డిడిపాటి లక్ష్మణకవి ప్రణీతమైన 'ఆంధ్రనామ సంగ్రహము', 'ఆంధ్ర రత్నాకరము', అడిదము నూరకవి రచితమైన 'ఆంధ్ర నామశేషము', కన్తూరిరంగకవి రచించిన 'సాంబ నిఘంటువు', నుదురుపాటి వేంకటకవి రచించిన 'ఆంధ్ర భాషార్థము' ముఖ్యమైనవి. సంస్కృత కోశములవలెనే అన్ని పద్యరూపమున నున్న వేకాని, సంస్కృతకోశములు పాటించిన అక్షర క్రమ నియమము ఎక్కడా కనబడదు. ఆంధ్ర భాషార్థములో అవ్యయవర్ణమందును, క్రియావర్ణమందును అకౌరాదిక్రమము ననుసరించే ప్రయత్నము జరిగినది; కాని, సమానార్థములైన పదములు చేర్చవలసివచ్చుటచేత ఆ క్రమము నిలువలేదు.

ఇవికాక కొన్ని లక్షణ గ్రంథాలలో శకటరేఫ, సాధురేఫ వివేకార్థము కనబరచిన శబ్దముల పట్టికలు పద్యరూపముననే ఉన్నవి. అందులో అకౌరాది వర్ణక్రమము పాటించబడినది. అప్పకవీయములో "అచ్చులమీదను హల్లుల మీదను గలుగు రేఫ అకారములు వచింతు"నని రెండు డెడ్ల సీసమాలికలు రచితములయినవి. అకౌరాదిక్రమము శబ్దముల మొదటి వర్ణమునుబట్టి చేయలేదు. ఉద్దిష్ట రేఫ వర్ణమునకు ముందున్న హల్లుర్ణమునుబట్టి చేయడమయినది. గిరగిర, వేగిరపడు, జేగురుకొండ, గురుపాండు మొదలయిన శబ్దములలో రేఫాక్షరమునకు ముందుగల గి, గు మొదలయిన వర్ణములనుబట్టి అకౌరాది వర్ణక్రమము కలదని గ్రహించవలెను.

కూచిమంచి తిమ్మకవిరచించిన 'సర్వలక్షణసార సంగ్రహము'లోతృతీయాశ్వాసమున రేఫద్వయ నిర్ణయమును తెలియజేసే పద్యము లనేకముగా గలవు. అందులో "అరియప్పన మరి సింజని" మొదలుగా "సారెలును పెళ్ళిసారె వేసారుటయును! సారెలును, సూరులును సేరు సైరణయును! సరవి సోరణ గండ్లును సారుకాఁగ! బరగునివి యెల్ల రేఫ లంబర శిశోజ" అని రేఫలుగల పదములు అకౌరాది శబ్దక్రమమున కనబడుతున్నవి.

అకౌరాది క్రమమును మన దేశమందలి కోశకర్తలు గ్రహించకపోలేదు. కాని, పద్యరూపమునగాక నేటి నిఘంటువులలో ఉన్నట్లు పట్టికల రూపమున నుడిదండలను ప్రదర్శించవలెనన్న ఆశయముమాత్రము పాశ్చాత్య వైజ్ఞానిక

సంస్కరమువలననే కలిగినదని చెప్పక తప్పదు.

పాశ్చాత్య దేశాలలోనైనా నిఘంటు నిర్మాణ ప్రయత్నము 15-వ శతాబ్దమునకు పూర్వము జరుగలేదు. మన దేశములో మొన్న మొన్నటివరకున్న తెలుగు మొదలయిన దేశభాషలయెడల పండితులకు ఆదరము తక్కువయి సంస్కృత భాషయెడల ఆదరము ఎక్కువగా నుండినట్లే, ఇంగ్లండులో 16-వ శతాబ్దమువరకున్న ఆంగ్ల భాషయెడల ఆదరము తక్కువగాను లాటిన్ భాషయెడల ఆదర మెక్కువగాను ఉండేది. అందుచేత లాటిన్ పదములను అకారాదిగా పేర్కొని, ఆ పదములను ఇంగ్లీష్ పదములతో అర్థవివరణము చేస్తూ రచించిన నిఘంటువులే ముందుగా వెల్వడినవి. 1440-1499 నడుమ ఆంగ్ల భాష పదములకు లాటిన్ భాష పదములను తెలియజేసే ఉద్దేశముతో 'ఆంగ్ల-లాటిన్ నిఘంటు' ప్రయత్నము జరిగినది. 1658 లో జాన్ మిల్టన్ మేనల్లుడైన ఎడ్వర్డ్ ఫిలిప్స్ 'న్యూ వర్డ్ ఆఫ్ ఇంగ్లీష్ వర్డ్జు' అనే పేరను అన్యదేశ్యములై వచ్చిన ఆంగ్ల భాషాపదముల నిఘంటువును రచించినాడు. 1730 నాటికిగాని నేటి రూపమున కనబడు నిఘంటు నిర్మాణము సాగలేదు. ఫ్రాన్స్ దేశములో 'ఫ్రెంచి నిఘంటువు' అంతకు కొద్దిగా ముందుగానే రచితమయినది. 1672-1740 నడుమను ఎడిసన్, స్విప్ట్ మొదలయిన ఆంగ్ల భాషా పండితులు, మన దేశమందలి పండితులవలెనే, భాషాపారిశుధ్యము వ్యాకరణము వల్లను, కోశమువల్లను భద్రముగానుండునన్న ఉద్దేశముతో నిఘంటు ప్రయత్నము తలపెట్టినారు. తత్ఫలితముగా ప్రఖ్యాత పండితుడయిన జాన్ సను శబ్దమిది పాటిస్తూ 'ఆంగ్ల భాషా నిఘంటువు'ను 18-వ శతాబ్దములో రచించినాడు. సమగ్రమైన ఆంగ్ల భాషా నిఘంటువులలో ఇదే మొదటిది. ఇది మరల మరల సవరింపవలసిన అగత్యములేకుండ కలకాలము నిలిచియుండగల ప్రామాణిక నిఘంటువు అనే అభిప్రాయము జాన్ సనుకే కాక ఆనాటి ఇతర పండితులకున్ను

నితే దేశభాషలు జీవముగలవి. ఆ భాషలను చూటలాడే జనుల విజ్ఞానముతోను, సంస్కృతితోను అవికూడా మారుతూ ఉండడము సహజము. ఇది వివేకముకలిగిన తర్వాత మున్నది నలుబది సంవత్సరముల కొకసారి వ్యాకరణమున్ను, నిఘంటువున్ను క్రొత్తగా వచ్చిన శబ్దములను, మరిపోయిన శబ్దాని రూపములను పాటించి సవరణ సౌందవలసి ఉంటుందన్న విషయము విజ్ఞులు గ్రహించినారు.

ఇంగ్లండునుండి మన దేశమునకు వచ్చినవారిలో మన భాషలయెడ

లను, వ్యాకరణములయెడలను ఆదరముగలవారు కొందరుండిరి. మన తెలుగుభాషయెడల ఆదరముగలవారిలో విలియమ్ బ్రౌన్, ఏ. డి. కాంబెల్, సీ. పీ. బ్రౌన్, ఆడ్లెన్, ఏ. గెలెటీ మొదలయినవారు ముఖ్యులు.

- ఇప్పుడు కల్చరల్ బుక్స్ లిమిటెడ్ అనే కేరసు సాంస్కృతిక విద్యా విషయక గ్రంథ ప్రకాశకులు ముద్రించి, ప్రకటించిన ఈ నిఘంటువును విలియమ్ బ్రౌన్ 1807 లో ప్రకటించెను. ఇతని నిఘంటువు వెల్వడిన తర్వాతనే కాంబెల్ 1810 ప్రాంతమున మరియొక తెలుగు-ఇంగ్లీష్ నిఘంటువును ప్రకటించెను. పిమ్మట 1852-54 నడుమ ఈ ఇద్దరికంటెను ఎక్కువ విద్యార్థుడును, ఎక్కువగా తెలుగుభాషలో కృషిచేసిన పెద్ద పండితుడును అయిన సీ. పీ. బ్రౌన్ పెక్కుమంది పండితుల సాహాయ్యముతో పెద్ద నిఘంటువులు రెండు 'ఇంగ్లీష్-తెలుగు', 'తెలుగు-ఇంగ్లీష్' నిఘంటువులు ప్రకటించినాడు.

విలియమ్ బ్రౌన్ ప్రకటించిన తెలుగు-ఇంగ్లీష్ నిఘంటువు సీ. పీ. బ్రౌన్ నిఘంటువుకంటె చాలా చిన్నదే అయినను, అకారాది వర్ణక్రమమున వెల్వడిన 'తెలుగు-ఇంగ్లీష్ నిఘంటువు'లలో ఇదే మొదటిది గనుకను, కాంబెల్, సీ. పీ. బ్రౌన్ నిఘంటువులకు మార్గదర్శకముగా నుండెను గనుకను, ఇందులో ఉపయోగపరణి ఎక్కువ స్పష్టముగా తెలియజేయడమయినది గనుకను, దీని ప్రతులు ఎక్కడనోకాని సాధారణముగా దొరుకుటలేదు గనుకను దీని నిష్పాదు మరల ముద్రించి, ప్రకటించుటవలన తెలుగుభాష ఎట్లు పరిణమిస్తూఉన్నదో తెలిసికొనగోరువారికి గొప్ప మేలుకలిగినదని చెప్పవలెను.

ఈ నిఘంటువును కాంబెల్ నిఘంటువును ప్రకటితములయిన తర్వాతను సీ. పీ. బ్రౌన్ నిఘంటువు ప్రకటితముకాక పూర్వమునను, 1848 లో మామిడి వెంకయ్య రచించిన 'ఆంధ్ర దీపిక' ముద్రితమునది. 1848 లో ముద్రితమైనా ఇది 1816 లోనే రచితమైనట్లు తెలియవచ్చినది. ఏదైనా విలియమ్ బ్రౌన్ ప్రకటించిన ఈ నిఘంటువు తర్వాతనే 'ఆంధ్ర దీపిక' రచితమైనది. ఇతను మునుపటి కోశములవలె పద్యరూపమునగాక అకారాదిగా ప్రాచీన ప్రబంధములనుండి పదములనుచేర్చి తెలుగుభాషలోనే అర్థ వివరణములను గావించి నూతన ఢక్కిని నిఘంటువును రచించెను. సీ. పీ. బ్రౌన్ ప్రకటించిన 'తెలుగు-ఇంగ్లీష్' నిఘంటువునకు విలియమ్ బ్రౌన్ రచించిన ఈ నిఘంటువు మార్గదర్శకమైనట్లే, శబ్ద రత్నాకరాది తెలుగు-తెలుగు నిఘంటువులకు 'ఆంధ్ర దీపిక' మార్గదర్శకమైనది కనుక దీనినికూడా ఈ సంస్కృతి ప్రచురణలవారు, మరల ముద్రించుట మంచిదని నా యభిప్రాయము.

విలియమ్ బ్రాన్ ప్రకటించిన ఈ నిఘంటువు ఆనాటి తెలుగుదేశములో వ్యవహారమందుండిన శబ్దములను తెలుగుభాషలో కృషి చేసి తెలిసికోగోరినవారికి ఉద్దేశించి రచితమయినట్లు కనబడుతున్నది. ఇందులో కేవలము గ్రంథములందే కాని వ్యవహారమందులేని పదములు నాకు కనబడలేదు. వ్యవహారమందుండిన పదములన్నీ కలవా? అనే ప్రశ్నకు సమాధానము చెప్పటము కష్టము. ఈ గ్రంథములోగల పదములన్నీ నాలుగువేలకంటె తక్కువగానే ఉన్నవి. ఇందులో తెలుగువారు సాధారణముగా ఇంటా బయటా వాడుకచేసే పదములే కాక కోర్టులలోను, కచ్చేరీలలోను వ్యవహారరీతిగా వాడుకొనే పదములుకూడా ఉన్నవి. అందులో కుంపిణీ, వారంటు, రిజిస్ట్రారు, ఫీజు, సమ్మన్సు, కంప్లెయింటు, అప్పెలాంట్ మొదలయిన ఆంగ్ల భాషా పదములున్ను, మహమ్మల్లు, మారీఫత్తు, యిజారా, యిజాఫా, ఫారీఖత్తు, వసూలు మొదలుగా పార్శ్వపురుషుల జాతులవారినుండి రివిన్యూ సంబంధముగావచ్చిన పదములున్ను, తెలుగుదేశమందు నిత్య వ్యవహారమందుండేవి కనుకనే ఇందులో చేర్చుకొనుట జరిగినది. ఈ నిఘంటువులో ఆ, ఆ లతోగల పదముల తర్వాత క కారముతోగల పదములే కనబడుటవలన తక్కిన అచ్చులతోగల పదములు లేనట్లు తోచును. కాని, ఇవి హల్దిగ్గములతో కూడియున్నవి. ఇ, ఈ, ఎ, ఏ లతో నుండవలసిన పదములు యి, యీ, యె, యే లతోను ఉ, ఊ, ఒ, ఓ లతో నుండవలసిన పదములు వు, వూ, వో, వో లతోను ఋకారముతో నుండవలసిన ఋషి మొదలయినవి రుకారముతోను ఆయా స్థలములందున్నవి. ఇవి తెలుగువారి ఆనాటి ఉచ్చారణమునుబట్టి ఆ విధమున కనబరచడము జరిగినది.

ఆయా శబ్దములకుగల అర్థ వివరణము ఇంగ్లీష్ భాషలో లేస్సగా వివిధ పరచడమయినది. అంతేకాక ఆ పదముల ప్రయోగము ఉదాహరణములతో విశదీకరించడముకూడా జరిగినది. (చూ. మాగ్నం... పెండి, పట్టు మొ.)

ఈ నిఘంటువు ఆంగ్ల భాష తెలిసిన ఆంధ్రేతరులకు, తెలుగువారికి, విద్యార్థులకు, ఆంధ్ర భాషా పరిజ్ఞానులకు తెలుసుకోగోరిన భాషా పరిశోధకులకు ఎక్కువగా ఉపయుక్తమయిన గ్రంథము.

దీనికి పీఠిక వ్రాయవలసినదని కోరి నన్ను గారవించిన, ఈ గ్రంథ ప్రకాశకులకు నేను చాలా కృతజ్ఞుడను. ఈ గ్రంథము పునర్ముద్రితమైనందుకు తగిన సద్వినియోగముకూడా పొందుగాక!

మద్రాసు - 5.

23-2-1953.

గి|| వేం|| సీతాపతి.

A
VOCABULARY
OF
GENTOO AND ENGLISH,
Composed of Words in Current Use, and Illustrated by Examples
APPLICABLE TO THE
FAMILIAR SPEECH AND WRITINGS,
OF THE
MIDDLE ORDERS AND MORE ELEVATED RANKS
OF THE
MODERN GENTOO PEOPLE,

—♦—
BY A SENIOR MERCHANT,
ON THE MADRAS ESTABLISHMENT MANY YEARS RESIDENT IN THE
NORTHERN CIRCARS.

MADRAS: 3366
PRINTED BY CONSTANTINE SAMPIE, AT THE COMMERCIAL PRESS.
1818.

P R E F A C E

——:(o):——

THE present Volume comprehending a part of the Work originally proposed for publication, under the title of a Grammar and Vocabulary of the Gentoo Language, is now offered to the Public in a detached and insulated form. It comprises a selection of words, with the English Translation of them, remarkable only for the familiar and approved use of them in the conversation and diction of the people, amongst whom the Gentoo Language of the present day is current. Why a separation and double use has been made of the work, and how it has happened to be so exceedingly tardy in making it's appearance, a very few words will explain. The other observations which the present occasion calls for, will not take up much of the Reader's time in perusing, nor will the time so bestowed, it is hoped, appear to have been fruitlessly induced.

At the period, when in the midst of my labours for bringing the work forward in print, I had reached the conclusion of the sheets comprehending the Grammar only, a rival work issued from another Press; also purporting to be a Gentoo Grammar. Unwilling that a predilection, often as hastily formed as it is too often erroneous, should be adopted in favour of that production, the resolution of making the two Works appear together compelled me to separate my Grammar (which possessed the stamp of priority over the other work by about seven years) from its

natural and avowed attachment to the Vocabulary. There was at least so much of principle in the violence committed by this separation, that it was dictated by a conscientious opinion of advancing the interests of the service by the measure, which had been an object of my avowed attention from the earliest period of the undertaking. A portion of self-pride, I am free to confess, intermingled its influence in the decision; and, if there was any thing of wounded feeling in the sensation, it arose from the reflection of seeing a work spring up so like my own in what it professed, and so unlike it in all the essential materials of which it was constructed.

In regard to the other question, I have to explain, that, called away from Madras upon official duties which prevented a daily revisal of the Press, the necessity of having the proof sheets transmitted to a distance for correction, may sufficiently account for the great deviation from the promised period of publication. Had I remained in Madras, there is no doubt the publication would have appeared in August last, as promised. I fear this explanation brings on another of a more delicate and important nature, as regarding the errors in print, which this mode of examining the proof sheets may unfortunately have caused. All I can say on this head is, to hope from the attention uniformly and assiduously bestowed on this part of my duty towards the public, as far as circumstances would admit, that the errors which may have crept in will neither be too numerous to give offence, nor yet so material as to call for censure.

Of the remaining points regarding the construction of the essential parts of the Vocabulary, I need make but a

cursory mention ; because, so much has already been said in my Preface to the Grammar, on every needful point connected with the Language as to render all observations in this place superfluous. In the Preface, the construction of the Grammar and the principle on which it has been framed, are fully laid open ; and it is only necessary to say here, that the Vocabulary is formed on exactly the same model. The one professes to teach the Language spoken and written at the present day ; the other, in like manner, displays the words and expressions and familiar phrases inherent in the Language most commonly in present use. It has also embraced those words of the Sanskrit or of any other Language, decidedly adopted and brought into use by habitual choice, either in speech or in writing : for it was recommended to the Learner in the Preface to the Grammar, that “he make frequent reference to the Vocabulary, in which few Sanskrit words of undoubted use and currency have been omitted.”

It must be confessed, that those who fastidiously delight in an abstract consideration of words, for ever pausing in order to determine whether it be an adopted or an original word from any particular Language, will be disappointed in their search for the distinctions throughout the pages of the Vocabulary, to set them right. No indicative S. or P. or E. is to be met with at the side of any words in the Vocabulary, to enable the leisure and lax attention of the Gentoo proficient to satisfy his curiosity, whether the word be Sanskrit, Persian or English ; whether it be an adoption or a derivation. On this head I have said something in my former Preface, in the two second paragraphs of the fourteenth page. I could not find room

fer these initials and at the same time place the Substantive word in a prominent situation, so as easily to be discerned from the explanations of it which immediately followed. I conceived of the two points, the latter to be the most material; and the initial letters were discarded.

Many words are of Persian or other derivation and adoption, greatly corrupted in the mode of speaking and writing them in the Gentoos, which, perfectly unimportant when referred to their original rank in any particular foreign Language, are essentially requisite to be introduced and highly proper to be known in their Gentoo form. They are used in all writings, and in all Revenue transactions, as explanatory of particular branches of the Revenue, or as phrases of a polite or political signification. Some might also be referred to in this respect, as adopted from our own Language, though these have not, until of late years, been so generally brought into use. They are now, however, coming into daily practice; and there cannot be a doubt, as our Indian Empire extends itself or as it increases in importance and stability, and as our policy may lead us to encourage the measure, these adoptions from our own Language will daily become more prevalent and more habitual. In this latter branch (I mean, the selection of words from the English) the Vocabulary will be found rather sparing; because, having in contemplation the framing of a counterpart work, to be a *Vocabulary of English into Gentoos*, it necessarily must compel me to introduce in that work a very great variety of words of this description, from the impossibility of finding Native Gentoo words to express an adequate and corresponding meaning.

In regard to quantity, I freely admit, that the aim of the Vocabulary never imagined more than such a selection of words, as would contribute readily to assist the assiduity of the student in acquiring a competent knowledge of the Language. It was never meant to be so entire a collection as the strict rules of a Dictionary may demand; in which there ought perhaps not to be a single word omitted, of which the Language is susceptible. I lament that time, no less than the original plan of the work, did not permit me to do more. I lament that it should have compelled me to discard many very useful and highly important words of the language, both in science and in the arts and manufactures, as well as in the Commercial branches of the Hindoo people which, though principally drawn from foreign sources, are adoptions which have now become the ingrafted and legitimate terms and acceptations of the Gentoo Language. I am not, however without some resource in this dilemma, if I can within any reasonable period after the present publication, contrive to bring forward the Volume in contemplation of English into Gentoos. It is obvious, that in all those specific omissions to which I now advert, the Native Translation of every useful and every refined term, and every familiar phrase and expression in the English, may have its denoted meaning annexed to it in that work. By this means, the defect of brevity and the lack of expressive and significant terms, if observable in the present work, will be remedied in the most effectual and most satisfactory manner.

With a view to qualify the nature of that brevity which has been noticed as a defect in this Volume, it may be proper to develop so much of the plan as relates

to this subject. Under any particular word such as I distinguish as a *primary* word, others will frequently be introduced as *collateral* words, which will afterwards be wholly omitted in any other place. For example, under the primary word గుంధం *Gundhum*, understood for a pleasant smell, will be found దుర్గుంధం *Doorgundhum*, bad smell. Now the word దుర్గుంధం being here introduced in a compound sense, will probably not be found in any place of the Vocabulary as a primary word. In this manner, a great variety of words will be found in the body of the work, which should be searched for according to the rule now pointed out; and perhaps, the brevity apparent on a first sight, will be found, on a closer inspection, to possess a very ample and effectual corrective.

It may also be remarked, that there is a vast number of words and technical terms, though perhaps not introduced as primary or leading words, which are to be found scattered over the Vocabulary, in the variety of examples introduced to shew the way in which any principal or primary word should be used. The great assistance which these examples will afford, to those who may be doubtful of the application of any particular word, will induce a perpetual reference to them; and by that reference new words will occasionally develop themselves and become casually known, which may perhaps not have found their rank in the general scale of principal words. Since the Gentoo literature is so deficient, that scarce any approved author can be named from whom to draw any appropriate quotation, and in the modern state of the Language not a single one, it has followed as a necessary expedient to introduce sentences on matters most familiar in common

life. There is an advantage to be derived from this alternative, I think, much superior in a work of the nature here professed; which does not pretend to a vain and fallacious attempt to teach the Language as a study, with a view to understand the writings in poetry or history. This I apprehend, would become rather an unavailing research and an idle attempt; for, with every assiduity and talent devoted to the object, will any one seriously tell me, that the result would repay his labour or justify the inconvenience of mis-spent time! But, to instruct the scholar in the current acceptation of the Language, in all its decisive and peculiar changes, both as the *Caapoo* and the *Dhorra* speaks it at this day, that is to say, both the *Vulgar* and the *Polished* uses of it amongst the moderns; these are the great and justifiable advantages to be anticipated from a work of the nature now offered to the service.

It occurs to me to mention in this place, that in whatever local information of Castes, of the manners and habits of the native Gentoos, of the religious ceremonies of the Hindoos, in short of all such casual information as the opportunity of introducing the subject has given rise to, the particulars have been collected from the best and most authentic authorities in my power to obtain; they are also recorded in the fairest and most unbiassed colours in my power to describe. Though nothing very elaborate has been offered on these topics, there is something of interest attached to it; and, as opinion will frequently waver on abstruse enquiries, and the reader may feel a doubt in fixing his judgment, I have thought it might be satisfactory under such an impression, to give him a solemn assurance, that the information displayed in this work on matters of this nature,

was not the casual production of indifferent communication, gathered without further pains, and meant merely to fill the space intended for it. On the contrary, every article of this description has been carefully examined, stands corroborated by the most impartial testimony of its truth and propriety, and will bear the test of the strictest scrutiny.

In the arrangement of the Initial Letters under which the words of the Vocabulary are classed, I have chosen the order of the Gentoo Alphabet, as most suitable to the genius of the work. Very few of the Letters have been rejected, as the native Alphabet stands displayed in the Grammar which has preceded the Vocabulary. The Letters preserved for the purposes, are as follows; అ ఆ క ఖ గ ఘ చ ఞ ఝ ట ఠ డ డ త ధ న ప ఫ బ భ మ య ర ల వ శ ష స హ ఙ making altogether thirty in number; which excludes the number of Six Letters, inserted in the Alphabet, incapable of being made leading letters at the head of any of the columns. I lament being compelled in this place to mention, that with all the precaution and care possible, there has been no attainable mode devised that could overcome the defective type with which many of the Letters have been impressed. Those letters in particular which require the *attachment* or *detachment* of the symbolic Vowel, to render their signification noted and understood, are miserably imperfect. It is proper therefore to guard the Student against a too hasty perusal of the words, in which the following letters are comprised; Viz. న న ప వ ష హ na; sa; pa; va; sha; ha.

The distinction in these letters has already been sufficiently adverted to in the Grammar, even as it regards

words in which they occur in their perfect state; when, in the unfortunate predicament which they labour under from a defective type, they assume a false appearance in the manner of applying the distinguishing mark of the Vowel, it would be unpardonable not to draw the attention of the Reader to the circumstance. After the eye is become habituated to the letter, however, the distinction will by degrees be conceived without difficulty; and, after all, we cannot be altogether unmindful of the peculiar cast of the Language itself, which, in the manner of writing it and particularly in the broken and current hand rejects almost entirely the symbolical marks of the Vowels. It is indeed to be lamented, that for the express purpose of shewing the different modes of writing and of explaining more minutely this peculiarity of the Language, we are totally destitute of types to produce the examples, in the manner of most philological works. In progression of time and as attention to the subject becomes more earnest and more warmly applied, this defect may probably be supplied. For there cannot be a doubt of it's use, fully as much as the display made in the different Characters of the Niskhi, the Talik, and the Shekest of the Persian writing.

There is but one remaining observation to make, but it is one of peculiar Interest, and with that, I leave the Reader in possession of the Volume, as it is now offered for his inspection. This communication regards the sound of some of the letters, which cannot in any other way be taught, than by some such method as has been here adopted.

The letters so formed are the $\approx$ the $\approx$ and the $\approx$ the two former of which admit of two changes in their sound,

and the latter of three. These various distinctions, with a view to perspicuity, have been placed in a separate Index below, and will admit of an easy reference from the Vocabulary.

By observing, for example, in the Vocabulary the word చల్లడం to *sprinkle*, having the initial *b* over it; I refer to the Index below and I observe the చ to be pronounced *tsa*; consequently the word చల్లడం will sound *tsalladum*. On the contrary; if I turn to the word చరపడం to *spoil* or *corrupt*, I find the చ has an initial *a* placed over it, which on reference to the Index is made to sound *cha*. The word must therefore be sounded *charrapadum*. It is needless to remark, that to pronounce either of these words differently, that is to say, to pronounce the one *tsarrapadum* and the other *challadum*, would be as ridiculous, as if we were in English to call it *sheese*, instead of *cheese*; or *shop*, instead, of *chop*. The same importance in the sound is attached to the two other letters వ and ఙ as particularly pointed out in regard to all of them in the Grammar.

INDEX OF TELUGU LETTERS CHANGEABLE IN THEIR PRONUNCIATION.

చ	sounds	<i>cha</i>	- in	చక్రం	<i>chackrum</i> , a wheel.
చ	sounds	<i>tsa</i>	- in	చస్సు	<i>tsamsoo</i> , the breast.
జ	sounds	<i>dja</i>	- in	జవాది	<i>djavaady</i> , civet.
జ	sounds	<i>za</i>	- in	జబ్బ	<i>zabba</i> , the arm.
వ	sounds	<i>va</i>	- in	వయసు	<i>vyassoo</i> , age.
వ	sounds	<i>wa</i>	- in	వతి	<i>wattec</i> , a wick.
ఁ	sounds	<i>oo</i>	- in	ఁండడం	<i>oondadum</i> , to be.

William Brown

***

అక్క *sub.* అక్కఱ|అక్కరలు. Elder Sister. vide అప్ప.

అక్కట *int.* Alas! It is also expressed by అయ్యో!

అక్కడ *adv.* There. అక్కడచూడు Look *there*. అక్కడినుంచి From *there* or *thence*. అక్కడినుంచి వచ్చినాను I came from *thence*. When అక్కడ is joined to a word terminating in *ee*, it is written అక్కడి such as అక్కడి నుడి The Pagoda of *that place*. ఆచోటు; ఆవల.

అక్కర *sub.* అక్కర|అక్కరలు. Need; necessity; want; occasion. అక్కరలేదు No *need*; no *occasion*. It is generally used in the same sense, as *by no means*. నాకు అక్కరలేదు I *by no means* want it. vide అగత్యం. అక్షేత; ప్రయోజనము.

అగత్యం *sub.* అగత్యపు|అగత్యాలు. Necessity; need; want. యీ వస్తువులతో నాకు అగత్యంలేదు I have no *need* of these things. vide నిమిత్తం. అవశ్యం.

అగత్యమైన *adv.* Necessary; needful. యిది అందరికీ చాలా అగత్యమైన పని This is a very *useful* business for every body.

అగపడడం *v.n.* అగపడుతూ|అగపడి. To observe; to appear; to seem. అతనికి అక్కడ అగపడ్డారుకారు He did not *discover* them there; that is, they did not appear to him there. అతను చెప్పిన మాటలలో ఆలోచన అగపడలేదు It did not *appear* so from what he said. కనపడడం Item.

అగపరచడం *v. a.* అగపరుస్తూ|అగపరిచి. To make appear; to disclose; to develop. ఆతెక్క అతనికి అగపరిచినాను I made the particulars of that account *appear* to him. యిప్పుడు నీకు చెప్పినమాట యెవరికీ అగపరచవద్దు You must not *disclose* to any one, what I have now told you.

అగ్గి *sub.* అగ్గి|అగ్గిలు. Fire. vide నిష్ప. అగ్ని.

అగ్ని హోత్రం *sub.* అగ్ని హోత్రపు|అగ్ని హోత్రాలు. Fire. vide అగ్ని.

అచ్చ *adj.* Pure; clear; unadulterated. అచ్చ వెండి Pure silver.

అచ్చ బియ్యం *Unmixed* rice. అచ్చ తెనుగు Pure Telugu.

అచ్చు *sub.* అచ్చు|అచ్చులు. A stamp; a mark; impression. అక్షరాల

అచ్చు An *impression* of letters. చెల్లుపుఅచ్చు These are thick pieces of clammy sugar, or jaggery (as it is termed in India) with Images stamped upon them, like the Gingerbread cakes in England. ముద్ర: కుద్రము: *v.* దండుగను యిచ్చు.

అర్జీ *sub.* అర్జీ, అర్జీలు. A Petition; usually termed *Arzee*. అర్జీదాస్తు Item.

అటకాయించడం *v.a.* అటకాయనూ|అటకాయించి. To hinder; to stop.

అటకావు *sub.* అటకావు|అటకావులు. Hindrance; prevention; stop. అటకావుచెయ్యడం To *hinder* or *prevent*. మనుష్యులను ఆ తోటకు వెళ్ళకుండా అటకావుచేస్తాడు He *prevents* people from going into that garden.

అట్లా *adv.* So; thus. అట్లాగు Item. అట్లాచెయ్యి Do *so*. అట్లా చెప్పండి Speak in *that manner*.

అటు *adv.* That way; in that direction. అటుగా Item. అటువెళ్ళి నాడు He went in *that direction*. అటువంటి *Such a one*. అటువంటిమనిషి *such a sort of person*. The word అటువంటి is frequently used in the same sense. అటుతరువాత *After that; then; since then*.

అడకత్తు *sub.* అడకత్తు|అడకత్తులు. The name given to an instrument used for breaking the betel nut, something in the shape of nut-crackers, with two sharp edges near the joint.

అడగడం *v. a.* అడుగునూ|అడిగి. To ask; to require; to demand. నిన్ను యేమైనా అడిగినాడా? Did he *ask* you for any thing? అక్కడికివెళ్ళి అడుగు You may go there and *ask*. నా బాకీ నిమిత్తం అడిగినాను I *demand*ed the payment of my balance.

అడ్డగించడం *v. a.* అడ్డగిస్తూ|అడ్డగించి. To oppose; to cause hindrance. అడ్డగించుకోవడం Item.

అడ్డబాస *sub.* అడ్డబాస|అడ్డబాసలు. A *Trinket* worn by Hindu women between the nostrils. వీధి బాకీ.

అడ్డం *sub.* అడ్డం|అడ్డాలు. An obstacle; or any thing opposed to you. అడ్డంరావడం To *oppose*; to *front*. అడ్డంపడడం or వుండడం To

be *opposed*. అతను నామాటకు అడ్డం వచ్చినాడు He came and *took up* my words. నేను వెళ్లుతూ వుండగా దారిలోకి అడ్డంవచ్చి నన్ను కొట్టినారు As I was going along, they *came up to* me and beat me. అక్కడికి వెళ్ళడానకు గోడ అడ్డం వున్నది To go to that place, a wall is *in my way*.

అడ్డీ *sub.* అడ్డీ. అడ్డీలు. A deposit. vide అరవు.

అడివి *sub.* అడివి. అడువులు. Wild, uncultivated country, covered with bushes, commonly called *jungle*. అడివిలో నుంచి మహాచెడ్డ పెద్దపులి వచ్చినది A mischievous royal tiger has come out of the *jungle*. అడివి పంది A wild hog. అడివి దేశం A *wild or jungle* country.

అడుక్కోవడం *v. a.* అడుక్కుంటూ. అడుక్కుని. To beg; to supplicate. యీ బిచ్చపువాళ్ళు శానా అడుక్కుంటున్నారు These beggars are very persevering in *begging*.

అడుగు *sub.* అడుగు. అడుగులు. A foot measure. ఆ యేసుగ పది అడుగుల పొడుగు వున్నది That elephant is ten *feet* high. This word also means the *bottom* or *under part* of any thing. బల్ల అడుగు The *bottom* of a table: that is, *below* or *under* a table. పాలకి అడుగున ఒక పామును చూచినాను I saw a snake *under* the palanquin.

అణగడం *v. n.* అణుగుతూ. అణిగి. To be pressed down; to subside. బట్టలు పెట్టెలో అణగడం Clothes to be *pressed* down in a trunk. అతని కోపం అణిగినది His anger has *subsided*.

అణచడం *v. a.* అణుస్తూ. అణిచి. To press or cause to subside.

అణుకువ *sub.* అణుకువు. అణుకువలు. Humbleness; humility. ఆ మనిషి అణుకువ That man's *humility*.

అతకడం *v. a.* అతుకుతూ. అతికి. To join; to paste; to glue.

అతడు *pro.* అతడి. వాడు. He. vide అతను.

అతను *pro.* అతని. వాడు. He. అతను వచ్చినాడు He came. అతనికి యిప్పించు Give it to *that man*.

అ త *sub.* అ త|అ తలు. Mother-in-law. అ తవారి యిలు The *mother-*

in-law's house. This is the house to which a woman can go, and to no other, after marriage to remain any time. The privilege is therefore very frequently indulged in.

అత్తరు *sub.* అత్తరు అత్తరు. Essence, better known by the name of *Uttar* in India. It is generally produced from roses, and other flowers, from sandal-wood, or from strong herbs. గులాబీ అత్తరు *Uttar* of roses. చందలీ అత్తరు *Uttar* of sandal.

అతి *adv.* Very; exceedingly. అతి విస్తారం *very much*. అతి జాగ్రత్త *exceedingly careful*. అతి త్వరగా *as quick as possible*. అతి తీపి *exceedingly sweet*. So, for many other words అతి favours a sort of comparative degree, to give an increased power to the word to which it is attached, in the same way as *much* is used to express an increased excellence in some words in the English.

అతుకు *sub.* అతుకు అతుకులు. A joint; also, any repair or piece put in. బల్ల అతుకు The *joint* of a table. అ తప్పేలాకు శానా అతుకులు పున్నవి That brass pot is full of *patches*. అతుకు పెట్టడం or అతికించడం to *repair*; to *patch*; to *join*. This word is only applicable to wood, or to metals.

అర్థం *sub.* అర్థపు అర్థాలు. Meaning; explanation. అర్థం Ready money. ఆ మాటకు అర్థం చెప్పండి Tell me the *meaning* of that word. ఖజానాలో అర్థం యేమిలేదు There is no *ready money* in the treasury. అర్థవంతుడు A *moneyed* man.

అద్దడం *v. a.* అద్దుతూ అద్ది. To dye; to colour; to stain. నా పాగాకు కుసుంబారంగు అద్దినాడు He has *dyed* my turban of the coosumba colour, that is, red. అద్దించడం To cause to *dye*.

అద్దం *sub.* అద్దపు అద్దాలు. A looking glass. అద్దం కళాయి పోయినందున కళాయిచేతేనాడికి బాగుచెయ్యమని యిచ్చినాను The quick silver having come off the *Looking Glass*, I have sent it to the maker to repair. It means any glass through which you see, or such as light appears through, as in a lantern.

అదరడం *v. a.* అడుచుతూ, అదిరి. To start; to shake. ఫిరంగి ధ్వనిచాతను గోడ అదిరినది The report of the gun made the wall *shake*.

నేను పిడుగుధ్వనిచాతను అదిరిపడ్డాను The noise of the thunderbolt made me *start* and tumble down. Some write it అదురడం.

అదృష్టం *sub.* అదృష్టపు, అదృష్టాలు. Lot; fortune. నా అదృష్టం ఆలాగున వున్నది Such is my *lot*. అతనిది యెప్పటికీ మంచి అదృష్టం *Good fortune* always attends him. దురదృష్టం *Bad fortune*, also, *misfortune*. అదృష్టవంతుడు A *fortunate* man. దురదృష్టవంతుడు An *unfortunate* man.

అది *pro.* That. అది means also, *that is*. అవి *those*. అది మంచిదికాదు *That is not proper*. అవి బాగా వున్నవి *Those are good things*.

అద్దె *sub.* అద్దె, అద్దెలు. Renting or letting; also, hire. అద్దె యిల్లు A *rented* house. అద్దెకు యివ్వడం To *let* to any body. అద్దెకు పుచ్చుకోవడం To *take lodgings*. యెడ్ల అద్దె Bullock *hire*.

అర్థ *sub.* అర్థ, అర్థలు. The half. అర్థరూపాయ Half a rupee. అర్థశేరు Half a seer. రెండు అర్థలు వకటి Two *halves* make one whole. This word is used only to articles of consumption, that admit of measurement, such as money or grain.

అధికం *sub.* అధికపు, అధికాలు. Superabundance; more than sufficient. యిదివరకు నాకు వున్న సొమ్ము చాలును, యిక అధికం అక్కర లేదు The money that I have got at present is quite sufficient, I wish for no *superfluity*.

అధికారం *sub.* అధికారపు, అధికారాలు. Government; authority. చీఫుల, కుంసలేర్ల వారి అధికారపు దినములలో నేను యీ వూళ్లో లేను I was not in this town during the *authority* of the chiefs and councils. అధికారి or అధికారసుధుడు The person invested with the *authority* and *power*.

అధైర్యం *sub.* అధైర్యపు, అధైర్యాలు. Cowardice; want of spirit.

అన్న *sub.* అన్న, అన్నలు. An elder brother. అన్న కుమారుడు A brother's son: a *nephew*.

అనడం *v. a.* అంటూ, అని, To speak; to say; to mention. This

verb is the most generally used of any in the language, but particularly the participle past, viz. అని *said*, and అంట from అంటారు rather is the manner of phraseology than for any particular necessity; or, it may be supposed to stand for—"it is said;" "it is supposed;" "they say." వచ్చినాడని *'t's said*, he is come. వెళ్ళినాడని *they say*, he went. చెప్పినామని *having so said*. యక్కడికి వచ్చినానని తెలిసి నా మీద కోపం చేసినాడు *having heard say* I had come here, he was angry with me. నీవు అన్న మాటలు బొత్తిగా అబద్ధం The words *spoken* by you, are all of them falsehoods. వచ్చినారట They say, they are come.

అన్నం *sub.* అన్నపు అన్నాలు. This word properly means *rice* or any other *grain*, boiled and prepared for eating, such being the principal part of an Indian's meal. Hence the word అన్నం has acquired the name of *victuals*, in which sense it is generally understood. అన్నం తిన్నావా? Have you eaten your *victuals*? అన్నం యంకా వుడకలేదు The *rice* is not yet boiled. అన్నవస్త్రాలు *Victuals* and *clothes*. అన్నం పండడం To boil *rice* or dress *victuals*. అన్నం పెట్టడం To give *victuals* or to *support*. N.B. This word is frequently called వణ్ణం.

అనాసపండు *sub.* అనాసపంటి | అనాసపండ్లు. The pine-apple.

అన్ని *adj.* All (applied to things). అన్ని వస్తువులు *All* the things.

అన్ని పుస్తకాలు *All* the books. అన్ని విధాల *By all means*; in *all* respects.

అనుకూలం *sub.* అనుకూలపు అనుకూలాలు. Agreement; consent; convenience. నీకు అనుకూలం అయితే వస్తాను If you give your *consent*, I will come. అతనికి నాకూ యేమీ అనుకూలం లేదు There is no *agreement* whatever between him and me.

అనుకూలించడం *v. a.* అనుకూలిస్తాను | అనుకూలించు. To be agreed; to consent.

అనుకోవడం *v. n.* అనుకుంటూ|అనుకుని. To reflect; to report upon, or represent. యామాటలు బజారులో అనుకుంటూవున్నారు These accounts are *reported* in the bazaar. నేను అట్లాగు అనుకున్నాను It was in that way I *considered* it.

అనుగ్రహం *sub.* అనుగ్రహపు|అనుగ్రహాలు. Favour; kindness. విడదయ. అనుభవం *sub.* అనుభవపు|అనుభవాలు. Enjoyment; fruition.

అనుభవించడం *v. a.* అనుభవించు|అనుభవించి. To enjoy; to reap the fruits of any thing. ఆ దొరసొమ్ము చాలా అనుభవించినాను I have *enjoyed* a great deal of that gentleman's money. కష్టం అనుభవించడం To *suffer* distress. సుఖం అనుభవించడం To *enjoy* comfort.

అనుమానం *sub.* అనుమానపు|అనుమానాలు. Suspicion. యాపని చేసినాడని అతనివూడ అనుమానపడ్డాను My *suspicion* fell upon that man, that he had done this business. అనుమానపడడం To *suspect*, with విద added to it. సంశేపం.

అనేక *adj.* Many; plenty. This word is a Sanskrit compound of *not* and *one* and is variously applied. అనేకమంది A *great* number of people. అనేకపక్షులు తోటలోకి వచ్చినవి A *great* number of cattle have come into the garden. అతను అనేక విధాల చెప్పినాడు He spoke in *all manner* of ways.

అంకుశం *sub.* అంకుశపు|అంకుశాలు. The instrument used by elephant drivers to guide with. It is formed like a short harpoon, about two feet long, held by the driver, who sits across the elephant's neck, with the point of it downward on the head of the animal. It has a hook placed near the point, by which the ears of the beast are pulled back, to make him stop or to keep him steady.

అంకె *sub.* అంకెలెంకెలు. A figure in reckoning. అంకెలు చెయ్యడం To write *figures* అంకెలు గుణించడం To multiply *figures*. అంకెలు కూడడం To *cast up figures*. అంకెలు భాగించడం To abstract *figures*. అంకెలు పాలుపుచ్చడం To divide *figures*.

అంకెం *sub.* అంకెపు|అంకెలు. A stirrup. పలానికి అంకెలు లేనందున రెండుమూడు రోజులనుంచి గుర్రాన్ని సవారికాలేదు I have not been on horseback for two or three days, my saddle being without stirrups. N. B. This word also means the half of a bullock load, that is, what is on one side. ఆ గోనెలో వక అంకెపుధాన్యం నీవు తుచ్చుకుని వక అంకెపుధాన్యం నూతుయ్యి Take one half of the bullock load for yourself and give me the other half of that grain. అంకెవన్నియ; అంకవన్నె.

అంగరకా *sub.* అంగరకా|అంగరకాలు. A name given to the sort of vesture worn by the Indians, something in the shape of jackets with long skirts, tied to the body with strings in front, at the neck and below the breast. చొక్కాయ.

అంగిలి *sub.* అంగిటి|అంగిళ్ళు. The palate. అంగిట్లో వెయ్యడం To gulp down, in the manner physic is generally swallowed. Perhaps this word means the top of the throat, or what is technically called the uvula. లోకుత్తుక.

అంగీ *sub.* అంగీ|అంగీలు. The long gown generally worn by dubashes, or natives at Madras, but very seldom to be seen amongst the Telugus to the northward.

అంగుళం *sub.* అంగుళపు|అంగుళాలు. An inch; also a finger. ఆ కర్ర ముప్పై అంగుళాల పొడుగువున్నది That piece of wood is thirty inches long. నా అంగుళాలమీదను ఘంగరాలులేవు There are no rings upon my fingers. ఆటయవజనుల ప్రమాణము.

అంగూరుచెట్టు *sub.* అంగూరుచెట్టు|అంగూరుచెట్లు. The Vine: the plant that bears grapes. అంగూరుపండ్లు Grapes. అంగూరు పీచు The tendrils of the vine. అంగూరు అకు The vine leaf. హైదరాబాదునుంచి వచ్చి గొప్ప అంగూరుపండ్లు బజారులోకి వచ్చినవి Some very fine large grapes have come into the bazaar from Hyderabad.

అంచనా *sub.* అంచనా|అంచనాలు. An estimate; an appraisement, (called *anchana* in Telugu) is adopted from the Persian

అంచనాదారుడు an *Anchanadar*. అంచనా లెక్కలు *The anchana accounts*. N. B. *Anchanadars* are persons employed in revenue to estimate the quantity of a field of grain, about the time when it is nearly fit for cutting, on which estimate the amount of the revenue is frequently calculated.

అంచనా చూడడం To form an *appraisalment*. మతింపు.

అంచు *sub*. అంచు|అంచులు. A border; an edge; a fringe. బట్టఅంచు *The border* of a cloth. బల్లఅంచు *The edge* of a table. అంచు వెయ్యడం To make or place a *border*. పచ్చఅంచు A green *border*. N. B. పచ్చ also means yellow. ఓర; తుద.

అంచె *sub*. అంచె|అంచెలు. A relay. అంచెవుంచడం To *relay* or *post*. యక్కడనుంచి చన్నపట్నం వెళ్ళడానకు అక్కడక్కడ మజిలీలలో అంచెలు వుంచినాడు He has posted palanquin boys at the different *stages*, to go from hence to Madras. అంచెయ.

అంటడం *v. a*. అంటుతూ|అంటి. To touch; to anoint. తల అంటడం To anoint the head. యెవరిని అయినా అంటడం To touch any person. తాకడం; ముట్టడం.

అంటించడం *v. a*. అంటిస్తూ|అంటించి. To paste; To glue, that is, to join papers. ఆ బుక్కులో కాకితాలు అంటించినాడు He has *pasted* the papers in that book. వుట్టడం; తగిలించడం.

అండ *sub*. అండ|అండలు. Protection. గోడ అండ A *prop* to a wall. విడె ప్రాపకం. దాపు; ఆశ్రయము; ఆసర.

అంత *adv*. So far; so much. మీరు అంతమట్టుకు వ్రాయవలెను You must write *so far*, that is, all to a *certain limit*. నేను అంత దూరం వెళ్ళను I will not go *all that distance*. అంతపరియంతం In the *meantime*. అంతపరియంతం యక్కడవుండు In the *meantime*, you stay here. అంతపరియంతం వెళ్ళు Go, *as far as* that. అంతమాత్రం So *much* only. అంతలో *Meantime*.

అంతట *adv*. There | upon; meantime; every where. మేము మాట్లాడుతూవుండగా అంతట అతను వచ్చినాడు Whilst we were speaking, *meantime* in he came. అతణ్ని చెడ్డమాటలు అడి

అంతట వచ్చి కొట్టినారు They were abusing him and *there upon* came and beat him. యీ సంగతి అంతట చెప్పకుంటూ వున్నారు This circumstance is spoken of *every where*. N. B.

In this sense, it may be written అంతటా. అనంతరము.

అంతటనుంచి *adv.* From that time or thence forward. అంతట నుంచి అతనితో మాట్లాడడం చాలించినాను From *thence forward* I forbore to have any talk (intercourse) with him.

అంతస్తు *sub.* అంతస్తు|అంతస్తులు. A story, or A storey; division of a house. కింది అంతస్తు The lower *storey*. పొది అంతస్తు The upper *storey*. ఆ యింటికి మాడునాలుగు అంతస్తులు వున్నవి That house has three or four *storeys* or stories. తారతమ్యము.

అంతఃపురం *sub.* అంతఃపురపు|అంతఃపురాలు. The inner apartments, that is those occupied by the women. రామలండుతావు.

అంతా *adv.* All; the whole; entirely. ఆ మనుష్యులుఅంతా వచ్చినారు The *whole* of the people have come.

అందడం *v. n.* అందుతూ|అంది. To reach; to stretch; to extend; to hold out. చెట్టుమీదినుంచి బట్ట తియ్యడానకు చెయ్యి అందినది The hand was *stretched* out to take down a cloth from the tree.

అందం *sub.* అందపు|అందాలు. Beauty; comeliness. ఆ అడదాని అందం మహా బాగావున్నదని విన్నాను I have heard that woman's *beauty* greatly celebrated. అందపు చెక్కిళ్ళు *beautiful* checks.

అందమైన *adj.* Handsome; beautiful. ఆ నుగ్రం మహా అందమైనది అని నాకు తోచినది I conceive that to be a most *beautiful* horse.

అందరు *sub.* అందరి (No plural). The whole; totality; every person included; it applies only to people. అందరికీ యివ్వించు Give it to *the whole* of them. అందరిని వెలుపించు Call *the whole* or *All* of them.

అందాకా *adv.* Until then; so far. అందాకా వెళ్ళు Go *so far*. నేను మళ్ళీ వస్తాను; అందాకా యిక్కడవుండు I shall return again; *until then*, stay here. అందమకా Item; అంతమట్టుకు.

అందు *adv.* Inside; within; also figuratively understood for

that, which properly means *within that*, or, *on account of that*. అందులో Item. సముద్రమందు Within the sea. భూమి అందు Inside of the ground. అందులో చూచి ఆ మాట వుంటే వ్రాయించు Look into it, or therein and if you find that word, write it down. అందుకు యేమిచెప్పతావు? What do you say on *that account*; or, *to that*? అందుచాత యిక్కడికి వచ్చినాను For *that reason* I came here. అందువల్ల or చాత on *that account*.

అందుకు *adv.* For that purpose or account.

అందుకోవడం *v. a.* అందుకుంటూ, అందుకుని. To extend; to stretch out or to reach. బల్లవీది వుంగరం అందుకో *Reach me* the ring from the table.

అందువీదట *adv.* Thereupon. vide అంతట.

అంచె *sub.* అంచె, అంచెలు. This is the name of a ring of silver or other metal, which the Indians, principally women, wear round the leg and just below the ankle. It is hollow and small minute pebbles are inserted, which produce a jingling noise when put in motion.

అప్ప *sub.* అప్ప, అప్పలు. Elder sister. అప్పచెల్లెళ్ళు This means *sisters in general*.

అపకారం *sub.* అపకారపు, అపకారాలు. Unkindness. అపకారం చెయ్యడం To use *unkindness*; to show *unkindness*. అతను నామీద గిట్టమిచాత కానా అపకారాలు చేశినాడు He having quarrelled with me, did me a great deal of *unkindness*.

అపకారి *sub.* అపకారి, అపకారులు. An ill minded person. అపకారి రుసుడు Item, for the male gender.

అప్పగించడం *v. a.* అప్పగిస్తూ, అప్పగించి. To deliver; to make over; to resign. అతని సొమ్ము అతనికి అప్పగించినాను I *made over* his money to him. నా పాఠం అప్పగించినాను I have *delivered* my lesson.

అప్పగింత *sub.* అప్పగింత, అప్పగింతలు. Delivery; consignment. సరుకు

అప్పగింత *Delivery* of articles. అప్పగింత చెయ్యడం or పెట్టడం To make a *delivery* or *consignment*. ఓడలో సరుకు అంతా కోమటి చలమయ్యకు అప్పగింతపెట్టినాను I made over the whole *consignment* of the vessel to Chelamaiah, the bania.

అపచారం *sub.* అపచారపు! అపచారాలు. Guilt; a fault. నావల్ల అపచారం వచ్చినది I have committed a *fault*. అపచారం చెయ్యడం To commit a fault or crime.

అప్పటప్పటికి *adv.* Now and then. అప్పటప్పటికి మా యింటికి వస్తూ వుంటాడు He comes every *now* and *then* to my house.

అప్పనం *sub.* అప్పనపు! అప్పనాలు. The name given to *taxes* in general; also, sums of money taken by force from the ryots by zamindars or renters or revenue officers, over and above their just dues.

అప్పు *sub.* అప్పు! అప్పులు. A debt: that is, a sum borrowed or lent. అప్పుచెయ్యడం or పుచ్చుకోవడం To borrow. నేను ఆ సాహుకారు దగ్గర పదివేల రూపాయీలు అప్పుచేసినాను I have *borrowed* the sum of ten thousand rupees from that sauhar. అప్పు యివ్వడం To lend. ఆ వూరు రయితులకు పదిపుట్లధాన్యం అప్పయిచ్చినాను I have *lent* the inhabitants of that village ten candies of grain. అప్పుసప్పులు The general name for *dues*, both *for* and *against* you. The word సప్పులు has no meaning of itself, except in that sense. అప్పులవాడు A *creditor*. నా అప్పులవాండ్లు వచ్చి నన్ను చాలా శ్రమపెట్టుతూ వున్నారు My *creditors* are come and are causing me intolerable vexation.

అప్పుడు *adv.* Then; at that time. అప్పుడు చేసినాను I did it *then*.

అప్పెల్లాంటు *sub.* అప్పెల్లాంటు! అప్పెల్లాంటు. Appellant; a term in pleading.

అబ్బ *sub.* అబ్బ! అబ్బలు. Father. This name is variously used to express surprise or fear, in which sense it is rather to be considered an interjection, such as అబ్బ తండ్రీ! or అబ్బ నాయనా! Oh! father! అబ్బ యీ పాము యంత పెద్దది! Abah, what

a large snake!

అబ్బడం *v.n.* అబ్బుతూ| అబ్బి. To acquire; to be received; to reach one. నాకు భాగ్యం అబ్బినది That property has come to me, or reached me.

అబద్ధం *sub.* అబద్ధపు| అబద్ధాలు. A falsehood; a lie. అబద్ధం చెప్పడం or ఆడడం To tell a *lie*.

అబద్ధీకుడు *sub.* అబద్ధీకుని| అబద్ధీకులు. A liar; one who speaks falsehoods. ఆ అబద్ధీకుడు నా మీద కానా అబద్ధాలు అడిగాడు That liar has told a number of falsehoods against me.

అభిప్రాయం *sub.* అభిప్రాయపు| అభిప్రాయాలు. An opinion; a sentiment. *vide.* తాత్పర్యం.

అమ్మ *sub.* అమ్మ| అమ్మలు. A mother. This word is the familiar term given to women in general, when speaking to them, often in the same sense as the word అయ్య when addressed to men. యీమాటలు చెప్పితే నీ అమ్మ యేమి చెప్పినది? When you mentioned these words, what did your mother say? వో అమ్మ కోపం చెయ్యవద్దు My good woman, do not be so angry!

అమ్మకం *sub.* అమ్మకపు| అమ్మకాలు. A sale; a vent; a vend. ఆసురాల అమ్మకంలో నీకు యెంత వచ్చినది? How much did you get by the sale of those horses? ధాన్యపు అమ్మకం A sale of grain.

అమ్మడం *v. a.* అమ్ముతూ| అమ్ము. To sell; to vend; to dispose of. అక్కడికి వెళ్ళి ఆ వస్తువులు అమ్ముండి Go there and sell those things.

అమర్చడం *v. a.* అమర్చుస్తూ| అమర్చి. To arrange; to fit. బల్లలు గోడలో అమర్చు Fit the boards in the wall. పుస్తకాలు బల్ల మీద అమర్చు Arrange the books upon the table.

అమల్దారు *sub.* అమల్దారుని| అమలదారు. A revenue term meaning the manager of a country or district. *vide* తాజేదారు.

అమ్మవారు *sub.* అమ్మవారు| అమ్మవార్లు. The name of the village Goddess, to which the Hindus address their prayers, in order to preserve the village from small-pox, which frequently commits great havoc amongst the peoples of

India. vide శ క్తి.

అమాంతం *sub.* అమాంతపు, అమాంతాలు. *Management.* అమాంతం చెయ్యడం To place under *management.* vide అమానీ.

అమానీ *sub.* అమానీ, అమానీలు. This is a revenue term and means the *management* of land under the proprietor's own servants or those of the governing authority and at his own risk, instead of renting it at a fixed sum. అమానీ చెయ్యడం To place under *management* or *amawny.* న త దారుడు షరారీ అయినందున తాలూకా అమానీ చేశినారు The renter having decamped, they put the country under *management.*

అమావాస్య *sub.* అమావాస్య, అమావాస్యలు. The term given to the state of the moon on the last day of the month.

అమ్మివెయ్యడం *v. a.* అమ్మివేస్తూ, అమ్మివేసి. To put up for sale; to dispose by vend. ఆ సామాను వేలాంపేసి అమ్మివేసినాడు He put up those things and sold them by *auction.*

అంపించడం *v. a.* అంపింస్తూ, అంపించి. To send; to forward; to despatch. vide పంపడం.

అంపించుకోవడం *v. a.* అంపించుకుంటూ, అంపించుకుని. Yourself to send. అంబారం *sub.* అంబారపు, అంబారాలు. A revenue term meaning the *Circar's share* of the crop or produce. ఆ తాణేదారుడు సర్కారు అంబారం యెక్కువచేసి రయతులపాలు తక్కువచేసినాడు That *Tannadar* has increased the *Government share* of the produce and diminished that of the ryots.

అంబారీ *sub.* అంబారీ, అంబారీలు. The name given to the seat constructed for sitting on an elephant. In the Hindustani language it is termed *howdah*, by which name it is generally known in India. They are often executed with great taste and ornamented with a profusion of splendour. రాజు అంబారీలో యెక్కి స్వారీవెళ్లి నాడు The Rajah has mounted his *howdah* and is gone to take an airing. N. B. The *umbaary* is supposed to have a top to it; the *howdah* is

without one.

అయ్య *sub.* అయ్య, అయ్యలు. Father. This word is confined to particular castes. Banias, Telugu people (not brahmins) and *sudras* in general, make use of the term. It is also the usual mode of speech either in addressing a person or in assenting to his word in conversation; in the way we use the word *aye*, or *sir*. Hence, the Indians commonly interpret our word *Sir* into అయ్య and in this sense it is common to brahmins as well as all others; but there is properly speaking no word in Telugu, that literally means *Sir*. మా అయ్య యింట్లోలేడు My *Father* is not at home. మీ అయ్యను పిలుపించు Send for your *Father*. యెక్కడినుంచి వస్తావయ్య? Where do you come from, *Sir*? అయ్యవారు The name given to the brahmin who administers in matters of religion to a family. Some are attached to a particular family and some attend on several. They may be considered like *Abbots* in France and the *Friars* or priests of all Roman Catholic countries, performing the functions often, also, of Father confessors. వుపదేశం చెయ్యడానకు మా అయ్యవారు యీరాత్రి వస్తాడు Our *ministering Brahmin* is coming this evening to perform his ministerial ceremonies. అయ్యవారు Is also the name for the school-master. మాకు చదువుచెప్పే అయ్యవారు రేపుకస్తాడు My *School-master* is coming to-morrow.

అయిదు *adj.* Five. అయిదోది The fifth. అయిదింటికి To the fifth.

అయిన *par.* Been; done; accomplished. *vide* కావడం.

అయ్య క్తం *sub.* అయ్య క్తపు, అయ్య క్తాలు. Impropropriety; unseemliness.

అయ్య క్తపుపనులు చెయ్యడానకు నాకు సమ్మతిలేదు It is not agreeable to me to perform acts of *impropriety*. అయ్య క్తపు పడవళ్ళు unseemly practices. తగనిది; కూడుకొననిది.

అయ్య క్తంగా *adv.* Unseemly; improper. యెవరైతే నా తమ వ్యాజ్యాన

గురించి జడిజివారు డిక్రీచెయ్యడానకు విమర్శచేస్తావున్నప్పుడు చూట్లాడ వచ్చిరా మహా అయ్యుక్తంగావుంటుంది It is highly improper for any one to approach the judge in order to speak to him regarding his own cause, whilst he is in the act of framing the decree upon it.

అయ్యో! *int.* Alas! O! అయ్యో! నాపని చెడిపోయినది నేను యేమిచేతును?
Alas! my business is ruined, what shall I do?

అర *sub.* అర! అరలు. A half. అరపాలు A half share. అరగడియ A half Gurry.

అరగడం *v. a.* అరుగుతూ|అరిగి. To waste; rub out; wear out. అన్నం అరగడం To digest food. సొమ్మ అరగడం To wear out as jewels, or such like articles.

అర *sub.* అర! అరలు. This word means the divisions made in a drawer, or a partition in a box; also, a small room in a house.

అరవ *sub.* అరవ! అరవలు. Malabar. అరవమనిషి or అరవవాడు A Malabar man. అరవది A Malabar woman. అరవమాట or విద్య The Malabar language, what at Madras, is usually called Tamil.

అరవడం *v. n.* అరుస్తూ|అరిచి. To exclaim; to call out; to cry out. చెప్పలు కొడుతూవుంటే అరిచినాడు He called out, as they were flogging him.

అరిగ *sub.* అరిగ! అరిగలు. An Umbrella of State, applied to people of rank.

అరిచెయ్య *sub.* అరిచేతి|అరిచేతులు. The palm of the hand.

అరిటిచెట్టు *sub.* అరిటిచెట్టు|అరిటిచెట్టు. The Plantain-tree. This tree or plant is in great request in India; the fruit, the leaves, the trunk, every thing but the roots, being converted to use. అరిటిచెట్టు The Plantain leaf. అరిటిచెట్టు Plantain fruit, commonly called Plantains. అరిటిచెట్టు The body or trunk of the Plantain tree.

అరుగు *sub.* అరుగు! అరుగులు. An area or open verandah, fronting

the house; a platform. తిన్నె: ఆరణ్య.

అరువు *sub.* అరువు|అరువులు. A credit; a trust; applied to any thing purchased upon credit. ఆతనికి పదిపల్లటధాన్యం నెలదినములకు పయికం యిచ్చెటట్లుగా అరువు యిచ్చినాను I have given him ten candies of grain *upon credit*, the money for it to be paid in one month. అప్పు.

అరువై *adj.* Sixty. అరువైయొడి The *sixtieth*. అరువైయంటి To or regarding *sixty*.

అలక *sub.* అలక|అలకలు Displeasure. కోపము: పెండ్రుక Hair.

అలగడం *v. α.* అలగడతూ|అలిగి. To be displeased. విస్తారం జీతంయివ్వక పోయినానని అలిగినాడు He was *displeased* because I did not give him considerable pay. కోపించడం.

అల్లడం *v. α.* అల్లడతూ|అల్లి. To twist or plait. కుర్చీకి బెత్తం అల్లించు Get the *rattans put* into the chair: that is, *plait* the rattans in it; or, as we say in India, *Rattan* it. This verb is used only for rattans, mats, baskets or nets. తడిక అల్లడం To make up a *tattika* or *tatty*. మెలతాడు అల్లడం To *twist* or wire-work a *multaad*, a band of twisted silver or gold wire, worn by the Indians round the waist. అబద్ధాలు అల్లడం To *fabricate* lies. పద్యాలు అల్లడం To *compose* verses.

అలంగం *sub.* అలంగపు|అలంగాలు. A watch; a guard. అలంగం తిరగడం To *watch*. అలంగంవాడు A *watchman*. This word is applicable to the *watch* kept in a city against thieves and to keep the *peace* at night,

అల్లం *sub.* అల్లపు. (No plural.) Ginger. అల్లపు వూరగాయ *Ginger* pickle. This is made of turmeric, chillies, salt and ginger, mixed up with oil and laid by for use.

అల్లరి *sub.* అల్లరి|అల్లరు. Disturbance. అల్లరిచెయ్యడం To *disturb*. వూళ్లోకివెళ్లి సంసారం యిండ్లమీదను అల్లరిచేసినారు They went to the town and *committed* great *disturbance* in the family houses.

అల్పాచమానం *sub.* అల్పాచమానపు|అల్పాచమానాలు. Urine.

అలవాటు *sub.* అలవాటు. (No plural.) Practice; custom; habit. నాకు మూడోమాటు భోజనం చెయ్యడం అలవాటులేదు I am not in the *habit* of making more than two meals. అబద్ధపుమాటలు చెప్పడం మంచి అలవాటుకొదు To tell lies is not a good *habit*. అలవాటు చెయ్యడం To make a *practice* of.

అలసట *sub.* అలసట|అలసటలు. Fatigue; weariness. శా నామారం నడిచి నందున విస్తారం అలసటవచ్చినది I have walked a great way and so feel considerable *fatigue*. అలసటపడడం To get *fatigued*. అలసత: అలపు: అలయిక.

అల్లుడు *sub.* అల్లుని|అల్లుళ్ళు. A son-in-law. మేనల్లుడు Sister's or brother's son, or *nephew*.

అవమానం *sub.* అవమానపు|అవమానాలు. Disgrace; discredit; opprobriousness. అవమానపెట్టడం To *reproach* or to *discredit*. అతణ్ణి సేరంలేనిదే అవమానపెట్టినారు They put *disgrace* upon him, without his having committed any fault. సిగ్గు: లజ్జ.

అవయవము *sub.* అవయవపు|అవయవాలు. A limb of the body, applied both to the human and brute species. జబ్బు, కాలు వస్తరా అవయవాలు The arm, the leg and other *limbs*.

అవశ్యం *adv.* Undoubtedly; certainly; by all means. రేపు మీ వద్దకి అవశ్యం వస్తాను I shall *undoubtedly* be with you to-morrow.

అవివేకం *sub.* అవివేకపు|అవివేకములు. Stupidity; folly; ignorance. అతను అవివేకంచాత యాతప్ప చేశినాడు He committed this fault from his *stupidity*. అవివేకుడు A *stupid*, *silly* fellow. అవివేకమైన Silly; foolish; *unmeaning*. అవివేకమైనపని A *foolish* business. తెలివితేమి.

అవుతల *adv.* Outside; beyond; that side; afterwards : ఏదవ

అవును *adv.* Yes. అవు Item. అవును అమాట నిజం Yes, that observation is just. అవునుండి This is the politer or less harsh mode of speaking the word. The termination in నుండి implying the plural. అగును.

అవుషధం *sub.* అవుషధపు|అవుషధాలు. Medicine. అవుషధం పీలచడం

To snuff up *physic*, prescribed in some cases by the Indian doctors. Pronounced *Owshadum*. మందు.

అశక్తం *sub.* అశక్తపు|అశక్తాలు. Sickness; indisposition.

అశ్రద్ధ *sub.* అశ్రద్ధ|అశ్రద్ధలు. Negligence. అశ్రద్ధచెయ్యడం To neglect.

యాపని అశ్రద్ధచెయ్యక త్వరగాచెయ్య Do not neglect this business, but finish it quickly. అశ్రద్ధగా *Neglectfully*. అశ్రద్ధకల *Neglectful*. ఆక్కఱలేమి.

అశుద్ధం *sub.* అశుద్ధపు|అశుద్ధాలు. Human excrement; dung. పెంట.

అసలు *sub.* అసలు|అసళ్ళు. Original; principal. అసలు లెక్క An original account. అసలు ఘాయదాలు *Principal* and interest.

N. B. This expression is generally used in matters of revenue. మాలధనము.

అశుకు *sub.* అశుకు|అశుకులు. Fear, arising from self-reproach; *diffidence*. అశుకుగా Fearfully; shame-facedly. అశుకునాత దొరదగ్గరకు రాలేను He is not come near the gentleman from *diffidence*. భయము: భీతి.

అక్షరం *sub.* అక్షరపు|అక్షరాలు. A letter of the alphabet. తెనుగులో యాభైవక్క అక్షరంవున్నది. There are fifty-one letters in the Telugu language. N. B. This is an example to instance the use of the numeral *one*, which is seen here to govern the substantive and the verb.

ఆ *pro.* That; those. ఆ పుస్తకం *That* book. ఆ గుర్రాలు *Those* horses.

ఆకతాయ *sub.* ఆకతాయ|ఆకతాయలు. Trifling; insignificance; unimportant as to character. అతను పెద్దమనిషికాడు, మహా ఆకతాయ He is not a respectable character, but truly *insignificant*. It should properly be called ఆతతాయ from

the Sanskrit.

అక్రమించడం. *v. a.* అక్రమిస్తూ|అక్రమించి. To usurp; to assume.
అతను నాస్థలం అక్రమించుకున్నాడు He has *usurped* place
belonging to me.

ఆకలి *sub.* ఆకలి|ఆకళ్ళు. Hunger; appetite. ఆకలికొనడం To be
hungry. యీవేళ నాకు ఆకలికొలేదు I have no *appetite* to day.
ఆకాశం *sub.* ఆకాశపు|ఆకాశాలు. The sky; the heavens; the
firmament.

ఆకు *sub.* ఆకు|ఆకులు. Leaf; *pl.* leaves.

ఆకురాయి *sub.* ఆకురాలి|ఆకురాళ్ళు. A file. ఆకురాత రాయడం or
పెట్టడం To *file*.

అఖరు *sub.* అఖరు|అఖర్లు. A termination; an end. అఖరుకొనడం or
చెయ్యడం To *end*; to *finish*. అపనిఅంతా అఖరు అయినది The
whole of that business is *completed*.

ఆగడం *v. a.* ఆగుతూ|ఆగి. To stop; to detain. విడ ఆచడం.

ఆచడం *v. a.* ఆచుతూ|ఆచి. To stop; to hinder; to withhold.
అతణ్ణి పూరికివెళ్ళకుండా ఆచినాను I *prevented* him from going
to the village. మీరు వచ్చినదాకా అతణ్ణి యిక్కడ ఆచుతాను
I shall *detain* him here until your return.

ఆజ్ఞ *sub.* ఆజ్ఞ|ఆజ్ఞలు. Order; direction; command. మీ ఆజ్ఞ వాప్సన
యీపనిచేస్తాను I will do this business agreeable to your
order. ఆజ్ఞాపించడం To give *orders*. ఆజ్ఞ వ్యతిరేకించడం To
disobey orders.

ఆట *sub.* ఆట|ఆటలు. Play; dance. It is applied in the same
way as ఆడడం. The name given to the singing and dancing
at a nautch is called ఆటపాట.

ఆటంకం *sub.* ఆటంకపు|ఆటంకాలు. Molestation; disturbance;
inconvenience. ఆటంకం చెయ్యడం To *molest*; to *injure*. నన్ను
యెందుకు ఆటంకం చేస్తావు? నేను యేమిచేసినాను? Why should you
molest me? what have I done?

ఆటడం *v. n.* ఆటుతూ|ఆటి. To avail; to suffice. నెలకు నూరువరహాలు

వస్తే అటుతుంది. With a hundred pagodas a month, it will suffice.

అడ *adj.* Female. అడవి A woman. అడ మనిషి Item. అడ గుర్రం A mare. This word, in all cases, expresses the female gender.

అడదం *v. a.* అడుతూ|అడి. To play; to dance. This verb is used in a variety of senses, according to the idiom of the language. బోగం అట అడదం To dance, as nautch girls. చదరంగం అడదం To play at chess. పోట్లాడదం To quarrel or to fight. బంతలు అడదం To play with balls. కౌతలా అడదం To play at cards. అబద్ధాలు అడదం To tell lies. నిజం అడదం To speak the truth. మాట్లాడదం To speak. నీగ్లాడదం To be brought to bed. పాకులాడదం or పారాడదం To crawl, like a child. యాదులాడదం To swim. సమగ్ర అడదం To have the first menstrals, as woman. శివాలు అడదం To recite by inspiration. తడువుగ్లాడదం To seek out or search for.

అతురం *sub.* అతురపు. (No plural) Haste; hurry. అతురం చెయ్యడం To hurry a person. అతుర పడదం To be in a hurry. విదేశ్యుర.

అదరణ *sub.* అదరణ|అదరణలు. Comfort; conciliation. అదరణ చెయ్యడం To console; to soothe.

అదరించడం *v. a.* అదరిస్తూ|అదరించి. To comfort; to soothe; to conciliate. అవిధేయ మహా చాలివచ్చినది గనుక నేనువెళ్లి అదరించినాను As she suffered very much, I went to her and comforted her.

అది *adv.* The first; prior; a measurement. అదని Item. అదని చెప్పినమాటకు యిప్పుడు చెప్పినమాటకు కానా హేచ్చుతగ్గువున్నది There is a great contradiction between what you said at first and what you now relate. విరువచ్చిన అది రోజున నేను యిక్కడలేను The first day you came, I was not here.

అదివారం *sub.* అదివారపు|అదివారాలు. Sunday. అదివారం మొదలుకుని గురువారంవరకు అయిదురోజులు From Sunday to Thursday make five days. భానువారం.

అనపకాయ. *sub.* అనపకాయ|అనపకాయలు. A long gourd.

అనవాలు *sub.* అనవాలు|అనవాళ్ళు. A mark; a token; an impression.

అనవాలు చెయ్యడం or చెయ్యడం To make a *mark*. అతను తన పేరు వ్రాయలేక అనవాలు వేసినాడు Not being able to write his name, he made his *mark*. ఆ యెద్దుకు అనవాలుకొరకై కొమ్ములకు తాళ్ళు కట్టినాడు He fixed a string round the bullock's horns, to serve as a *mark*. నా వుంగరం అనవాలుపట్టుకుని వెళ్ళి చూపించు, నాకు కొవలసిన సామాను యిస్తాడు Take my ring to him and show it to him as a *token*, and he will give you things for me. అనవాలు పట్టడం To *recollect*.

అనసర *sub.* అనసర|అనసర్లు. *Answer:* term used in the courts of justice.

అనుకోవడం *v. a.* అనుకుంటూ|అనుకుని. To lean upon; to rest upon.

తలగడాను అనుకుని కూర్చున్నాడు He is sitting, *leaning* upon a pillow.

అమడ *sub.* అమడ| అమడలు. A land measurement, supposed to be *four coss*, or *eight* or *ten miles*, but the distance is never to be depended upon as correct. అడుగు అమడగా వుండినది Every step was as wearying as *ten miles*.

అముదం *sub.* అముదపు (No plural.) Castor oil. అముదాలు Castor oil seeds.

ఆమె *pro.* She. ఆమెవచ్చినది She is come. ఆమెయిక్కడికిరాదు She is not coming here. ఆవిడ is more polite way of speaking.

అంబోతు *sub.* అంబోతు|అంబోతులు. A stud-bull.

అయన *pro.* He. *vide* అతను.

అయుధం *sub.* అయుధపు|అయుధాలు. A weapon; a missile weapon.

ఆరకాటి *sub.* ఆరకాటి|ఆరకాటిలు. A pilot.

ఆరడం *v. n.* ఆరుతూ|ఆరి. To become dry. ఆ బట్టలు నీడను ఆరినవి Those clothes have been *dried* in the shade.

ఆరపడం *v. a.* ఆరుపుతూ|ఆరిపి. To blow out; to extinguish. కీపం

ఆరపడం To *blow out* a light. నిష్ప్వారపడం To *extinguish* a fire.

ఆరపెట్టడం. *v. a.* ఆరపెట్టుకూ|ఆరపెట్టి. To dry. ఆరపెట్టలు యండలో ఆరపెట్టు *Dry* those clothes in the sun. ఆరవెయ్యడం Item.

ఆరిన *adj.* Dry. ఆరినబట్టలు Dry clothes.

ఆరిపించడం. *v. a.* ఆరిపింస్తూ|ఆరిపించి. To cause to blow out. ఆ సాయలో నిప్పు ఆరిపించు Get the fire *put out* in that fire-place.

ఆరిపోవడం *v. n.* ఆరిపోతూ|ఆరిపోయి. To be extinguished, as fire. ఆ పొయిలో అగ్గి అంతా ఆరిపోయినది The *fire* is completely *out* in that fire-place.

ఆరు *adj.* Six. ఆరువందలమంది *Six* hundred people. ఆరుబావు *Six* and a quarter. 'This is a contraction of ఆరున్నపావు Item. ఆరుగురు *Six* people, that is, men or women. ఆరుగురు మొగవాండ్లు *Six* men. ఆరుగురు ఆడవాండ్లు *Six* women. ఆరుమాత్రం The number of *six*, that is, *six only*. ఆరు పశువులుమాత్రం The *number of six* head of cattle only.

ఆలకించడం. *v. a.* ఆలకిస్తూ|ఆలకించి. To listen; to pry; to hear-ken. మేముమాట్లాడుతూవుండగా అతనుతలుపుచాటున నిలుచుండి ఆలకించినాడు Whilst we were speaking, he got behind the door and *listened*.

ఆలస్యం. *sub.* ఆలస్యపు|ఆలస్యాల. Delay; dilatoriness; leisure. యిక్కడికిరావడానకు యింత ఆలస్యం యెందుకుచేసినావు? Why did you *delay* so much in coming here? ఆలస్యం చెయ్యడం To delay, or take leisure. తడవు Item.

అలాగు *adv.* Thus; in that manner; so. అలాగుచేయి Do so. అలాగున జరగలేదు It did not happen *that way*.

అలాగంటి *adv.* Such. vide అలాటి.

అలాటి *adv.* Such; such kind. అలాటిపనులు చేస్తే మహాపాపం If *such* things are done, it is a sin.

అలాయం *sub.* అలాయపు|అలాయాల. Readiness; state of preparation. అలాయంకొవడం or పడడం To be in *readiness*; to be *prepared*. ఆదండు మనమీదికి రావడానకు అలాయపడివున్నది That army is *in readiness* to come against us.

అలు *sub.* అలుఅంశు. A wife. When it is written రాలు it forms the *Female Gender* of some Nouns. బీదరాలు A poor woman. భాగ్యవంతురాలు A rich woman. The word అలు is meant for *woman-kind* in general.

అలోచన *sub.* అలోచన|అలోచనలు. Consultation; deliberation; consideration. అలోచనచెయ్యడం To *consult*; to *deliberate*. ఆపని చెయ్యవలెనని వక్రబ్రాహ్మణునితో అలోచనచేస్తే చెయ్యకూడదని తెలిసినది Having *consulted* a Brahmin whether I might do such a thing, I found it was not proper. అక్కడికివెళ్ల దానకు అలోచన చేస్తాను I shall *deliberate* upon the propriety of going there.

అలోచించిడం *v. n.* అలోచిస్తూ|అలోచించి. To *deliberate*.

అవ *sub.* అవ|అవాలు. Mustard. ఆవగింజలు *Mustard* seeds. అవపిండి Powder of *mustard*. అవ is also the name given for a *Lake*.

అవం *sub.* అవపు|అవాలు. A kiln, both for burning bricks, pots and tiles, or any earthenware.

అవరణ *sub.* అవరణ|అవరణాలు. The boundary and also the dimension of the ground occupied by any person. నా అవరణచుట్టూ గోడపెట్టింస్తావున్నాను I mean to put a wall round my ground.

అవలించడం *v. n.* అవలిస్తూ|అవలించి. To *yawn*; to *gape*.

అవలింత *sub.* అవలింత|అవలింతలు. A *yawning*; a *yawning*.

అవు *sub.* అవు|అవులు. A cow చూడిఅవు A cow with calf. పాడిఅవు A milch cow. అవును పిత్తకడం To *milk* a cow.

అవిడె *pro.* అవిడె|వారు or వాంట్లు. She or that woman. Properly అవిడె.

ఆశ్చర్యం *sub.* ఆశ్చర్యపు|ఆశ్చర్యాలు. Astonishment; surprise; admiration. ఆశ్చర్యపడడం or కొవడం To be *surprised*; to *wonder*.

అతనిమాటలకు నాకు చాలా ఆశ్చర్యమయినది I have been extremely *surprised* at what he has said. నేను పదహారుఅడుగుల యెత్తు గల యేనుగనుచూచి చాలా ఆశ్చర్యపడ్డాను I saw an elephant sixteen feet high, which very much *astonished* me.

అశ్వజం *sub.* అశ్వజపు|అశ్వజాలు. One of the Telugu months, nearly

answering to October. The proper word in Sanskrit is ఆశ్వయుజం.

అపాఠం *sub.* అపాఠపురి అపాఠాలు. One of the Telugu months, nearly answering to July.

అసరా *sub.* అసరా అసరాలు. Protection; asylum. అసరాచెయ్యడం To give protection. అతను నాకు అసరాచేసి నాడుగనక నాకు యేమి భయం లేదు He has afforded me *protection*, so I am under no apprehension. This word when applied to revenue means, land managed at the expense of proprietor and not rented out. అసర మత్తా. అండ.

ఆస్తి *sub.* ఆస్తి ఆస్తులు. An estate; a property. అతనికి సామ్రాట్, పశువులు వగైరా పదివేల రూపాయల ఆస్తి వున్నది His *property* in money and cattle amounts to ten thousand rupees.

అసు *sub.* అసు అసులు. These are a description of distaffs, which are fixed in the ground, commonly three in number, on which the thread is placed in a transverse direction, and wound off in a twisted form.

క

కక్కడం *v. a.* కక్కతూరి కక్కి. To vomit. పాము విషం కక్కినది The snake *vomited* the poison. The Indians conceive a snake occasionally throws out its poison. వెడలించడం.

కక్క *sub.* కక్క కక్కలు. A vomiting. రంపపు కక్కలు The *teeth* of a saw. కల్లెపు కక్కలు The *bit* of a bridle.

కచ్చడం *v. a.* కచ్చతూరి కచ్చి. This verb seems only applied to the moves made at the Hindu game called *sogotaaloo* (*chess*).

కచేరీ *sub.* కచేరీ కచేరీలు. A *cutchery*. It is the name given to a Collector's office, and the *public office* of all persons engaged in the revenue or public business, whether zemindars or others.

కట్ట *sub.* కట్టకట్టలు. A bundle; an embankment. కాగితాల కట్ట A bundle of papers. యేటికాలవకు కట్టవేసినారు They made a dam or an embankment in the channel from the river.

కట్టడం *v. a.* కట్టుతూకట్టి. To tie; to bind. క్రయం కట్టడం To fix a price. మనిషిని కట్టడం To bind a man. తాడు కట్టడం To tie a rope. మనిషిని విరిచి కట్టడం To tie a man behind his back. పుస్తకం కట్టడం To bind a book. యిల్లు కట్టడం To build a house. ఓడ కట్టడం To build a ship. కండ్లు కట్టడం To blindfold.

కట్నం *sub.* కట్న పుకట్నములు. Reward; recompense; present. కట్నం యివ్వడం To make a recompense.

కటాక్షం *sub.* కటాక్షపుకటాక్షములు. Favour; protection; support. భగవంతుని కటాక్షం నాయందురాలేదు The favour of the Almighty has not been shewn or shown me. మీకటాక్షం Your favour. కటిక *adv.* (In this sense only) కటిక చీకటి Quite dark. కటికకాయ Raw, unripened fruit.

కటికెవాడు *sub.* కటికెవాడికటికెవాంట్లు. A butcher. కసాయివాడు.

కట్టించడం *v. a.* కట్టించుకట్టించి. To cause to tie, or bind; to build. ఆవును కట్టు Tie up the cow. యిల్లు కట్టు Build the house. ఆమనిషి చేతులు కట్టించు Cause that man's hands to be tied.

కట్టు *sub.* కట్టుకట్టు. A bandage. కట్టు కట్టడం To tie a bandage. కట్టు విప్పడం To untie a bandage. చేతి కట్టు The gall. N. B. The Indians use the gall of the turtle and of cows in certain medical preparations, to give to women in childbirth and to infants. కట్టు or కట్టుపాటు Kindred or religious tie. వీరినలుగురిజాతిలోను కట్టులేదు These four people are not united in their different castes. వులకట్టు The water from the boiling of horse-gran.

కట్టుకోవడం *v. a.* కట్టుకుంటూకట్టుకుని. To tie yourself. చేతులుకట్టుకుని మీపక్కకి వస్తాను With my hands tied, I shall come to you. This is a humble manner of writing and speaking, to

signify most perfect submission.

కట్టుబడి *sub.* కట్టుబడికట్టుబట్లు. A revenue term implying a *tax* for free gift lands.

కట్టె *sub.* కట్టెకట్టెలు. A piece of wood or stick, commonly such as is used for fuel. పొయిలోకట్టెలు *Fire-sticks; fuel.*

కఠారీ *sub.* కఠారీకఠార్లు. A dagger. కఠారీతో పొడవడం To stab with a *dagger.*

కఠినం *sub.* కఠినపుకఠినములు. Hardship; severity; duress. నావినద చాలాకఠినం జరిగిస్తావున్నాడు He is showing great *severity* towards me.

కడ *sub.* కడకడలు. An end: that is, the end of a street, or the end of any thing else. కడపట Item. అపిధి కడను వున్నాడు He lives at *the end* of that street. తోట కడ The *end* of the garden. చెట్టు కడ The *end* of the tree: that is, the top of the tree. కడసారి Item.

కడగడం *v. a.* కడుగుతూకడిగి. To wash; to rinse. అగిన్నె కడుగు *Wash* that cup.

కడమ *sub.* కడమ. (No plural.) A remainder; a residue. యీ రూపాయాలు యిస్తే కడమ యెన్ని రూపాయాలు బాకీవుంటున్నవి? If these rupees be given, how many rupees will be the residue? కడమవాండ్లు యెక్కడవున్నారు? Where are the *remaining* people? కడమసంగతులు మరివక అప్పుడు చెప్పతాను The *remaining* circumstances I shall explain to you at another time.

కడియం *sub.* కడియపుకడియములు. A bracelet; a hand ring.

కడుపు *sub.* కడుపుకడుపులు. The belly. కడుపుతోవుండడం To be *pregnant.* కడుపునొప్పి The belly-ache or stomach-ache. పొత్తి కడుపు The bottom of the *belly* or the *abdomen.*

కణత *sub.* కణతకణతలు. The temple. కణతనొప్పి A pain in the *temples.*

కణుజు *sub.* కణుజుకణుజులు. An elk; a deer; an antelope.

కణుపు *sub.* కణుపుకణుపులు. A joint. చేలి కణుపులు Finger *joints.*

వెదురుకణుపులు *Bamboo joints.*

కతకడం *v. a.* కతుకుతూకతికి. *To lap.* కుక్కపాలు కతుకుతూవున్నది
The dog is *lapping* up the milk.

కర్త *sub.* కర్తకర్తలు. *An heir.* అతనిసొమ్ముకు యెవరూ కర్తలు
There are no *heirs* to that man's property. అంతకూ కర్త
దేవుడు God is the *heir* to every thing: that is, all things
revert to God. గ్రంథకర్త *An author.* న్యాయ కర్త or
ధర్మకర్త *A dispenser or lord* of justice or security; a
responsible person. కర్తగా వుండడం *To be responsible.*

కత్తి *sub.* కత్తికత్తులు. *A knife or sword.* కత్తితో కొయ్యడం *To*
cut with a knife. కత్తితో సరకడం *To cut with a sword.* కత్తి
సర *A scabbard or sheath.* బాణాకత్తి *A large double-edged*
sword, wielded with both hands.

కత్తెర *sub.* కత్తెరకత్తెరలు. *Scissors.* *Scissors* for both singular &
plural. కత్తెరతో కత్తిరించడం *To cut with scissors.*

కదపడం *v. a.* కదుపుతూకదిపి. *To shake.* వీధి కదల్చడం.

కదపా *sub.* కదపాకదపాలు. *A term used in revenue signifying*
a counter-agreement.

కదలడం *v. n.* కదులుతూకదిలి. *To shake; to be agitated.* లాటిపిట్ట
మీద సవారీవెల్లి తేవోళ్లు కదులుతుంది *The body is agitated with*
riding on a camel.

కదల్చడం *v. a.* కదులుస్తూకదిలించి. *To shake; to move any thing*
from side to side. గాలికొట్టి ఓడను చాలా కదులుస్తూ వున్నది *The*
violence of the wind gives the ship a considerable motion.
భూచలనంయింటిని కదులిస్తూవున్నది *The earthquake shakes the*
house.—It is applied in every sense. కదిలించడం *Item.*

కదురు *sub.* కదురుకదురు. *An awl or pricker or punch* to bore
holes with. నూలు వడికెడు కదురు.

కదుపు *sub.* కదుపుకదుపులు. *a herd or flock.* వీధి మంద.

కథ *sub.* కథకథలు. *A story; an episode.* కథనెప్పడం *To tell or*
relate a story.

కన్న *adv.* Than. అతను అక్కడికి వెళ్లడం కన్న నేను వెళ్లితే మంచిది It is better for me to go there *than* for him. *vide* కంటె. N. B. This adverb is used for the comparative degree.

కనడం *v. a.* కంటూకని. To perceive; to observe; figuratively it means to bring forth, as applied to the human and canine species. ఆదొంగలు యొక్కడికిపోయినారో ఆజాడకన్నావా? Have you *observed* any traces, to discover where those thieves have gone? ఆచిన్నది ముగ్గురు పల్లెలను కన్నది That young woman has *brought forth* three children. ఆకుక్క పదిపల్లెలను కన్నది That bitch has *produced* a litter of ten pups. కల కనడం To *dream*. కన్నతల్లి. An *own mother*.

కన్యపడుచు *sub.* కన్యపడుచు|కన్యపడుచులు. A young girl.

కన్నం *sub.* కన్న పు|కన్నములు. A hole. యెలుకలుచేసిన కన్నాలు Rat holes. దొంగలుచేసిన కన్నాలు *Holes* made by thieves. These are made in the walls of houses, the Indians sleeping uncommonly sound are seldom alarmed, and this practice of thieves making holes to get through, in order to steal, is therefore frequent in India, the walls being commonly of mud.

కనపరచడం *v. a.* కనపరుస్తూ|కనపరచి. To show; to make another observe. చూపడం.

కనికరం *sub.* కనికరపు|కనికరములు. Pity; compassion. అతనికి నాయందు కొంచెమైనా కనికరం లేదు He has not the smallest *compassion* for me. కనికర పడడం To be *compassionate*; to have *pity*. కనికరంకల *Pitiful*. కనికరం లేని *Pitiless*. నా శ్రమచూచి చాలా కనికర పడతూ వున్నాడు Seeing my difficulties, he showed me great *compassion*. దయ.

కనిపించడం *v. a.* కనిపిస్తూ|కనిపించి. To seem; to appear. నాకు అలాగు కనిపించినది It *seemed* so to me.

కనిపెట్టడం *v. a.* కనిపెట్టుతూ|కనిపెట్టి. To watch over; to take care of; to expect; to look for. యిబంట్లోతు యింట్లోవస్తువులు

కనిపెట్టివున్నాడు This peon is *watching over* the things in the house. అతను యీవేళ వస్తాడని కనిపెట్టివున్నాను I am *expecting* him to-day. N. B. Simply to watch, or to wake is a verb neuter.

కన్నీరు *sub.* కన్నీరు|కన్నీళ్లు. A tear. కన్నీళ్లు విడవడం To cry. కన్నీళ్లు విడుస్తావున్నాడు He is *crying*. N. B. This is a contraction of కన్ను and నీరు.

కన్ను *sub.* కంటి|కంట్లు. The eye. కన్ను వెయ్యడం To cast the eye at a person or thing. జాలరు or వల కన్ను The mesh of a net. కంటి సాజ్జ A blink or wink of the eye. కంళ్ళ కలక Sore eyes. కంటి కొలికి The corner of the eye. కంటి బొమ్మ The eye brow. కంటి గుడ్డు The eye ball. కంటి రెప్ప The eye lid. కంటి పాప The pupil of the eye. కంటిరెప్ప వెంట్రుక The eye lash.

కనుక్కోవడం *v. a.* కనుక్కుంటూ|కనుక్కుని. To discover; to detect. వాడిదొంగతనమును కనుక్కున్నాను I have *detected* his tricks. N. B. It is also used for the verb, to *bring forth*. కుమారుణ్ణి కనుక్కున్నది She has *brought forth* a son.

కనుమ *sub.* కనుమ|కనుమలు. A gap; a pass (through hills). చెరువులో నీళ్లు యెక్కువఅయినందుచాత రెండుమాడుదిక్కుల కనుమలు పడ్డవి The water having increased in the tank, has formed *gaps* in two or three places. ఫిత్హారీఖోర్లు ఆకొండకనుమలోనుంచి వచ్చినారు The plunderers came through the *pass* in those hills. కనమ *Item.* కొండలసంగు

కంకడం *v. a.* కంకుతూ|కంకి. To scold; to abuse. పెళ్లాము తన మొగుణ్ణి కంకినది The wife scolded her husband.

కంకర *sub.* కంకర|కంకరలు. Gravel. యిది కంకరభూమి This is a ,gravelly soil.

కంకణం *sub.* కంకణపు|కంకణములు. A woman's hand-ring.

కంకి *sub.* కంకి|కంకులు. An ear or head of corn. జొన్నకంకి Jowari or millet ear. వెన్ను.

కంచ *sub.* కంచ|కంచలు. A hedge. This word ought properly to

be written కంచె. కంచీయ.

కంచం *sub.* కంచపుకంచాలు. These are small flat plates turned up at the rim, either of brass or any richer metal, out of which the Indians eat their victuals.

కంచరి *sub.* కంచరికంచరలు. A brass-smith. vide కంసాలి.

కంచు *sub.* కంచుకంచులు. The name of a mixed metal, probably what we term *tutenag*.

కంట్లం *sub.* కంట్లపుకంట్లాయి. The name of the bags in which the Indians carry articles for a journey on bullocks.

కంటె *adv.* The comparative adverb *than*. ఆతోటకంటె యీతోట మంచిది *Than* that, this is a good garden: that is, this is a better garden *than* that. There is no other word for expressing the Comparative Degree in Telugu excepting కంటె and కన్న.

కంటె *sub.* కంటెకంటెలు. The name of a neck ornament worn by women and also by young boys. కంటియ.

కంతం *sub.* కంతపుకంతములు. The throat. కుతుక. కంతపాతం చెయ్యడం To get by heart.

కండ *sub.* కండకండలు. A piece or part. కండ పెరుగుట To grow fleshy. vide ఖండం.

కండువా *sub.* కండువాకండువాలు. The upper cloth which the Indians wear, loosely over them and sometimes tie round them.

కండే *sub.* కండేకండేలు. Head or ear as applied to crops. మొక్కజొన్న కండే Head of maize, vide కంకి. నూలుకండే Ball of thread.

కంత *sub.* కంతకంతలు. A hole. vide చొక్క.

కంతి *sub.* కంతికంతులు. The name of the wens which come in different parts of the face and body and sometimes grow to a very large size. గడ్డవరె బుట్టినట్టి వ్యాధి.

కందకం *sub.* కందకపుకందకములు. A ditch. కోటకందకం The ditch

of a fort. అగడ్డ. తోటకందకం A garden ditch.

కందడం *v. n.* కండుతూకంది. To be scorched. *vide* కమలడం.

కందిగ *sub.* కందిగిగి కందిగిగులు. A wasp-bee; a hornet.

కంప్లెయింటు *sub.* కంప్లెయింటు కంప్లెయింటు. *Complaint*: a term in pleading. మొర: ఫిర్యాదు.

కపటం *sub.* కపటపు కపటములు. Mental concealment. నాయండు కపటమును చేశినాడు He made use of *concealment* towards me.

కప్పడం *v. a.* కప్పతూకప్పి. To cover; to overspread. ఆ బట్ట అసామానుమీద కప్ప *Cover* those things with that cloth. ఆ సనారీకి బురకాకప్పి వుంచినందున లోపల యెవరు వున్నారో నేను చూడలేదు That dooly or doolie is *covered up* with *boorka*, so I could not observe who was inside.

కప్పతాళం *sub.* కప్పతాళపు కప్పతాళములు. A padlock.

కప్ప *sub.* కప్పకప్పలు. A covering. It is also applied to the black stuff with which the Indian women rub their teeth: some men also use it. యింటికి కప్పవెయ్యడం To *cover in* a house. మంచంమీద కప్పే నిమిత్తం పలంగసోపాన వకటి తీసుకురా Bring a *palampore* to put as a *covering* upon the bed.

కప్పకోవడం *v. a.* కప్పకుంటూ కప్పకుని. To cover. బట్టకప్పకుని వచ్చినాను I *threw* my cloth *over* me and am come.

కర్పూరం *sub.* కర్పూరపు (No plural.) Camphor. రసకర్పూరం Calomel. కర్పూరపు పంకాయ The name of a vegetable, bearing a red head when ripe, used in soups. It is commonly called the *love-apple*: సీమబుడ్డ బూసరకాయ: టామటో.

కర్బూజాపండు *sub.* కర్బూజాపంటి కర్బూజాపండ్లు. A melon.

కబూలియ్యతు *sub.* కబూలియ్యతు కబూలియ్యతులు. A counter-agreement, commonly called a *kabooliat*. *vide* కదపా.

కమతం *sub.* కమతపు కమతాలు. This term is given to the cultivation entrusted to the care of any person.

క్రమం *sub.* క్రమపు క్రమములు or క్రమాలు. Order; regularity. అతను క్రమంచొప్పన నడుచుకున్నాడు He conducted himself with

regularity. వరుస : విధము.

క్రమంగా *adv.* Regularly; agreeable to order. మహాక్రమంగా నడుచు
కున్నాడు He conducted himself very *regularly*.

కమ్మడం *v. a.* కమ్మతూ కమ్మి. To cover. చేతితో కమ్మడం To cover
with the hand. మాట కమ్మడం To conceal the speech.

కమ్మరి *sub.* కమ్మరికమ్మరులు. A black-smith. *vide* కంసాలి.

కమలడం *v. n.* కమలుతూ కమలి. To burn up; to scorch. యెండవ
పువ్వులు కమలినవి The flowers are *burnt up* by the sun.

కమలాపండు *sub.* కమలాపంటికమలాపండ్లు. A sweet orange, better
known by the name of *hill orange*. *vide* నారింజపండు.

కమ్మి *sub.* కమ్మికమ్మలు. A bar. యినప కమ్మి An iron bar. గడప
కమ్మి The *threshold*. ముక్కు కమ్మి or ముక్కమ్మి A *nose-joy* :
an ornament worn by women and fixed thro' the left side
of the nose. It is a large ring, nearly two inches in
diameter, of gold, set with small pearls or gems.

కంప *sub.* కంపకంపలు. Dry bushes; thorn.

కంసాలి *sub.* కంసాలికంసాలులు. A gold or silver smith. This is
the general name of a particular caste called కంసాలి కలం or
జాతి. They consist of five distinct trades, viz. కంసాలికంపరి,
కమ్మరి, వడ్రంగి, కాశీ i.e. the *gold or silver smith*; the *brass-smith*;
the *black-smith*; the *carpenter*, and the *stone-cutter*,
who can intermarry and eat victuals at each other's houses.

కర *sub.* కరికరలు. A spot; a stain; a mark; a hedge or
an embankment. నెత్తురు కరలు *Spots* of blood. సుంక కరలు
Ink *blots*. మంటి కరలు *Stains* of mud or dirt. ఆ తోటచుట్టూ
కరవేశినారు They have put a *hedge* round that garden.
ఆ చేనులోనుంచి నీళ్లుపోకుండా కరవేశినారు They have fixed an
embankment, to prevent the water from running out of
that field.

కర్ర *sub.* కర్రకర్రలు. Wood. పట్టుడు కర్ర or చేతికర్ర A walking
stick, usually called *bettum*. పొయిలో కర్ర *Fire wood* or a

fire-stick.

కరకసా *sub.* కరకసా|కరకసాలు. This is a term used when a reference is made to disputes regarding boundary. నా తాలూకాకు వారి తాలూకాకు కరకసా పడ్డది A dispute has arisen between him and me about our boundaries.

కరక్కాయ *sub.* కరక్కాయ|కరక్కాయలు. The gall-nut of which ink is made and which the Indians use in certain medicines. It is also used by painters in cloths to produce a yellow colour aided by certain chemical preparations.

కరగడం *v. a.* కరుగుతూ|కరిగి. To melt. వెండి కరగడం To melt silver. N. B. The same for all metals. Figuratively నీ మనుష్యు యింకా కరిగినదికొదు Your heart has not yet melted. వెన్నా లేక నెయ్యి కరగడం Butter or ghee to melt.

కర్మం *sub.* కర్మపు|కర్మాలు. A lot; a destiny. నా కర్మంచాత అట్లా అయినది It has been my lot, that it should so fall out.

కరవడం *v. a.* కరుస్తూ|కరిచి. To bite. పెద్దపులి మనిషిని కరిచినది A tiger has torn a man. కుక్క మనిషిని కరిచినది A dog has bit a man. గడ్డి కరిచి వచ్చినాడు He came biting a straw. N. B. It is a practice of people confessing themselves guilty to come with a straw in their mouths, to throw themselves down and pray for mercy.

కరారు *sub.* కరారు|కరారు. Agreement; condition; settlement. కరారు చెయ్యడం To settle; to agree. కరారు నామా An agreement paper or promissory note. కరారు పడ్డడం To be agreed. ఆలాగున యీపని చెయ్యడానకు కరారుపడ్డాడు He has agreed to do this business in that manner.

క్ర్రు *sub.* క్రి|క్ర్రులు. A plough-share.

కరుడు *sub.* కరుటి|కరుళ్లు. A wave. సముద్రపు కరుళ్లు The waves of the sea. This term is also applied to what we call the surf. పెంటి కరుడు The female surf. పోతు కరుడు The male surf. The outward or larger is called male; and the inner or

smaller, the female.

కరుణ *sub.* కరుణాకరుణలు. Favour. vide కటాక్షం.

కరువు *sub.* కరువుకరువులు. Famine. కరువుపెట్టడం *Famine* to arise.

కరువులో చాలామంది చచ్చినారు Many people died in the *famine*. కరువు రావడం *Famine* to happen.

కల *sub.* కలకలలు. A dream. నిన్నరాత్రి కలలో నిన్ను చూచినాను I saw you last night in a *dream*.

కల్ల *sub.* కల్లకల్లలు. A falsity. యీ మాటలలో నిజం కల్లలు రెండూ తెలిసినవికావు I do not know whether these words be true or 'false. నాతోటి అన్నీ కల్లమాటలు చెప్పినాడు Every word 'he spoke to me was *false*.

కలకటరు *sub.* కలకటరుకలకటరు. *Collector*, i. e. of the revenue.

కలగడం *v. n.* కలుగతూకలిగి. To possess; to be able or can; to have power. Figuratively నీళ్లు కలిగినవి The water is *muddy*. పిల్ల కలిగినది The child is *born*. కండ్లు కలిగినవి The eyes are *sore*. In all these cases implying possession or the operation of power. Hence కద్దు It is or *yes*. కద్దు అని చెప్పినాను I said *yes*.

కలగాని *sub.* కలగానికలగానులు. A flat fish of that name.

కలత *sub.* కలతకలతలు. Dispute; quarrel. కలత పడడం To *dispute*; to *quarrel*. మే మిరువురము కలత పడ్డాము We two have *quarrelled* or we have *differed*.

కలప *sub.* కలపకలపలు. House materials. అయిల్లు కట్టడానకు కలపకు యంత ఖరీదు పట్టుతుంది? How much will the *materials* cost for building that house? ఇల్లు కట్టుట కుపయోగపడు మ్రాను.

కలపక వుండడం *v. a.* కలపక వుంటూకలపక వుండి. Not to include; to exclude.

కలపడం *v. a.* కలుపుతూకలిపి. To mix; to include. పాలలో పంచదార కలపడం To *mix* sugar in the milk. ఆ లెక్కలో యీపద్యలు కలుపు *Include* these items in that account.

కల్పన *sub.* కల్పనకల్పనలు. Invention; fable; story. గ్రంథ కల్పన

A written story. యామాటలు నామీద కల్పనచేసినాడు or కల్పించినాడు He *invented* these stories against me.

కలమ *sub.* కలము|కలములు. A gap. విడ కనమ.

కలం *sub.* కలపు|కలములు. A pen. కలంతో వ్రాయడం To draw or to write with a pen. కలం దాను An *ink stand*.

కలంకారీ *sub.* కలంకారీ|కలంకారీలు. Chintz painting. కలంకారీ బట్టలు *Painted goods*. కలంకారీ పని The business of *chintz painting* కలంకారీ చెయ్యడం To *paint* clothes.

కల్లయెంటు *sub.* కల్లయెంటు|కల్లయెంటు. Client: a term used in the courts of judicature.

కలవరించడం *v. n.* కలవరింస్తూ|కలవరించి. To speak in sleep; to dream aloud.

కలారీ *sub.* కలారీ. (No plural.) A revenue term, signifying a *arrack farm*. కలారు ఖానా Item.

కలిపించడం *v. a.* కలిపింస్తూ|కలిపించి. To invent; to fabricate. నామీద లేనిపోని మాటలు కలిపించినాడు He has *fabricated* idle stories against me. This word is sometimes written కల్పించడం.

కలియడం *v. n.* కలుస్తూ|కలిసి. To join; to unite. అతను నా పక్ష వాంశ్లతో కలిసియున్నాడు He is *joined* with my enemies.

కలియపడడం *v. a.* కలియపడుతూ|కలియపడి. To close with another. అతను వాడితో కలియపడి మహా కొట్టినాడు He *closed* with him and beat him severely.

కల్లు *sub.* కల్లు. (No plural.) A juice or liquor called *kalloo* by the Telugu people, drawn from certain trees. Europeans call this liquor *toddy*. తాటికల్లు Palmyra *kalloo* or *toddy*. యాతకల్లు Date *toddy* or *kalloo*. కొబ్బరికల్లు Coconut *kalloo* or *toddy*. This liquor is very much used by most ranks of Indians and generally preferred in a fermented state, after it has been some time drawn. కల్లు గియ్యడం To draw the *kalloo*. బండికల్లు The *wheel* of a carriage. సన్నికల్లు The *stone*

on which chillies and such things are bruised and ground small. వుప్పుకల్లు *Crystal* of salt.

కలుపు *sub.* కలుపుకలుపులు. Weed; the name given for the different preparations of milk. తోట కలుపు The *weeds* of a garden. చేను కలుపు The *weeds* of a field. కలుపు తియ్యడం To *weed*. నా తాలూకాలోనుంచి రెండు కావళ్ళకలుపు నా యింటి ప్రయోజనం నిమిత్తం వచ్చినది Two *cowedies* of *different kinds* of *milk* have come from my district for the use of my house.

కలుసుకోవడం *v. a.* కలుసుకుంటూ కలుసుకుని. To meet; to associate.

నేను అతణ్ని కలుసుకున్నాను I have *met* him.

కవ్వము *sub.* కవ్వపుకవ్వములు. The stick with which butter is churned; a churning staff.

కవలవాంళ్లు *sub.* కవలవాంళ్లు Twins; only used in the plural number. కవలవాంళ్లు పుట్టడం To be born *twins*. అమడలు.

కవిత *sub.* కవితకవితలు. This is the name given to the *slips* of *cadjan* or *palmmyra* leaves, on which the *Curnums* of villages write their accounts. Hence the word కవిత is commonly understood for the *accounts* themselves. కవిత లెక్క The *caavela* or *cadjan accounts*. కరణాల కవిత కట్టలు The bundles of the *Curnums cadjan accounts*. These are always kept in the village, to regulate the claims arising out of the concerns of revenue. లెక్క పుస్తకము.

కష్టం *sub.* కష్టపుకష్టములు. Trouble; vexation; fatigue. వుద్యోగం లేక చాలా కష్టమును అనుభవింస్తూవున్నాను Being out of employ I suffer very great *hardship*. యీపని చెయ్యడం మహాకష్టం This business is very *laborious*. కాయకష్టం Bodily *labour*. కష్టపడడం To endure *labour* or to undergo *fatigue*.

కషాయం *sub.* కషాయపుకషాయములు. The name of a decoction of spices, roots and herbs, used by the Indians in fevers.

కషాయం కావడం To decoct. ఔషధ రసం: చేడెనది.

కసరు *sub.* కసరు|కసరు. A gale or storm. గాలి కసరు A gale of wind. వర్షపు కసరు A storm of rain. కసరు పడడం or కసరు కోవడం To be enraged or to storm. కోపము: వానగాలి.

కసవు *sub.* కసవు|కసవులు. Rubbish; sweeping. అయింట్లో కసవు అవుతల పారవెయ్యి Throw the rubbish of that house outside.

కసాయా *sub.* కసాయా|కసాయాలు. A butcher. వీడి కటికవాడు.

కసుబా *sub.* కసుబా|కసుబాలు. Capital; chief city; head station.

కసుబావూరు Item. ఆ పరగణా కసుబా యెక్కడ? Where is the head station of that purgunnah or province.

కస్తూరి *sub.* కస్తూరి. (No plural.) Musk. మృగ మదము. కస్తూరి పసుపు A species of scented turmeric, generally mixed up with the powdered sandalwood, with which the Indians rub their bodies.

కళ *sub.* కళ|కళలు. Brightness. చంద్రకళ The moon's brightness.

కళ్ళం *sub.* కళ్ళంపు|కళ్ళములు. Thrashing floor or ground, made by the custom of India, in the open field. నాచేను నూర్చడానకు మనపొలంలో కళ్ళమును బాగుచెయ్యి Prepare the thrashing floor in my field for the purpose of thrashing my produce. కళ్ళం చెయ్యడం To thrash. వడ్లను నూర్చెడితావు.

కళాయా *sub.* కళాయా|కళాయాలు. Plating, either of silver, tin or other metal. అద్దమును, గిన్నెను, తప్పేలను కళాయా చేసినాడు He put quick-silver on the looking glass and plated the cup and the brass pot.

కల్కేం *sub.* కల్కేంపు|కల్కేములు or కల్కేలు. A bridle. గుర్రానకు కల్కేమును పెట్టు Bridle the horse. గుఱ్ఱమునోట దగిలించెడు యినుప గొలుసు.

కా

కాక *sub.* కాక. (No plural.) Heat, of the sun or of the weather. యివేళ కాక విస్తరించినది The heat is much increased

to-day. వేడిమి: జ్వరము: తాపము.

కాకపోవడం *v. a.* కాకపోతూ, కాకపోయి. Not to be done or accomplished. అతనితో నేను చెప్పినపని కాకపోయినది The business which I required of him *has not been done*. From this verb is supposed to arise the common expression in Telugu of కాదు which is frequently used, as if it meant simply *no* or *not*. అక్కడికి వెళ్ళు అని అంటే కాదు అని అంటాడు When I told him he ought to go there, he said *no*, he would *not*.

కాకి *sub.* కాకి, కాకులు. A crow. మాలకాకి A raven. వాయనము.

కొగడం *v. a.* కొనుతూ, కొగి. To grow hot; to boil. వాడిపట్లు జ్వరం చాత నిరంతరం కొనుతూవుంటున్నది His body *burns* without any intermission from fever. నీళ్ళు కొగినవి The water has *boiled*.

కొగిదం *sub.* కొగిదపు, కొగిదములు. Paper. కొగిదాలు అంటించడం To paste *papers*. కొగిదములు గోడకు అంటించడం To paste or put up *papers* against the wall. కాకితం: వ్రాయు పత్రము.

కొను *sub.* కొను, కొనులు. A large earthen or iron vessel. In this, the Indians boil water for bathing. కొను also means *heat*. కొను పట్టడం To *heat* or *grow warm*.

కొనడం *v. a.* కొన్నూ, కొచి. To warm; to afford heat; to protect; to defend; to produce fruit. ఆనీళ్ళు కొను Warm that water. యండ మహా వడిగా కొన్నూవున్నది The *heat* is very strong. వెన్నెల మహా సాగసుగా కొన్నూవున్నది The *moonlight* is delightfully *clear*. శత్రువుల వుపద్రవం లేకుండా అతన్ని మేము కొచినాము I *protected* him from the molestation of his enemies. యీ పర్యాయముకు అతని తప్పు కొను *Forgive* him his fault, this time. యీ సంవత్సరం అచెట్టు చాలా కొయలు, కొగినది That tree has *produced* a great deal of fruit this year. గొల్లవాడు పశువులను కొన్నూవున్నాడు The herdsman is *tending* the cattle.

కొచివుండడం *v. n.* కొచివుంటూ, కొచివుండి. To wait in expectation

or in attendance. నేను చాలాసేపటినుంచి మీ నిమిత్తం కాచి వున్నాను I have been a long time *waiting* in *expectation* of you.

కాచు *sub.* కాచు. (No plural.) This is a sort of sediment arising from the boiling of the betel nut, which, being dried, is used with the betel nut in its natural state.

కాచెయ్యడం *v. a.* కాచేస్తూ, కాచేసి. To finish. ఆపని త్వరగా కాచెయ్య *Finish* that business quickly.

కాటకం *sub.* కాటకపు, కాటకములు. Famine. *vide* కరువు.

కాటా *sub.* కాటా, కాటాలు. Scales for large weights. పెద్ద త్రాసు.

కాటు *sub.* కాటు, కాటు. A bite. కుక్క కాటు A dog's bite.

పాము కాటు The *bite* of a snake. కాటుపోవడం To be burnt, applied to milk or victuals. కాటువాసన A burnt taste in victuals. కాటుపెట్టడం This verb is applied to the custom of *notching* trees with a hatchet, generally to try their age, or for some other purpose. యీ చెట్టు ముదురువో లేతవో కాటుపెట్టిచూడు Cut a notch into this tree, to see of what age it may be.

కాటుక *sub.* కాటుక. (No plural.) The mildew or blight in grain; the black mixture made of soot and grease, which women in India rub on the edges of their eye lids. చేసి కాటుక Mildew in grain. కండ్ల కాటుక The black mixture for the eyes.

కాడ *sub.* కాడ, కాడలు. A stalk; a slender stem of plant. తోట కూర కాడ The stalk of vegetable.

కాడి *sub.* కాడి, కాండ్లు. A yoke. దున్నే యెడ్లమీదవేసే కాడి The yoke put on bullocks for the plough.

కాడు *sub.* కాటి, కాడ్లు. A burial place. వల్లకాడు Cemetery.

కాదనడం *v. n.* కాదంటూ, కాదని. To make denial; to refuse; to reject. యీపని చెయ్యమని చెప్పితే నావల్ల కాదన్నాడు I told him to do this business, but he refused.

కాదు *adv.* Not; no. అది నావల్ల కాదు I cannot do it. అవునా, కాదా? Yes or no?

కాని *adv.* Although; but; however. అతనితో యీమాటలుమాత్రమే చెప్పినాను కాని మరి వేరుమాటలు చెప్పలేదు I *only* spoke to him these words, and *no more*. నేను పోక కాని అది జరగదు *Unless* I go it cannot be done. కాని Also means a *valuation* of moneys, four of which go to an anna. ముక్కాని Three *kanees* or *three quarters* of an anna. This word also means *bad, base, worthless*.

కాంతి *sub.* కాంతి, కాంతులు. Brightness; brilliancy. కాంతిగల *bright; brilliant*. యీ వజ్రం మహా కాంతి కలిగివున్నది This diamond possesses uncommon *brilliancy*. యితని ముఖం మహా కాంతి కలిగివున్నది This person has got a very *clear* countenance. కాంతి కలగడం or కలిగి వుండడం To possess *brilliancy*.

కాపు *sub.* కాపు, కాపులు. A village man or cultivator. In another sense, a justification and also a watching. అతణ్ని చేసివద్ద కాపు వుంచినాను I have employed him *to watch* the crop. అతనికి మేము కాపుచేసినాము I have *afforded* him my *protection*. నీ కాపుయేమో నీవే విచారించుకోవలసినది It is your business to consider of your own *justification*. కాపాడడం To *watch; to take care*. కాపు వుండడం Item. పెద్దకాపు A *head inhabitant* or *cultivator*. కాపు కరణాలు The *inhabitants* and *curnums*. N. B. This word is also applied to the meaning of *heat* and *fruitfulness*. ఆ పాలుకాపు తక్కువ అయినది That milk is not sufficiently *warm*. యీ సంవత్సరం మామిడితోటలు కాపు కలవా? Have the mango gardens *produced sufficiently* this year.

కాపురం *sub.* కాపురం, కాపురాలు. Residence. కాపురస్థలం Place of *residence*. నివాసం : సంసారం.

బట్టి *adv.* Therefore; consequently. కాబట్టి అలాగుచేయి

Therefore act in that manner. యావేళ వర్షం వచ్చినది కాబట్టి
లేపటిదినం బాగా వుండవచ్చును There has been rain to day,
consequently to-morrow my be a fine day.

కాబోలును *adv.* Perhaps; probably. ఆరాజు అక్కడికి వచ్చినాడు
కాబోలును That Rajah *probably* has arrived there. అతను
అలాగు చేసినాడు కాబోలును *Perhaps* he might have done so.

కాం *adj.* A revenue term implying *private* or *own*. కాం లెక్క
Private accounts, which are generally kept by curnums
of villages, in *private*, besides the set of accounts usually
referred to in public.

కాయ *sub.* కాయ, కాయలు. A nut; any fruit or vegetable
in an unripe state. కొబ్బరికాయ The *coconut*. యీ చెట్టున
అన్నీ కాయలేకాని పండ్లులేవు This tree has produced *fruit*, but
has not yet got ripe fruit. తలకాయ The head. కూరకాయలు
Vegetables. This is applied only to such vegetables as
produce a head like fruit. Figuratively చంప కాయ A slap
of the face. మొట్టికాయ A knock on the head with the fist.
This word is used in many senses, as పొలి కాయ A possessive
couplative. పిల్లకాయ A boy.

కాయకం *sub.* కాయకపు, కాయకములు. Profession; business.
నా కులం కాయకం యేమంటే కలంకారీపని My *profession* is to
make up painted goods.

కాయడం *v. a.* కాస్తూ, కాచి. To warm; to heat. విడి కాచడం.

కాయం *sub.* కాయం, కాయములు. This word is taken from the
Persian and means a *fixed residence* or *appointed place*.

కాయం చెయ్యడం To *confirm*; to *establish*; to *constitute*.

కారడం *v. n.* కారుతూ, కారి. To *flow*; to *run out*. గాయం లోనుంచి

రక్తం కారుతూవున్నది The blood is *flowing* from the wound.

కూజాకు చిల్లిపడి నీళ్ళు కారుతూవున్నవి The juglet has got a crack
and the water is *running from* it.

కారణం *sub.* కారణపు, కారణములు. Cause; reason; purpose. మీర

మే కారణంచాత యిక్కడికి వచ్చినారు? What is the *reason* of your coming here? యీ కుట్రలకు యితనే కారణం He is the *cause* of these intrigues.

కార్యం *sub.* కార్యపు, కార్యములు. Purport; business. నా కార్యం యింకా అయినదికాదు My *business* is not yet accomplished. మీరు వచ్చిన కార్యం మేమి? Tell me the *purport* of your coming.

కారు *sub.* కారు, కారులు. Pincers; tongs. కంసాలికి నిష్క్రమించి మూస తీయడానకు కారువున్నది The silver-smith has his *tongs* to take the crucible off the fire.

కారుడ్యం *sub.* కారుడ్యపు, కారుడ్యాలు. Ridicule; facetiousness. కారుడ్యం ఆడడం To ridicule; laugh at or play upon.

కారు యింగున *sub.* కారు యింగున. (No plural.) Asafoetida.

కొల్పడం *v. a.* కొలుస్తూ, కొల్చి. To burn. ఫిరూరిఖోద్లు యింట్కు కొల్చినారు The plunderers have *set fire* to the houses.

కొలడం *v. n.* కొలుతూ, కొలి. To burn; to be on fire. యింట్కు కొలుతూవున్నది The houses are *burning*.

కాలం *sub.* కాలపు, కాలాలు or కాలములు. Season; time of the year. వర్షా కాలం Rainy season. యెండా కాలం Hot season.

కాలు *sub.* కాలి, కాళ్ళు. A leg; a claw. పిట్ట కాలు A bird's *claw* or *foot*. కాళ్ళు వొత్తడం To *shampoo*: an Eastern custom of pressing the limbs with the hands to revive the circulation of the blood. మీకాలు The *upper part* of the foot.

కాలువ *sub.* కాలువ, కాలువలు. A water channel; a canal.

కావడం *v. n.* అవుతూ, అయి. To accomplish; to fulfil; to finish; to be; to be done. ఆపని కావడానకు చాలాదినములు పట్టుతున్నది It has take up a great many days before that business can be *finished*. కావచ్చును It may be *accomplished*. ఆపని అయినది That business is *done*. యీ పని అయినతరువాత తిరిగి వస్తాను I will come again, after this business is *done*.

కావలసివుండడం *v. a.* కావలసివుంటూ, కావలసివుండి. To want; to

require. vide కావలియడం.

కావలి *sub.* కావలి|కావళ్ళు. A watch; a protection. vide కాపు.

కావలియడం *v. a.* కావలుసూ|కావలిసి. To want; to require. నీకు యెంత కావలు సుంది? How much do you want?

కావిడి *sub.* కావిడి|కావిళ్ళు. A *cowedy*. A light flat stick placed on the shoulders of coolies, with ropes hanging from each end, in which baggage is carried. కాలివాంళ్ళు సామాను నిమిత్తం తమ కావిళ్ళు తెచ్చినారు The coolies have brought their *cowedies* for the baggage.

కాష్ఠం *sub.* కాష్ఠపు|కాష్ఠములు. The Sanskrit name for wood : by the Telugus, is commonly applied to the wood used for burning dead bodies. ఆవూరి నాయడు పోయినాడు గనక అతణ్ణి కాష్ఠంకట్టి తీసుకునిపోయినారు The head man of that village being dead, the *funeral pile* is prepared for him and they have taken him away.

కాస్త *adj.* A little; not much. కాస్త నిప్పుయియ్యి Give me a little fire. అక్కడ కాస్త పనివున్నది I have a little business there. This word is frequently called కాస్త.

కాసంత *adj.* A little. కాసంత Item. vide కాస్త.

కాసీవాడు *sub.* కాసీవాని|కాసీవాంళ్ళు. A stone-cutter; a brick-layer. The stone-cutter will often do both works; but the brick-layer cannot cut in stone. కాసీపని *Brick-layer's* or *stone-cutter's* work. This word ought properly to be written కాసెవాడు.

కాసు *sub.* కాసు|కాసులు. A cash; an imaginary coin, eight of which, according to Telugus reckoning, go to one dub.

కిటికి *sub.* కిటికి|కిటికీలు. A window.

కిటుకు *sub.* కిటుకు|కిటుకులు. An artifice. అతను చేసిన కిటుకు మీరెరి

విడిలో వచ్చినదికాదు You have not obtained a proper knowledge of his *artifice*.

కిన్నెర *sub.* కిన్నెరఃకిన్నెరలు. This is an instrument with cat-gut strings, played on with a bow, is of the dimensions of a dancing master's kit, but louder in its tone, from having a projecting belly to expand the sound. It is played upon by Moor people only.

కింద *adv.* Below; under. బల్ల కింద *Below* the table. నాకింద యతను వున్నాడు This man acts *under* me. కిందా మీదా *One over the other; tops and bottoms.* రుట్టిలు పట్టు పట్టుకుని కిందామీదా పడ్డారు The wrestlers having taken their grips tumbled down *one over the other.*

కిందట *adv.* Formerly. కిందట అతను యిక్కడినుంచి వూరికి వెళ్ళి యుండెను He has gone away from hence *formerly* to another village.

కిఫాయతు *sub.* కిఫాయతుఃకిఫాయతులు. Benefit; advantage: profit. యీబేరలో మనకు చాలా కిఫాయతు వచ్చినది I have got a very handsome *profit* in this bargain.

కిమ్యతు *sub.* కిమ్యతుఃకిమ్యతులు. Price; valuation. ఆ గుర్రపు కిమ్యతు యెంత? What is the *price* of that horse?

కిరణం *sub.* కిరణపుఃకిరణములు: కిరణాలు. Ray. సూర్య కిరణాలు The *rays* of the sun.

కిరీటం *sub.* కిరీటపుఃకిరీటములు. A crown. రాజు కిరీటం The *crown* of a king.

కిస్తీ *sub.* కిస్తీఃకిస్తీలు. A revenue term called *kist* and means an instalment.

కీడు *sub.* కీడుఃకీడు. An evil; a misfortune. అతనికి చాలా కీడు సంభవించినది A great *misfortune* has befallen him.

శ్రవణ *sub.* శ్రవణశ్రవణలు. A song. దేముడిమీద శ్రవణ పాడుతూవున్నారు
They are singing a song made upon the deity.

శ్రీ *sub.* శ్రీశ్రీశ్రీలు. Renown; reputation. అతనిశ్రీ ప్రపంచం
అంతటా విస్తరించినది His reputation has spread over the
whole world.

శీల *sub.* శీలశీలము. A joint; pitch, commonly called *dammar*
in India. చేతి శీలము The joints of the hand. కాచి శీలము The
joints of the leg. పెట్టె శీలము The hinges of a box. వాడ శీల
Ship tar or pitch.

కు

కు *pre.* To. This preposition changes to కి when connected
with a word which has the termination in *ee*. నాకు యివ్వ
Give it to me. అతనికి యివ్వాలెనె Let it be given to him.
వీరికి To these. వారికి To those.

కుక్క *sub.* కుక్కకుక్కలు. A dog. అడకుక్క A bitch.

కుక్కనొడుగు *sub.* కుక్కనొడుగుకుక్కనొడుగులు. A mushroom.
యా వర్షముకు కుక్కనొడుగులు చాలా మొలిచినవి This fall of rain
has produced a great quantity of mushrooms. వీధి
పుట్టకుక్క.

కుక్కడం *v. a.* కుక్కుతూకుక్కు. To fill up or make full. పెట్టెలో
బట్టలు కుక్కడం To fill a trunk with clothes.

కుచ్చు *sub.* కుచ్చుకుచ్చులు. A tassel. పాలకీ కుచ్చులు Palanquin
tassels.

కుట్ర *sub.* కుట్రకుట్రలు. An intrigue.

కుట్టడం *v. a.* కుట్టుతూకుట్టి. To sew; to sting. చేలు కుట్టడం
To be stung by a scorpion. పాము కుట్టడం To be stung by a
snake. జెర్రి కుట్టడం To be stung by a centipede. బట్టలు కుట్టడం
To sew clothes.

కుట్టు *sub.* కుట్టుకుట్టు. A sewing; a needlework. యీ అంగరకా కుట్టు

బాగా వున్నదికాదు The *needlework* in this jacket is not well done. కడుపు వట్టు A *pain* in the belly.

కుటుంబం *sub.* కుటుంబపు|కుటుంబములు. Family. మా కుటుంబం యిక్కడ వున్నది కాని మా అన్నగారి కుటుంబం మరివక వూళ్లో వున్నది My *family* is here, but my brother's *family* is in another village.

కుడి *adj.* Right. కుడిపక్క *Right* side. కుడిచేయ్యి *Right* hand.

కుడుచుకోవడం *v. a.* కుడుచుకుంటూ|కుడుచుకుని. To suck. చిన్నవాడు పాలు కుడుచుకుంటూవున్నాడు The child is *sucking* milk.

కుదపడం *v. a.* కుదుపుతూ|కుదిరి. To shake. బోయీలు చాలా కుదుపుతూవున్నారు The *palanquin* boys *shake* very much.

కుదరడం *v. n.* కుదురుతూ|కుదిరి. To recover from sickness; to be restored; to be settled or arranged. తమ అన్యుగ్రహంచాత మాపని కుదిరినది By your favour my business has been *settled*. నావళ్ళు కుదిరినది My health is *restored*.

కుదరచడం *v. a.* కుదురునూ|కుదిరిచి. To cure. వైద్యుడు నావళ్ళు కుదిరిచినాడు The doctor has *cured* me.

కుదుపు *sub.* కుదుపు|కుదుపులు. A shaking. యీవేళ గాడీలో కూర్చుండడంచాత నాకు చాలా కుదుపు తగిలినది I got a good *shaking*, riding in a hackery to-day.

కుదువ *sub.* కుదువ|కుదువలు. Mortgage. కుదువపెట్టడం To *mortgage*; to *pawn*. అతను యిట్లు కుదువపెట్టి బదులు పుచ్చుకున్నాడు He procured a loan by *mortgaging* his house. అతను నగలు కుదువపెట్టినాడు He *pawned* his jewels.

కునికిపాటు *sub.* కునికిపాటు|కునికిపాట్లు. Drowsiness; sleepiness. అతను కూర్చుండి కొంతసేపు కునికిపాట్లుపడి తరువాత తన గదిలోకి పరుండ పోయినాడు After sitting down and *dozing* for some time, he retired to his room to sleep.

కునుకు *sub.* కునుకు|కునుకులు. Sleepiness. అతనికి కునుకు పట్టినది He *fell asleep*. It means a *slight* sleep.

కుంకుడుకాయ *sub.* కుంకుడుకాయ|కుంకుడుకాయలు. The soap-nut,

produced from a tree, the growth of India. This nut forms a strong lather when mixed with water, and is used in this state by the Indians to wash their hair. It is also used in India for washing horses, or other animals with. కుంకుడుచెట్టులో పలుకు The inside of the *kunkurookaya* nut seeds.

కుంకుడు చెట్టు *sub.* కుంకుడు చెట్టు, కుంకుడు చెట్టు. Soap-nut tree.

కుంగడం *v. n.* కుంగుతూ, కుంగి. To sink; to depress. పునాదిలో ఘట్టి బలంలేదు గనక ఆ యింటి స్తంభం కుంగినది The foundation not being sufficiently firm, the pillar of that house has *sunk*. ఆ మనిషి వుద్యోగంలేక కుంగి వున్నాడు That man is *depressed* for want of employment.

కుంచడం *v. a.* కుంచుతూ, కుంచి. To reduce; to decrease. జీతం కుంచడం To *reduce* wages. దస్తు కుంచడం To *diminish* the revenue.

కుంచం *sub.* కుంచపు, కుంచములు. A measure equal to eight seers or sixteen pounds.

కుంట *sub.* కుంట, కుంటలు. A small tank or pond; the name of a land measure. శరస్సు: పల్లము: చెరువు.

కుంటడం *v. n.* కుంటుతూ, కుంటి. To limp; to walk lamely.

కుంటి *adj.* Lame; limping. కుంటివాడు or మనిషి A *lame* man; one who limps. కుంటితనం *Lameness*. కుంటి మాటలు అడడం To speak *lame* or *trifling* words.

కుండ *sub.* కుండ, కుండలు. A pot; an earthen vessel.

కుండు *sub.* కుండు, కుండ్లు. A cistern. కోటలో వున్న మనుష్యులకు మంచి నీళ్ళ నిమిత్తం బందరు దాగ్లో కుండ్లు కట్టించినారు They have constructed *cisterns* of good water on the road side, for the use of the people in the Fort.

కుంద *sub.* కుంద, కుందలు. A pillar. ఆ యింటి కుందలు మహా పెద్దవి The *pillars* of that house are very large. N. B. This word is only current in the higher parts of the Circars.

కుందకం *sub.* కుందకపు|కుందకములు. Impediment; hindrance.

కుప్ప *sub.* కుప్ప|కుప్పలు. A heap. జొన్న కుప్ప A *heap* of maize.

మంటికుప్ప A *heap* of dirt. రాళ్ళకుప్ప A *heap* of stones. కుప్ప
చెయ్యడం To *heap*; to *pile up*.

కుమ్మరి *v. a.* కుమ్మరితూ|కుమ్మి. To butt like a ram; to toss or
strike with the horns like a bull.

కుమ్మరి *sub.* కుమ్మరి|కుమ్మర్లు. A pot-maker or potter. కుమ్మరి వాడు
Item. కుమ్మరి కులం *pot-maker* caste.

కుమ్మరించడం *v. a.* కుమ్మరించు|కుమ్మరించి. To empty; to discharge.
సంచీలో రూపాయీలు అన్నీ బల్లమీద కుమ్మరించు *Empty* all those
rupees from the bag upon the table.

కుమార్తె *sub.* కుమార్తె|కుమార్తెలు. A daughter.

కుమారుడు *sub.* కుమారుడి|కుమారుడు. A son.

కుంపటి *sub.* కుంపటి|కుంపట్లు. A chafing-dish. చలి కాచుకునే నిమిత్తం
కుంపటి తీసుకునిరా Bring the *chafing-dish* to warm us against
the cold. కుంపటితో నిప్పులు తీసుకురా Fill the *chafing-dish*
with fire and bring it here.

కుంబీ *sub.* కుంబీ|కుంబీలు. Bleaching. కుంబీ చెయ్యడం To bleach.
ఆబట్ట కుంబీ బాగాలేదు That cloth is not well *bleached*.

కుయ్యడం *v. n.* కూస్తూ|కూసి. To bark or bray; to call and
sing. కుక్క కూస్తూవున్నది The dog *barks*. గాడిచ కూస్తూవున్నది
The ass *brays*. పిట్ట కూస్తూవున్నది The bird *sings* or *whistles*.
కోడిపుంజు కూస్తూవున్నది The cock *crows*.

కురచ *adj.* Short; diminutive. కురచ మనిషి A *short* man. కురచ
దూలం A *short* beam. కురచ చెయ్యడం To *diminish*; to *shorten*.
కురచగా In a *short* manner. అతను వారందరికన్న మహా కురచగా
వుంటాడు He is by far the *shortest* of them all.

కుర్ర *adj.* Infantile; youthful. కుర్రడు or కుర్రవాడు Infant or
a very young boy. కుర్రది Female infant.

కురవడం *v. n.* కురుస్తూ|కురిసి. To rain. వాన కురవడం Item. Figura-
tively it is used as follows. ఆ బంగ్లాలోను వరహాల నిమిత్తం వచ్చి

నవ్వుడు నివ్వులు కురిపింస్తాడు That peon is in a great hurry when he comes to demand money.

కురిచి *sub.* కురిచి|కురిచీలు. A chair.

కురుపు *sub.* కురుపు|కురుపులు. A boil. నెత్తురు కురుపులు or శగ కురుపులు Small boils, produced by the heat or bad state of the blood.

కురూపం *sub.* కురూపపు|కురూపములు. Ugliness. ఆ మనిషియొక్క కురూపం యంత అని చెప్పను? How can I well describe the ugliness of that man?

కులకడం *v. n.* కులుకుతూ|కులికి. To rejoice; to gladden. వువ్వోగం దొరికినందుచాత మహా కులుకుతూవున్నాడు He rejoices extremely because he has got an employ.

కులం *sub.* కులపు|కులములు. Caste. నీ కులం యేమి? What is your caste? This word is applied both to the four principal tribes or castes of Hindus, as well as to each particular profession. The four principal castes are the *Brahmins* called బ్రాహ్మణ కులం. The *Kshatriyas* రాచ కులం. The *Vaisyas* కోమటి కులం. The *Sudras* శూద్ర కులం. The inferior castes are those of professions, such as మంగల కులం The barber caste; చాకల కులం The washerman caste, &c.

కులసుడు *sub.* కులసుని|కులసులు. A person of the same caste with yourself, for the male gender. నా కులసులు అంతా యిక్కడి నుంచి వెళ్ళిపోయినారు My own caste people have all left the place. కులసురాలు Of the same caste, for a woman.

కులసురాలు *sub.* కులసురాలి|కులసురాంశు. One of the same caste, as relating to women. The word కులసులు is common to both sexes, as being in the plural.

కుసుంబా *sub.* కుసుంబా|కుసుంబాలు. A tree or shrub, the flower of which produces a beautiful red die.

కుశ్యగించడం *v. a.* కుశ్యగించుతూ|కుశ్యగించి. To dig, as applied to a garden.

కుశ్యడం *v. n.* కుశ్యుతూ|కుశ్యి. To decay; to grow rotten. అరికి

పంళ్ళు కుళ్ళిపోయినవి The plantains are rotten.
 కుళాయీ *sub.* కుళాయీ|కుళాయీలు. A cap, worn by the Indians.
 vide తోపి.
 కుళ్ళు *adj.* Rotten. కుళ్ళు నీళ్ళు. Putrefied water. కుళ్ళు పంళ్ళు
 Decayed fruit.

కూ

కూక *sub.* కూక|కూకలు. A noise. కూకలుపెట్టడం or వెయ్యడం To
 make a noise. అక్కడ కూకలుపెట్టకు Do not make a
 noise there !

కూజా *sub.* కూజా|కూజాలు. A jar ; the name of the earthen ware
 commonly called *jugglet*, in which water is kept for
 drinking.

కూడడం *v. a.* కూడుతూ|కూడి. To assemble ; to join together ; to
 sum up figures. గుంపు కూడినది There assembled a crowd.
 కోర్టు కూడినది The court is assembled or met. అంకెలు కూడడం
 To reckon up figures.

కూడని *adj.* Bad ; base ; worthless.

కూడా *pre.* With ; accompanying. అతనితో కూడావచ్చినాను I
 came along with him.

కూడు *sub.* కూటి|కూళ్ళు. Victuals. This term is generally used
 by common people. The more polished term is ఆన్నం.

కూత *sub.* కూత|కూతలు. A barking ; a braying ; the call of a
 bird. పిట్టకూత The whistling or singing of a bird. పెట్టకూత
 A hen's cackling. vide కయ్యడం.

కూర *sub.* కూర|కూరలు. Garden greens. తోట కూర Spinage or
 spinach or small greens. పెరు కూర A long kind of greens.

కూరకాయ *sub.* కూరకాయ|కూరకాయలు. Vegetables of all
 descriptions go by this name.

కూరడం *v. a.* కూరుతూ|కూరి. To load ; to fill. ఆ తుపాకి కూరి తీసు

కునిరా *Load* that firelock and bring. ఆ గోతులలో
మన్నూ రాళ్లున్నూ కూరు *Fill* those holes with earth and stones.
కూర్చడం *v. a.* కూర్చుటూ, కూర్చి. To compose; to join; to combine.
అతను ఆ గ్రంథంలో మాటలు బాగా కూర్చినాడు His words are well
arranged in that composition. దర్జీ దుప్పట్లు కూర్చినాడు The
tailor has *joined* the clothes.

కూర్చుండడం *v. n.* కూర్చుంటూ, కూర్చుండి. To sit. అక్కడ కూర్చుండు
Sit down there.

కూలడం *v. n.* కూలుతూ, కూలి. To fall down; to overturn. Used
with కింద. Such as గోడ కిందకూలినది The wall *fell down*.
బండి కూలినది The carriage was overturned. కూలవడం To
cause to fall.

కూలి *sub.* కూలి. (No plural.) Hire or labour. నీవు వాడికి యెంత
కూలియిచ్చినావు? How much did you give him for his *coolie*
or *hire*. కూలివాడు A *labouring man*, usually called a *coolie*.
తోట తవ్వేటందుకు కూలివాంళ్ళు వచ్చినారా? Have the *coolies* come
to dig in the garden? కూలిపని *Work for hire*.

కూసం *sub.* కూసపు, కూసాలు. The name of the *cast skin* of a
snake. It also means a *dress* worn by very young children.
కూసం విడవడం To *cast* the *skin*, as a snake. పాము కూసం A
snake's skin. ఆ చిన్నదానికి కూసం తొడిగించు Put on that
infant's dress. కుబుసము : కుసుమ.

కె

కెంపు *sub.* కెంపు, కెంపులు. A ruby.

కెలకడం *v. a.* కెలుకుతూ, కెలికి. To turn or twist; to mix up or
stir. వెనకపూసలో వేలుపెట్టి కెలికినాడు He put his finger in the
butter and *stirred* it up. అతను అంసమాటలు కెలికినాడు He
turned and twisted the words that were spoken by him.

కే

కేక *sub.* కేక|కేకలు. Noise. vide కూత; కూక.

కేవు *sub.* కేవు|కేవులు. Freight. నీవాడ కేవుయెంత? What is the *freight* of your ship?

కైతప్పు *sub.* కైతప్పు|కైతప్పులు. A mistake in writing. నావల్ల కైతప్పువచ్చినది I have made a *mistake* in writing, that is, I have written *wrong*.

కైదు *sub.* కైదు|కైదులు. Prison; confinement. అతన్ని కైదులో పెయ్యడమైనది He has been put in *confinement*. కైదు చెయ్యడం To *confine*; to *imprison*.

కైలు *sub.* కైలు|కైళ్లు. A revenue term, signifying the *measurement* of the crops, before a division of it is ordered. కైలుకావడం To make a *kyle* or form a *measurement*. ఆకుప్ప కైలంకాలేదు That heap has not been *measured*. కైలుచెయ్యడం To *measure* grain.

కైవారం *sub.* కైవారపు|కైవారములు. Circumference. ఆ స్తంభపు కైవారంకొలిచితే Bring me the *measurement* of that *pillar*.

కొ

కొట్టడం *v. a.* కొట్టుతూ|కొట్టి. To flog; to beat. అతన్ని యితడు కొట్టినాడు This man has *beat* the other one. మేజిస్ట్రేటువారు దొంగలను కొట్టించినారు The magistrate has caused the thieves to be *flogged*. దాడుకొట్టడం To *rob* on the *highways*.

కొట్టివెయ్యడం *v. a.* కొట్టివేస్తూ| కొట్టివేసి. To exclude; to dismiss; to strike out. ఆ జాబితాలోనుంచి అతని పేరు కొట్టివెయ్య Strike his name *out* of that list. కోర్టువారు అతని వ్యాజ్యం కొట్టివేసినారు

The court has *dismissed* his suit.

కొట్టు *sub.* కొట్టుకొట్టు. A beating; a flogging; a godown. బియ్యపుకొట్టు Rice godowns. సామాను కొట్లో వేసినారు They have put the baggage in the godown.

కొఠీ *sub.* కొఠీకొఠీలు. A soucar's place of business, synonymous with *banking house* or *bank*. ఆ సామానుకొరు యెక్కడ కొఠీ వేసినాడు? Where has that soucar or sowkar fixed his place of business?

కొడవలి *sub.* కొడవలికొడవంళ్లు. A sickle. మహనూలు కొతకు కొడవంళ్లు తెచ్చినారు They have brought the sickles for cutting the crops.

కొడి *sub.* కొడికొళ్ళు. A flame; a flag. అగ్ని హోత్రపు కొడి The flame of fire. దీపపు కొడి The flame of a lamp. మైనపువత్తి కొడి The flame of a candle. కంపిణీవారి కొడి వేసిన నాటనుంచి మేము వారి ప్రాపకంలో వుండి వున్నాము We have lived under the Company's protection, ever since their flag was raised.

కొడుకు *sub.* కొడుకుకొడుకులు. A son. విదే కుమారుడు.

కొణజు *sub.* కొణజుకొణజులు. A tick. పలుపు తొడుగు.

కొత్త *adj.* New. కొత్తసామాను New things.

కొతకడం *v. n.* కొతుకుతూకొలికి To evade or prevaricate in speech. మాటలుఅన్ని చెప్పక కొతుకుతాడు He prevaricates and would not tell all.

కొద్ది *adj.* Little; small; few. కొద్దిపని A small business. కొద్ది మంది Few people. కొద్దిచెయ్యడం To diminish; to curtail. నా జీతం కొద్దిచేసినారు They have curtailed my allowances. ఈశ్వరుడు వారిపని కొద్దిచేసినాడు Providence has brought them into this low state. కొద్దిపరచడం Item.

కొడువ *sub.* కొడువ. (No plural.) A remainder; a residue. విదే కడమ.

కొన *sub.* కొనకొనలు. An end. విదే కడ.

కొనడం *v. a.* కొంటూకొని. To purchase. It is used in all.

senses.

కొన్ని *adj.* Some. కొన్ని వస్తువులు *Some* articles. కొన్ని పశువులు *Some* cattle. This word is applied only to things or animals.

కొర్ను *adj.* Waste. కొర్ను భూమి లేక యరసుభూమి *Waste* land.

కొంగ *sub.* కొంగ, కొంగలు. A crane. It is the general name of birds of this species.

కొంగ *sub.* కొంగ, కొంగలు. Hem or border of a garment or piece of cloth. పైకొంగ End of a woman's cloth, thrown over the shoulder.

కొంచుపోవడం *v. a.* కొంచుపోతూ, కొంచుపోయి. To carry away; to remove. ఆ వస్తువు అక్కడనుంచి కొంచుపో *Carry* that thing *away* from that place.

కొంచం *adj.* Little or few. కొంచం మంది *Few* people. *vide* కొద్ది.

కొంటే *sub.* కొంటే, కొంటేలు. Depravity; impudence; is generally applied to young people. కొంటేవాడు *A wicked roguish* fellow. కొంటే తనం *Depravity; wickedness.*

కొండ *sub.* కొండ, కొండలు. A hill; a rock. కొండ కనము or వాక *A pass or narrow road* between two hills. కొండ చిలువ *The rock snake.*

కొండముచ్చ *sub.* కొండముచ్చ, కొండముచ్చలు. *The large, black faced* monkey.

కొండనాలిక *sub.* కొండనాలిక, కొండనాలికలు. *The palate of the* mouth.

కొండి *sub.* కొండి, కొండు. A sting. తేలుకొండి *The sting* of a scorpion. చీమకొండి *The bite* of an ant, that is, the *sting*. దోమకొండి *A mosquito bite*, literally *sting*.

కొండెం *sub.* కొండెపు, కొండెములు *False* complaint. నేను నాపనిలో జాగ్రత్తగా వుండలేదని నామీద అతను కొండెములు చెప్పినాడు *He made false statements* against me, of not being careful in my business.

కొంత *adv.* Some or few. కొంతమంది *A few* people. కొంత పయకం

Some money.

కొందరు *adj.* Some or some people. కొందరు మనుష్యులు Item.

This word is entirely applied to people.

కొప్ప *sub.* కొప్పకొప్పలు. The hair knot, fixed in the manner observed by the women in India.

కొబ్బరి *sub.* కొబ్బరి. (No plural.) This is the name given to the white substance *inside* of the *coconut*. They make an oil from this stuff, which is consequently called కొబ్బరి నూనె *Coconut oil*. కొబ్బరిపిండి *Coconut meal* or *flour*, which means the *refuse* of the stuff left in the mill, after expressing the oil from it, which is given to fatten bullocks. కొబ్బరిచెట్టు A *coconut tree*. కొబ్బరికాయ The *coconut fruit*. కొబ్బరిమట్ట or ఆకు *Coconut leaf*. కొబ్బరికల్లు *Coconut toddy*. This toddy is not commonly drawn or used to the northward, where the palmyra toddy is the prevailing liquor.

కొమ్మ *sub.* కొమ్మకొమ్మలు. A branch. చెట్లకొమ్మ The *branch* of a tree.

కొమ్మ *sub.* కొమ్మకొమ్మలు. A horn. యెద్దుకొమ్మ A bullock's *horn*. కొమ్మబూర A blowing *horn*. This word also means the *mark* to the consonant, which makes it sound like oo, called *Kommoo*.

కొయ్య *sub.* కొయ్యకొయ్యలు. Wood; a ship's mast. వాడ కొయ్య Item. రెండు కొయ్యలవాడ A *two masted vessel*. N. B. Wood is the real meaning but, by custom, it is applied to *masts* of a ship.

కొయ్యడం *v. a.* కోస్తాకోసి. To cut; to amputate; to pluck; to gather. పండ్లు కొయ్యడం To *gather* fruit. పువ్వులు కొయ్యడం To *pluck* or *gather* flowers. ముక్కు కొయ్యడం To *cut off* a nose. N.B. This was the practice amongst the Zemindars for the punishment of thieves, before the Judicial system

was established.

కొరకడం *v. a.* కొరుకుతూ|కొరికి. To gnaw. పిట్ట బామపండు కొరికినది

A bird has been *gnawing* at the guava fruit.

కొరకంచు *sub.* కొరకంచు|కొరకంచులు. A fire brand.

కొరకు *pre.* For; on account of. *vide* కోసం.

కొరడుపారడం *v. n.* కొరడుపారుతూ|కొరడుపారి. To be benumbed or to deaden. అతను నీళ్ళలో కానాశేపు నిలుచున్నందున వళ్లు కొరడు పారినది Having been a long time in the water, his body has become *numbed*.

కొరివి *sub.* కొరివి|కొరువులు. A fire brand. *vide* కొరకంచు.

కొల *sub.* కొల|కొలలు. *Measurement.* ఆ ధాన్యపుకొల మర్యాదప్రకారం లేదు The *measurement* of that grain is not agreeable to standard. యిక్కడ కొలలు అన్ని పిచ్చుకొలలు The *measures* at this place are all false *measures*. It also applies to land.

కొల్ల *sub.* కొల్ల|కొల్లలు. Dissipation; booty. యాసామ్మ నాకు కొల్లగా వచ్చినదికాదు I did not get this property as a *booty*.

కొలవడం *v. a.* కొలుపుతూ|కొలిపి. This verb is applied to the prompting of the men to the dancing girls at a nautch, to assist them in the words of the song, which generally accompanies the dancing. మేలుకొలవడం To *wake* a person from sleep. వుసుకొలవడం To *set* a dog upon one.

కొల్లపెట్టడం *v. a.* కొల్లపెట్టుతూ|కొల్లపెట్టి. To dissipate; to squander; to make away with. వూరిరైతులు మహన్నాలు బొత్తిగా కొల్లపెట్టి నారు The village people have completely *made away* with the produce. అతను యింట్లో సామ్యంతా కొల్లపెట్టి నాడు He has *squandered away* the whole of his estate.

కొలవడం *v. a.* కొలుస్తూ|కొలిచి. To measure; to serve; to worship. ధాన్యం కొలవడం To *measure* grain. బట్ట కొలవడం To *measure* cloth. భూమి కొలవడం To *measure* ground. కొరను కొలవడం To serve the master. దేవుని కొలవడం To worship God.

కొలిమి *sub.* కొలిమి, కొలుములు. A forge. కమ్మరవాడు కొలిమిపెట్టలేడు
The blacksmith has not *set up* his *forge*.

కొలుపు *sub.* కొలుపు, కొలుపులు. Service; servitude. vide నపుకకీ.
కొవ్వడం *v. n.* కొవ్వడము, కొవ్వడము. To strengthen and get fat.
Figuratively, to swell out with pride or riches.

కొవ్వ *sub.* కొవ్వ. (No plural.) Grease; fat. పండికొవ్వ Hog's *lard*.
కొన *sub.* కొన, కొనలు. End. vide కొన.

కొనరడం *v. a.* కొనురడము, కొనిరి. To demand over. అతను బాజానో
కూర కొన్నప్పుడు చాలా కొనిరినాడు కాని యేమిన్ని యివ్వలేదు Buying
greens in the bazaar, he tried hard to *get* something *over*,
but nothing was given.

క్రొ

క్రోక *sub.* క్రోక, క్రోకలు. A name given to the clothes worn as the
usual dress by the women in India. vide చీర.

క్రోట *sub.* క్రోట, క్రోటలు. A fort. ఆ పట్నంలో క్రోట కట్టించినారు They
have built a *fort* at that town.

క్రోర్టు *sub.* క్రోర్టు, క్రోర్టులు. The court; any court of justice.

క్రోడలు *sub.* క్రోడలు, క్రోడంట్లు. A daughter-in-law; pl. Daughters-
in-law.

క్రోడి *sub.* క్రోడి, క్రోడ్లు. A fowl. క్రోడికూత The *crow* of a *cock*. క్రోడి
పిల్ల A *chicken*. క్రోడిజుట్టు A *cock's* comb. పిల్లలక్రోడి A brood
hen. శిమక్రోడి A European *fowl*; the name usually given to
a *turkey*. క్రోడిఆరె A *cock's* spur or heel.

క్రోడు *sub.* క్రోటి, క్రోడ్లు. The leg of a col. మంచంక్రోడు Item.
కొరిదరి నీటిపల్లము A *water-course*.

క్రోడె *sub.* క్రోడె, క్రోడెలు. A male or bull calf; steer.

కోణం *sub.* కోణపు, కోణములు. A corner; an angle. ఆ బల్లకు కోణ
ములు బాగా తీర్చినావా? Have you measured the *angles* of
that table properly?

కోత *sub.* కోత|కోతలు. A cutting. కోతకాలం Harvest time. యీ దేశంలో కోతకాలం యిదికాదు This is not the *time* of *harvest* in this country. మహమ్మలు కోతకు తయారయినది కాదు The *crop* is not yet ripe for *cutting*.

కోతి *sub.* కోతి|కోతులు. A monkey. pl. Monkeys.

కోనేరు *sub.* కోనేటి|కోనేరులు. A pond or small piece of water in a garden, generally called *tank*. అతను కోనేరు వకటి తవ్వించినాడు He got dug a *tank* or *pond*.

కోపం *sub.* కోపపు|కోపములు. Anger. అతను నామీద చాలా కోపం చేసినాడు He has been exceedingly *angry* with me.

కోమటి *sub.* కోమటి|కోమట్లు. A banian or banyan. కోమటి కులం The *banian* caste. కోమటివాడు A *banian* man. కోమటిది A *banian* woman. This is considered to be the third caste amongst the *Hindoos* or *Hindus*.

కోర *sub.* కోర|కోరలు. A tusk; a fang; the side teeth of the human head. పాముకోరలు The *fangs* of a snake. పులికోరలు The *teeth* or *fangs* of a tiger. పందికోర The tusk of a boar.

కోరడం *v. n.* కోరుతూ|కోరి. To wish; to hope; to choose. మీరు తగువర్తను కోరుకున్నారా? Have you *chosen* arbitrators? సాక్షులను కోరడం To *choose* witnesses.

కోరా *adj.* Unbleached. కోరాబట్ట Unbleached cloth. కోరా బార చావులు Unbleached long cloths. కోరా బంగారం Adulterated gold; what the pagoda is made of, that is, with *alloy* in it.

కోరిక *sub.* కోరిక|కోరికలు. A desire; a wish; a hope. మీ కోరిక యేమి? What is your *wish*? మీకు భాగ్యం రావలెనని నాకు కోరిక వున్నది My *hope* is, that you may be rich.

కోల *sub.* కోల|కోలలు. A stick; an arrow. కోలల పొది A quiver of *arrows*. ఆ విల్లుకాదు కోలలు బాగా వేస్తాడు That bowman is very expert in delivering his *arrows*. తవ్వకోల A *hoe*, to grub up grass. This is the method of cutting grass in

India, for horses and other animals.

కోసం *pre.* For; because of; on account of. నా కోసం అతను వచ్చినాడు He has come *for*, or *on my account*, or *because of* me. నా కోసం విచారించవద్దు Do not be grieved *for*, or *on my account*.

కోసు *sub.* కోసు|కోసులు. A distance of two miles, as it is generally reckoned, but it varies so considerably in different parts of the country, as seldom to be depended on.

కా

కాగిలి *sub.* కాగిలి|కాగిళ్లు. An embrace. స్నేహితుడియొక్క కాగిలి చాలా సంతోషమును కలగజేసినది The *embrace* of a friend gave great satisfaction. కాగిలించుకోవడం To *embrace*. This word is usually written కాగలించుకోవడం.

కాజు *sub.* కాజు|కాజులు. A partridge. కంజు Item.

కాను *sub.* కాను|కానులు The waist; a pure Telugu word, now obsolete.

కాలు *sub.* కాలు|కాళ్లు. Agreement; lease.

కాసు *sub.* కాసు|కాసులు. General name given to meat purchased in the bazaar, more particularly applied to prawns and fish of any kind.

ఖ

ఖర్చు *sub.* ఖర్చు|ఖర్చులు. Expenditure or expence. ఖర్చుచెయ్యడం To make *expense*; to spend. ఆ మనిషి చాలా ఖర్చుచేస్తాడు That man lives at a great *expense*. నా దగ్గర ఖర్చుకు యేమీలేదు I have got nothing for my *expenditure*.

ఖజానా *sub.* ఖజానా|ఖజానాలు. Treasure; money. ఖజానాపెట్టె A *cash* chest. ఖజాన్దీ A *cash-keeper*.

ఖర్చురచెట్టు *sub.* ఖర్చురచెట్టు|ఖర్చురచెట్లు. The palm or date tree.

ఖర్జూరపండు *Date fruit.*

ఖడాయించడం *v. a.* ఖడాయింస్తూ|ఖడాయించి. To erect; to raise.

జేరా ఖడాయించడం To *raise* or *pitch* a tent. జేరావెయ్యడం. is more generally used.

ఖబరు *sub.* ఖబరు|ఖబర్లు. News; information. అతను వచ్చినాడని మాకు ఖబరు తెలిసినది I am *informed* he is arrived. బజారు ఖబరు *Bazaar reports*, that is, *fabrications*. వాడ ఖబరు *Ship news*. నోటి ఖబరు *Verbal information*.

ఖరీదు *sub.* ఖరీదు|ఖరీదులు. Price; value. ఖరీదు చెయ్యడం To *value*. vide విలవ.

ఖానీ *adj.* Private; clandestine. ఖానీ సొమ్ము *Private money*. ఖానీ లెక్కలు *Private accounts*. ఖానీ పని *Private business*; any thing done in a *clandestine manner*. నీవు చేసిన ఖానీపని నాకు తెలిసినది I am well acquainted with all your *private doings*.

ఖాళీ *adj.* Empty. ఆ యిల్లు ఖాళీ చేసినారు They have left that house *empty*.

ఖావందు *sub.* ఖావందు|ఖావందులు. Master; superior. vide దొర.

ఖాసా *adj.* Own; private. నా ఖాసాయిల్లు My *own* house. జమీందారుడి ఖాసాలు A zemindar's *private* servants, that is, his *slaves*.

ఖూనీ *sub.* ఖూనీ|ఖూనీలు. Murder. ఖూనీ భోరు A *murderer*.

Xచ్చు *sub.* Xచ్చు. (No plural.) The name given to what is generally called *fine chunam*.

Xజ్జ *sub.* Xజ్జ|Xజ్జలు. The groin.

Xజం *sub.* Xజపు|Xజములు. A yard measure. తుపాకీXజం A *ram-rod*.

Xజ్జి *sub.* Xజ్జి. (No plural.) The itch.

Xజై *sub.* Xజై|Xజైలు. Morris bells, tied by dancing girls to

their feet, when they dance; bells tied to the trappings of horses in India.

గట్టన చెయ్యడం *v. a.* గట్టనచేస్తూ | గట్టనచేసి. To ram down; to beat. ఫిరంగీలో మందుగుండుపెసి గట్టనచేస్తూవున్నారు They are *loading* the cannon with powder and ball and *ramming* it home. బందీవాళ్లు దారిఅంతా గట్టనచేస్తూవున్నారు The prisoners are *beating* the road hard. చాకలవాడు బట్టలు గట్టనచేస్తూవున్నాడు The washerman is *beating* the clothes.

గట్టి *adj.* Strong; capable. గట్టిపని Substantial work. గట్టిమనిషి A strong man. గట్టివాడు A man of capacity.

గట్టు *sub.* గట్టు | గట్టు. A bank or dam. వీధి కట్ట.

గడ్డ *sub.* గడ్డ | గడ్డలు. A cane, stick or stalk. వెదురుగడ్డ A bamboo stick. జొన్నగడ్డ A maize stalk. చెరుకుగడ్డ The stalk of the sugar plant. తలగడ్డ A pillow, according to idiom.

గడ్డ *sub.* గడ్డ | గడ్డలు. A boil; an ulcer; a root; a lump of earth. అతని పీపుమీద పెద్దగడ్డ లేచినది A large ulcer has come upon his back. మంటిగడ్డ A clod of earth. పెండలపు గడ్డలు Yams. గడ్డకట్టడం To grow into lumps or congeal. నెయ్యి గడ్డకట్టినది The ghee is got into lumps, that is, congealed.

గడన *sub.* గడన | గడనలు. Acquirement; a regard. గడన చెయ్యడం To regard; to acquire. అతని గడన యెంత్రం వుంటుంది? How much has that man acquired? అతను గెయివరని గడనచెయ్యడు He has no regard for any person.

గడప *sub.* గడప | గడపలు. A threshold.

గడపడం *v. a.* గడుపుతూ | గడిపి. To put off; to postpone. యితను మాకు సొమ్ము యివ్వక గడుపుతూవున్నాడు He won't pay me my money and puts me off.

గడమంచ *sub.* గడమంచ | గడమంచలు. A stand or wooden horse, to hold trunks and boxes.

గడ్డం *sub.* గడ్డపు | గడ్డములు. The beard. మనిషి గడ్డం A man's beard.

చింహాతు గడ్డం The beard of a goat. ఆమనిషిగడ్డం తెల్లగా వున్నది
That man's beard is gray.

గడ్డి sub. గడ్డి. (No plural.) Grass. గడ్డియిల్లు A thatched house.
గడ్డినేత Thatching.

గడించడం v. a. గడించుకొనిగడించి. To provide for yourself; to
acquire. అతను కానాసొమ్ము గడించినాడు He has acquired a
great deal of money.

గడియ sub. గడియగడియలు. A bolt; the Telugu hour. ఆ తలుపు
గడియవెయ్యి Bolt that door. యిక్కడికివచ్చి వకగడియ అయినది A
gurry of time has passed since I came here. N. B. Two
gurries and a half are reckoned to our English hour.

గడియడం v. n. గడుస్తూగడిచి. To elapse; to expire; to pass.
నలసంవత్సరం గడిచినది The year Nallah has expired. ఆ పుష్కరవ
ములోనుంచి గడిచివచ్చినాడు He has escaped from that danger,
and is come away.

గడుసు adj. Self confident; of good address. గడుసు మనిషి A
man of free approach and elegant manners.

గణితం sub. గణితపుగణితములు. Arithmetic. యితను గణితపుష్కర లో
మహాగట్టివాడు He is well versed in the science of
Arithmetic.

గత్తర sub. గత్తరగత్తరలు. Disturbance; vexation. గత్తరచెయ్యడం
To disturb; to give trouble. అతను పూర్ణోకవెళ్ళి గత్తరచేసినాడు
He went to the town and created disturbance there.

గతి sub. గతిగతులు. State; condition; nature. వాడుచేసిన మాయ
చాత మాకు యీగతి సంభవించినది This is the condition I am
brought to, owing to his deceitful conduct. యీశ్వరగతి
యీచొప్పున వున్నది Such is the will of providence. గ్రహగతి
The course of the planets.

గద్ద sub. గద్దగద్దలు. A kite.

గది sub. గదిగదులు. A room; an apartment; a chamber.

గనక adv. Therefore; because. వీధి కాబట్టి.

గని *sub.* గనిగనులు. A mine. వజ్రాలగని A diamond mine.

గంజాయి *sub.* గంజాయి. (No plural.) This is the preparation made from the leaf of the poppy, which is taken in great quantities in India mixed up with tobacco and smoked in the hookah. It has an exhilarating and intoxicating effect, like the opium.

గంజి *sub.* గంజి. (No plural.) *Conjy.* గంజినీళ్లు Thin *conjy.* This is rice boiled down to a liquid and is a very cooling, wholesome drink.

గంజీఫా *sub.* గంజీఫాగంజీఫాలు. These are small thick tablets, ninety six in number, on the principle of our cards; with king, and vizier, drawn upon some; and 1, 2, 3, to the number of 10 marked on others. They are commonly of eight different colours; generally played by three people; but four can play at them. The game is called *ganjeepha*, from the Persian. గంజీఫా ఆడడం To play at *ganjeepha*.

గంటం *sub.* గంటపుగంటములు. The *iron pen; style*; an iron pen with which the Indians write on the palmyra leaf. గంటంతో వ్రాయడం To write with the *gantum* or *style*.

గండం *sub.* గండపుగండములు. Danger; peril; fatality. గండం తప్పడం To escape from *danger*.

గండ్ర *adj.* Cunning; sharp; quick. వాహగండ్ర మనిషి A man of great *cunning*; vulgarly termed a *knowing fellow*. గండ్ర యనుక Coarse sand.

గండి *sub.* గండిగండ్లు. A small channel cut in the bank of a tank for 'letting' the water go into the fields; a breach in the bank, when the water forces its way through.

గంత *sub.* గంతగంతలు. A bullock saddle. ఆ యెద్దువాడ గంత వేసి నావా? Have you *saddled* that *bullock*?

గంతువెయ్యడం. v. n. గంతు వేస్తూగంతు వేసి. To jump; to vault.

గంధం *sub.* గంధపుగంధములు. Prepared sandal-wood in the state in which the Indians rub it on their bodies; the general term for smell. యక్కడ మంచిగంధం కొట్టుతూ వున్నది There is a *nice smell* here. దుర్గంధం *Bad smell*. మంచి గంధం *Sandal-wood; a good smell*.

గంధకం *sub.* గంధకపు. (No plural.) Brimstone.

గబ్బిలం *sub.* గబ్బిలపుగబ్బిలములు. A bat.

గంప *sub.* గంపగంపలు. A basket, such as coolies use for carrying wine &c.

గ్రంథం *sub.* గ్రంథపుగ్రంథాలు. A composition; a work, such as contains both prose and verse. గ్రంథం Also means the *collection* of *leaves* in which the work is contained, commonly called a *book*. It is also the name of the letter, in which the Sanskrit is written amongst the Malabar people.

గ్రంధిజినస్సు *sub.* గ్రంధిజినస్సుగ్రంధిజినస్సులు. Medical drugs. ఆ ఔషధంలోకి ఆ గ్రంధిజినస్సులు తీసుకునిరా Bring those *drugs* here, to mix up in that medicine.

గ్రహం *sub.* గ్రహపుగ్రహములు. A planet; a demon. అతణ్ణి గ్రహం పట్టినది He is possessed by a *demon*. సూర్యుడు చెంద్రుడు మొదలైన గ్రహములు The sun and moon and other *planets*.

గ్రహణం *sub.* గ్రహణపుగ్రహణములు. An eclipse. సూర్యగ్రహణం An *eclipse* of the sun. చంద్రగ్రహణం An *eclipse* of the moon. గ్రహణం పట్టడం To be *eclipsed*.

గ్రహించడం *v. a.* గ్రహింస్తూగ్రహించి. To comprehend. ఆ వుత్తరములో మతలబు గ్రహించినావా? Did you *understand* the meaning of that letter?

గర్భం *sub.* గర్భపుగర్భములు. The belly. గర్భంతో వుండడం To be *pregnant*. ఆ స్త్రీ పది సంవత్సరములనుంచి పిల్లలులేక యిప్పుడు గర్భంతోవున్నది That woman is now *big with child*, after having been ten years without getting children.

గరిటె *sub.* గరిటెగరిటెలు. A ladle; a spoon. N. B. The word గంపె has been adopted to signify a *spoon*, but గరిటె is the proper word.

గరిడి *sub.* గరిడిగరిడిలు. Place of exercise. యీవేళ గరిడిలోఁగి సాధనం నిమిత్తం వెళ్ళినాను I went this day to the *place of exercise* to practise.

గర్భిణి *sub.* గర్భిణిగర్భిణులు. Pregnancy: pregnant woman. *vide* గర్భం.

గరుత్మంతుడు *sub.* గరుత్మంతునిగరుత్మంతులు. The kite commonly called *Garutmanthudu*, which the Indians consider sacred from an idea that Vishnoo used to ride upon this bird, or upon one of the same species, but infinitely larger. గర్వపడడం *v. n.* గర్వపడుతూగర్వపడి. To be insolent; to be *purse proud*.

గర్వం *sub.* గర్వపుగర్వములు. Sauciness; insolence; pride.

గర్వంగా *adv.* Insolently. అతను నాతో మహా గర్వంగా మాట్లాడినాడు He spoke to me very *overbearingly*.

గరువు *sub.* గరువుగరువులు. A sandy, low, flat soil. గరుపనేల Item.

గల్లంతు *sub.* గల్లంతుగల్లంతులు. Disturbance. *vide* గత్తర.

గల్లా *sub.* గల్లా. (No plural.) Grain. యీవూళ్లో యంత గల్లా వున్నది? How much *grain* is there in this village?

గవ్వ *sub.* గవ్వగవ్వలు. A cowrie or cowry the average of which is eighty to one dub.

గా

గాక *adv.* Besides; moreover. యిదిగాక *Besides this; moreover.* యిదిగాక మరియేమైనా వున్నదా? Is there any more *besides this*? మీరు యిచ్చినవిగాక యింకా పదిరూపాయలు వున్నవి *Besides* what you gave, there are ten rupees *over*.

గాగరా *sub.* గాగరాగాగరాలు. An under-garment; the same

as petticoat.

గౌజు *sub.* గౌజు|గౌజులు. Glass or China-ware; glass hand-rings. గదిలోవున్న గౌజుచిప్ప తీసుకునిరా Bring that *China-vessel* from the godown. ఆ ఆడమనిషి కొత్తగౌజులు వొడుక్కున్నది That woman has put new *hand-rings* or *bangles* on.

గాడీ *sub.* గాడీ|గాడీలు. A Hackery; a carriage drawn by bullocks used by the Indians.

గాడిదె *sub.* గాడిదె|గాడిదెలు. An ass. గాడిదెకూత The braying of an *ass*.

గానుగ *sub.* గానుగ|గానుగులు. A press; a mill. నూనె గానుగ An oil *press*. చెరుకు గానుగ A sugar *press*. గానుగ ఆడడం To *work* a *mill*.

గాబోలును *adv.* Perhaps, vide కాబోలును.

గాభరా *adj.* Confused; perplexed. అతడితో బెదురుమాటలు చెప్పి గాభరా చెయ్యకు Do not *confuse* him, by speaking threatening words.

గాయం *sub.* గాయపు|గాయాలు or గాయములు. A wound. గాయం తగలడం or కావడం To be *wounded*. గాయం చెయ్యడం To *wound*.

గ్రామం *sub.* గ్రామపు|గ్రామములు. A village.

గ్రాసం *sub.* గ్రాసపు|గ్రాసములు. Subsistence. నీకు గ్రాసముకు యేలా గున జరుగుతూవున్నది? How do you obtain your *subsistence*? ఆ వూళ్లో పశువులకు యేమైనా గ్రాసం కలదా? Is there any *forage* for the cattle at that village?

గారడీవాడు *sub.* గారడీవాని|గారడీవాంశు. A slight of hand performer, as they are generally termed in India, a *conjurer*. These people are very numerous in India and very dexterous in their art.

గాలం *sub.* గాలపు|గాలాలు. A hook. యీ గాలంతో యేలా గంటి చాపలు పట్టుతున్నావు? What kind of fish do you catch with this *hook*?

గాలి *sub.* గాలి, గాళ్ళు. The wind; a demon. గాలి బాగా వేస్తూ
పున్నది There is a fine *wind* blowing. మడి గాలి A whirl-wind.
గాలి వెయ్యడం The wind to blow. గాలి విసరడం The wind to
blow hard. గాలి వాన Wind and rain, properly a tempest.
This word when written గాళ్ళు in the plural, means an
infection amongst cattle. పశువులకు గాళ్ళు An infection
amongst the cattle.

గాలించడం *v. a.* గాలిస్తూ, గాలించి. To search for; to look out; to
clear out. బియ్యంలో రాళ్ళు గాలించడం To clear rice of sand
or stones. పెట్టలో వస్తువులు గాలించడం To search a trunk for
any articles. మనిషిని గాలించడం To send in search of a man.

గిట్టమి *sub.* గిట్టమి, గిట్టములు. Enmity variance. అతనికి నామీద గిట్టమి
పున్నది He is at *variance* with me.

గిత్త *sub.* గిత్త, గిత్తలు. A steer; a runt.

గిద్ద *sub.* గిద్ద, గిద్దలు. A small measure, eight to the seer and
sixteen to the manika.

గిన్నె *sub.* గిన్నె, గిన్నెలు. The name of the small cups of brass
or other metal, used by the Indians to hold ghee.

గింజ *sub.* గింజ, గింజలు. Seeds. vide విత్తు.

గియ్యడం *v. a.* గీస్తూ, గీసి. To rule lines. vide గీసి వెయ్యడం. This
word when applied to toddy implies the drawing of it.
కల్లు or తాడి గియ్యడం To draw toddy. నాలుక గియ్యడం To
scrape the tongue. తల గియ్యడం To shave the head. కత్తితో
గియ్యడం To scrape with a knife.

గిల్లడం *v. a.* గిల్లుతూ, గిల్లి. To pinch.

గిల్లు *sub.* గిల్లు, గిల్లులు. A pinch.

గీకడం *v. a.* గీరుతూగీకి. To scrape. vide గీరడం.

గీటు *sub.* గీటుగీటు. A line; a mark or stroke. ఆ పుస్తకంలో గీటు గీయి. Rule the *lines* in that book. ఆ అక్షరంపైన గీటు బాగావెయ్యి Make the *stroke* over that letter, properly. గీటు in this sense, means the stroke over a letter, to denote a stress to be laid upon it on pronouncing it, distinguishing the *long* from a *short* vowel.

గీపెట్టడం *v. n.* గీపెట్టుతూగీపెట్టి. To cry.

గీరడం *v. a.* గీరుతూగీరి. To scrape; to scratch with any sharp instrument. Also to tear any thing with the teeth. మామిడి పెంకపండ్లతో గీరినాడు He took the inside of the mango and *tore* it with his teeth.

గీర్వాణం *sub.* గీర్వాణపు. (No plural.) Synonymous with *Sanskrit*. vide సంస్కృతం.

గీశివెయ్యడం *v. a.* గీశివేస్తూగీశివేసి. To scratch out; to erase. ఆమాట గీశివెయ్యి *Scratch out* that word.

గుక్క *sub.* గుక్కగుక్కలు. The breath. వక గుక్కలో నేను వస్తాను I shall be back in a *breath*. గుక్కడు నీళ్ళు As much as a *gulp* of water.

గుగ్గిలం *sub.* గుగ్గిలపు. (No plural.) Dammar.

గుచ్చడం *v. a.* గుచ్చుతూగుచ్చి. To prick; to thread; to string. నాచేతులో ముల్లు గుచ్చుకున్నది A thorn has *pricked* my hand. ఆ సూదిలో దారం గుచ్చు *Thread* that needle, మత్యాల గుచ్చడం To string pearls.

గుచ్చుకోవడం *v. a.* గుచ్చుకుంటూగుచ్చుకుని. To prick. vide గుచ్చడం.

గుజరా *adj.* A revenue term signifying, *expired*; *elapsed*.

గుజస్తా సాలు OR సాలు గుజస్తా *Last year.*

గుజారు *sub.* గుజారు|గుజారులు. The soft substance in fruit. vide. గుంజు.

గుట్ట *sub.* గుట్ట|గుట్టలు. A hillock; unevenness in ground. ఆ భూమిలో కా నాగుట్టలు వున్నవి There are many *hillocks* in that ground.

గుట్ట *sub.* గుట్ట|గుట్టలు. Deceit; false appearance. vide మర్మం.

గుడ్డ *sub.* గుడ్డ|గుడ్డలు. A cloth; a small piece of cloth. ఆ గుడ్డ ముక్క యిప్పించు Give me that *piece of cloth.*

గుడ్లగూబ *sub.* గుడ్లగూబ|గుడ్లగూబలు. An owl.

గుడి *sub.* గుడి|గుళ్లు. A pagoda or eastern temple; the name of the *mark* on consonants to signify the vowel *e.*

గుడ్డి *adj.* Blind. గుడ్డివాడు A *blind* man. గుడ్డివి A *blind* woman.

గుడికె *sub.* గుడికె|గుడికెలు. A hut.

గుడ్డు *sub.* గుడ్డు|గుడ్డు. An egg. గుడ్లుపెట్టడం To lay *eggs.* కంటిగుడ్డు The *ball* of the eye.

గుడుగుళ్ళాడడం *v. n.* గుడుగుళ్ళాడుతూ|గుడుగుళ్ళాడి. To whisper. వారు గుడుగుళ్ళాడుతూ వున్నారు They are *whispering* together. గుసగుసలాడడం Item.

గుణకం *sub.* గుణకపు|గుణకాలు. The *multiplier* in arithmetic.

గుణం *sub.* గుణపు|గుణములు. Nature; quality; disposition. అతను మంచిగుణం కలవాడు He is a man of a good *disposition.* చెడ్డగుణం Bad *disposition.* నాకు శరీరంలో గుణం అయినది My body is restored to a good *state.*

గుణించడం *v. a.* గుణింస్తూ|గుణించి. To multiply. మూడింటిలో నాలుగు గుణింస్తే పన్నెండు అవుతుంది The *multiplication* of four by three makes twelve.

గుణింతం *sub.* గుణింతపు|గుణింతములు. Spelling, as it relates to letters; and multiplication, as it regards figures. గుణింతం గుణించడం To *spell*; to *multiply.*

గుత్త *sub.* గుత్త|గుత్తలు. Rent; farm. గుత్తగాడు *Renter* or *farmer.*

- సత్ర చెయ్యడం To rent.
- సత్రి *sub.* సత్రిగతులు. A bunch or cluster. అంశూరుపండ్ల సత్రి
A cluster of grapes. పువ్వుల సత్రి A bunch of flowers.
- సర్దు *sub.* సర్దు|సర్దులు. Mark; token. బట్టవిడ సర్దు వెయ్యలేదు
They have not put a mark upon the cloth. అనుగ్రహనకు
సర్దు Token of favour. సర్దుపట్టడం To recollect and recognize.
- సద్దు *sub.* సద్దు|సద్దులు. The clenched fist. వాణ్ని సద్దుతో పడవేసినాడు
He knocked him down with his fist.
- సనపం *sub.* సనపపు|సనపములు. An iron crow-bar. ఆగోడ పడగొట్ట
డానకు సనపం కావలెను The crow-bar is wanted to knock
down that wall.
- సనవడం *v. n.* సుమస్తా|సనిసి. To grumble with discontent; to
murmur.
- సప్పడం *v. a.* సుప్పత్తూ|సప్పి. To fling; to throw at. అతడు నావిడ
సప్పెడుపువ్వులు సప్పినాడు He threw a handful of flowers at me.
- సప్పిలి *sub.* సప్పిలి|సప్పిళ్ళు. A clenched hand or fist.
- సప్పెడు *sub.* సుప్పెడు|సప్పెళ్ళు. Handful of any thing.
- సంజ *sub.* సంజ|సంజలు. A pillar. యింటి సంజలు The pillars of a
house. vide స్తంభం.
- సంజు *sub.* సంజు|సంజులు. Inside or substance of fruit. అరిటి
పండులో సంజు The inside of a plantain.
- సంజులాడడం *v. a.* సంజులాడుతూ|సంజులాడి. To wrestle.
- సంట *sub.* సంట|సంటలు. A hole. vide గొయ్యి.
- సండ్లన *sub.* సండ్లని|సండ్లనలు. Roundness. సండ్లనిబల్ల A round
table. ఆ బంతికి సండ్లన తక్కువ That ball wants roundness.
- సంధా *adv.* Thro'. ఆ ద్వారంసంధా నేను లోపలికి వెళ్లి నాను I went
thro' the gate; it is also figuratively used as follows. అతను
మహాసంధా మనిషి He is a very thorough fellow.
- సండు *sub.* సంటి|సండ్లు. A bullet or ball. తుపాకి సండు Musket ball.
ఫిరంగి సండు A cannon ball.
- సంజె *sub.* సంజె|సంజెలు. A heart. సంజెకాయ Item. సంజె means

(figuratively) *fortitude* and *boldness*. అతను మంచిగుండె కలవాడు He is a man of a *stout heart*. అలాగంటి పనిచెయ్యడానకు నాకు గుండె వున్నదా? Have I the *boldness* to do such a thing?

గుమ్మడి పురుగు *sub.* గుమ్మడి పురుగుగుమ్మడి పురుగులు. A species of butterfly.

గుమాస్తా *sub.* గుమాస్తాగుమాస్తాలు. An agent; commonly called *Gomastah* in India.

గుమ్మి *sub.* గుమ్మిగుమ్మలు. A granary.

గుంపు *sub.* గుంపుగుంపులు. A knot. ఆ కర్రకు చాలా గుంపులు వున్నవి. There are a great many *knots* in that wood. This word is applied to our meaning of band or assemblage. కొంగల గుంపు A *knot* of thieves. మనుషులగుంపు An *assemblage* of people. పశువుల గుంపు A *number* or *parcel* of cattle.

గుర్రం *sub.* గుర్రపుగుర్రములు. A horse. గుర్రపు పిల్ల A *foal*. గుర్రం తొక్కడం A *horse* to *step out*. గుర్రపు డెక్క A *horse's hoof*. గుర్రపు లద్ది *Horse-dung*. గుర్రపు సాల *Horse stable*.

గురి *sub.* గురిగురలు. An aim; a sight. గురితప్ప వెయ్యడం To *miss* your *aim*. గురి చూడడం To *take aim*. అతను ఆ గోడవూడ గురి చూచినాడు He *aimed* at that wall. ఆ మనిషి అంబు గురిగా వేస్తాడు కాని తప్పవెయ్యడు Whenever that man *takes aim*, his arrow never misses the mark. This word also means *esteem* or *respect*. గురి వుండడం To have *esteem*.

గురించి *adv.* Regarding; on account of. అందున గురించి On *that account* or *therefore*. యెందున గురించి? *Wherefore?* on *what account?* యిందున గురించి On *this account*; for *this reason*; hence. అతణ్ని గురించి యేమి చేసినావు? What did you do regarding him? అందున గురించి యిక్కడికి రావడంలేదు I did not come here *on that account*. యెందున గురించి అంతదూరం వెళ్లినావు? What was the *reason* you went so far?

గుర్ర *sub.* గుర్రగుర్రులు. Snoring. నిద్రలో గుర్రపెడతాడు He *snores*

- in his sleep. Figuratively నరుగా వుండడం to be *enraged*.
- గురువారం *sub.* గురువారపు|గురువారములు. Thursday.
- గురువు *sub.* గురువు|గురువులు. A teacher, both for the instruction of the mind and the care of the soul. vide అయ్యవారు.
- గుల్ పబ్ పువ్వు *sub.* గుల్ పబ్ పువ్వు|గుల్ పబ్ పువ్వులు. The *goolshub* flower is long in its leaves, of a white colour, resembling the *hyacinth* but of a much stronger smell. It is commonly used at nights, both by men and women in India: hence its name, as derived from the Persian.
- గుల్ల *sub.* గుల్ల|గుల్లులు. An oyster. గుల్ల కర్ర A *hollow stick*. This name is also the general term for *shell*. గుల్ల సున్నం *Shell chunam*. చింత గుల్ల Tamarind in the *shell* or *pod*.
- గులాబు పువ్వు *sub.* గులాబు పువ్వు|గులాబు పువ్వులు. A rose.
- గువ్వ *sub.* గువ్వ|గువ్వలు. A dove.
- గుసగుస *sub.* గుసగుస|గుసగుసలు. A whisper. గుసగుసలాడడం To whisper.
- గుహ *sub.* గుహ|గుహలు. A den; a cave. ఆకొండగుహలో పెద్దపులులు వుండవచ్చును There may be royal tigers in the *den* of that hill.

గూ

- గూటం *sub.* గూటపు|గూటములు. A wooden mallet.
- గూడ *sub.* గూడ|గూడలు. This is the name of a hollow shaped matting, having strings tied to each end, by which two people take hold and lift water out of any tank or reservoir into a field, or from a lower field into a higher.
- గూడు *sub.* గూటి|గూళ్లు. A bird's nest. పిట్ట గూడు. Item. This word also means the *small receptacles*, formed in the walls of the houses in India. This word is also applied to the *junnaloo* or *maize* when *heaped* before it is thrashed.

సూన *sub.* సూనఁసూనలు. A large earthen vessel used by washers, and also in family houses. *vide* బాన.

సూను *sub.* సూనిఁసూనులు. A hunch or unevenness. కర్రకు సూనులు *Bumps* in wood. సూని వాడు A man with a *hunch-back*. సూని ది A woman with a *hunch-back*.

సూబ *sub.* సూబఁసూబలు. The drum of the ear; the proper name for an owl, more generally called నడ్ల సూబ.

గ

గెంటడం *v. a.* గెంటుతూఁగెంటి. To push. నెట్టడం Item.

గెంటు *sub.* గెంటుఁగెంటు. A push. వాణ్ని వక గెంటులో పడవేసి నాను I over-threw him with *one push*.

గెల *sub.* గెలఁగెలు. A bunch. అరిటి గెల A *bunch* of plantains.

గెలవడం *v. a.* గెలుస్తూఁగెలిచి. To gain; to win. ఆటలోపదిరూపాయాలు గెలిచినాను I *gained* ten rupees at play.

గెలుపు *sub.* గెలుపుఁగెలుపులు. Gain. ఆటలో అతనికి యెంతగెలుపు వచ్చినది? How much was his *gain* at play

గే

గేదె *sub.* గేదెఁగేదెలు. A female buffalo. These animals are used in India, exactly as they use cows.

గొ

గొగ్గి *sub.* గొగ్గిఁగొగ్గులు. Crookedness. గొగ్గి మత్త్యం An-*uneven* pearl. గొగ్గిపంట్లు *Crooked* teeth. గొగ్గి గల *Crooked; uneven*.

గొట్టం *sub.* గొట్టపుఁగొట్టములు. A case; a small box. చుట్టల గొట్టం A box for holding cigars or cheroots. It is made of a bamboo hollowed out and is applied to various other uses. తుపాకి గొట్టం The *barrel* of a musket or fowling-piece.

నొట్టు *adj.* Difficult to remember or to retain. This word is applied to such phrases or lines in composition as are of a cramped nature, and not easily remembered in the repetition. నొట్టు మాటలు *Difficult words to remember.* నొట్టు గా Possessing *difficulty.* యాశ్లోకం మహా నొట్టుగా వున్నది This verse is very *difficult*, that is, to remember and repeat.

నొడ్డలి *sub.* నొడ్డలి|నొడ్డంట్లు. A hatchet or axe. నొడ్డలితో కొట్టడం To *hew* or *cleave* with a *hatchet*.

నొడారివాడు *sub.* నొడారివాని|నొడారివాంట్లు. A maker of slippers; a shoe-maker.

నొడ్డు *sub.* నొడ్డు|నొడ్డు. A head of cattle; *barrenness*; *impotence.* అతనికి పది నొడ్డు వున్నవి He has got ten *head of cattle.* నొడ్డు బోతు A man of *impotence.* The term is also erroneously applied to women. నొడ్రాలు A *barren* woman. నొడ్డు టావు A *sterile* cow. నొడ్డు చెట్టు A *barren* tree. నొడ్డు భూమి *Sterile* ground or soil.

నొడుగు *sub.* నొడుగు|నొడుగులు. An umbrella. నేను యెండ తగలకుండా నొడుగు తెచ్చుకున్నాను I have brought the *umbrella* to keep the sun off.

నొణగడంబ. *n.* నొణగుతూ|నొణిగి. To mutter to yourself.

నొంకలి *sub.* నొంకలి|నొంకళ్లు. A sort of rug usually termed *komely* in India. They are very coarse, being made of hair and answer for covering to horses. నొంకలి పురుగు A kind of caterpillar full of hair, the touch of which inflames the skin. *Komely* కంబలి.

నొంతుక *sub.* నొంతుక|నొంతుకలు. The throat.

నొంది *sub.* నొంది|నొందులు. A narrow street; a harbour. యాపట్న ములో సందులు నొందులుచాలా వున్నవి: పెద్దపీఠులు లేవు This town has a great number of *lanes* (or small passages), but no principal streets. గాలి విస్తరించినందున ఆ వాడను నొందిలోకి తీసుకొనిపోయి వుంచివారు The wind being very strong they have

taken that vessel into harbour.

నాప్ప *adj.* Great; eminent. నాప్పమనిషి A big man or man of eminence. నాప్పయిల్లు A large house. నాప్పశుర్రం A big horse.

నాప్పతనం Bigness; elevation of rank.

నాయి *sub.* గోతిగోతులు. A hole. ఆతోవలో గోతులుతవ్వినారు They have dug holes in that road.

నొరపం *sub.* నొరపపు, నొరపములు. A curry comb. This word should properly be written కొరపం.

నొర్ర *sub.* నొర్రె, నొర్రెలు. A sheep. నొర్రపాళేలు or నొర్రపాతు A ram. నొర్రపిల్ల A lamb. నొర్రలు Sheep.

నొల్ల *sub.* నొల్లె, నొల్లెలు. A cow keeper or shepherd. నొల్లవాడు *Item.* నొల్లకులం Cowkeeper caste. నొల్లవాండ్లు మేకలను మేపుతూ వున్నారు. The *shepherds* are attending the sheep. నొల్లవాండ్లు వెన్న చేస్తారు The *cowkeepers* make butter.

నాలుసు *sub.* నాలుసు, నాలుసులు. A chain. సరిపిణీ నాలుసు A gold chain worn at the wrist.

నొట్లం *sub.* నొట్లెపు, నొట్లెములు. A hasp, for shutting upon a staple, where padlocks are used.

గో

గోకడం *v. a.* గోకుతూ, గోకి. To scratch. నీ పీపు దురద పెట్టుతూ వున్నది, గోకు! My back itches, scratch it!

గోటు *sub.* గోటు, గోట్టు. Lace or border. నీలి గోటు A blue border. జరీగోటు Narrow gold lace. పట్టు గోటు A silk border. గోటు గాడు A person of self sufficiency.

గోడ *sub.* గోడ, గోడలు. A wall. రాతి గోడ A stone wall. మంటి గోడ A mud wall.

గోడిక *sub.* గోడిక, గోడికలు. A mare.

గోడిపెట్టు *sub.* గోడిపెట్టు, గోడిపెట్టు. A blow with the knuckles on the head. మొట్టికాయలు.

నోడు *sub.* నోడు; నోడులు. Circumstance; concern; subject matter. అతని నోడు యేమి? What is the matter with him? అతని నోడు యేమో విచారించు Enquire into his case and see what it is.

నోదు *sub.* నోదు; నోదులు. Gum; paste.

నోదుములు *sub.* నోదుములు. (No singular.) Wheat.

నోనె *sub.* నోనె; నోనెలు. A kind of pack-cloth, well known by the name of *gunny*. నోనె పట్టా A piece of *gunny*.

నోండ్రించడం *sub.* నోండ్రించు; నోండ్రించు. To roar, as a wild beast.

ఆ కొండవూడ పెద్దపులి నోండ్రించగా విన్నాను I heard a tiger roaring, on the top of that hill. నోండ్రించడం is also used for the noise made by a person, when vomiting.

నోపురం *sub.* నోపురపు; నోపురములు. The gateway or archway at the entrance of pagodas.

నోమేధికం *sub.* నోమేధికపు; నోమేధికములు. The name of a hard black stone.

నోరింక *sub.* నోరింక; నోరింకలు. The name of the bird, commonly called the *myna*.

నోరింత *sub.* నోరింత; నోరింతలు. Henna or nail-dye plant. It yields a red dye, when bruised, which the Indians apply to the nails and palms of their hands, at certain feasts. నోరింట Item. నోరింత దగ్గ The whooping cough.

నోరు *sub.* నోటి; నోళ్ళు. The nail of the finger or toe. పిట్ట నోరు A bird's claw. పులి నోరు A tiger's claw. పిల్లి నోరు A cat's claw.

నోలీ *sub.* నోలీ; నోలీలు. Marbles, with which boys play.

నోవు *sub.* నోవు; నోవులు. A cow. ఆవు Item.

ఘటించడం

ఘటించడం *v. a.* ఘటించు; ఘటించు. To happen; to arise; to

accrue. యీ భర్మకార్యం చేసినందున మీకు చాలా పుణ్యం ఘటించి By this charitable act of yours, your reputation will *increase* for benevolence.

ఘంట *sub.* ఘంటఘంటలు. A bell. These are used, of all sizes, in pagodas and on elephants or bullocks. The *plate* made of a mixed metal on which the Indians strike their hours, better known by the name of *ghurry*. Hence *gunta* is the adopted name for the word *hour*.

ఘనం *sub.* ఘనపుఘనాలు. Honour; dignity; honesty.

ఘరషణ *sub.* ఘరషణఘరషణలు. Dispute; contention. ఘరషణ చెయ్యడం To *dispute*; to *contend*. నాతో బాకీ నిమిత్తం ఘరషణ చేశాడు. He has *disputed* with me, regarding a balance.

చ

చక్కన *sub.* చక్కనచక్కనలు. Beauty. ఆ స్త్రీ చక్కన చూడు! Behold the *beauty* of that woman!

చక్కని *adj.* Beautiful; handsome. చక్కని వాడు A *handsome* man. చక్కని ది A *beautiful* girl. చక్కని మాటలు *greeable* or *pleasing* speeches. చక్కని తనం *Beauty*.

చక్కముకిరాయి *sub.* చక్కముకిరాలిచక్కముకిరాళ్ళు. A flint.

చక్రం *sub.* చక్రపుచక్రములు. A wheel.

చక్కిలిగింత *sub.* చక్కిలిగింతచక్కిలిగింతలు. A tickling. నాకు చేతిలో చక్కిలిగింత వున్నది I have got a *tickling* in my hand. చక్కిలిగింత పెట్టడం To *tickle*. నాకు చక్కిలిగింత పెట్టకు Do not *tickle* me.

చచ్చిపోవడం *v. n.* చచ్చిపోతూచచ్చిపోయి. To die. *vide* చనిపోవడం.

చచ్చాకం *sub.* చచ్చాకపుచచ్చాకములు. Squareness. బల్లయొక్క చచ్చాకం The *squariness* of a table.

చడ్డ *adj.* Bad; wicked. చడ్డతనం Badness; evil. అతనికి చడ్డతనం లేదు There is no *evil* in that man. చడ్డపని A bad action.

చ త్త *sub.* చ త్తఃచ త్తః. Rubbish; dirt. యింట్లో చ త్తఅంతా వూడిచి
చెయ్యి Sweep out all the dirt from the house.

చ త్వారం *sub.* చ త్వారపుఃచ త్వారములు. Dimness of sight. అతనికి
చ త్వారం పట్టినది గనక సులోచనాలు లేనిది వ్రాయలేడు That man is
dim-sighted and cannot write without spectacles.

చద *sub.* చదఃచదలు. A white-ant. చద పురుగు. Item.

చదరంగం *sub.* చదరంగపుఃచదరంగములు. The game of *chess*. చద
రంగపు సారెలు or కాయలు *Chess-men*. చదరంగపు బలం
The whole of the *chess-men*. చదరంగం ఆడడం To play at
chess. చదరంగపు బల్ల A *chess-board*.

చదవడం *v. a.* చదువుతూఁచదివి. To read; to peruse. ఆ మనిషి
కానా పుస్తకాలు చదివినాడు గనక మంచి బుద్ధిమంతుడు That man
is a man of knowledge, having read a great many authors.

చదును *sub.* చదునుఃచదునులు. Evenness; level. చదును చెయ్యడం To
make *even* or *equal*. తోటలో నేల చదును చెయ్యి Make the
ground of the garden *level*.

చనిపోవడం *v. i.* చనిపోతూఁచనిపోయి. To die. చావడం.

చన్ను *sub.* చన్నుఃచన్నులు. The breast; the *teat* of animals.
మొగవాడి చన్ను A man's *breast*. ఆడదాని చన్ను A woman's
breast. కుక్క చన్నులు A bitch's *teat*, &c. &c.

చను మొన *sub.* చనుఃచను మొనలు. The nipple.

చనువు *sub.* చనువుఃచనువులు. Friendship. స్నేహం Item.

చంచలగువ్వ *sub.* చంచల గువ్వఃచంచల గువ్వలు. A turbid dove.

చంద్రకాంత పువ్వ *sub.* చంద్రకాంత పువ్వఃచంద్రకాంత పువ్వలు. The
name of a flower. It is of different colours, white, red
and yellow, and sometimes of mixed colours. It does not
smell well.

చందమామ *sub.* చందమామఃచందమామలు. The moon. The name
also of a part cut from the centre of the sprout first
issuing from the palmira nut, which the natives eat.

చంద్రుడు *sub.* చంద్రుడిఃచంద్రులు. The moon. ఆ శ్రీ యొక్క సాగపైస

ముఖం వెయ్యిచంద్యలవలె వున్నది That woman's beautiful face shines like a thousand moons.

చందా *sub.* చందా|చందాలు. Subscription. చందా వెయ్యడం To *subscribe*. అతని పెండ్లి నిమిత్తం చందా వేసినారు They have made a *subscription* for his marriage. చందా కాగితం Subscription paper.

చందువా *sub.* చందువా|చందువాలు. The name given to the cloth put to the roofs of houses in India, commonly to the bed-rooms.

చందువా చాప *sub.* చందువా చాప|చందువా చాపలు. This is the fish which we call the *pomfret*. It is extremely delicate and well flavoured. It is thought to resemble the turbot.

చంప *sub.* చంప|చంపలు. The cheek. చంపకాయ A slap on the face.

చంపడం *v. a.* చంపుతూ|చంపి. To kill; to murder. వక మనిషిని చంపినాడు He has murdered a man.

చప్పగా *adv.* Insipid; tasteless. యీ చల్ల చప్పగావున్నది This butter-milk is *tasteless*. యీ ఫండు చప్పగావున్నది This fruit is *insipid*.

చప్పట్లు *sub.* చప్పట్లు. (No plural.) A clapping of the hands. చప్పట్లు కొట్టడం To clap the hands. కాకిని బెదిరించే నిమిత్తం చప్పట్లు కొట్టినాడు He *clapped* his hands, to frighten away the crow. N. B. The Indians clap the hands sometimes in ridicule, but never in the way of applause, as Europeans are accustomed to do.

చప్పరించడం *v. a.* చప్పరింస్తూ|చప్పరించి. To suck. అతను పటికెల్లెం నోటిలో వేసుకుని చప్పరించినాడు He has taken sugar candy in his mouth and *sucked* it.

చప్పా *sub.* చప్పా|చప్పాలు. A mark or impression, such as is made on cloth. This word has lately been understood to mean *printing*, to which it is not inapplicable. చప్పా వెయ్యడం To mark or print. బట్టలు చప్పా వెయ్యడం To mark

or *print* cloths. కాకితాలమీద చప్పా వెయ్యడం To *mark* or *print* papers.

చప్పుడు *sub.* చప్పుడు|చప్పళ్ళు. A noise; a disturbance. అక్కడ యేమో చప్పుడు అవుతున్నది, విచారించు! Go and see what that *noise* is there!

చమ్మ *sub.* చమ్మ|చమ్మలు. Dampness. యీ కాగితం చమ్మపట్టినది This paper has got *damp*. చమ్మగిలడం To be *damp*.

చమర్చడం *v. n.* చమర్చుతూ|చమర్చి. To be damp; to sweat. *vide* చమ్మ.

చమట *sub.* చమట|చమటలు. Perspiration. చమట పట్టడం To *perspire*.

చమటకాయ *sub.* చమటకాయ|చమటకాయలు. A prickly heat; lichen.

చమత్కారం *sub.* చమత్కారపు|చమత్కారములు. Dexterity; ingeniousness; subtilty; wit. అతను మాట్లాడేటప్పుడు చమత్కారపు మాటలుఅడి నవ్వించాడు His speech is so full of *ingeniousness* and *wit* that he makes all people laugh. చమత్కారి A *dexterous* or *dextrous* person.

చమరడం *v. n.* చమరుతూ|చమిరి. To rub or besmear.

చముడు *sub.* చమిటి|చముళ్ళు. Deafness. చముడు పట్టడం To *become deaf*. చముడు చెట్టు Is the name given to what is commonly called the *milk hedge*. చముడు కాకి Is also the name of a bird commonly called the *crow-pheasant*. The word is often written చవుడు.

చమురు *sub.* చమరు|చముర్లు. Oil or grease of every kind.

చర *sub.* చర|చరలు. A ravaging; ravishing; violating.

చరపడం *v. a.* చరుపుతూ|చరిపి. To spoil; to corrupt. పని చరపడం To *spoil* business. కాగితం చరపడం To *blot* paper. స్త్రీని చరపడం To *defile* a woman.

చర్మం *sub.* చర్మపు|చర్మములు. The skin; a hide. మనిషి చర్మం A man's *skin*. నొడ్డు చర్మం The *hide* of a beast.

చల *sub.* చల|చలలు. Butter-milk.

చల్లడం *v. a.* చల్లుతూ చల్లి. To sprinkle. ఆ పువ్వులమీద కొద్దిగా నీళ్ళు చల్లు *Sprinkle* a little water on those flowers. పన్నీరు చల్లడం To *sprinkle* rose water.

చల్లన *sub.* చల్లని. (No plural.) Coldness or freshness of air. చల్లదనం Item. చల్లని నీళ్ళు *Cold* water.

చలనం *sub.* చలనపు చలనములు. A shaking.

చలమ *sub.* చలమ చలములు. A garden well.

చలవ *sub.* చలవ చలములు. A bleaching. చలవ చెయ్యడం To *bleach*.

చాకలవాడు బట్టలు చలవచేసినాడు The washerman has bleached the clothes. N. B. When this word is written in the plural, it applies to the *cold* in the *human frame*, at the point of death.

చలి *sub.* చలి. (No plural.) A shivering or severe cold. చలి జ్వరం or పూట్లం *Cold* and fever. చలికాలం The *cold* season. యీ వేళ మహా చలిగావున్నది It is very cold to-day.

చలికత్తె *sub.* చలికత్తె చలికత్తెలు. A companion or friend, as applicable amongst women.

చలికాడు *sub.* చలికాడి చలికాంట్లు. A companion or friend, as applied amongst men.

చలించడం *v. n.* చలించుతూ చలించి. To shake. వీధి కదలిడం.

చవడు *sub.* చవటి. (No plural.) A sort of *clayey sand* of the nature of fuller's earth, used by the washing people in India for *cleansing* the clothes given to them to wash, and also by dyers to *prepare* the cloth before it is painted. This word is also written చవుడు.

చవి *sub.* చవి చవులు. Taste. మంచిచవి A good taste. చవిగా వుండ లేదు The *taste* is not good. చవిచూడడం To *taste*. ఆ పండు చవిచూడు *Taste* that fruit.

చవుక *adj.* Cheap. చవుక వస్తువు. A cheap thing. This word is also written చాక.

చవులపిల్లి *sub.* చవులపిల్లి చవులపిల్లులు. A hare.

చ

చాకరు *sub.* చాకరు|చాకర్లు. A servant.

చాకలవాడు *sub.* చాకలవాడి|చాకలవాంళ్లు. A male washer. చాకల కులం

The washer caste. చాకలది A female washer.

చాకలి *sub.* చాకలి|చాకంట్లు. A washer. vide చాకలవాడు.

చాకిరీ *sub.* చాకిరీ|చాకిరీలు. Service. నాకింద చాకిరీ చేస్తావున్నాడు He is in my service.

చాచడం *v. a.* చాచుతూ|చాచి. To stretch. చెయ్యి చాచి బల్లమీద కాగితం పుచ్చుకొ Stretch out your hand and take that paper off the table.

చాటు *sub.* చాటు|చాటులు. A hand basket. They are made flat and used for winnowing grain and for holding rice and vegetables and other articles in common use.

చాటించడం *v. n.* చాటిస్తూ|చాటించి. To publish or proclaim by beat of tom-tom.

చాటింపు *sub.* చాటింపు|చాటింపులు. Publication by beat of tom-tom. ఇది మాట చాటింపు చేయించు Get this beat by tom-tom! vide ప్రకటన.

చాటు *sub.* చాటు|చాటు. A shadow or any thing to obscure the light. It also means *secrecy* or any thing *private*. చాటుమాటు Secret or private information. చాటు నిలుచోకు Get out of the light: that is, do not stand as a shadow to me. ఆ గోడచాటున నిలుచోకు Do not stand in the shade of that wall: that is, behind the wall.

చాడీ *sub.* చాడీ|చాడీలు. A tale; a story. చాడీలు చెప్పడం To tell tales. నామీద చాలా చాడీలు చెప్పినాడు He has invented a great number of tales against me.

చాత *pre.* By or through; for. యాపని ఆతనిచాత చెయ్యబడ్డది This business is done by him. చాతను Item. నీవు యెందుచాత

యిక్కడికి వచ్చినావు ? *For what purpose have you come here?*
చాందినీ *sub.* చాందినీ|చాందినీలు. Cloths fixed to the roofs of
houses. *vide చందువా.*

చావ *sub.* చావ|చావలు. A fish. చావల వాడు A *fisherman*. చావలు
పట్టడం To catch fish. చావవేట *Fishing*. పల్లెవాంళ్లు చావలవేట
నిమిత్తం వెళ్లి నారు The *fishermen* have gone to *fish*.

చావ *sub.* చావ|చావలు. A mat. యీ చావమీద చావ వేయ్యి Put the
fish upon this *mat*. తెరచావ The *sail* of a ship.

చాయ *sub.* చాయ|చాయలు. Paint; shadow. పాలకి చాయ బాగావున్నది
The *paint* of the palanquin is very good. మేము కంపిణీవారి
చాయను వున్నాము I live under the company's *shadow* :
that is, their *protection*.

చారు జామా *sub.* చారుజామా|చారు జామాలు. A pad, used in the
room of a saddle by the Indians.

చాలడం *v. n.* చాలుతూ|చాలి. To suffice. నీవు ఇచ్చిన సొమ్ము నాకు
చాలుతున్నది The money you have given me will *suffice*.

చాలదు *adv.* Insufficient. మీరు ఇచ్చిన సొమ్ము చాలదు The money
you have given is *not enough*.

చాలా *adj.* Plenty. చాలామంది Plenty of people. చాలా పళ్లు A
great quantity of fruit.

చాలు *sub.* చాలు|చాళ్లు. A furrow; destiny. నాగటి చాళ్లు
Plough *furrows*. యింటి చాలు *Fortune* or *destiny* of a house.
దాని యింటిచాలు యెప్పటికీ ఆడపిల్లలు కలిగే మరియూద It was the
destiny of her house to bring forth nothing but girls.

చాలును *adv.* Enough. మీరు అన్న మాట చాలును What you have
said is *enough*.

చావడం *v. n.* చస్తూ|చచ్చి. To die. *vide చనిపోవడం.*

చావడి *sub.* చావడి|చావళ్లు. The hall in a house; the
cutwal's choultry. అతను యింట్లో చావట్లో కూర్చుండి వున్నాడు
He is sitting in the *hall* of his house. నిన్నటి రాత్రి కొత్తవారు
చావట్లో యెందరు దొంగలను వేసినారు? How many thieves were

put in the *cutwal's choultry* last night ?
 చావు *sub.* చావుచావులు. Death; decease; demise.

చి

చిక్కడం *v. n.* చిక్కుతూచిక్కి. To grow lean; to secure; to hold fast. ఆ మనిషి చిక్కినాడు That man has got very lean. ఆ దొంగ నాకు చిక్కినాడు I could secure that thief. పిట్ట నా చేతిలో చిక్కినది I have got hold of a bird in my hand.

చిక్కన *sub.* చిక్కనచిక్కనలు. Thickness. కాగితపు చిక్కన Thickness of paper. బట్ట చిక్కన Thickness of cloth.

చిక్కిని *adj.* Thick. చిక్కిని కాగితం Thick paper. చిక్కిని తనం Thickness.

చిక్కిం *sub.* చిక్కింపుచిక్కిములు A small net to hold birds or grass.

చిక్కింటు *sub.* చిక్కింటిచిక్కింటు. The name of a species of comb with only four or five large teeth, with a long handle to lay hold of and is used for the purpose of separating the hair, in order to make it into plats or plaits.

చికిలించడం *sub.* చికిలింస్తూచికిలించి. To neigh. ఆ గుర్రం చికిలింస్తూన్నది That horse neighs very much.

చికిలింపు *sub.* చికిలింపుచికిలింపులు. A neigh or neighing.

చికిలీగర్ *sub.* చికిలీగర్చికిలీగర్లు. A *chickeldar*; properly speaking, a *knife-grinder*. చికిలీగర్ కత్తి తోమినాడా? Has the *chickeldar* ground the knife?

చిక్కు *adj.* Entangled. తలవెంట్రుకలు చిక్కు పడ్డవి My hair has got entangled.

చిక్కుడు కాయ *sub.* చిక్కుడు కాయచిక్కుడు కాయలు. Country beans.

చిగర్చడం *v. n.* చిగర్చుతూచిగర్చి. To bud; to shoot out leaves.

అచ్చెట్టు చిగిచ్చినదికాని అకులు పెద్దవి కాలేదు That tree has *shot forth* the young leaves which have not yet come to any size.

చిగురు *sub.* చిగురు or చిగుటి, చిగురు. A young leaf; a shoot. మామిడి చిగుటిమీద పురుగు వున్నది There is a worm upon that *young* mango leaf. This word also means the *gums* and also the tender part of the *flesh* under the nail. పంటి చిగురు The gum. గోటి చిగురు The fleshy part of the *nail*.

చిట్టడం *v. n.* చిట్టుతూ, చిట్టి. To split; to crack. అద్దం చిట్టినది The looking-glass is *cracked*. కలం చిట్టినది The pen is *split*.

చిటికె వెయ్యడం *v. a.* చిటికె వేస్తూ, చిటికె వేసి. To snap with the fingers.

చిటికిన వేలు *sub.* చిటికినవేలి, చిటికినవేళ్లు. The little finger. కాలి చిటికిన వేలు The *little* toe.

చిత్తా *sub.* చిత్తా, చిత్తాలు. This is a revenue term implying a *daily account* or *account particulars*.

చిడిముడి *sub.* చిడిముడి, చిడిముడిలు. Anger. వారి యిద్దరిలో కొంచెం చిడిముడి పుట్టినది Those two people have got a *little* angry.

చితకడం *v. n.* చితుకుతూ, చితికి. To burst. పండు చెట్టుమీద నుంచి పడి చితికినది The fruit fell from the tree and *burst*. కుర్రపు చితకడం A boil to burst or break.

చిత్తం *sub.* చిత్తపు, చిత్తములు. Mind; liking; choice. మీ చిత్తం As you *please*. N. B. This word is very frequent in replying to a person and means as often a *cheerful* as a *reluctant* assent.

చిత్తరపు *sub.* చిత్తరపు, చిత్తరపులు. A picture or drawing. చిత్తరపు వ్రాయడం To *draw*; to *delineate*; to *paint*.

చిత్రిక *sub.* చిత్రిక, చిత్రికలు. A carpenter's plane. చిత్రిక పట్టడం To *plane*. వడ్లవాండ్లు బల్లకు చిత్రిక బాగా పట్టినారు The carpenters have *planed* that table very nicely. పుస్తకాలలో చిత్రిక వేయడం To put *marks* in the palm-leaf books. These are

small bits of palm-leaf, placed between the leaves as marks.

చిత్తు *sub.* చిత్తుచిత్తులు. A foul draft or copy; a blot; erasure. చిత్తుకాగిదం A foul draft. యీ మాట చిత్తులో వున్నది This word is in the foul copy. కాగిదంలో చిత్తులు Blots or mistakes in paper.

చిన్న *adj.* Small or little; young. చిన్న పిల్ల A young child. చిన్న తనం Youth. చిన్నది A small thing; a young girl. చిన్న వాడు A young boy or lad.

చినుకు *sub.* చినుకుచినుకులు. A drop. వర్షపు చినుకు A drop of rain.

చిన్నె *sub.* చిన్నెచిన్నెలు. Mark; turn of countenance. వాడి ముఖంపూద దొంగ చిన్నెలు అగపడలేదు His countenance does not betray the marks of a thief.

చించడం *v. a.* చించుతూచించి. To tear. బట్ట చించడం To tear cloth.

చింత *sub.* చింతచింతలు. The tamarind tree. చింత చెట్టు Item. చింత పండు Tamarind fruit or tamarinds. చింత కాయ Unripe tamarinds. చింత తోట A tamarind garden. చింత నల్ల The shell or pod of the tamarind. This word when used as a Sanskrit derivative means affliction, sorrow, or vexation. చింత చెయ్యడం To feel grief or vexation. చింతగా Sorrowfully; afflictingly. నాచు చింత చెయ్యవద్దు Do not be grieved. In this sense the word is Sanskrit.

చిప్ప *sub.* చిప్పచిప్పలు. A shell; any small concave vessel to hold liquids. ఆ కొబ్బరి చిప్పలో నెయ్యివేసి తీసుకునిరా Put ghee in that coconut shell and bring it here. వెలగ చిప్ప A shell of the velaga fruit. వెలగపండు Wood apple.

చిమ్మడం *v. a.* చిమ్మతూచిమ్మి. To squirt; to spurt out. వాడిపూద రక్తం చిమ్మినాడు The blood has spurted out upon him.

చిమ్మిట *sub.* చిమ్మిటచిమ్మిటలు. A moth.

చింబోతు *sub.* చింబోతుచింబోతులు. A he-goat. vide మేక.

చిరగడం *v. n.* చిరుగుతూ|చిరిగి. To tear; to wear out. ఆ బట్ట చిరిగి వున్నందున కట్టుకోవడానకు పనికిరాకుండా వున్నది That cloth is so *torn and worn* that there is no further use for it.

చిరత *sub.* చిరత|చిరతలు. A cudgel used for exercise and practice. చిరత చెయ్యడం To play at *cudgels*. This word also means the *round piece of wood* put into the end of a description of boats called *sangarees*.

చిరత పులి *sub.* చిరత పులి|చిరత పులులు. The cheetah; a fierce animal of the cat kind, half as big as royal tiger.

చిరివేరు *sub.* చిరివేటి|చిరివేళ్లు. The chaya-root or shaya-root which produces a red die.

చిరుగు *sub.* చిరుగు|చిరుగులు. A hole in cloth. ఆ బట్టనిండా చిరుగులు వున్నవి That cloth is full of *holes*.

చిలక *sub.* చిలక|చిలకలు. A parrot.

చిలకరించడం *v. a.* చిలకరింస్తూ|చిలకరించి. To sprinkle. వీధి చల్లడం.

చిలకరింపు *sub.* చిలకరింపు|చిలకరింపులు. A sprinkling.

చిల్లర *adj.* Sundry. చిల్లర వస్తువులు Sundry articles.

చిల్లి *sub.* చిల్లి|చిల్లులు. A small hole.

చివకడం *v. n.* చివుకుతూ|చివికి. To spoil by dampness; to get damaged. కర్ర నీళ్ళలో చాలాదినములు వుండి చివికినది That piece of wood is *spoiled* by being too long in the water.

చివర *sub.* చివర|చివరలు. An end. వీధి కడ.

చీ

చీకటి *sub.* చీకటి|చీకట్లు. Darkness.

చీకురువాయి *sub.* చీకురువాయి|చీకురువాయిలు. A cricket. ఒక దివసు గబ్బిలము.

చీటి *sub.* చీటి|చీటు. A note, usually called *chit* in India.

చీదడం *v. a.* చీదుతూ|చీది. To blow the nose. ముక్కు చీదడం Item.

చీదర *sub.* చీదర|చీదరలు. Perplexity; distraction of mind.

చీపురు గట్ట *sub.* చీపురు గట్ట, చీపురు గట్టలు. A broom.

చీమ *sub.* చీమ, చీమలు. An ant. యర్ర చీమ A red ant. నల్ల చీమ A black ant. కొండ చీమ The large black ant.

చీము *sub.* చీము. (No plural.) Matter; pus. ఆ తురుపులోనుంచి విస్తారం చీము వచ్చినది A great deal of *matter* came from that boil.

చీర *sub.* చీర, చీరలు. A woman's cloth. vide కోక.

చీరడం *v. a.* చీరుతూ, చీరి. To rend; to tear. పెద్ద పులి ఆ మనిషిని చీరినది The tiger has *torn* that man to *pieces*.

చీరిక *sub.* చీరిక, చీరికలు. A remnant or piece of cloth; tatters. చీరికలు చెయ్యడం To *tear* into *pieces* or *wear* into *rags*. అతను బట్టలు కొద్దిదినములకిందటనే వేసుకున్నాడుగాని చీరికలు అయినవి He has *worn* his clothes only a short while ago but they are all in *tatters*.

చీలచడం *v. a.* చీలుస్తూ, చీలిచి. To break asunder; to split; to divide, as wood or leaves.

చీలడం *v. n.* చీలుతూ, చీలి. To divide off; to part company, as people do on a road.

చు

చుక్క *sub.* చుక్క, చుక్కలు. A dot; a mark; a star. అతను యెప్పటికీ యర్ర చుక్క పెట్టుకుంటాడు That man always wears a red *mark*. అగుర్రం నొసుటమీద తెల్ల చుక్క వున్నది That horse has a white *star* on his forehead. రాత్రి మమ్ముచాతను ఆకాశంమీద చుక్కలు అగపడలేదు This night is so cloudy that the sky does not display a single *star*. చుక్క also means a drop of any liquid. చేరుచుక్క Means a small trinket worn on the forelock of women and children.

చుక్కాని *sub.* చుక్కాని, చుక్కానులు. The helm or rudder of a ship.

చుట్ట *sub.* చుట్ట|చుట్టలు. A roll. పొగచుట్ట A *cheroot*, as it is called in India; literally a *roll* of tobacco, made for smoking. చీనా చుట్ట A *roll* of china silk. This word also means the *round rings* of straw or cloth. చుట్ట కడుదలు which women put on their heads to carry loads and what are under round vessels, to keep them standing.

చుట్టడం *v. a.* చుట్టుతూ|చుట్టి. To roll up; to warp. పాగా మహా బాగా చుట్టినాడు He has *tied* his turban *on* with great taste.

చుట్టం *sub.* చుట్టపు|చుట్టాలు. A relation.

చుట్టరికం *sub.* చుట్టరికపు|చుట్టరికాలు. Relationship; consanguinity. అతనికి నాకూ యేమిన్నీ చుట్టరికంలేదు There is no *relationship* between him and me.

చుట్టు *sub.* చుట్టు|చుట్టు. Circumference. తోటచుట్టు The *circumference* of a garden. బల్లచుట్టు *Round* the table; the *circumference* of a table. బల్లచుట్టూ మనుషులు నిలుచున్నారు People are standing *round* the table. చుట్టుబడడం To go *about* or *out* of the way. అతని యింటికి వెళ్లడానకు దారి తెలియక చుట్టుబడి వెళ్లినాను Not knowing the road to his house, I came a *round about* way.

చునాయించడం *v. a.* చునాయంస్తూ|చునాయించి. To plait; to fold. Some Hindoos, in imitation of the Mahometans, plait the sleeves of their vests in a very tasty manner, from the shoulder downwards to the wrist.

చుంచు *sub.* చుంచు|చుంచలు. A mouse. pl. Mice.

చులకన *sub.* చులకన. (No plural.) Lightness; not heavy. పాలక్కి చులకనచాత బోయీలు వేగిరం వస్తారు The palanquin boys will come soon, because the palanquin is *light*.

చులకని *adj.* Light; not heavy. చులకని పాలక్కి A light palanquin. చులకని తనం Lightness. చులకతనం Item.

చువ్వ *sub.* చువ్వ|చువ్వలు. The name of bamboos, as they are cut in the jungle; *long sticks*, in imitation of bamboo,

which the class of people called *Yerrakaloos* shape out of the stem of the date leaf with which they make up baskets. యాత చువ్వ Palm leaf *cuttings*. చువ్వ కర్ర A name given to *slips of wood* in imitation of *rattans*.

చూ

చూడడం *v. a.* చూస్తూచూసి. To see; to look. తొంగిచూడడం To *peep*. తిరిగిచూడడం To look *behind* or *back*; to look *again*. వాసన చూడడం To *smell*.

చూపించడం *v. a.* చూపిస్తూచూపించి. To shew; to cause another to see. ఆసురం అతనికి చూపించు *Shew* him that horse. చూపు *sub.* చూపుచూపులు. A seeing; a sight. అతనికి దగ్గర చూపు కాని దూరపు చూపులేను His *sight* answers only for near objects, not for those at a distance.

చూరీ *sub.* చూరీచూరీలు. A small knife. చూరక తి A *creese* or small dagger worn by most Hindoos at their girdle.

చూలు *sub.* చూలిచూళ్లు. Pregnancy; with young. ఆ పక్షువు చూలుతో వున్నది That cow is *in calf*. చూడి ఆవులను తీసుకునిరా Bring the *cows* here that are *with calf*. This word is commonly written చూడు.

చె

చెక్క *sub.* చెక్కచెక్కలు. A piece. దూలపు చెక్కలు *Pieces* of a beam. వేపచెక్క The *bark* of the margosa or neem tree.

చెక్కడం *sub.* చెక్కుతూచెక్కి. To chop; to cut. కలం చెక్కడం To make a *pen*. కర్ర చెక్కడం To *chop* or *shave* wood with a hatchet. చెక్కని కలం A *quill*.

చెకడా *sub.* చెకడాచెకడాలు. A cart.

చెక్కిలి *sub.* చెక్కిలిచెక్కిళ్లు. The cheek.

చెట్టు *sub.* చెట్టుచెట్లు. A tree. It is used also for a *bush* and

even smaller productions, such as పన్నీరు చెట్టు A rose bush. గోరింటు చెట్టు Henna bush, of which hedges are made. మిరప చెట్టు A chilly or chilli plant. గోగు చెట్టు The gogoo plant. చెట్టుమాను The trunk of any large tree.

చెడ్డ *adj.* Bad. చెడ్డది A bad woman or article. చెడ్డవాడు A bad man. చెడ్డ పని A bad or reprehensible act. చెడ్డతనం Badness; wickedness. వాడి చెడ్డతనం వల్లనే వాడు చెడిపోయినాడు He is ruined by his own wickedness. చెడ్డ in a figurative sense also means clever, sharp and arch. అతను యిలాటి మాటలు వినడు, మహా చెడ్డవాడు He is a very sharp, clever fellow and will not listen to such words.

చెడాయించడం *v. a.* చెడాయించు|చెడాయించి. Applied to revenue, implying an excess of assessment beyond former years.

చెదరడం *v. n.* చెదురుతూ|చెదిరి. To disperse. బలం పోట్లాడలేక చెదిరినది The troops are dispersed, not being able to stand the battle.

చెంగు *sub.* చెంగు|చెంగులు. The border or edge of cloth. బట్ట చెంగు Item.

చెప్పడం *v. a.* చెప్పుతూ|చెప్పి. To tell. నాతోటి ఆలాగు చెప్పినాడు He told me so.

చెప్పు *sub.* చెప్పు|చెప్పులు. Sandals.

చెంబు *sub.* చెంబు|చెంబులు. A chemboo or what we generally call fumbo is a small round vessel of brass or other metal, generally of copper, used for drinking out of by the Indians and for washing with.

చెయ్యడం *v. a.* చేస్తూ|చేసి. To do. నీవు యేమి చేస్తావు? What are you about? ఆ గుర్రం యేనూరు వరహాలకంటే యెక్కువ చెయ్యదు That horse will not produce more than five hundred pagodas. దీపం పెద్ద చెయ్యడం To put out a light. This phrase is used, rather than దీపం తియ్యడం because the Hindoos have a superstitious objection to blow out a light. రాచెయ్యడం

To get by heart. కంఠపాఠం చెయ్యడం Item.

చెయ్యక పోవడం v. n. చెయ్యకపోతూ|చెయ్యకపోయి. Not to do; not to fulfill.

చెయ్య sub. చేతి|చేతులు. The hand. తాళం చెయ్య A key. అరిచెయ్య The palm of the hand. చేతి కట్టు The wrist. వీ చెయ్య The back of the hand. చెయ్య జారడం To let fall or slip from hand. చేవాలు Hand-writing. చేవాత Item. i. e. signature.

చెరుగడం v. a. చెరుగుతూ|చెరిగి. To winnow. Commonly done with hand-baskets called in India చాటలు.

చెరుకు sub. చెరుకు|చెరుకులు. Sugar cane. చెరుకు గడ Item.

చెరువు sub. చెరువు|చెరువులు. A reservoir of water commonly called a tank, for the purposes of cultivation, or when near a village, for the use of the inhabitants and for cattle to drink out of.

చెల్లు sub. చెల్లు|చెల్లులు. A revenue term implying the collection of the revenue.

చెల్లెలు sub. చెల్లెలు|చెల్లెళ్లు. A younger sister. చెల్లి Item.

చెవి sub. చెవు|చెవులు. The ear. తాళంచెవి A key.

చేత sub. చేత|చేతలు. Workmanship. ఆ కంసాలి చేసిన చేత మహా బాగా వున్నది The workmanship executed by that goldsmith is very excellent. నగల చేత Workmanship of jewels.

చేదడం v. a. చేసుతూ|చేది. To draw; to wind. నూతిలోనుంచి నీళ్లు చేసుతున్నారు They are drawing water from the well. నూలు చేదడం To wind thread.

చేరు sub. చేరు|చేరులు. Bitterness. వేపాకు చేరు The bitterness of the margosa leaf. చేరుగా Bitterly.

చేసు sub. చేసి|చేసులు or చేలు. A crop; the cultivation. జొన్న చేసు

A *jonna crop* or *field*. శరిచేను A *field* of paddy; and so for all other grains. చేను కాటుక పట్టడం The *grain* to get *mildewed*. This is applicable only to grain.

చేరడం *v. n.* చేరుతూ, చేరి. To arrive; to receive; to reach. నిన్ను ఆ వూరికి చేరినాను I *arrived* yesterday at that town. ఆ వస్తువు నాకు చేరినది That thing has *reached* me.

చేరువ *adj.* Near. మీయిల్లు యిక్కడికి చేరువా? దూరమా? Is your house *near* or *far* from hence?

చేష్ట *sub.* చేష్ట, చేష్టలు. Behaviour; manners. వాడి చేష్టలు మంచివి కావు. His *manners* are disagreeable.

చైత్రం *sub.* చైత్రపుచైత్రాలు. One of the Telugu months, nearly answering to the month of April.

చొ

చొట్ట *adj.* Lane; limping. written సొట్ట. vide కంటి.

చొట్టు *sub.* చొట్టు, చొట్టు. A dent. ఆ తడేలాకు చాలా చొట్టు వున్నవి There are several *dents* in that brass pot. The word is commonly written సొట్టు.

చొంగ *sub.* చొంగ, చొంగలు. Saliva. vide చొల్లు.

చొప్ప *sub.* చొప్ప, చొప్పలు. Jonnaloo straw.

చొప్పన *adv.* Agreeable to; according. యీ చొప్పన చెయ్యి Act in *this manner*; do *accordingly*. మీ ఆజ్ఞ చొప్పన నేను అక్కడికి వెళ్లి నాను Agreeable to your order, I went there.

చొరపడడం *v. a.* చొరపడుతూ, చొరపడి. To break into a house or penetrate into a place. ఆ యింట్లో చొరపడ్డాడు He has *broken* into that house. వాణ్ని కొట్టవస్తే ఆ మనుష్యులలో చొరపడ్డాడు When they came to beat him, he *ran* and *mixed*

amongst those people.

చొరవ *sub.* చొరవ|చొరవలు. Confidence; firmness. ఆ చొరవదగ్గర మనివి చెయ్యడానకు అతనికి చొరవ తక్కువ లేదు He does not want for *confidence*, to state his case to that gentleman.

చొల్లు *sub.* చొల్లు|చొల్లులు. Saliva or spittle. వాడి నోటివెంబణి చొల్లు కారుతూ వున్నది The *saliva* comes from his mouth. కుక్క చొల్లు The *saliva* of a dog.

చో

చోటు *sub.* చోటు|చోట్లు. Place; situation. అన్ని చోట్లు *Every where*. విదేశం.

చోద్యం *sub.* చోద్యపు|చోద్యములు or చోద్యాలు. A curiosity. యిలాటి చోద్యాలు యెక్కడా చూడలేదు I never saw such *curiosities* any where. చోద్యపు వస్తువులు *Curious* articles or *curios*.

చోరుడు *sub.* చోరుడి|చోరులు. A thief. విదేశం. pl. Thieves.

చోళ్లు *sub.* చోళ్ళ. (No singular.) The name of a small grain, more commonly called *natcheny*.

1

చౌ

చౌకి *sub.* చౌకి|చౌకీలు. The name given to a *place* appointed for *watchers*; the place appointed for *collecting* duties. సాయర చౌకి A *custom house*. చౌకీ వుండడం To be on *watch*. చౌకీ దారుడు A *custom officer*; a *watcher*. చౌకి means a *wooden stool* used by the Indians instead of chair principally to sit upon, whilst they wash themselves.

చౌతా *sub.* చౌతా|చౌతాలు. A litter, more generally called *dooly* or *doolie*.

బి

జగడం *sub.* జగడపు|జగడములు. A quarrel; dispute. జగడమాడడం
To quarrel.

జట్టి *sub.* జట్టి|జట్టిలు. Handsel. పదిపుట్ల ధాన్యానకు కరారుచేసి జట్టి
పుచ్చుకున్నాడు I have made an agreement with him for ten
candies of paddy, for which he has received the *handsel*.

జట్టు *sub.* జట్టు|జట్టు. An assemblage or body of people.
vide సంపు.

జడ *sub.* జడ|జడలు. A plat or plait of the hair. This word
also means the *pod* in plants, when they have grown
into seed.

జడిపించడం *v. a.* జడిపింస్తూ|జడిపించి. To threaten; to frighten;
to alarm.

జడియడం *v. n.* జడుస్తూ|జడిసి. To fear.

జడుపు *sub.* జడుపు|జడుపులు. Fear; affright. చీకట్లో సంగీతం పాడుతూ
వెళ్లుతాడు గనక అతనికి జడుపులేదు Being dark, he goes along
singing and is not *afraid*.

జత *sub.* జత|జతలు. A pair; a set. జత యెద్దు A *pair* of oxen.
జత గుర్రాలు A *pair* of horses.

జనం *sub.* జనపు. (No plural.) Population or community.
యీ వూళ్లో జనం విస్తారం వున్నది There is a great *concourse* of
people in this town. జనాంగం Item.

జనుము *sub.* జనప|జనుములు. The *junnam* or *jute*. A plant
from which a coarse hemp is made in India. జనపనార The
fibres of the *junnam* of which the hemp is made.

బంకడం *v. n.* బంకుతూ|బంకి. To fear. అతణ్ని చూడడానకు బంకినాను
I was afraid to see him.

జంగమం *sub.* జంగమం|జంగమాలు. Any moveable article. యింట్లో
జంగమాలు Household *articles*.

జంగం *sub.* జంగం|జంగాలు. A tailor; accepted term from the name of the caste.

జండా *sub.* జండా|జండాలు. A flag, usually termed *junda*. జండా వెయ్యడం To hoist a flag.

జంచెం *sub.* జంచెపు|జంచేలు or జంచెములు. The string worn by the brahmins or *kshatriyas* and banians and by other castes. *vide వడుగు.*

జపం *sub.* జపపు|జపములు. A prayer observed by the brahmins. ఆ బ్రాహ్మడు స్నానంచేసి జపం చేస్తున్నాడు That brahmin having made his ablutions is repeating the *jappum*. జప తావళం *Praying beads or rosary.*

జస్తీ *sub.* జస్తీ|జస్తీలు. Sequestration. జస్తీ చెయ్యడం To sequester.

జబ్బు *sub.* జబ్బు|జబ్బులు. The arm.

జబ్బు *sub.* జబ్బు|జబ్బులు. Negligence; carelessness. ఆతన ఆపనిలో జబ్బు చేసినాడు గనక చెడిపోయినది Owing to his carelessness that business has been spoiled.

జమ *sub.* జమ|జమలు. A revenue term signifying collections. జమ చెయ్యడం To make the collections. జమా బండి The settlement or fixed assessment of the revenue. జమా ఖర్చు Account of receipts and disbursements. జమా, వసూలు, బాకీ Demand, collection and balance.

జమీ *sub.* జమీ|జమీలు. A zemindary: properly, the ground or land; generally understood for the district of a zemindar. జమీదారుడు A zemindar.

జయం *sub.* జయపు|జయములు. Success; advantage. ఆ పనిలో మీకు జయం కావలెనని కోరుతాను I wish you may have every possible success in that concern.

జయించడం *v. a.* జయిస్తూ|జయించి. To be successful; to succeed; to reap advantage. ఆయుధం వారు జయించినారు They had the advantage in that battle.

జరగడం *v. a.* జరుగుతూ|జరిగి. To act; to do. మీ హుక్మప్రకారం

పని జరుగుతున్నది The business goes on according to your orders.

జరపడం *v. a.* జరుపుతూ|జరిపి. To put off; to defer; to postpone.

నా బాకీ అడిగితే దినములు జరుపుతున్నాడు గాని యిదివరకు యివ్వలేదు I have asked him for my balance, but he *puts me off* daily, and to this time has not paid me. N. B. This word also means to *shove* or *move* any thing away. బల్ల జరపడం To *push* the table on.

జరిగించడం *v. a.* జరిగిస్తూ|జరిగించి. To cause to act. మీరు చెప్పినపని అతనిచేత జరిగిస్తూన్నాను I shall *cause* that person to *execute* the business which you mentioned.

జరీ *sub.* జరీ|జరీలు. Gold thread or lace. జరీ తాడు Item. N. B. This word is generally called జలతారు but not correctly so. జరీ గోటు *Narrow gold lace.*

జరీబు *sub.* జరీబు|జరీబులు. The small rents, or contracts for tobacco, chillies, &c.

జరూరు *sub.* జరూరు|జరూరు. Necessity; occasion. అవస్థవు నాకు జరూరు లేదు I have no *occasion* for that article.

జల *sub.* జల|జలలు. A spring of water. నీళ్ల జల Item.

జలగ *sub.* జలగ|జలగలు. A leach.

జల్లించడం *v. a.* జల్లించుతూ|జల్లించి. To sift grain or any thing.

జల్లు *sub.* జల్లు|జల్లులు. A shower. వర్షపు జల్లు A *shower* of rain.

జలుబు *sub.* జలుబు|జలుబులు. A *cold*; the complaint of that name. జలుబు చెయ్యడం To take *cold* or to *catch* cold.

జల్లెడ *sub.* జల్లెడ|జల్లెడలు. A sieve.

జ్వరం *sub.* జ్వరపు|జ్వరములు. Fever. చలిజ్వరం *Fever* and cold.

జవ్వాది *sub.* జవ్వాది|జవ్వాదులు. Civet. జవ్వాది పిల్లి A *civet* cat; from which the *civet* is obtained.

జవాబు దారుడు *sub.* జవాబుదారుని|జవాబుదార్లు A *surety*; the person responsible.

జా

జాగ్రత *sub.* జాగ్రత|జాగ్రతలు. Carefulness. అతని జాగ్రత నాకు బాగా తెలిసినది His *carefulness*, I am well acquainted with. జాగ్రత మనిషి A *careful* man. అజాగ్రత Carelessness. అతి జాగ్రత 'Extreme *carefulness*. జాగ్రత చెయ్యడం To be *careful*; to take care. జాగ్రతగా Carefully. మహా జాగ్రతగా నడుచుకుంటూ వున్నాడు He conducts himself very *carefully*.

జాగా *sub.* జాగా|జాగాలు. A place.

జాగీరు *sub.* జాగీరు|జాగీరులు. A revenue term, signifying *free gift land*.

జాగు *sub.* జాగు|జాగులు. Delay. జాగు చెయ్యడం To make delay.

జాజికాయ *sub.* జాజి కాయ|జాజికాయలు. Nutmeg.

జాడ *sub.* జాడ|జాడలు. Haunt; place of resort. అతను యెక్కడికి పోయినాడో అతనిజాడ నేను యెరగను I do not know where he is gone to or where his *place of resort* is. ఆ కొండవీడ పెద్ద పులులు వున్నజాడ నాకు తెలిసినది I know that hill to be the *haunt* of royal tigers.

జాతకం *sub.* జాతకపు|జాతకములు. A register of birth which is in fact a *horoscope*, in the manner they are executed in India. This being attended with trouble and expense, hence follows the ignorance of most of Indians as to their age.

జాతి *sub.* జాతి|జాతులు. Caste; tribe. బ్రాహ్మణ జాతి Brahminy *caste*. జాతివాడు A general term given for *Europeans*. జాతి is the same in other respects as కులం.

జాతీయ్యం *sub.* జాతీయ్యపు|జాతీయ్యములు. Mode of speech; phraseology as applicable to some particular people or caste. యీ హాస్యగాడు అనేక జాతీయ్యములు చెప్పవున్నాడు This *mimic* takes off the *technical terms* and *manners* of speech

of a number of people.

జాపకం *sub.* జాపకపుజాపకములు. Remembrance; recollection.

అమాట నాకు జాపకం లేదు I have no *recollection* of that speech. జాపకం చెయ్యడం To *remind* one. అక్కడికి వెళ్లుమని అతనికి జాపకం చెయ్యి *Remind* him of going there.

జాన *sub.* జాన|జానలు. A span. జానెడు Item. This is considered in extent from the thumb to the end of the little finger.

జాపత్రి *sub.* జాపత్రి. (No plural.) Mace; a spice.

జాబితా *sub.* జాబితా|జాబితాలు. A list; enumeration.

జాబు *sub.* జాబు|జాబులు. A letter. vide పుత్తరం.

జామ పండు *sub.* జామ పంటి|జామ పళ్లు. The guava fruit. జామ చెట్టు The *guava tree*.

జామీను *sub.* జామీను|జామీనులు. Security.

జారడం *v. n.* జారతూ|జారి. To slide; to slip. నాకాలు బురదలో జారినది My foot *slipped* on account of the mud. చెయ్యి జారడం To let *fall* or *slip* from hand.

జారత్వం *sub.* జారత్వపు|జారత్వములు. Incontinence; slipperiness.

జారుడు *sub.* జారుని|జారులు. A libertine; a debauched character.

జాలరు *sub.* జాలరు|జాలర్లు. Net-work; fringe. జాలరుకన్న The *mesh*; literally, the *eye* of a *net*.

జాలి *sub.* జాలి|జాలులు. Pity; commiseration. అతని శ్రమ చూచేటప్పటికి నాకు చాలా జాలి పుట్టినది When I contemplated the difficulties of that man, I felt great *compassion* for him.

జాలె *sub.* జాలె|జాలెలు. A small net or purse.

జాన *sub.* జాన|జానలు. A drink, so called by the Indians, made of rice or wheat boiled down to a liquid.

జాహీరు *sub.* జాహీరు|జాహీర్లు. A representation. జాహీరు చెయ్యడం To *represent*. మీ చిత్తానకు యీ సంఘటి జాహీరు చేసినాను I have *obtruded* this *circumstance* on your mind.

బి

జిగట *sub.* జిగట|జిగటలు. Paste or gum. vide జిగురు.

జిగి *adj.* Strong. జిగిపని Substantial work.

జిగురు *sub.* జిగురు|జిగుర్లు. Paste or gum. జిగురు రాయడం To rub paste.

జినస్సు *sub.* జినస్సు|జినస్సులు. A thing ; an article. అమ్మివేసే జినస్సు Articles for sale.

జిరాయతీ *sub.* జిరాయతీ|జిరాయతీలు. A revenue term signifying the cultivation. జిరాయతీ భూమి Land under cultivation ; circar land.

జీడిగింజ *sub.* జీడిగింజ|జీడిగింజలు. The marking nut.

జీతం *sub.* జీతపు|జీతాలు. Pay. నెల జీతం Monthly pay.

జీను *sub.* జీను|జీనులు. A saddle.

జీర *sub.* జీర|జీరలు. A crack ; a flaw. ఆ వజ్రంలో జీర వున్నది There is a flaw in that diamond.

జీలకర్ర *sub.* జీలకర్ర. (No plural.) Cumin seed. మసాలాలోకి జీలకర్ర తెప్పించు Get some cumin seed to mix with the curry stuff. నల్ల జీలకర్ర Black cumin seed.

జీవనం *sub.* జీవనపు|జీవనములు. Life ; means of subsistence. మాదొర యిక్కడ లేనందున నాజీవనం పోయినది My master not being here, I have lost my means of subsistence.

జీవం *sub.* జీవపు|జీవములు. The soul.

జీవించడం *v. a.* జీవిస్తూ|జీవించి. To subsist ; to exist.

బొ

బొట్టు *sub.* బొట్టు|బొట్టులు. A name given to the tuft of hair, which Indians keep on the top of their heads. బొట్టుముడి The knot

of the hair, in which this tuft is always tied.

జన్ను *sub.* జన్ను|జన్నులు. Cheese.

జలుం *sub.* జలుం|జలుములు. Force; oppression. జలుం చెయ్యడం
To oppress; to distress. అతను జలుంచేసి నాదగ్గర కానాసొమ్ము
పుచ్చుకున్నాడు By dint of *oppression*, he has extorted a
great sum of money from me.

జలుమానా *sub.* జలుమానా|జలుమానాలు. A fine; A forfeiture.

జవ్విచెట్టు *sub.* జవ్విచెట్టు|జవ్విచెట్లు. The *joovy* tree; it resembles
the *banian* tree.

జూ

జూజం *sub.* జూజపు|జూజములు. Play or gambling; gaming. అతను
పనికిమాలినవాడు గనక యెప్పటికి జూజం ఆడుతాడు He is a good
for nothing fellow, for he is ever engaged in *gambling*.
జూజగాడు A gambler, జూదం Item.

జెడ్డ *sub.* జెడ్డ|జెడ్డలు. A small branch. The *mark* made to
Telugu letters, to show the emphasis is called *jedda*.
ఆ చెట్టుకొమ్మకు చాలా జెడ్డలు పేసినవి The bough of that tree
has thrown out a number of *smaller branches*.

జెర్ర *sub.* జెర్ర|జెర్రలు. The centipede; a reptile with many legs.

జేగంట *sub.* జేగంట|జేగంటలు. A round flat plate made of mixed
metal, which the Indians beat at their religious festivals.

జేగురు *sub.* జేగురు|జేగుర్లు. Red earth which the Indians
commonly rub on their houses, both inside and outside.

జేంద్రవాడు *sub.* జేంద్రవాని|జేంద్రవాంట్లు. A particular caste of

weavers, so called in India. The word జొండ్రవాడు is commonly used. జొండ్రవాడు Item.

జేబు *sub.* జేబు, జేబులు. The pocket of a vest.

జ్యేష్ఠం *sub.* జ్యేష్ఠపు, జ్యేష్ఠాలు. One of the Telugu months, nearly answering to the month of june.

జొ

జొన్న *sub.* జొన్న, జొన్నలు. The jonna grain, commonly termed jonnaloo. జొన్న చేను Jonnaloo crop. మొక్కజొన్న Mocca-jonnaloo or maize.

జ్జ

జోకొట్టడం *v. a.* జోకొట్టుతూ, జోకొట్టి. To pacify; to pat children to make them quiet. పిల్ల యెడుస్తూవున్నది గనక జోకొట్టివారు As the child was crying, they *patted* it to *make it quiet*.

జోగి *sub.* జోగి, జోగులు. A vagrant or vagabond; properly speaking, a *beggar*.

జోడు *sub.* జోటి, జోళ్లు. A pair. చెప్పులజోడు A *pair* of slippers or shoes.

జోరావరి *sub.* జోరావరి, జోరావరీలు. Force; compulsion.

జోరీగ *sub.* జోరీగ, జోరీగలు. The dogfly. It also sticks to cattle.

జోలి *sub.* జోలి, జోళ్లు. Purpose; business; intention; design.

అతని జోలి నీకు యేమి? What *business* have you with him? నాజోలికి రావద్దు Don't meddle in my *concerns*; vulgarly, mind your own *business*.

జోలె *sub.* జోలె, జోలెలు. This means the *cloth* which beggars carry with them for receiving the rice or other things given to them.

ఝంకారం

ఝంకారం *sub.* ఝంకారపుఁ ఝంకారములు. *Gesticulation* in testimony of anger; a buzzing or humming. రాజుకు కోపం వచ్చినది గనక అతను ఝంకారాలు చాలా చేస్తూ వున్నాడు. The Rajah having put himself in a passion makes a vast number of *angry gesticulations*. తుమ్మెదల ఝంకారం. The humming noise of bees.

ఝాము

ఝాము *sub.* ఝాముఁ ఝాములు. This is the name of a part of Telugu time considered a quarter of the day or night: that is, *seven* and a *half gurries* of their time. ఝాము రాత్రి. The *first quarter* of the night. రెండు ఝాముల రాత్రి *Two quarters* of the night: that is, about *midnight*. మూడు ఝాముల రాత్రి *Three quarters* of the night: that is, about *three o'clock* in the morning. తెల్లవార ఝాము *Day break*. This word ought to be written జాము.

ఝూలు

ఝూలు *sub.* ఝూలుఁ ఝూళ్ళు. Covering for a horse, called *jool* in India.

టంకం

టంక్క *sub.* టంక్కఁ టంక్కలు. Deceit; dissimulation; hypocrisy. అతను నన్ను టంక్కచేసి నావద్ద పది వరహాలు పుచ్చుకున్నాడు. He obtained ten pagodas from me by *deceitful* means.

టంకం *sub.* టంకంఁ టంకములు. A *tuñkum*: that is, an imaginary valuation of money, equal to sixteen *dubs* or four *fanams*.

Also a stone cutter's *chissel* or *tool*, with which he models or graves.

టంక సాల *sub.* టంక సాల|టంక సాలలు. A mint. N. B. The word *tunka* was, anciently, the name of a coin current in India and the rupee is called so at this day, in the *woddia* language.

టప్పా *sub.* టప్పా|టప్పాలు. The post, generally called *tappal* in India. This is established in India by runners from stage to stage which are commonly eight or ten miles distant from each other. టప్పా బంట్నోతు A *tappal* peon or runner. టప్పాచే పంపించడం To send by the *tappal*.

టపాకి *sub.* టపాకి|టపాకులు. A sort of cracker made up of a small piece of cadjan leaf in which the powder is compressed and let off from the hand. చీనా టపాకి A China *cracker*.

టలాయించడం *v. a.* టలాయిస్తూ|టలాయించి. To delay ; to put off. మా బాకి యివ్వక టలాయిస్తూ వున్నాడు He *delays* paying my balance and *puts me off*. నేను అడిగిన మాటలకు జవాబులు యివ్వక రోజు రోజూ టలాయిస్తూ వున్నాడు He *defers* from day to day replying to my questions. vide జరపడం.

ట్రా

ట్రాకు *sub.* ట్రాకు|ట్రాకులు. A ring, generally made with a flat rim, as a guard to more valuable. వజ్రపు వుంగరం పడిపోకుండా అతను ట్రాకు పెట్టుకుంటూ వున్నాడు He puts on a *taakoo*, or flat-rimmed *ring*, to prevent his diamond ring from falling off. This word also means the *point* or *end* of a *pen*.

టీకా *sub.* టీకా|టీకాలు. Inoculation ; the small pox, by inoculation. టీకా వేయడం To *inoculate*. vide మహాచికం.

టూ

టూకీ *sub.* టూకీ| టూకీలు. An abstract; the contents. ఆ వుత్తరంలో
టూకీ వ్రాసి తీసుకునిరా Write down the *contents* of that letter
and bring it to me.

టె

టెంక *sub.* టెంక| టెంకలు. The stone of any fruit. మామిడికాయ
టెంక The *stone* of the mango fruit.

టెంకాయ *sub.* టెంకాయ| టెంకాయలు. The coconut. వీధి
కొబ్బరి కాయ.

టే

టేకిచేప *sub.* టేకిచేప| టేకిచేపలు. The name of a fish resembling
the scate or skate.

టేకు చెట్టు *sub.* టేకుచెట్టు| టేకుచెట్లు. The teak tree.

టో

టోపీ *sub.* టోపీ| టోపీలు. A cap used by the Indians as an
undress, made of linen, and sometimes quilted.

తా

తాణా *sub.* తాణా| తాణాలు. The head place of a district. ఆరాజు
యేవూలో తాణా చేసినాడు? In what village has that Rajah
fixed his *tannah*? తాణాదారుడు The *head* revenue
manager of a district.

తావు *sub.* తావు| తావులు. A place of residence; a resort. ఆ ఫితురీ
ఖోర్లు యిప్పుడు యెక్కడవున్నారో వారి తావు తెలిసినది కాదు
Where can I say those plunderers are just now, when I

am ignorant of their place of *resort*.

రి

రికాణ *sub.* రికాణ|రికాణలు. Place of resort.

ద

దక్కి *sub.* దక్కి|దక్కిలు. A small rude instrument, on the principle of a drum, held by the left hand and struck by the fingers of the right.

దప్ప *sub.* దప్ప|దప్పలు. A large noisy species of drum, made like the *tambourin*, but without gingles or jingles and beat with a thin stick, incessantly, at marriages and other festivals of all castes in India. దప్ప వాయించడం To beat the *dappoo*.

దబ్బ *sub.* దబ్బ|దబ్బలు. A pouch. తుపాకి దబ్బ A *gun pouch*.
తోటల దబ్బ A *cartridge box*.

దబ్బీ *sub.* దబ్బీ|దబ్బీలు. A small box. vide భరిణ.

దబ్బు *sub.* దబ్బు|దబ్బులు. A dub or twenty cash. దబ్బులు దబ్బడం
A figurative way of telling a man that he tells falsehoods and deceives you. నవ్వా దబ్బులు దబ్బుతున్నావు You seem to tell me a parcel of complete *lies*. దబ్బు గలవాడు is generally spoken of a *rich man*, a *man worth dubs*.

డా

డాగు *sub.* డాగు|డాగులు. A mark.

డాలు *sub.* డాలు|డాళ్లు. A shield.

డిక్రీ *sub.* డిక్రీ|డిక్రీలు. Decree or decision in court.

డెక్క *sub.* డెక్క|డెక్కలు. A hoof. సరపు డెక్క A horse's hoof.

యెద్దు డెక్క A bullock's hoof.

డెప్పెక్ డాంటు *sub.* డెప్పెక్ డాంటు|డెప్పెక్ డాంటు. Defendant; term in the courts.

డెప్పె *adv.* Seventy. డెప్పెయ్యది The seventieth.

డేగ *sub.* డేగ|డేగలు. A hawk. డేగ వేట Hawking.

డేరా *sub.* డేరా|డేరాలు. A tent. డేరా వెయ్యడం or ఖడాయించడం
To pitch a tent.

డొ

డొక్క *sub.* డొక్క|డొక్కలు. The side of the belly. The outward covering of the cocoanut or coconut.

డొంక *sub.* డొంక|డొంకలు. A bush. యది మంచి షికారు జాగా;
డొంకలు విస్తారం వున్నవి; చెవుల పిల్లులు, కౌజులున్న వుండవచ్చును
This is a nice sporting country; there are plenty of
bushes and there must be hares and partridges.

డొర్లడం *v. n.* డొర్లతూ|డొర్లి. To tumble over; to trundle.
ఆ మనిషి మంచంమీదనుంచి డొర్లి కింద పడ్డాడు That man turning
over in his bed has *tumbled* off. ఫిరంగిగుండు కిందపడి డొర్లి
పోతూ వున్నది A shot has lit here and is *rolling* on.

డో

డోకడం *v. a.* డోకుతూ|డోకి. To grub; to root up. The manner
in which they get grass in India, which is always taken
up by the roots and is given to horses in this state, as

we give hay at home (England).

దోలి *sub.* దోలి|దోలీలు. A dooly. vide చాతా.

దోలు *sub.* దోలు|దోల్లు. A kind of barbarous instrument made with parchment fixed on a broad hoop, beat violently with a short stick, at festivals and marriages in India, and certainly in the Indian term, makes a most *doleful* sort of music.

దే

దేలు *sub.* దేలు|దేళ్లు. A revenue term, implying the *dowl* or *estimate* of the revenue. This word is also adopted, in the original Hindostanny meaning, for *manner* or *appearance*.
అతని దేలు బాగావున్నది He is a man of a good *appearance*.

త

తక్కుడం *v. n.* తక్కుతూ|తక్కి. To move with grace or with an air, such as in dancing.

తకాపి *sub.* తకాపి|తకాపీలు. A revenue term, meaning an *advance* for cultivation.

తక్కు *sub.* తక్కు|తక్కులు. A graceful and tricky movement, as a girl in dancing.

తక్కువ *adj.* Short of ; less. నాజీతం తక్కువ అయినది. My pay is become *less*. యెక్కువ తక్కువ మాటలు *Contradictory words*. తక్కువగా *Inferiorly*. తక్కువ చెయ్యడం To *reduce*; to *diminish*.

తక్కుడ *sub.* తక్కుడ|తక్కుళ్లు. Large scales. కోమటి తక్కుళ్లు A *banian's scales*.

తగడం *v. n.* తగతుతూ|తగి. To be suitable or becoming. యీలాగు చెయ్యడం నీకు తగదు It does not *become* you to act in this manner.

తగరం *sub.* తగరపు|తగరాలు. Tin.

తగలడం *v. n.* తగులుతూ|తగిలి. To hit; to come in contact. గుండు తగలడం To be wounded by a shot. నరుకు తగలడం To be wounded by the cut of a sword. రాయి తగలడం To be hit by a stone. వెంట తగలడం To pursue. అతను పారిపోతూ వుండగా నేను వెంట తగిలినాను As he was in the act of running away, I pursued him. చెబ్బలు తగలడం To be flogged or beat. దండుగ తగలడం To be oppressed. రోగం తగలడం To get disordered.

తగల పడడం *v. p.* తగలపడుతూ|తగలపడి To be burnt. ఆ అడివి తగలపడుతూ వున్నది That jule is burning.

తగల పెట్టడం *v. a.* తగలపెట్టుతూ|తగలపెట్టి. To burn; to set fire to. ఫిరూరీఖోర్లు ఆవూరు బా తిగా తగలపెట్టినారు The plunderers have completely burnt down that village. తగల చెయ్యడం Item.

తగాదా *sub.* తగాదా|తగాదాలు. A claim; a suit. అతనికి నీకు యేమైనా తగాదా వున్నదా? Is there any suit between you and him? తగాదా దారుడు A claimant. తగాదా చెయ్యడం To prefer a claim.

తగినట్టు *adj.* Suitable; proper; becoming. అతనికి తగినట్టు బహు మానం చేసినాడు He made him a suitable present. తగినట్టుగా Suitably. ఆపనిలో అతనికి తగినట్టుగానే జరిగినది Things fell out very suitably to him, in that affair.

తగ్గించడం *v. a.* తగ్గిస్తూ|తగ్గించి. To decrease; to diminish. విడ తక్కువ.

తగ్గింపు *sub.* తగ్గింపు|తగ్గింపులు. A reduction; a diminution.

తగువరి *sub.* తగువరి|తగువరు An arbitrator. ఆ తగువర్లలో వకడు లంచం తిన్నాడని అనుకుంటారు It is said one of those arbitrators has received a bribe. There are Indians in every town, who make the business of arbitration their trade. They live on bribery.

తగువు *sub.* తగువు|తగువులు. Arbitration. యితగువు అతనికి సమాధానం లేదు He does not agree to this arbitration. A favourite

tribunal amongst the Indians, from the facility of bribery, and the instability of its decisions, as heretofore constituted.

తట్ట *sub.* తట్టతట్టలు. Basket; they are round, and used for carrying articles as a load.

తట్టు *sub.* తట్టుతట్టు. A small degenerate breed of horses in India, usually called *tattoo*. తట్టు means also a *side* or *direction*. యీతట్టు This *side*. ఆతట్టు That *side*. యీతట్టున వస్తున్నారు They are coming in *this direction*. వాడ తట్టు The *deck* of a ship.

తడ *sub.* తడతడలు. Confusion; trouble in speech or writing. తడపడడం To be *confused* in speech. అతను మాట్లాడేటప్పుడు మహా తడపడుతాడు That man has a very *confused* manner of speaking.

తడక *sub.* తడకతడకలు. The name of the *straw doors* to the huts of the poor people in India, made up of wicker work or bamboos. తడక is also the name given to *frames* made of *bamboo* stuffed with loose grass and put up against the doors of gentlemen's houses in india, in the land-wind season which, being watered, produce a cold damp air. These are usually called *tatties*.

తడపడం *v. a.* తడుపుతూతడిసి. To wet; to moisten. అ తట్ట తడుపు Moisten this cloth.

తడవడం *v. a.* తడుపుతూతడివి. To search or feel for. ఆ గుడ్డివాడు తనయింటికి వెళ్ళడానకు తోవ తెలియక తడుపుతూ వెళ్లుతున్నాడు That blind man, not knowing the road, keeps *feeling* his way to get to his house.

తడి *sub.* తడితళ్లు. Wetness or a wetting; a flooding. ఆ బట్టల తడి యింకా పోయినది కాదు A *wetness* still remains in those clothes. తడి బట్టలు Wet clothes.

తడియడం *v. n.* తడుస్తూతడిసి. To be wet. వర్షంలా నా బట్టలు తడిసి

నవి My clothes have got *wet*, in that shower of rain.

తడుపు *sub.* తడుపు|తడుపులు. A wetting; any thing got wet.

ధాన్యపు తడుపులు Grain got *wet*.

తడుపు *sub.* తడుపు|తడుపులు. Delay. తడుపు చెయ్యడం To delay.

తడుపుక్కాడడం *v. a.* తడుపుక్కాడుతూ|తడుపుక్కాడి. To seek out or search for.

తణగం *sub.* తణగపు|తణగములు. A leathern bag carried on bullocks to hold water, generally attached to the troops in India. *Puckaaly bags* is the usual name given to them.

తతిమ్మా *adj.* Remainder. తతిమ్మా వస్తువులు తీసుకునిరా Bring the remainder of the things here. తతిమ్మా రూపాయలు యెక్కడ వున్నవి? Where are the *rest* of the rupees?

తన *pro.* His; his own; itself. రాముడు తనయిల్లు బాగుచేయించు కంటున్నాడు Raamdoo or Ramudu is repairing *his own* house. లోకుల సామ్మ తన సామ్మలాగే విచారిస్తాడు He considers the property of other people as *his own*.

తనఖా *sub.* తనఖా|తనఖాలు. Assignment. నా బాకీని గురించి ఆ వూరు మీదికి తనఖా వ్రాసియిచ్చినాడు He gave me a *tanakah* or *assignment* upon that village, for my balance.

తన్నడం *v. a.* తన్నతూ|తన్ని. To kick. మనిషి తన్నడం To *kick*, as a man. గుర్రం తన్నడం To *kick*, as a horse.

తనికీ *sub.* తనికీ|తనికీలు. A revenue term, signifying the *examination* or *comparison* of an account. తనికీ చెయ్యడం To *examine*.

తన్ను *sub.* తన్ను|తన్నులు. A kick.

తంటా *sub.* తంటా|తంటాలు. Difficulty; trouble. ఆతనికి మహా నొప్ప తంటా వచ్చివున్నది He has got into uncommon *difficulty*.

తండ్రి *sub.* తండ్రి|తండ్రులు. A father. పినతండ్రి A *father's* younger brother. పెత్తండ్రి A *father's* elder brother.

తంత్రం *sub.* తంత్రపు|తంత్రములు An intrigue; a plot. తంత్రం చెయ్యడం To *intrigue*.

తప్ప *adv.* Except; unless; without. మీరు తప్ప Without you, according to idiom. తప్పకాయ Fruit without a heart, such as, a nut without kernel.

తప్పడం *v. a.* తప్పటా|తప్పి. To err; to mistake; to fail; to miss. అతను కూడడంలో తప్పినాడు He has made a *mistake* in casting up the account. అతడు కాలు తప్పి నావద్ద సొమ్ము యెక్కువ పుచ్చు కున్నాడు He has *failed* in the terms of his *cowle* or agreement and increased his demand upon me. నా గురి తప్పినది I have *missed* my aim: literally, *my aim* has *missed*. దారి తప్పడం To *miss* the road.

తప్పించడం *v. a.* తప్పిస్తూ|తప్పించి. To extricate; to cause to escape; to avoid. అతనికి పుష్కరం లేకుండా తప్పించినాడు He *extricated* him from danger.

తప్పించుకోవడం *v. a.* తప్పించుకుంటూ| తప్పించుకుని. To escape. ఆ కత్తివరుకు తగలకుండా తప్పించుకున్నాడు He *avoided* the cut of that sword.

తప్పు *sub.* తప్పు|తప్పులు. Mistake; error; fault; crime. వ్రాతలో తప్పు *Error* in writing. నడవడిలో తప్పులు *Crimes* or *faulty actions*. అతను మంచివాడే కాని యీపని మాత్రం తప్పు చేసినాడు Though he be a good man, yet, in this transaction, he did wrong.

తప్పకోవడం *v. a.* తప్పకుంటూ|తప్పకుని. To escape; to avoid; to dodge.

తఫావతు *sub.* తఫావతు|తఫావతులు. A difference; a mistake; a fault; an error. నేను యీ పనిలో యేమైనా తఫావతు చేశివుంటే నన్ను క్షమించు If I have done any *thing wrong* in this business, then do not forgive me.

తఫిరీకు *sub.* తఫిరీకు|తఫిరీకులు. A revenue term, signifying a *separate assessment* upon each species of the revenue. తఫిరీకు also means an *unjustifiable exaction*, beyond the regular assessment. తఫిరీకు చెయ్యడం To *make exactions*.

జమీందార్లు కట్నాలు తెమ్మనుమని రహితులమీద తఫిశీలు వేసి చాలా హంగామా చేస్తూన్నారు The zemindars are *making exactions* upon the ryots and causing them great vexation.

తఫిశీలు *sub.* తఫిశీలు తఫిశీళ్లు. A revenue term, meaning the *particulars* of an account. తెక్క తఫిశీలు Item.

తబకు *sub.* తబకు తబకులు. A salver; a waiter. తబకుతో తమలపాకులు తీసుకుని రా Bring the betel on the *salver*.

తబేలా *sub.* తబేలా తబేలాలు. A stable.

తమలపాకు *sub.* తమలపాకు తమలపాకులు. A betel leaf. తమలపాకుల చెట్టు or తీగ The *betel tree or creeper*. It has a tree called the అవిశ చెట్టు which grows very straight and slender, planted near it, round which the betel tree twines, and by which it is supported.

తమాషా *sub.* తమాషా తమాషాలు. A show; pageantry; any thing curious or handsome. తమాషా మాటలు *Uncommon* words. ఆ పిట్ట నెత్తిమీది జుట్టు మహా తమాషాగా వున్నది The tuft on that bird's head is very *curious*.

తమ్ముడు *sub.* తమ్ముడి తమ్ములు. A younger brother.

తంబురా *sub.* తంబురా తంబురాలు. The name of an *instrument* resembling the *guitar* having five strings of wire and is played upon much in the same way.

తంబోలీ *sub.* తంబోలీ తంబోలీలు. A betel concern or rent; the *renter* or *seller*.

తయారు *sub.* తయారి తయారులు. Readiness. తయారు కావడం To be in *readiness*. మీరు సవారీ వెళ్లడానకు గుర్రం తయారు అయి వున్నది The horse is *ready* for you to ride.

తరగడం *p. n.* తరుగుతూ తరిగి. To waste; to diminish in quantity. ధాన్యం తరిగినది The grain has wasted. When a verb active, it means, to cut vegetables or other provisions.

తరగతి *sub.* తరగతి తరగతులు. Order; rank; difference of quality. ఆ బట్టకూ చూ బట్టకూ చాలా తరగతి వున్నది There is a great

difference in the *quality* of these two cloths. అతనికి నాకు చాలా తరగతి వున్నది There is a great *difference* in the *rank* of us two. ముత్యాలు తరగతి చొప్పున హారంలో నుచ్చు String the pearls on that necklace, according to their *size* and *quality*.
 తరచడం *v. a.* తరుచుచూ. తరిచి. To agitate, as in churning; to search and examine, as a witness; to investigate. తెచ్చు-
 తరచడం To *examine* accounts.

తర్జుమా *sub.* తర్జుమా. తర్జుమాల. Translation. తర్జుమా చెయ్యడం To *translate*.

తరద్దూ *sub.* తరద్దూడు. తరద్దూదులు. A revenue term, signifying *cultivation*.

తరపు *sub.* తరపు. తరపులు. Towards; side. నీవు యీ పూర్వో యవ్వరి తరపున వున్నావు? *Whom* do you belong to, in this town? యీ తరపుకు వస్తారు They are coming to this *side*.

తరం *sub.* తరపు. తరములు. Generation or life time. వారికి మాకు మూడు తరాలు గడిచినవి Three *generations* have intervened between that man and me.

తరంగం *sub.* తరంగపు. తరంగాలు. Wave; surge. సముద్రపు తరంగాలు మహా వడిగా వున్నవి The *waves* of the sea are very high.

తరవాణి *sub.* తరవాణి. తరవాణులు. A kind of drink made of diluted rice, sour and thin, which the poorer sort of Indians drink.

తరవారు *sub.* తరవారు. తరవారులు. A sword. తలవారు Item.

తరహా *sub.* తరహా. తరహాలు. Method; manner. మీరు పాలకీ యీ తరహాను చేయించండి Let the palanquin be done after this *manner*.

తరాజు *sub.* తరాజు. తరాజులు. Large scales. vide తక్కెడ.

తర్కించడం *v. a.* తర్కిస్తూ. తర్కించి. To argue; to declaim. అతను ప్రతి మాటకు తర్కిస్తాడు He has an *argument* to propose for every word.

తరుగు *sub.* తరుగు. తరుగులు. Wastage; deficiency. కంపిణీవారి

తాలాకు ధాన్యం కొట్లో చాలా దినములునుంచి వున్నందున విస్తరించి తరుగు వచ్చినది The company's grain has *suffered* great *wastage*, by being kept so long a time in store.

తరుచు *adj.* Superfluous; redundant; repeated. తరుచు రాకడ A *repetition* of visits. తరుచు మాటలు A *repetition* of words or *redundance* of speech. నీవు తరుచుమాట అడుతావు Your words are full of *repetitions*. తరుచు బట్ట *Closely woven* cloth. తరుచుగా *Repeatedly; often; redundantly*. అతను మా యింటికి తరుచుగా వస్తువుంటాడు He is *repeatedly* coming to my house. తరువాత *adv.* Afterwards; after. ఆ తరువాత *After* that. అటు తరువాత *Item*.

తల *sub.* తల| తలలు. A head. మనిషి తల A human *head*. పశువులు, గుర్రాలు వగైరాల తలలు The *heads* of cattle, horses and generally of all others. తలకొయ *Item*. తలగడ A pillow.

తలచడం *v. a.* తలుస్తూ| తలిచి. To remember; to recollect. మొన్నటి రోజున నా స్నేహితుణ్ని తలిచినాను The other day my friend came to my *recollection*.

తలాఘ *sub.* తలాఘ| తలాఘలు. Inquiry or search. తలాఘ చెయ్యడం To *ingire*. ఆ వస్తువు నిమిత్తం చాలా తలాఘ చేస్తూవున్నాను I am *making* a particular *search* for that thing.

తల్లి *sub.* తల్లి| తల్లులు. A mother. పినతల్లి A *mother's* younger *sister*, and also father's brother's wife. పెత్తల్లి *Aunt* or *mother's elder sister*.

తలుపు *sub.* తలుపు| తలుపులు. A door. తలుపు తెయ్యడం To *open* the *door*. తలుపు వెయ్యడం To *shut* the *door*.

త్వర *sub.* త్వర| త్వరలు. Quickness; haste; hurry. త్వరపడడం To be in a hurry. నీవు త్వరపడవద్దు Don't be in a *hurry*. త్వరగా *Hastily; quickly*. నీవు అక్కడికి వెళ్ళి మళ్ళీ త్వరగా రా Go there and return *quickly* again.

తవ్వ *sub.* తవ్వ| తవ్వలు. A measurement; equal to *half* a *manika*.

తవ్వడం *v. a.* తవ్వతూ! తవ్వి. To dig. భూమి తవ్వడం To dig the earth. గని తవ్వడం To dig a mine. చెరువు తవ్వడం To dig a tank.

తవుడు *sub.* తవుటి. (No plural.) Made from rice or from wheat and bruised or beat down for use. It is given to cows in India, to enrich the milk and also to fowls and is commonly called *towr*.

తప్పీసు *sub.* తప్పీసు! తప్పీసులు. A revenue term, applied to the final settlement of the dowl or appraisalment of the revenue.

తహశీలు *sub.* తహశీలు! తహశీళ్లు. A revenue term, signifying the collections. తహశీలు చెయ్యడం To make collections. తహశీలు దారుడు The person employed to collect the revenue.

తళ్లు *sub.* తళ్లు! తళ్లులు. Force; incursion; invasion. తురకల తళ్లులో నా సొమ్ము కానా బోయినది A great deal of my property was lost in the Mogul invasion.

తళువ *sub.* తళువ! తళువలు. Lustre; brightness. వజ్రపు తళువ The lustre of a diamond. It applies to the different metals and to a looking-glass, but not to the sun's brightness.

తళుక్కుమనడం *v. n.* తళుక్కుమంటూ! తళుక్కుమని. To shine; to glisten. Applied like the substantive, ఆ స్త్రీ వెయి దీపాలవలె తళుక్కుమన్నది That woman shines as bright as a thousand lamps.

తక్షణం *adv.* Instantly. యీ పు తరం చూచిన తక్షణం రా When you see this letter, you must instantly come here.

తా

తాకట్టు తాకట్టు! తాకట్టు. Mortgage; pawn. అన్న వస్త్రములు లేక నగలు తాకట్టు పెట్టినాను Being without victuals or clothes, I have pawned my joys.

తాకడం *v. a.* తాకుతూ తాకి. To touch. నన్ను తాకవద్దు Don't touch me.

తాకీదు *sub.* తాకీదు తాకీదులు. An order; an injunction.

తాగడం *v. a.* తాగుతూ తాగి. To drink. అతను మహాతాగుతాడు That man is a great *drinker* or *drunkard*.

తాచు పాము *sub.* తాచు పాము తాచు పాములు. The name of a snake, usually called the *cobra de capella* or *hooded-snake*, whose bite is known to be so fatal. The female is the largest and most dangerous, as is the nature of all the snake kind.

తాడి *sub.* తాటి తాళ్లు. A palmyra tree. తాటి చెట్టు Item. యీవేళ పది తాళ్లు కొట్టినారు They have cut down ten *palmyra trees* to-day. తాటి ఆకు The *palmyra* or *cadjan leaf*, on which the old Telugu and Sanskrit writings are preserved and on which the accounts in villages and by dealers are kept. తాటి కల్లు *Palmyra calloo* or *toddy*. తాడి or కల్లు గియ్యడం To draw *calloo* or *toddy*.

తాడు *sub.* తాటి తాళ్లు. A rope. పెద్దతాళ్లు, చిన్నతాళ్లు కూడా తీసుకునిరా Bring both small and big *ropes* along with you. జానకి తాడు A match for fire-arms.

తాత *sub.* తాత తాతలు. A grand-father.

తాతమ్మ *sub.* తాతమ్మ తాతమ్మలు. A grand-mother.

తాత్పర్యం *sub.* తాత్పర్యపు తాత్పర్యములు. Opinion. అతని తాత్పర్యం నాకు సరిపడి వుండలేదు I do not concur in *opinion* with him.

తాను *pro.* He; himself. యీ పని తాను చేసినానని చెప్పినాడు He said that he *himself* did this business.

తాపం *sub.* తాపపు తాపములు. Heat; inflammation. పిపునాద కరువునుంచి వల్ల తాపం చేసినది The boil on my back has produced great *heat* in my body.

తాపీ *sub.* తాపీ తాపీలు. A bricklayer's trowel. తాపీ మేస్త్రీ A head *bricklayer*.

తాబందు *sub.* తాబందు; తాబందులు. A species of petticoat, chiefly worn by the dancing women and by the raatsa or kshatriya caste and Mussulman women of India. It is not uncommon to all other castes.

తామర *sub.* తామర; తామరలు. The ring-worm. అతని పీపుమీద తామర లేచినది A *ring-worm* has broke out upon his back.
 తామర పువ్వు The name of a *flower* that shoots up from the bottom of lakes or tanks, probably the *lotus* or *nymphaea*.

తాంబూలం *sub.* తాంబూలపు; తాంబూలములు. The whole apparatus of betel: that is, the *leaf*, the *nut*, the *chunam* and the *spicery* in the manner the Indians take it. తాంబూలం పెయ్యడం or పేసుకొవడం To take betel.

తాంబేలు *sub.* తాంబేటి; తాంబేళ్లు. A turtle: that is, the *sea-turtle*.

త్యాగం *sub.* త్యాగపు; త్యాగములు. A resignation of property. త్యాగం చెయ్యడం To *abdicate* or *renounce*. అతను సొమ్ము మహా త్యాగం చేస్తూవున్నాడు He *resigns* a great deal of wealth. అతను తన కుల మర్యాదలు యావత్తు త్యాగం చేసినాడు He has completely *renounced* every observance of his caste.

తాయత్తు *sub.* తాయత్తు; తాయత్తులు. An amulet; a charm or spell. నా మెడలో తావళానకు తాయత్తులు చుట్టించవలెను The *amulets* must be fixed to the ring round my neck. మంత్రపు తాయత్తు The *charm* of the *muntrum*.

త్రాణ *sub.* త్రాణ; త్రాణలు. Ability; capacity. త్రాణ కలవాడు A man of *ability*.

త్రాసు *sub.* త్రాసు; త్రాసులు. Small scales, such as apothecaries, money dealers or small sale people use.

తారడం *v. n.* తారుతూ; తారి. To move about, in a busy officious manner.

తారా జవ్వ *sub.* తారా జవ్వ; తారా జవ్వలు. A rocket; a description of fire-works.

తారీఖు *sub.* తారీఖు| తారీఖులు. Date; time. మొన్నటి తారీఖు మాఖ శుద్ధ పంచమి The day before yesterday was *dated Maagha-shuddha* the fifth.

తాలూకా *sub.* తాలూకా| తాలూకాలు. A district.

తాలూకు *adv.* Belonging to. యీ వస్తువు నా తాలూకుది This is a thing *belonging to* me. ఆతని తాలూకు నవుకరు A servant *belonging to* him.

తావళం *sub.* తావళపు| తావళములు. A ring, worn by the male Indians round the neck, made of gold or silver, and sometimes of a silken twist strung with coral beads. జప తావళం Praying beads.

తాళదం *v. n.* తాళుతూ| తాళి. To wait; to stop. యీవేళకు తాళండి, రేపు తిరిగి మొదలు పెట్టుదాము Let us *wait* now, and to-morrow we will begin again.

తాళం *sub.* తాళపు| తాళములు. A lock; a cymbal. This word is commonly used for key, but తాళం చెయ్యి or చెవి is the correct word for it. తాళాలు తీసుకుని రా Bring me the *keys* or *cymbals*. తాళం చేతులు తీసుకుని రా Bring the *keys*. తాళం చెయ్యడం To *shut* a lock. తాళం తియ్యడం To *open* a lock. తాళాలు వాయించడం To *strike* the *cymbals*. In this sense, the word is an adoption from the Sanskrit. They have a large kind used at the pagodas, without naughting and there are smaller ones, for the naughting girls to dance by. Those at the pagodas are called కయితాళం. Those used for the dancing girls are called చిరితాళం.

తాళిమి *sub.* తాళిమి| తాళిములు. Patience; forbearance; resignation.

ఆ దొర మహా తాళిమి చేస్తాడు గనక అందరు వ్యక్తులు చేస్తూవుంటారు That gentleman shows a great deal of *patience*, and therefore all ranks engage in intrigues. తాళిమి కలగడం or వుండడం To be *patient* or to have *patience*.

తిట్టడం *v. a.* తిట్టుతూ, తిట్టి. *Te abuse.* అతను మహా తిట్టినాడు *He was very abusive.* తిట్టుబోతు *An abusive man.* తిట్టుబోతుది *An abusive woman.*

తిట్టు *sub.* తిట్టు, తిట్లు. *Abuse.* అతని తిట్లు అన్నీ నాకు తగిలినవి *The whole of his abuse fell upon me.*

తిత్తి *sub.* తిత్తి, తిత్తులు. *A leather bag.* కొలిమి తిత్తి *A pair of bellows.* తిత్తి means the *drone* or *pitch-pipe*, formed on the principle of bagpipes, which is used at the Indian nautches, in order to regulate the voices of the performers. తిత్తి in another sense is the name for the *bags* in which *arrack* or *water* is carried in India.

తినకపోవడం *v. n.* తినకపోతూ, తినకపోయి. *Not to eat.* కానా దిన ములనుంచి తినకపోతూ వున్నాడు *He has refrained from eating for several days past.*

తిన్నగా *adv.* Straightways; directly; properly. అతను తిన్నగా ప్రవర్తిస్తున్నాడు *He conducts himself properly.* యిక్కడనుంచి యింటికి తిన్నగా వెళ్ళు *Go straightways* from hence to your house. తిన్నగా చెయ్యడం *To act correctly.*

తినడం *v. n.* తింటూ, తిని. *To eat.* అతను అన్నం తింటూ వున్నాడు *He is eating his victuals.* చెబ్బలు తినడం *To receive blows* or *to get beat.* సామ్యు తినడం *To make away* with property. తిట్లు తినడం *To suffer* abuse. తుప్ప తినడం *To be eaten* by rust. చదలు తినడం *To be eaten* by white ants.

తినపడడం *v. p.* తినపడుతూ, తినపడి. *To be eaten.*

తనిపించడం *v. a.* తనిపిస్తూ, తనిపించి. *To cause to eat.*

తిప్పడం *v. a.* తిప్పతూ, తిప్పి. *To turn; to wind.* కొంతదూరం వెళ్ళి అక్కడనుంచి పాలకీ తిప్పి మమ్మన యింటికి తీసుకుని వచ్చినారు *Going some distance, turning the palanquin back, they brought*

me home.

తిప్పి వెయ్యడం *v. a.* తిప్పివేస్తూ, తిప్పివేసి. To reject; to return.
అర్జీ తిప్పివెయ్యడం To *reject* a petition. హుండి తిప్పివెయ్యడం
To *protest* a bill.

తిమరడం *v. n.* తిమరుతూ, తిమిరి. To exult; to be proud.

తిమ్మిరి *sub.* తిమ్మిరి, తిమ్మిరు. Numbness. నా కాలు విస్తరించి
కూర్చుండడంచేత తిమ్మిరి పట్టినది By sitting too long my leg
has got *benumbed*; as we term it, has got *asleep*. తిమ్మిరి
రోగం The *apoplexy*.

తియ్యడం *v. a.* తీస్తూ, తీసి. To take; to open. తలుపు తియ్యడం To
open the door. సామాన తియ్యడం To *take away* a thing.
తాళం తియ్యడం To *open* a lock. వెనక తియ్యడం To draw
back; to hesitate.

తియ్యని *adj.* Sweet. తియ్యని పళ్ళు Sweet fruit.

తిరగడం *v. a.* తిరుగుతూ, తిరిగి. To turn; to go astray; to travel.
నాకు యీ వేళ కైత్యం చేశేటప్పటికి తల తిరిగినది I was seized with
bile to day, till my head *went round*. ఆ మనిషి అక్క-
డక్కడ తిరుగుతూ వున్నది అని తెలిసినది It is understood that
person is in the habit of here and there *going astray*.
అతను చాలా దేశాలు తిరిగినాడు He has *travelled* over great
tracts of country. నేను యీపని నిమిత్తం తిరుగుతూ వున్నాను I
am *engaged* about this business. నేను అన్నమాటకు తిరగను I
shall not *turn away* from my promise. గాలి తిరగడం To
change, as the wind. తల తిరగడం To *turn mad*. N. B. This
verb is used in the following manner- సూర్యుడు తిరగడం The
sun to *go down*: that is, *turn* to the west. హుండి తిరగడం
A bill to be *returned* or *protested*. కాకిడం తిరగడం To
reject paper: that is, to *turn* useless. యెదురు తిరగడం To
turn against one or to *oppose*.

తిరగలి *sub.* తిరగటి, తిరగళ్ళు. A hand grinder, for grain in
general. It is made of two flat stones about two feet in

diameter, rough inside, the uppermost of which has a small handle, by which it is turned upon the other, the grain being thrown in through a small hole.

తిరిగి *adv.* Again. నేను రేపు తిరిగి వస్తాను I shall come again to-morrow.

తిరుగ *adv.* Repeated; over again. తిరుగ చెయ్యడం To repeat or do over again. ఆ పని తిరుగ చేయించు Do that business over again. తిరుగవెయ్యడం To turn over; to overturn. ఆ బుక్కులో రెండో కాగితం తిరుగవేసి చూస్తే యీ మాట అగపడుతున్నది If you turn over the second leaf of the book, this word will appear.

తిరుగుడు *sub.* తిరుగుడు; తిరుగుళ్ళు. A screw. తిరుగుడు మాటలు Round about words.

తివాళి *sub.* తివాళి; తివాళీలు. A carpet.

తీగ *sub.* తీగ; తీగలు. A tendril; the string of a musical instrument. ఆ చెట్టు శానా తీగలు వేస్తూవున్నది That tree shoots forth a great number of tendrils. సారంగా తీగలు The strings of a *saarangah*, a musical instrument, so called. మెడ తీగ This is the name given to a necklace, generally made of a flat band of gold, worn by women.

తీతువ పిట్ట *sub.* తీతువ పిట్ట; తీతువ పిట్టలు. The name of a bird, probably the *Lapwing*, the cry of which the Indians consider to forebode evil.

తీపి *sub.* తీపి; తీపులు. Sweetness. ఆ పంటిలో తీపి నాకు చాలా సమ్మతిగా వున్నది The sweetness of that fruit is very pleasant to me. తీపిగా Sweetlike.

తీర్చడం *v. a.* తీరుస్తూ; తీర్చి. To settle; to adjust; to decide. జడిజివారు నా వ్యాజ్యం యదివరకు తీర్చలేదు The judge has not

to this time *decided* my cause. యీ లెక్కచూచి వేగిరం తీర్చండి
Look into this account and *settle* it quickly.

తీరడం *v. n.* తీరుతూ తీరి. To be settled or concluded. This
verb means to *have leisure*. నాకు తీరదు I have no *leisure*.

తీర్పించడం *v. a.* తీర్పిస్తూ తీర్పించి. To make a conclusion or
settlement.

తీర్పు *sub.* తీర్పు తీర్పులు. A settlement; an agreement. తీర్పు కాగితం
A paper of *agreement* or an *acknowledgement*. తీర్పు చెయ్యడం
To make a settlement or to pass a decision.

తీరుబడి *sub.* తీరుబడి తీరుబళ్ళు. Leisure. రెండుమూడు దినములనుంచి
నాకు తీరుబడి లేనందున రాలేదు I have not come for two or
three days past, for want of *leisure*.

తీరుబాటు *sub.* తీరుబాటు తీరుబాటులు. Leisure; opportunity. vide

తీకివెయ్యడం *v. a.* తీకివేస్తూ తీకివేసి. To remove; to discharge.
అతణ్ని నాకరీలోనుంచి తీకివేసినారు They have *removed* him
from the service.

తీకివేత *sub.* తీకివేత తీకివేతలు. A removing or removal. సరకుల
తీకివేత A *removal* of the things.

తీసుకోవడం *v. a.* తీసుకుంటూ తీసుకుని. To take; to remove.

తడు

తుడవడం *v. a.* తుడుస్తూ తుడిచి. To wipe; to clean; to rub.
యింటినీ తుడవడం To *clean* the house.

తుడుపు *sub.* తుడుపు తుడుపులు. An erasure or blotting out.
యీ పుత్రరంలో యేమిన్ని తుడుపులు లేకుండా సాఫుగా వ్రాసివున్నది
This letter is written in a chaste manner, without any
corrections.

తుడుము *sub.* తుడుము తుడుములు. A species of small kettle drum,
the bottom being made of wood. It is slung round the

neck and beat with two slender sticks on public occasions.
It is usually called a *tom-tom*.

తుద *sub.* తుదఁ తుదలు. An end. *vide చివర.*

తునక *sub.* తునకఁ తునకలు. A piece or part; a quarter. బట్ట తునక
A *piece* of cloth. కర్ర తునక A *piece* of wood. రాజు మీకు వక
అడివిపంది తునక పంపించినాడు The Rajah has sent you a
quarter of wild hog.

తుంచడం *v. a.* తుంచుతూఁ తుంచి. To pluck; to gather; to break
off. పళ్ళు తుంచడం To *gather* fruit. పువ్వులు తుంచడం To
pluck flowers.

తుంటరి *sub.* తుంటరిఁ తుంటరులు. Impudence. *vide* తులవ.

తుపర *sub.* తుపరఁ తుపర్లు. A small rain or slight shower. తుపర
పడుతూవున్నందున వర్షం వచ్చునేమో A *slight shower* has fallen
which will probably be succeeded by a proper fall of rain.
నోటి తుపర్లు A *slavering* in speech.

తుప్ప *sub.* తుప్పఁ తుప్పలు. A bush. *vide* జొంక.

తుపాకి *sub.* తుపాకిఁ తుపాకులు. A musket or firelock. తెలఁ
తుపాకి A *matchlock*. చకముక తుపాకి A *firelock*. వేట తుపాకి
A *fowling-piece*.

తుప్ప *sub.* తుప్పఁ తుప్పలు. Rust. కత్తి తుప్ప *Rust* of a sword.
యినప తుప్ప OR తుప్ప యినము The *rust* of iron or *rusty* iron.

తుఫాను *sub.* తుఫానుఁ తుఫానులు. A *toophaan* or very violent
gale: frequently termed *typhoon*. తుఫాను పెట్టినందుచేత వాడ
పగిలిపోయినది The ship being over taken by a *toophaan*
went to pieces.

తుమ్మ చెట్టు *sub.* తుమ్మ చెట్టుఁ తుమ్మ చెట్లు. The *tumma* or babul
tree. తుమ్మ కర్ర *Tumma carra* or *tumma* wood.

తుమ్మడం *v. a.* తుమ్ముతూఁ తుమ్మి. A sneeze.

తుమ్మ *sub.* తుమ్మఁ తుమ్ములు. A sneezing. తుమ్మ రావడం To fall
to *sneezing*. అతనికి కైత్యంచేత చాలా తుమ్ములు వచ్చినవి He has
caught cold and *sneezes* a great deal in consequence. మనిషి

యొక్క ఒంటి తుమ్ము పంచిదికాదు The sneezing of any person only once is reckoned bad.

తుమ్మెద *sub.* తుమ్మెద, తుమ్మెదలు. A large black beetle, very troublesome and destructive. They bore holes into the roofs of houses in India, particularly into raw palmyra, in which they lay their eggs.

తురక *sub.* తురక, తురకలు. A Mussulman; the general term by which the Mussulman caste is known in India. Literally speaking, *Turk* is the name given to them by the Telugus. తురక కులం The Mussulman caste. తురకవాడు A moor man. తురకది A moor woman.

తురంజీ పండు *sub.* తురంజీ పంటి, తురంజీ పండు. A citron.

తులవ *sub.* తులవ, తులవలు. Impudence; depravity. తులవ మనిషి A loose character.

తులసి చెట్టు *sub.* తులసి చెట్టు, తులసి చెట్లు. The *toolsy plant* or the sacred basil, well known in India. The leaf is considered a great sweetener of the blood, when infused in hot water and taken in the manner of tea. The stalk of this plant is made into *beads*, to form the *rosary*, which the long marked Brahmins use. *vide* పూస.

తుళ్ళడం *v. a.* తుళ్ళుతూ, తుళ్ళి. To be elated: to show pride. అతనికివుండే భాగ్యంచేత చాలా తుళ్ళుతూవున్నాడు He gives himself *great airs*, on account of his riches. అతను సంతోషం చేత తుళ్ళుతూవున్నాడు He is *elated* with joy.

తూ

తూచడం *v. a.* తూస్తూ, తూచి. To weigh.

తూనిక *sub.* తూనిక, తూనికలు. A weight; also the thing weighed against it. ఆ కొనుటి తూనికలో దగా వున్నది That banian has false *weights*. ఆ కొనుటి తూచే తూనిక సరిపడ వున్నదికాదు That

banian has not given full *weight*.

తూపించడం *v. a.* తూపిస్తూ తూపించి. To cause to weigh.

తూము *sub.* తూము తూములు. A measurement generally called a *toom* twenty of which go to one *candy*. The *toom* differs in different places being sometimes 20 seers and sometimes only 3 seers, but it makes always 20 *tooms* to the *candy*. తూము is also a *drain*. లోపలి పందిటిలో నీళ్లు తూము గుండా బైటికి పారుతున్నవి The water from the *pandal* within, runs outside through a *drain*. నలుతుం *Four tooms*: a customary way of speaking, instead of saying నాలుగు తూములు. The word తూము also means a large stone sluice for which *vide* మదుము.

తూర్పు *sub.* తూర్పు. (No plural.) The east. ఆ వాడ తూర్పునంచి వస్తుంది That ship is coming from the *eastward*.

తూలడం *v. n.* తూలుతూ తూలి. To stagger; to reel, as a man in liquor. వాడు కల్లుతాగి తూలుతూ పోతూ వున్నాడు That man has been drinking toddy and goes *reeling* along.

తె

తెడ్డు *sub.* తెడ్డు తెడ్డు. A wooden ladle; a paddle to row with.

తెనుగు *adj.* Telugu. తెనుగు విద్య or మాట The *Telugu* language.

నీకు తెనుగు వస్తున్నదా? Do you understand *Telugu*? తెనుగు వాడు A *Telugu* man. తెనుగుది A *Telugu* woman.

తెంచడం *v. a.* తెంచుతూ తెంచి. To break. It is only applicable to rope, string or thread. తాడు తెంచడం To *break* a rope.

తెప్ప *sub.* తెప్ప తెప్పలు. Commonly called a *cattamaran*, constructed of one or two long pieces of light wood and used by fishermen, when they go out to catch fish with the hook. తెప్ప is also the name for *small pieces* of wood on which the Indians sometimes swim across rivers,

when rivers are suddenly swollen by rains.

తెప్పించడం *v. a.* తెప్పిస్తూ తెప్పించి. To cause to bring.

తెప్పించబడడం *v. a.* తెప్పించబడుతూ తెప్పించబడి. To cause to be brought.

తెప్పించుకోవడం *v. a.* తెప్పించుకుంటూ తెప్పించుకుని. To dispose oneself to bring; that is, yourself to bring. ఆ వెనక తెప్పించు కుంటాను I *shall bring* it, by and by.

తెప్పన *adv.* Quickly.

తెమడ *sub.* తెమడు తెమడలు. Phlegm. అతనికి తెత్తంచేత చాలా తెమడ వస్తూవున్నది The bile causes a great quantity of *phlegm*, to come from him.

తెర *sub.* తెర తెరలు. A bed curtain that is hung down before the women's apartments, in the houses of the Indians. దోమ తెర A mosquito curtain. రోగపు తెరలు The returns of a sickness. వాన తెరలు The return of rain.

తెరవడం *v. a.* తెరుస్తూ తెరిచి. To open, as applied to the mouth and eyes. కళ్ళూ, నోరూ తెరవడం To *open* the eyes and mouth. N. B. In all other cases the verb తియ్యడం is used. Such as తలుపు తియ్య Open the door.

తెరిచిన *adj.* Open. N. B. This word is used in all senses. తెరిచిన నోరు An *open* mouth. తెరిచిన తలుపు An *open* door. తెరిచిన పెట్టె An *open* box.

తెరిపి *sub.* తెరిపి తెరుపులు. A cessation: a suspension; figuratively, a disclosure. అతని పని అంతా తెరిపికింద వచ్చినది The whole of his business is brought to a stand. ఆస్తితులు వారికి తెరిపి చెయ్య Make a *disclosure* of those circumstances to them. తెరిపి కావడం To *cease*; to *leave off*. వాన యింకా తెరిపి అయినది కాదు The rain has not yet *ceased*.

తెరువు *sub.* తెరువు తెరువులు. A way: a road; a manner; a means. హైదరాబాదు వెళ్ళే తెరువులో దొంగలు వారిని కొట్టివారు Thieves over-powered them on *the way* to Hyderabad.

వాడికి బ్రతుకు తెరువు యేమీ లేదు He has no *means* of support : that is, no *way* of livelihood.

తెలక పిండి *sub.* తెలక పిండి. (No plural.) The grounds or sediment of the oil plant, after the oil has been expressed from it.

తెలకా *sub.* తెలగా. తెలగాలు. A Telugu : that is, a *man* of the *Telugu caste*. తెలగావాడు Item. తెలగిది A *Telugu woman*. తెలగావలం The *Telugu caste*.

తెల్ల వారగట్ల *sub.* తెల్ల వారగట్ల. తెల్ల వారగట్లలు. Day break. తెల్లవారి Item.

తెలిగించడం *v. a.* తెలిగిస్తూ. తెలిగించి. To render into Telugu. ఆ మాట తెలిగించి చెప్పు Speak that word in the *Telugu*.

తెలియడం *v. n.* తెలుస్తూ. తెలిసి. To understand. అనేక వర్తమానములు నాకు తెలిసినవి I *understand* many particulars. అతను చెడ్డవాడున్నూ, లంచం తింటాడని నాకు తెలిసినది I *know* him to be a bad man, and one who takes bribes. అతను చేసిన పని నాకు బాగా తెలిసినది కాదు I do not rightly *comprehend*, what that man has been about.

తెలియ చెయ్యడం *v. a.* తెలియచేస్తూ. తెలియచేసి. To inform; to tell; to make known. రాజు తాము యిక్కడికివస్తామని తెలియచేసి నారు The *Rajah* has *informed* me, that he was coming here. ఆ మాటలు అతనికి తెలియచేసినావా? Have you *made* those circumstances *known* to him?

తెలివి *sub.* తెలివి. తెలివులు. Understanding; intellects. అతని మాటలు విచారిస్తే మంచి తెలివి వున్నట్లుగా అగపడ్డది If you judge by his language, he appears to be a man of good *intellects*.

తెలివిమాలిన తనం *sub.* తెలివిమాలిన తనం. తెలివిమాలిన తనములు. Stupidity. అతను తెలివి మాలిన తనంచేత వుద్యోగం పోగొట్టుకున్నాడు Owing to his *stupidity*, he is left without employ.

తెలుకులవాడు *sub.* తెలుకులవాడి. తెలుకులవాళ్ళు. An oil man.

తెలుపు *sub.* తెలుపు. తెలుపులు. Whiteness.

తెలుసుకోవడం *v. a.* తెలుసుకుంటూ, తెలుసుకుని. To learn or be informed. అక్కడికి వెళ్లి ఆ సంగతి యేలాగంటిదో అతన్ని తెలుసుకో Go to him and procure *information* of that circumstance.

తేగ *sub.* తేగ, తేగలు. The sprout from the palmyra nut, when first put in the ground.

తేట *sub.* తేట, తేటలు. Clearness; pureness. తేట నీళ్ళు *Clear* water. మజ్జిక తేట is a term given to the water that swims on the top of butter-milk. తేట ముఖం A *clear, handsome* countenance.

తేన్నడం *v. a.* తేనున్నా, తేన్ని. To eruct, deemed so extremely vulgar amongst Europeans, is practised by all ranks of Indians without considering it and far from meaning it to be uncivil or disrespectful. They deem it rather the reverse.

తేనుపు *sub.* తేనుపు, తేనుపులు. The act of eructing; an *eructation*.

తేనె *sub.* తేనె, తేనెలు. Honey. తేనె పట్టు or తుట్టె A *honey comb*
తేనెటీగ A *bee*.

తేబడదం *v. p.* తేబడుతూ, తేబడి. To be brought.

తేలడం *v. a.* తేలుతూ, తేలి. To float; to right; to adjust. పడవ యేటిమీద తేలుతున్నది The boat is *afloat* upon the river. ఆ పని చాగా తేలినది That business has got *righted* or *adjusted*. ఆ మనిషి చెరువులో మణిగి తరవాత తేలినాడు That man dived to the bottom of the tank and is up and *afloat* again. లెక్క పెట్టు తేలడం To *sum up* the total of an account.

తేలిక *adj.* Light; not heavy; easy; in another sense, *vulgar* or *low*. ఆ కర్ర మహా తేలిక That wood is *very light*. తేలిక పని An *easy* business: that is, *not difficult*. It also means a *low transaction*. తేలిక మనిషి. A *mean* character.

తేలిక మాటలు *Mean, low words.*

తేలీ *sub.* తేలీ! తేలీలు. An oil man; the *oil rent.* తేలీ సత్త An *oil farm.*

తేలు *sub.* తేలు! తేళ్లు. A scorpion. తేలు కుట్టడం To *sting*, as a *scorpion.*

తేవడం *v. a.* తెస్తూ! తెచ్చి. To bring; to fetch. తోటమాలి విస్తరించి పండ్లూ, కూరలూ తెచ్చినాడు. The gardener *has brought* a vast quantity of fruit and vegetables. నా తోపి తే *Bring* my cap.

తై

తై నాతు *adv.* A revenue term, signifying *attached to* and *acting with.* నా తై నాతున నూరుమంది శిపాయిలు వున్నారు I have got a hundred sepoys *along with me.*

తైలం *sub.* తైలపు! తైలములు. Oil. It is properly, the Sanskrit name for oil and when it is used in Telugu it is considered to mean medicine because medicines are usually mixed up with oil, for outward application in India.

తొ

తొక్క *sub.* తొక్క! తొక్కలు. The skin or peel of fruit.

తొక్కడం *v. a.* తొక్కుతూ! తొక్కి. To step upon or into any thing. నీకొలికి మన్ను పున్నదిగనక ఆ తివాళి తొక్కకు Your feet being dirty, don't *step upon* that carpet. ఆ మిరియపు నారు అతను తొక్కినాడు గనక చచ్చిపోయినది He has *trampled* down that chilly plant and it has died in consequence. గుర్రం తొక్కడం To *step out*, as a horse. మనిషి తొక్కడం To *step*, as a man. The verb తొక్కడం is used for the *beating* or *pounding* of the jonnaloo, of oil seeds, and of a small

grain called *sedzaloo* (సజ్జలు) and certain fruits.

తొగరు *sub.* తొగరు, తొగరు. A red die; one of the various shades produced from the chay root. Turbans and thread for making borders are died with it.

తొట్టి *sub.* తొట్టి, తొట్టు. A tray, sometimes formed of clay, sometimes of wood, out of which the cattle when they come home and enter the house, get their water or mashes prepared for them.

తొట్ల *sub.* తొట్ల, తొట్లలు. A cradle for children, commonly swung by hooks from the roofs of houses in India.

తొడ *sub.* తొడ, తొడలు. The thigh.

తొడగడం *v. a.* తొడుగుతూ, తొడిసి. To dress; to put on clothes.

అతను తెల్ల బట్టలు తొడుక్కున్నాడు He is *putting* on clean *clothes*.

తొడిమె *sub.* తొడిమె, తొడిమెలు. A stalk. జామపంటి తొడిమె మహా కార్ది The guava fruit has a very short *stalk*.

తొన *sub.* తొన, తొనలు. The clove or division in particular fruits. ఆ పనసపండ్లి తొనలలో నాకు కొన్ని యియ్యి Give me some of the *cloves* of that jack fruit.

తొంగడం *v. n.* తొంగుతూ, తొంగి. Peeping; prying.

తొంగుండడం *v. n.* తొంగుంటూ, తొంగుండి. To lay down; to recline.
పరుండడం Item.

తొండ *sub.* తొండ, తొండలు. A blood-sucker; a species of reptiles of the lizard kind, very common in India.

తొండం *sub.* తొండపు, తొండములు. The trunk of an elephant.
యేనుగ తొండం Item.

తొందర *sub.* తొందర, తొందరలు. Disturbance; trouble; vexation.

నేను యీ పనిచేత మహా తొందరలో వున్నాను, నాతో మాట్లాడకు
This business gives me great *trouble*, do not speak to me !

తొమ్మన్నరు *adj.* Nine hundred.

తొమ్మిది *adj.* Nine. తొమ్మిది నూరు Nine hundred.

తొంబై *adj.* Ninety. తొంబైయోది. The *ninetieth*.

తొయ్యడం *v. a.* తోస్తూ తోసి. To propel; to push; to shove
బోయీలు పాలక్కి బొంగు పట్టుకుని తోసినారు The boys held the
palanquin by the bamboo and *pushed* it on. అతణ్ని పెడ
పట్టుకుని అవతలికి తోసినారు They laid hold of him by the cuff
of the neck and *pushed* him out.

తొరట *sub.* తొరట, తొరట్లు. A cavity; a hollow. చెట్టు తొరట The
hollow of a tree. పండ్ల తొరట The *hollow* in fruit: that is
when eaten into by birds or insects. This word is not
applicable in any other sense.

తొలకరి *sub.* తొలకరి, తొలకర్లు. The spring.

తొలగడం *v. a.* తొలుగుతూ తొలిగి. To step aside; to get out of
the way; to abstain.

తొలవడం *v. a.* తొలుస్తూ తొలిచి. To clean or rinse; to bore.
బొక్క తొలవడం To bore a hole. Figuratively వువ్వోగం నిమిత్తం
తొలవడం To bore or pester for an employment.

తొలి *sub.* తొలి, తొలులు. A perforation or hole through any
thing. వడ్లవాడు కర్రకు తొలి చేసినాడు The carpenter has *bored*
a hole in the wood. తొలి Means the *first* or a *prior*.
తొలిరోజు The *first* day. తొలిమాట The *first* word.

త్రో

తో *pre.* With; to; unto. అతను నాతో కూడా వచ్చినాడు He came
along with me. అతనితో మాట్లాడు Speak *to* him. అది కానా
మందితో వెళ్లుతుంది She goes *to* a variety of people. దానితో
వెళ్ళినాడు He went *to* her: that is, he had connexion *with*
her. వారు నూరుమందితో మాట్లాడుతూ వున్నారని వకరితో కాదు
They were not speaking *to* one, but *to* one hundred.

తోక *sub.* తోక, తోకలు. A tail. ఆ పెద్దపులితోక మహా పొడుగు That
tiger has a very long *tail*. తోకచుక్క A *comet*.

తోకచుక్క *sub.* తోకచుక్క, తోకచుక్కలు. A comet; literally,

the *tail* of a *star*: as we (Englishmen) would say, a *tailed star*.

తోచడం *v. a.* తోస్తూ, తోచి. To think; to conjecture; to conceive. అతను రేపటి రోజున వస్తాడని తోస్తున్నది I *think* he will come to-morrow. అతను చెడ్డవాడని నాకు తోచదు I *don't conceive* him to be a bad man.

తోట *sub.* తోట, తోటలు. A garden. మామిడి తోట A *mango garden*. అరిటి తోట A *plantain garden*. తోటకూర *Garden vegetable*. తోటమాలి A *gardener*.

తోటా *sub.* తోటా, తోటాలు. A squib or cracker; a *cartridge*. ఆ పిల్లకాయలు పెద్దపీఠిలో చాలా తోటాలు కొలుస్తూ వున్నారు Those children are letting off a great number of *crackers* in the high street. ఆలదాయిలో శిపాయాలకు తోటాలు చాలకపోయినవి In that battle, the troops became short of *cartridges*.

తోడడం *v. a.* తోడుతూ, తోడి. To draw up or wind. నీళ్లు తోడడం To *draw* water. నూలు తోడడం To *wind* thread.

తోడు *sub.* తోడు, తోళ్లు. A companion; an associate. రాత్రి అయితే తోడులేనిది యింటికి వెళ్ళడానకు జడుస్తాడు If at night time he had no *companion* on the way, he would be afraid to go home. నేను వెళ్లిన దిక్కుకల్లా రామస్వామి నాకు తోడు వస్తాడు Wherever I go, Ramaswamy comes along with me as my *companion*.

తోడుకోవడం *v. n.* తోడుకుంటూ, తోడుకుని. To curdle. పాలు తోడు కోవడానకు కొంచెం చల్ల వెయ్యి Put some butter-milk into the milk to make it *curdle*.

తోడేలు *sub.* తోడేటి, తోడేళ్లు. A wolf.

తోపు *sub.* తోపు, తోపులు. A grove, usually called *tope* in India. The name of a *purple die*, produced from the *chaya* root or *shaya*-root. తోపు also means a *push* with the hand, against anybody or thing. చింత తోపు A *tamarind tope*. తాటి తోపు A *palmyra tope*. తోపు పాగా A *purple*

- turban. నన్ను వక తొపు తొసినాడు He gave me a *push*.
- తొమడం *v. a.* తొముతూ తొమి. To rub down. వొళ్లు తొమడం To rub the body with the *hand*. గుర్రాన్ని తొమడం To *hand-rub* a horse, as is practised in India. బల్ల తొమడం To rub the table. N. B. It is frequently used for beating a person.
- వాణ్ని తొము Beat that fellow.
- తొరమల్లి చెక్క *sub.* తొరమల్లి చెక్క. తొరమల్లి చెక్కలు. A false diamond.
- తొలడం *v. a.* తొలుతూ తొలి. To drive; to drive away. పశువులను పొలంలోకి మేతకు తొలినారు They have *driven* the cattle to the field to graze. చేనుమీద పిట్టలను తొలండి Drive away the birds from the grain.
- తొలివెయ్యడం *v. a.* తొలివేస్తూ తొలివేసి. To drive away. ఆ మనిషిని నా ఇంటిలోనుంచి తొలివెయ్య Drive that man away from my house.
- తొలు *sub.* తొలు. తొళ్లు. Leather.
- తొవ *sub.* తొవ. తొవలు. Road; way. ఆవూరికి తొవ నాకు చూపించ Show me the *road* to that village.
- తొసివెయ్యడం *v. a.* తొసివేస్తూ తొసివేసి. To turn or push out. vide తొయ్యడం.

ద

- దక్కడం *v. n.* దక్కుతూ దక్కి. To secure; to appropriate to one's use; to save. వాడు సంపాదించుకొన్న సొమ్ము అంతా వానికి దక్కినది He has *saved* the whole of what he has *acquired*. వాడు తిన్నది యేమో వానికి దక్కినది: కొదవది అంతా తీసుకుని పోయినారు All that he had dissipated was *appropriated* to himself: the rest they took from him.
- దగా *sub.* దగా. దగాలు. Deceit; trick; dishonesty; chicanery. నా సొమ్ములో కానా దగా చేసినాడు He has played a number

of *tricks* with my money. అతను మహా దగా మనిషి He is a man full of *tricks* : that is, a very slippery fellow.

దగ్గర *adv.* Near; with. నాదగ్గర లేదు It is not *with* me : that is I have not got it. నాదగ్గర నిలచో Stand *near* me.

దగ్గ *sub.* దగ్గు, దగ్గులు. A cough. నాకు దగ్గ పట్టివది I have got a *cough*.

దట్టం *sub.* దట్టపు, దట్టములు. Thickness. ఆ బట్టలో పోగు దట్టం బాగా వున్నది There is great *closeness* of thread in that cloth. దట్టపు అడివి A *thick* jungle.

ద తత్త *sub.* ద తత్త, ద తత్తలు. An adoption.

దత్తుడు *sub.* దత్తుడి, దత్తులు. One adopted. దత్తుణ్ని చేసుకోవడం To adopt. చిన్నవాణ్ని దత్తుణ్ని చేసుకోవడానకు శానా ముట్టలు చేస్తూ కాకుండా పట్టివున్నారు They have intrigued so very much *in adopting that child* that they have prevented it from taking effect.

దద్దిడం *v. n.* దద్దిరుతూ, దద్దిరి. To feel alarmed; to startle; to be confounded. అతను కానిపని చేస్తూవుండగా పెద్దమనుష్యులు వస్తే దద్దిరి నాడు Being about something wrong, the appearance of his superiors *confounded* him.

దంచడం *v. a.* దంచతూ, దంచి. To pound or bruise; to beat. They *bruise* or *pound* the paddy grain in large wooden mortars, with heavy sticks four feet long, one end being armed with an iron ring, to make it into rice. Chunam is also mixed and beat up with the same kind of sticks, when made into a consistence for use. సున్నం దంచడం To *beat up* chunam. వడు దంచడం To *beat* paddy into rice. ఆ మనిషిని మహా దంచినారు They have *bruised* that man exceedingly.

దంట *adj.* A pair; couple; twins. 'దంట పళ్లు Fruit in *pairs*. దంట పిల్లలు *Twins*. దంట పడడం To *league*; to *combine*; to be *coupled*; to *join*. ఫితురీఖోర్లతో దంట పడివున్నాడు He is in *league* with the plunderers : that is, *coupled* with them.

దండ *sub.* దండఁ దండలు. A garland. పువ్వుల దండ A "garland of flowers. దండ చెయ్యి The round part of the arm.

దండన *sub.* దండనఁ దండనలు. Punishment; chastisement.

దండం *sub.* దండపు దండాలు. A salutation, commonly called a *dundum*, which is made to the idol by all Hindoos who approach it. It is done by placing the palms of the hands one against the other, and raising them to the forehead. This salutation is exacted by Brahmins from all inferior castes, as an obeisance or submission to caste and is practised by one brahmin to the other, in the way of common salutation.

దండించడం *v. a.* దండిస్తూ దండించి. To chastise.

దండు *sub.* దండుఁ దండ్లు. A camp; a force. హైదరాబాదులో విస్తరించి దండు కూడినది A very large force has been assembled at Hyderabad. ఆ శిపాయిలు దండుకు వెళ్లుతున్నారు Those sepoys are going to camp.

దండుగ *sub.* దండుగఁ దండుగలు. A fine; forfeiture; seizure. అతను తప్పు చేయకపోయినా అతనిదాపున దండుగ పుచ్చుకున్నారు They levied a fine upon him, though he committed no fault. దండుగ తగలడం. To be oppressed.

దంతం *sub.* దంతపు దంతములు. A tooth; commonly applied to the large teeth at the back of the jaw. దంతం is called *ivory*. దంతపు నొప్పి The tooth ache. బాజారులో దంతం విక్రయించి ఖరీదు చేసినారు They have bought up a large quantity of ivory in the bazaar.

దఫా *sub.* దఫాఁ దఫాలు. A time; an interval. నేను మరదఫా, రెండు దఫాలు ఆ యింటికి వెళ్లివుంటిని I have gone once or twice to that house.

దబ్బనం *sub.* దబ్బనపు దబ్బనములు. A packing needle.

దబ్బపండు *sub.* దబ్బపంటి దబ్బపళ్లు. The fruit usually called the *dubbakaya*. It is about double the size of a large orange

and sour to the taste. The Indians make pickle of it.
దబ్బకాయ is the name of it when it is *unripe*.

దబాయించడం *v. a.* దబాయిస్తూ దబాయించి. To threaten. మమ్మున
దోచుకుంటామని దబాయించినాడు He *threatened* to plunder
me. ఫిత్తూరీ దబాయించడానకు వక కంపిణీ శిపాయీలను పంపించినారు
They sent a company of sepoys to *suppress* the troubles.

దబ్బున *adv.* Quickly; hastily.

దమ్మడి *sub.* దమ్మడి దమ్మడిలు. A quarter of a dub; five cash.
దంపడం *v. a.* దంపుతూ దంపి. To beat or bruise. *vide* దంచడం.

దంపతులు *sub.* దంపతుల. (No singular.) A man and wife; bride
and bridegroom, commonly termed a *couple*. యీవేళ
మాయంటికి వారు దంపతులు యిద్దరూ వచ్చినారు That *couple* came
both to my house to-day.

దంపు *sub.* దంపు దంపులు. A beating; a bruising. వడ్లదంపు
నిమిత్తం కూలివాళ్లను తీసుకుని రా Bring the coolies for the
beating of the paddy.

దయ *sub.* దయ దయలు. Favour; affection; kindness. దొరగారి
దయ నామీద లేదు I have lost the gentleman's *favour*. దయ
చెయ్యడం To *favour*; to *oblige*; to *concede*. మా మనివి దయ
చేసినాడు He has *granted* my request.

దయ్యం *sub.* దయ్యపు దయ్యలు. A demon; an evil spirit. ఆ మనిషిని
దయ్యం పట్టినందున దాన్ని వదలకొట్టడానకు చెప్పబెబ్బలు కొట్టినారు
The *evil spirit* having laid hold of that man, they beat
him with slippers in order to expel it.

దరఖాస్తు *sub.* దరఖాస్తు దరఖాస్తులు. A revenue term, signifying
a *proposal* or *offer* for a rent or farm. దరఖాస్తు చెయ్యడం
To make *proposals*.

దర్శనం *sub.* దర్శనపు దర్శనములు. The *presence*: that is to say,
audience or *visit*. ఆతడు తమ దర్శనానకు రావడానకు కోరుతున్నాడు
He is desirous of being admitted into your *presence*: that
is to make a *visit*. దర్శనం చెయ్యడం To obtain *audience* or

to visit.

దర్బారి *adj.* A revenue term, signifying of or belonging to *darbar*. దర్బారి ఖర్చు *Darbar* expenses. By this is meant, the particular *expense* of a *cutcherry*.

దరిజీ *sub.* దరిజీ! దరిజీలు. A tailor.

దరిద్రుడు *sub.* దరిద్రుడి! దరిద్రులు. A man in extreme want. ఆన్న వస్త్రాలకు లేక ఒక దరిద్రుడు నా వద్దకి వచ్చినాడు A *poor wretch*, wanting both victuals and clothes, came to me.

దరోబస్తు *adv.* A revenue term, signifying *entirely* or *without exception*. తాలూకా దరోబస్తు లెక్కలు The *whole* of the accounts of the district.

దలాలీ *sub.* దలాలీ! దలాలీలు. Brokerage or the office of a broker. దలాలీ చెయ్యడం To act as *broker*. దలాలీ మాటలు *Deceitful* words.

దలాలు *sub.* దలాలు! దలాళ్ళు. A broker; an agent. This name is given to a description of people, found in the bazaars of large towns, ready to assist buyers and sellers, in settling the price of purchases made there. వస్తువులు ఖరీదుచేసి యిప్పించడముకు యిప్పుడు బాజారులో శానామంది దలాళ్ళు వున్నారు There are a great many *dallaals* or *agents* just now in the bazaar, to settle the price of the articles purchased there. యీ సరుకుల ఖరీదు కట్టడానకు ఒక దలాలును పంపించు Send a *dallaal* or *broker* to settle the price of these articles.

దవ్వ *sub.* దవ్వ! దవ్వలు. Pith; the soft part of wood. యీ తాటి చెట్టులో అంతా దవ్వ కాని చేప లేదు This *palmyra* tree is full of *pith* and has no proper substance.

దవడ *sub.* దవడ! దవడలు. The jaw. దవడ నొప్పి A pain in the *jaw*.

దవాలీ *sub.* దవాలీ! దవాలీలు. A belt. తోలుదవాలీ A leathern *belt*. పట్టు దవాలీ A silk *belt*.

దశ *sub.* దశ! దశలు. A period of ten years; *good fortune*. ఆ రాజు యెన్నిదశలు భాగ్యమును అనుభవించినాడు? How many

dashes or *periods* of *ten years* has that Rajah enjoyed his *fortune*? గ్రహ దశ The *period* or *revolution* of the planets.
దస్తకు *sub.* దస్తకు, దస్తకులు. A revenue term, signifying an *order* or *pass*.

దస్తత్ *sub.* దస్తత్, దస్తత్లు. Signature; sign manual. దస్తత్ చెయ్యడం To *sign*.

దస్త్రం *sub.* దస్త్రపు, దస్త్రములు. A revenue term, signifying the *public document* of a district or of an office. కచేరీ దస్త్రాలు The *records* of the *cutcherry*.

దస్తా *sub.* దస్తా, దస్తాలు. A quire, containing twenty-five sheets of paper. అంబుల దస్తా A *bundle* of arrows, perhaps called so, because *twenty-five* of them go to a *bundle*.

దస్తావేజు *sub.* దస్తావేజు, దస్తావేజులు. A revenue term, signifying a *document*.

దస్తు *sub.* దస్తు, దస్తులు. A revenue term, signifying the *collections*.

దస్తూరు *sub.* దస్తూరు, దస్తూర్లు. Custom; manner. దస్తూరు ప్రకారం Agreeable to *custom*.

దహనం *sub.* దహనపు, దహనములు. This word is applied to the burning of a corpse, according to the funeral rites of the Hindoos. యీవేళ మా బంధువుడు ఒకడు చనిపోయినాడు గనక దహనంచేశే నిమిత్తం వెళ్ళుతాను A relation of mine having died to-day, I go to see the *body burnt*.

దళసరి *adj.* Thick; opaque. దళసరి కాగితం Thick paper.

దక్షిణం *sub.* దక్షిణపు. (No plural.) The south. నేను దక్షిణాది వెళ్ళుతున్నాను I am going to the *southward*.

దా

దాకొనడం *v. n.* దాకొంటూ, దాకొని. To meet; to approach; to encounter. రెండు దండూ పోట్లాడడానకు దాకొన్నవి The two

armies have *met* for battle. దసరా పండుగ దాకొంటూ వున్నది
The time of the Dassara feast is *approaching*.

దాఖలు *sub.* దాఖలు. (No plural.) A revenue term, signifying the *delivery* of money or other thing. దాఖలు చెయ్యడం To *deliver*. దాఖలు కౌవడం To be *delivered*; to *arrive*. యీ వూరికి నిన్న దాఖలు అయినాను I *arrived* in this town yesterday.

దాగడం *v. n.* దాగుతూ! దాగి. To *abscond*; to *disappear*. దొంగలు కైదులోనుంచి పారిపోయి యెక్కడనో దాగినారు The thieves having escaped from confinement are *concealing* themselves somewhere.

దాగలి *sub.* దాగలి దాగళ్ళు. An *anvil*.

దాచడం *v. a.* దాస్తూ! దాచి. To *conceal*; to *secret*; to *hide*; to take care of. దొంగలు తీసుకునిపోయిన వస్తువులు తమదగ్గర లేవనిచెప్పి యెక్కడనో దాచినారు The thieves having *hid* the goods, that they had taken somewhere, denied that they had got them. యీ వస్తువు నీ పెట్టెలో జాగ్రత్తగా దాచు Take this thing and *take care* of it in your box.

దాటడం *v. a.* దాటుతూ! దాటి. To *jump*; to *vault*; to *cross* a *river*. కృష్ణ దాటడం To *cross* the river Kistnah or Krishna. గోడ దాటడం To *jump* over or *clear* a wall.

దాటించడం *v. a.* దాటిస్తూ! దాటించి. To cause one to cross a river.

దాటు *sub.* దాటు! దాట్లు. A *jump*.

దాణా *sub.* దాణా! దాణాలు. This is usually called *gram* and is given to horses in India instead of *corn*. It is a species of pulse.

దాత *sub.* దాత! దాతలు. A *charitable*, liberal person. అతను మహా దాత! వచ్చినవారికి అన్నం పెట్టుతున్నాడు! వస్త్రాలు యిస్తున్నాడు! పెళ్లిండ్లు చేయిస్తున్నాడు He is a very *charitable* man; whoever comes to him, he gives victuals and clothes to them and gets them married.

దానం *sub.* దానపు! దానములు. *Charity*; gift. యీవేళ రాజు పది ఆవు

లను దానం చేసినాడు This day the Rajah gave away ten cows in *charity*. దాన పట్టా A written grant, sometimes engraved on copper, making over a *charitable gift*. దానం చెయ్యడం To be *charitable*.

దాపు *adv.* Near; along with. నా దాపున అతను కొంత సొమ్ము బదులు పుచ్చుకున్నాడు He borrowed some money *from me*: that is, *from* money that was *with me*. అతని దాపున నిన్న వెళ్ళివుంటిని I went and stayed near him yesterday.

దాయాది *sub.* దాయాది, దాయాదులు. A relation. మా దాయాదులు అంతా పోగు అయి మా మిరాసీ ఆక్రమించుకున్నారు My *relations* having combined against me, have defrauded me of my patrimony. The proper word is దాయాదుడు.

దాయి *sub.* దాతి, దాతులు. An anvil. vide దాతి.

దాయీ *sub.* దాయీ, దాయీలు. A wet-nurse, generally called *ammah*.

దారి *sub.* దారి, దార్లు. A road; figuratively, conduct and ability. ఆ వూరికి దారి యేది? Which is the *road* to that village? వాడి దారి బాగుండనందుచేత వాణ్ని కైదులో వేసినారు His *conduct* not being proper, he has got himself put in prison. దార్లు కొట్టడం To rob on the *high-way*.

దారుణం *sub.* దారుణపు, దారుణములు. Fear: atrocity; cruelty; oppression. ఫితురీఖోర్లు యిండ్లు తగలపెట్టడం, మనుష్యులను చంపడం మొదలయిన దారుణాలు చాలా చేస్తూవున్నారు The plunderers are burning houses, killing people and committing various other acts of *cruelty*. దారుణపు మనిషి A *cruel* man.

దాల్చిన *sub.* దాల్చినీ, దాల్చినీలు. Cinnamon.

ద్వాపరం *sub.* ద్వాపరపు, ద్వాపరములు. A particular name given to one of the *Hindoo ages* also called ద్వాపరయుగం.

ద్వారం *sub.* ద్వారపు, ద్వారములు. A door way; a gateway. ద్వార బంధం The *top part* of a *door* frame. In India there is seldom any thing more in the houses of the Indians than

the top frame and the threshold, the rest being wall.

దావా *sub.* దావా, దావాలు. A claim; a cause of complaint. దావా
చెయ్యడం To prefer a complaint.

దాసన పువ్వు *sub.* దాసన పువ్వు, దాసన పువ్వులు. The red flower :
that is commonly called the *shoe flower*.

దాసీ *sub.* దాసీ, దాసీలు. A female slave.

దాసిరావడం *v. n.* దాసివస్తూ, దాసివచ్చి. To come near; to
approach. ఆ దండు దాసి వస్తూవున్నది That force is *approaching*
nearer. దా దాసి రావడం Item.

దాహం *sub.* దాహపు, దాహాలు. Thirst; drought; figuratively,
drink. దాహం కావడం To be *thirsty*. నేను నుర్రంమీద సవారీ
అయి రావడంచేత నాకు చాలా దాహం అయినది Having returned
from my ride, I feel myself extremely *thirsty*. నాకు కాస్త
దాహం యిప్పించు Give me something to *drink*.

దాళింబ పండు *sub.* దాళింబ పంటి, దాళింబ పళ్లు. The pomegranate.
దానిమ్మ పండు Item.

ది

దిక్కు *sub.* దిక్కు, దిక్కులు. A quarter or direction; protection.
ప్రపంచపు నాలుగు దిక్కులు The four *quarters* of the world.
అతణ్ని పోషించడానకు యెవరూ దిక్కులేరు There are none to
whom he can refer for *protection*. దిక్కుమాలినవాడు A
helpless man, who has no where to go to.

దిగడం *v. n.* దిగుతూ, దిగి. To alight. నుర్రంమీదనుంచి దిగడం To
alight from a horse. వాడమీదనుంచి దిగడం To *land* from a
ship. పాలకీలోనుంచి దిగడం To *get out* of a palanquin.

దిగ దియ్యడం *v. n.* దిగ దీస్తూ, దిగ దీశి. To decrease; to grow less;
to get down.

దిగబడడం *v. n.* దిగబడుతూ, దిగబడి. To remain; to be left behind.
కడుపు దిగబడడం To miscarry or have an abortion.

దిగుమతీ *sub.* దిగుమతీ. దిగుమతీలు. Disembarking; landing. ఆ సామాన
దిగుమతీ యింకా కాలేదు The *landing* of those things has not
as yet been effected. దిగుమతీ వస్తువులు Goods for *importation*.
దిగుమతీ చేయ్యడం To *land*; to *import*.

దిగువ *adv.* Down; below. దిగువకు రావడం To come down; to
descend.

దిగులు *sub.* దిగులు. దిగుళ్ళు. Cowardice; fear; alarm. పోట్లాడేటప్పుడు
దిగులుచేత పారిపోయినాడు He ran away in the middle of the
battle, from *cowardice*. దిగులు పడడం To be *frightened*; to
take alarm. పెద్ద పామును చూచి దిగులుపడ్డాడు He got *frightened*,
at seeing a large snake. దిగులు పెట్టడం To *impose fear*; to
frighten; to *terrify*. అతనిమీద ఫిరియాడు చేస్తానని అతనికి చాలా
దిగులు పెట్టినాడు He *terrified* him greatly, by threatening to
complain of him.

దిట్ట *adj.* Clever; stout; able. అతను చదువులో మహా దిట్ట He is
very *able* in studies. అతను పోట్లాటకు మహా దిట్ట He is a
stout man in battle. దిట్టతనం *Cleverness*; *ability*. దిట్ట పర్చడం
To *perfect*; to *make proper*.

దిడ్డి *sub.* దిడ్డి. దిడ్లు. A back door or passage. దిడ్డి వాకిలి A *back*
passage. దిడ్డి తలుపు A *back door*. ఆ తోటకు నాల్గు దిడ్లు వున్నవి
There are four *small doors* to that garden.

దిద్దడం *v. a.* దిద్దుతూ. దిద్ది. To correct; to erase; to rectify; to
adorn. నకలులో తప్పులు దిద్దడం To *correct* mistakes in a
copy. ఆ చక్కని చిన్నదానిని అటకు వెళ్ళడానకు దిద్దుతూ వున్నారు
They are *adorning* that pretty little girl, to prepare her
for the nautch.

దినం *sub.* దినపు. దినములు. A day; time. నేను అనేక దినములు
ఆ వూళ్లో వుండి వుంటిని I had been for a long *time* resident
in that village. యీ దినం మంచి దినం కాదు This *day* is not a
good *day*: that is, it does not possess a good omen.

దించడం *v. a.* దించుతూ. దించి. To set down; to take down.

పాలకీ దించడం To *set down* the palanquin. వస్తువును దించడం To *take down* any thing.

దిలాసా *sub.* దిలాసా; దిలాసాలు. Comfort; encouragement. యీ పని చెయ్యడానకు నాకు యేమీ దిలాసా లేదు The performance of this task deprives me of all *comfort*. దిలాసా చెయ్యడం To *comfort* or *encourage*. దిలాసా యివ్వడం To *give comfort*.

ద్విభాషి *sub.* ద్విభాషి; ద్విభాషలు. An interpreter; a dubash. This word has usually been called దొబాషి the term given to a numerous class of Indians who, sometimes rising from poverty, but generally educated for the office with the greatest care, have for a long period back flourished as the avowed agents, the advisers, and chief resort of gentlemen in office or in authority. But the title and occupation of these people, tho' not entirely extinct, is getting daily out of vogue. ద్విభాషితనం The office of *dubash*.

దివాలా *sub.* దివాలా; దివాలాలు. Bankruptcy. దివాలాఖోరు A *bankrupt*. దిలాసా తియ్యడం To *become bankrupt* or to *declare oneself bankrupt*. అతను యిచ్చిన బదుళ్లు తిరిగీ వసూలు కావండున దివాలా తీసినాడు His debts not coming in, he has declared himself *bankrupt*.

దివిటీ *sub.* దివిటీ; దివిటీలు. A flambeau or torch such as is used at feasts, commonly called a *mashall*. They are made up of old rags, having a stick through the centre and an iron ring to compress the end, being fed with oil when lighted. Travellers use them for the journey at night. వీధి మసాలు.

దివ్వె *sub.* దివ్వె; దివ్వెలు. A lamp. వీధి దీపం.

దిసుమాల *sub.* దిసుమాల; దిసుమాలలు. Nakedness; bareness. దిసుమాల వాడు A *naked man*. దిసుమాల ది A *naked woman*.

దీనత *sub.* దీనత, దీనతలు. Wretchedness; miserableness.

దీనుడు *sub.* దీనుడి, దీనులు. A poor, wretched object.

దీపం *sub.* దీపపు, దీపాలు. Light. దీపావళి పండుగ గనక విస్తారంగా దీపాలు పెట్టినారు It being the *Deepavali* feast, they have crowded the place with *lamps*. ఆ యింట్లో యింకా 'దీపం' వెలిగించలేదు They have not yet lit the *lamp* in that house. దీపం పెద్దచెయ్యడం To *put out a light*.

దీప్తి *sub.* దీప్తి, దీప్తులు. A light; brightness; a glare. సూర్యదీప్తి or సూర్యుని దీప్తి The *light* of the sun. చంద్ర దీప్తి or చంద్రుని దీప్తి The *light* of the moon. దీపపు దీప్తి. The *light* of a lamp. వజ్రాల దీప్తి The *brilliancy* of diamonds.

దీవించడం *v. a.* దీవిస్తూ, దీవించి. To bless. నేను బాగుండేటట్లుగా నన్ను తమరు దీవించండి Give me your *blessing*, that I may prosper.

దీవెన *sub.* దీవెన, దీవెనలు. A blessing. పెద్దలయొక్క దీవెన మేలుకు హేతువు అవుతున్నది The *blessings* of our superiors may be called the source of our prosperity.

దు

దుకాణం *sub.* దుకాణపు, దుకాణాలు. A shop. కోమట్లు దుకాణాలు వేసినారు The banians have set up their *shops*. దుకాణ దారుడు A *shop-keeper*.

దుక్కి *sub.* దుక్కి, దుక్కులు. A ploughing. చూ పొలంలో వకదుక్కి దున్నినాము I have gone one *ploughing* over my field. దుక్కి వర్షం One *fall* of *rain*: that is, sufficient properly to soak a ploughed field.

దుఖం *sub.* దుఖపు, దుఖములు. Unhappiness; affliction. సుఖ దుఖములు అందరికీ వుంటవి We are all subject to happy and

unhappy hours. చుట్టపడడం To become afflicted.
దుడుకు *adj.* Mischievous; wicked. మహాదుడుకు చిన్నవాడు A very wicked boy.

చున్నడం *v. a.* చున్నతూ! చున్ని. To plough.

చుప్పటి *sub.* చుప్పటి! చుప్పట్లు. The name of the cloth, sometimes of muslin, which the Indians throw loosely over them, and often tie round their bodies. పక్క చుప్పటి A cloth for sleeping on or a sheet.

చుప్పి *sub.* చుప్పి! చుప్పలు. A spotted deer. చుప్పి పిల్ల A young deer or fawn.

చుబ్బు *sub.* చుబ్బు! చుబ్బులు. A tuft or bunch. గడ్డి చుబ్బులు A tuft of grass. తోటకూర చుబ్బు A bunch of greens. చుబ్బుతల or పెంట్టుకలు A tufty head of hair.

చుమ్మ *sub.* చుమ్మ! చుమ్మలు. The bone at the joint; dust.

చుమ్మల గొండి *sub.* చుమ్మల. గొండి! చుమ్మల గొండ్లు. The hyena.

చుంప *sub.* చుంప! చుంపలు. Vegetables; roots. పెండలపు చుంప The yam. చిరగడపు చుంప The sweet-potato. బంగాళా చుంపలు The name given to the Europe potato because they have usually been brought from Bengal.

చుయ్యడం *v. a.* చుయ్య! చుసి. To bare; to strip: to make naked. This word is applied principally to the stripping a branch of its leaves, by drawing it through the hand, so that the leaves are forced off. So, of any other article, in this way., కత్తి చుయ్యడం To draw a sword. వర చుయ్యడం Item.

చురద *sub.* చురద! చురదలు. An itching. పయిత్తం చేత దద్దుర్లు లేచి వొళ్ళంతా చురద పట్టినది The bile has produced lumps upon the whole of my body, which cause a great itching. చురద వెయ్యడం or పెట్టడం To itch.

చురదృష్టం *sub.* చురదృష్టపు! చురదృష్టాలు. Misfortune.

చుర్మయం *sub.* చుర్మయపు! చుర్మయాలు. Wickedness; depravity.

యాజ్ఞేశంలో చాలా దుర్మయాలు జరుగుతూ వున్నవి A great many *depravities* are practised in this country.

దుర్మార్గం *sub.* దుర్మార్గపు దుర్మార్గాలు. Wickedness; bad way.
వాడు దుర్మార్గం యింకా వదిలినాడు కాదు He has not yet forsaken his *wickedness*. దుర్మార్గుడు A *vicious* man.

దురాయా *sub.* దురాయా! దురాయాలు. *Doorye*: a term of speech, implying the *protection* or *power* of some superior *authority*, invoked in a man's behalf. అతను నాయంటికి వచ్చి చాలా హంగామాచేస్తే కుంపిణీ దురాయా పెట్టి నానుగాని మనాయించినాడు కాదు He came to my house and committed great disturbances and tho' I called out the Company's *doorye*, he would not mind me.

దురాశ *sub.* దురాశ! దురాశలు. Avarice; covetousness.

దులపడం *v. a.* దులుపుతూదులిపి. To shake off; to divest. తివాళీమీది దుమ్ము దులపడం To *shake* the dust off a carpet. చెట్టుకాయలు దులపడం To *shake* a tree for the fruit.

దువ్వడం *v. a.* దువ్వతూ! దువ్వి. To comb. తల దువ్వడం To *comb* the hair or adjust it. పేలు దువ్వడం To *comb* the head, to free it from vermin or lice.

దువ్వెన *sub.* దువ్వెన! దువ్వెనలు. A comb.

దుసు *sub.* దుసు! దుసులు. A suit. దుసు బట్టలు A *suit* of clothes.

దూ

దూట *sub.* దూట! దూటలు. The interior substance of the plantain tree, which being soft and considered of a cooling and also of a diuretic nature, is frequently dressed up in curries by the Indians.

దూడ *sub.* దూడ! దూడలు. A calf. పెయ్య దూడ A cow *colf* or female. కోడె దూడ A bull *calf* or male.

దూది *sub.* దూది (No plural.) Cotton. ధూది యేకడం or దూడేకడం

To clean *cotton*. దూడేకులవాడు A *cotton cleaner*.

దూరడం *v. a.* దూరుతూ! దూరి. To get through or into. కొంగ కన్నంలో దూరినాడు The thief has got *through* the hole. మేము నీపని చెయ్యలేకపోయినామని మమ్మున దూరవద్దు You must not *attack* or *reproach* me for not having succeeded in your business.

దూరం *sub.* దూరపు! దూరములు. Distance. యీ వూరికి ఆ వూరికి యెంత దూరం? What is the *distance* between this village and that? దూరపు బంధువులు *Distant* relations: that is, *not near* of kin. దూరపు వూరు A *distant* village. దూరంగా *Distantly* or *distant*. దూరంగా వుండడం To stay at a *distance*.

దూలం *sub.* దూలపు! దూలములు. A beam. యింటి దూలం The *beam* of a house.

దె

దెప్పడం *v. a.* దెప్పతూ! దెప్పి. To rate; to chide hastily and vehemently. వీధిలో యిద్దరు పోట్లాడుతూ వుండి వాళ్లు చేసిన పనులు వకరినొకరు దెప్పినారు Two people while quarrelling in the street, the one *rated* the other.

దెబ్బ *sub.* దెబ్బ! దెబ్బలు. A blow; a stroke with a stick or hand. ఆ బందీవాణ్ణి బెత్తంతో ముప్పై దెబ్బలు కొట్టినారు They gave that prisoner thirty *strokes* of a *rattan*. దెబ్బలు తినడం or తగలడం To *receive blows* or to get *beat*. దెబ్బలు కొట్టడం To *give strokes* or *blows*.

దే

దేకడం *v. n.* దేకుతూ! దేకి. To creep or move slowly and feebly. దేంద్రవాడు *sub.* దేంద్రవాని! దేంద్రవాళ్ళు. A particular description of the weaver, caste of Indians.

దేవత *sub.* దేవత; దేవతలు. A deity: the general name given to the multiplicity of the *beings* worshipped by the Hindoos, whose names and pre-eminence are regulated and understood by those who follow Shasters.

దేవాంగుడు *sub.* దేవాంగుని; దేవాంగులు. A weaver. *vide* దేంద్రవాడు.

దేవాలయం *sub.* దేవాలయపు; దేవాలయములు. A pagoda or place of worship of the Hindoos.

దేవుడు *sub.* దేవుడి; దేవుళ్ళు. God; the supreme being.

దేవులాడడం *v. a.* దేవులాడుతూ; దేవులాడి. To search; to dive.

చీకట్లో దేవులాడడం To *search* in the dark. నీళ్ళలో దేవులాడడం To *dive* and *search* in the water.

దేశం *sub.* దేశపు; దేశములు. A country or district. తూర్పుదేశం The Northern country (Northern Circars). బండర దేశం The district of Masulipatam.

దేశస్థుడు *sub.* దేశస్థుడి; దేశస్థులు. The native of a country. తూర్పు దేశస్థుడు A native of the Eastward country.

దేహం *sub.* దేహపు; దేహములు. The body. నా దేహంలో బాగులేదు My *body* is out of order.

దొ

దొడ్డ *adj.* Good; excellent; proper; fine. మహా దొడ్డ వొర A most excellent master. దొడ్డ సొమ్ము A rare or excellent property.

దొడ్డి *sub.* దొడ్డి; దొడ్లు. A backyard to a house, usually termed *compound* in India. It comprises the ground for kitchen and out-offices. దొడ్డి means also a *carpenter's square*. దొడ్డి కాళ్ళు is a term given to men with *square legs*: what is in English termed *bow-legged*. The *frame* of a window or door when *newly put* in is also called దొడ్డి. A turner's lathe is also named దొడ్డి.

దొన *sub.* దొన; దొనలు. A waterfall; a cascade.

దొన్నె *sub.* దొన్నె, దొన్నెలు. A cup made with leaves. దొన్నె కట్టడం To make a cup.

దొంగ *sub.* దొంగ, దొంగలు. A thief. దొంగిలడం To steal; to embezzle. తాజేదార్లు స్కూరు దస్తులోనుంచి విస్తారం సొమ్ము దొంగిలినారు The *tanadars* embezzled a great deal of the Gircar's money under their charge.

దొప్ప *sub.* దొప్ప, దొప్పలు. Leaves made into a cup. vide దొన్నె.

దొర *sub.* దొర, దొరలు. A master; a lord; a superior. యీ యింటి or యీ యింటికి దొర యెవరు? Who is the *master* of this house?

పెద్ద దొర has usually been the name given to the *head authority* of any place, such as a *chief* formerly was. పిన్న దొర or చిన్నదొర is the name given to the *second* in power.

దొరకడం *v. a.* దొరుకుతూ, దొరికి. To obtain; to procure; to get.

ఆ వర్తకంలో విస్తారం లాభం దొరికినది I have got considerable profit by that merchandise.

దొరికించుకోవడం *v. a.* దొరికించుకుంటూ, దొరికించుకుని. To apprehend; to secure.. దొంగలను దొరికించుకోగలందుకు పదిమంది బంట్లోతులను పంపించినాము I have sent ten peons, in order to *apprehend* the thieves.

దో

దోచుకోవడం *v. a.* దోచుకుంటూ, దోచుకుని. To plunder; to rob. కొందరు సంస్థార్లు తోవలో దొంగలు దోచుకున్నారు The thieves have *plundered* some family people on the road.

దోనె *sub.* దోనె, దోనెలు. A *doney*. The name of the small vessels employed for the coasting trade by the merchants of India. దోనె is the name of *boats* of various dimensions, used for crossing rivers. దోనె means, further, a *weaver's beam*. దోనె is also a *wooden spout*. నీళ్లు పోయ్యే దోనె A *water spout*. In this last sense the word is Sanskrit.

దోపడం *sub.* దోపుతూ దోపి. To thrust in; to insert. ఆ యింటికి
యొక్కడెక్కడ పోయిన చిక్కున గడ్డి దోపు *Thrust* some straw
into the different places of that house, where it is wanted.

దోపు *sub.* దోపు దోపులు. Robbery; plundering. vide దోపుడు.

దోపుడు *sub.* దోపిడి దోపుళ్ళు. Robbery; theft. దోపిడి సామాను
Stolen property. దోపుడు గాడు A *plunderer.*

దోమ *sub.* దోమ దోమలు. A mosquito; the gnat of Europe,
but much bigger. దోమ తెర *Mosquito* curtain.

దోశిలి *sub.* దోశిలి దోశిళ్ళు. A technical term meaning as
much as *two handfuls.* ఆ మనిషి అడుక్కోవడానకు వస్తే దోశిలి
సిండా బియ్యం పెట్టినాము That man having come to beg,
I gave him a *doshily* full of rice. It is applied to the
practice of giving certain *handfuls* of grain, at the
gathering of the crops, to Brahmins and others entitled to
the privilege. దోశిలి దప్పికి Handful of drink. This expression
proceeds from the practice of the poorer Indians, to hold
the hands up to the mouth, into which water is poured
for drinking.

దోషం *sub.* దోషపు దోషములు. A sin. చీమను చంపడం బహు దోషం
To kill an ant is a great *sin.* దోషం చెయ్యడం To *commit sin.*

దోషి *sub.* దోషి దోషులు. A sinner.

దోసకాయ *sub.* దోసకాయ దోసకాయలు. A cucumber.

దొ

దొడు *sub.* దొడు దొళ్ళు. A sudden attack or surprise. ఫితురీ
ఖోర్లు వూళ్ళూరికి దొడువచ్చి తగలపెట్టినారు The plunderers
made a *sudden attack* on the villages and set fire to them.
దొలతు *sub.* దొలతు దొలతులు. Riches; prosperity.

ధ

ధనం *sub.* ధనపు ధనములు. Species; money.

ధనియాలు *sub.* ధనియాలు. (No singular.) Coriander seeds.

ధర *sub.* ధర ధరలు. Price; rate. యీ వస్తువుల ధర బాజారులో
• యేలాగున వున్నది? What is the *price* of these articles in the
bazaar?

ధర్మం *sub.* ధర్మపు ధర్మములు. Charity; liberality; generosity.
రాజు నూరు వరహాలు ధర్మం చేసినాడు The Rajah made a gift of
one hundred pagodas in *charity*. జడ్జివారు ఆ పని ధర్మం చొప్పున
తీర్చినారు The Judge has settled that matter according to
justice. ధర్మకర్త *Off-spring* or *dispenser* of *charity*
and *justice*. ధర్మశాస్త్రం The *Dharma shaster* of the
Hindoos, which is referred to by our Indian Courts
of Law in all doubtful cases of caste or religion,
regarding the Hindoos.

ధరావతు *sub.* ధరావతు ధరావతులు. A deposit. అతను రెండు కిష్తీల
పైకం కుంపిణీ ఖజానాలో ధరావతు వుంచినాడు He made a *deposit*
of two *kists* in the Company's treasury.

ధరి *sub.* ధరి ధర్లు. The side of a river or of the sea. యేటి ధరి
A *river side*. సముద్రపు ధరి The *sea side* or the *shore*.
This word ought properly to be written దరి.

ధరించడం *v. a.* ధరించు ధరించి. To *bedeck*; to *adorn*. నగలు
ధరించడం To *bedeck* with jewels. పువ్వులు ధరించడం To *adorn*
with flowers.

ధరించుకోవడం *v. a.* ధరించుకుంటూ ధరించుకుని. To *adorn* or
ornament oneself.

ధ్వని *sub.* ధ్వని ధ్వనులు. Sound; report. మనిషి ధ్వని The human
voice. ఫిరంగీ ధ్వని The *report* of a gun. బాజారు ధ్వని The
noise in a market, chiefly the *confused voices* of people

there. ధ్వని చెయ్యడం To make a *noise* or a *report*. ప్రతిధ్వని
An *echo*.

ధా

ధాతువు *sub.* ధాతువు| ధాతువులు. The *pulse*. అతని ధాతువు వడిగా
నడుస్తూ వున్నది గనక పూట్లం వచ్చినట్టు తోచినది His *pulse* beats
very quick ; I think he has got a fever. ధాతువు కొట్టుకోవడం|
ఆడడం or నడవడం The *pulse* to beat. ధాతువు చూడడం To feel
the *pulse*. ధాతువు మహా కొట్టుతున్నది The *pulse* beats
uncommonly quick. This word is also written, but
erroneously ధాతువు.

ధాన్యం *sub.* ధాన్యపు| ధాన్యములు. Grain in general : principally
paddy. కందులు, మినుములు, పులవలు మొదలైన ధాన్యాలు తెచ్చినాను
I have brought red gram, black gram, horse gram and
various other kinds of *grain*.

ధారం *sub.* ధారపు| ధారములు. Sewing-thread, such as tailor's
make use of. ధారపు బంతి A ball of *thread*. Properly ధారం.

ధి

ధిక్కరించడం *v. a.* ధిక్కరిస్తూ| ధిక్కరించి. To retort; to gain-say ;
to contradict. బండ్రితోతును బందరు వెళ్ళుమంటే నన్ను
ధిక్కరించినాడు I told the peon to go to Bunder, to which
he gave a *retorting* reply.

ధు

ధుముకడం *v. a.* ధుముకుతూ| ధుముకి. To jump or spring. Properly
దుముకడం.

ధుముకు *sub.* ధుముకు| ధుముకులు. A jump or spring with both
feet on the ground. Properly దుముకు.

ధూ

ధూళి *sub.* ధూళి! ధూళులు. Dust. యింట్లో ధూళి The *dust* in the house. తోవలో ధూళి The *dust* in the road.

ధై

ధైర్యం *sub.* ధైర్యపు! ధైర్యములు. Boldness; venturesomeness; daring. పెద్దపులి దగ్గరకు వచ్చినప్పటికీ అతనికి మహా ధైర్యం వున్నది గనక పారిపోలేదు Altho' a royal tiger came near him, being very *courageous* and *bold*, he did not run away from him (tiger). ధైర్యం గా *Courageously*.

న

నక్క *sub.* నక్క! నక్కలు. The jackal. కొంక నక్క The name given by the Indians to a small animal of the shape of our English fox, but much smaller, and of the same colour as the jackal: that is, the *fox* of India. *Konkah Nackah* is more generally applied to the *Fox*.

నక్కడం *v. n.* నక్కుతూ! నక్కి. To hide; to be concealed. ఆ దొంగ గోడకింద నక్కినాడు That thief *hid* himself close under the wall.

నకలు *sub.* నకలు! నకళ్లు. A copy. నకలు వ్రాయడం To *copy*. నకలు వ్రాయించడం To get *copied*. నకలు వ్రాయించుకోవడం To cause to be *copied*.

నకిషి *sub.* నకిషి! నకిషీలు. *Nakshee*: a term adopted from the Persian and made use of by goldsmiths, to express the *ornamental* and *minuter parts* of their work. It is also applied to *showy work* in painting, done by the *Moochy* people. నకిషి చెక్కడం To make *fine* or *finical work*. నకిషి

ప్రాయడం To draw a picture in *miniature*, with exactness.
 సక్కు *sub.* సక్కు. సక్కులు. A lump or mass of iron. యనప
 సక్కు Item. తాటి చెట్లకు సక్కులు పెట్టడం This phrase is
 used for *notches* made in palmyra trees by carpenters, to
 prove their fitness for being cut.

సగ *sub.* సగ. సగులు. A jewel or gold ornament, usually called
joys by Europeans in India. Also, the *double loads* on
 bullocks, when they are skins of oil, of grease, or of
 cotton. The *long-gown* worn by Dubashes is also called so.
 సగులు చెయ్యగలందులకు నూరు వరహాలు కంసాలివాడికి యవ్వడమైనది
 I have given one hundred pagodas to the goldsmith, to
 make up into *joys*. యావేళ తూర్పునంచి పది నేతి సగులు వచ్చినవి
 Ten *loads* of ghee arrived this day from the Eastward.

సగదు *sub.* సగదు. సగదులు. Ready money. శ్రీశ్రీకిందను సగం సగదు,
 సగం హుండిలూ తెచ్చినారు They brought half in *ready money*
 and half in bills, on account of their *kists*.

సజరు *sub.* సజరు. సజరు. A present, usually termed *Nuzzur*.
 సజరు యివ్వడం To make a present.

సట్వాలు *sub.* సట్వాలు. సట్వాళ్ళు. An amble or ambling. సట్వాలు
 తొక్కడం To amble. సట్వాలు తొక్కించడం To cause to
 amble.

సడ *sub.* సడ. సడలు. A *nadda*; a small kind of boat used on
 rivers, generally to receive and land cargoes from large
 vessels.

సడక *sub.* సడక. సడకలు. A walk. ఆ గుర్రపుసడక బాగా వున్నది
 That horse has a good *walk*.

సడత *sub.* సడత. సడతలు. Conduct. సడితి Item. vide సడవడి.

సడపడం *v. a.* సడుపుతూ. సడిపి. To continue; to preserve.

కుంపిజీవారు మా మొఖాసాలు తిన్నగా సడుపుతూ వున్నారు The
 Company *continue* my *mokassas* without any interruption.
 సడమ *pre.* Betwixt; between. మీ యిద్దరి సడమ యేమి వ్యాజ్యం

పున్నది? What cause or dispute is between you two? ఆవోవ
నడమ Midway on that road.

నడవ *sub.* నడవ! నడవలు. A passage in a house or from house
to house.

నడవడం *v. a.* నడుస్తూ! నడిచి. To walk; to proceed. యావేళ
ఆ పూరినుంచి నేను నడిచివచ్చినాను I *walked* from that town to
this place, to-day. ధాతువు నడవడం To beat, as the pulse.
తిన్నగా నడవడం To behave properly. వ్యతిరేకంగా నడవడం
To *act* with disobedience. యా మొఖాసా నలుభై సంవత్సరముల
నుంచి నా కింద నడుస్తూ పున్నది This *mokassa* has been *going on*
under me, for this forty years past.

నడవడి *sub.* నడవడి! నడవడు. Conduct; behaviour.

నడ్డి *adj.* Bent; crooked. నడ్డి ముక్కు A dented nose: that is,
a *flat* nose. నడ్డి నడుము *Hollow* backed.

నడికట్ట *sub.* నడికట్ట! నడికట్టు. A waist-band.

నడిపించడం *v. a.* నడిపిస్తూ! నడిపించి. To cause one to walk; to
continue; to preserve. ఆ చిన్నవాడు రేడాదివాడు అయినప్పటికిన్ని
నడిపించుకుని వచ్చినారు They have *made* that child *walk*,
although he is only one year old. అతను నిర్ణయించిన జీతం
మాకు నడిపిస్తూవున్నాడు He has *continued* me the allowance,
which he appointed for me.

నడిపించుకోవడం *v. a.* నడిపించుకుంటూ! నడిపించుకుని. To cause
another to persevere in or undertake a thing.

నడుము *sub.* నడుము! నడుములు. The waist or the middle. నడుము
నొప్పి A pain in the *reins*, sometimes termed the *lumbago*.
నా యిల్ల వీధినడుము పున్నది My house is in the *middle* of the
street.

నత్త *sub.* నత్త! నత్తలు. The small shell-fish called *muscles*.

నత్తి *sub.* నత్తి! నత్తులు. Stammering or hesitation in speech.
అతనికి మాట్లాడేటప్పుడు నత్తి వస్తుంది That man has a
stammering in his speech.

నది *sub.* నది. నదులు. A river. నది దాటడం To cross a river.

నన్నురు *adj.* Four hundred. రెండు నన్నుర్లు యెనమన్నురు Twice four hundred makes eight hundred.

నంజా *sub.* నంజా. నంజాలు. The term given by the Indians to the pains which commonly succeed a severe illness and which is considered by them as a disorder in itself.

నంజాడు *sub.* నంజాడు. నంజాళ్ళు. Meat of any kind..

నంబరు *sub.* నంబరు. నంబర్లు. A number.

నపుంసకత్వం *sub.* నపుంసకత్వపు. నపుంసకత్వములు. Impotency.

నపుంసకుడు *sub.* నపుంసకుడి. నపుంసకులు. An impotent man.

నఫా *sub.* నఫా. నఫాలు. Profit; gain; advantage. యీ పనిలో అతనికి చాలా నఫా వచ్చినది He has got a great deal of profit in this business. Pronounced *nuffaa*.

నమ్మకు *sub.* నమ్మకు. నమ్మకులు. Salt. నమ్మకు మహళ్ళు The salt pans.

నమ్మకు పురోళ్లు The sale of salt.

నమ్మడం *v. n.* నమ్మతూ. నమ్మి. To trust; to confide; to rely on.

అతను న్యాయం చేస్తాడని చాలా నమ్మినాను He being noted for his justice, I entirely relied on him.

నమలడం *v. a.* నములుతూ. నమిలి. To chew; to masticate; to gnaw. తమలపాకులు నమలడం To chew betel. పొగాకు నమలడం To chew tobacco.

నమస్కారం *sub.* నమస్కారపు. నమస్కారాలు. This is an expression used by one Brahmin to another, on meeting together, when they at the same time make the *dundum*. This is seldom practised by the other castes, unless by *Raatsavaars* or *Kshatriyas* who are reckoned the next caste to the Brahmins.

నమ్మిక *sub.* నమ్మిక. నమ్మికలు. Confidence; dependence. నమ్మిక అయిన *Trust-worthy; faithful*.

నమ్మించడం *v. a.* నమ్మిస్తూ. నమ్మించి. To cause confidence or give assurance,

నయము *sub.* నయపు! నయములు. A state of improvement in health; any *proper state* of *things*. అతనికి యీవేళ పరకు ఆ సంకటం నయం కాలేదు He is not to this time in a *good state of health* from his sickness. బజారులో ధాన్యపు ధర కాస్త నయంగా వున్నది Grain has got rather a *proper price* again: that is, *cheap*.

నరకడం *v. a.* నరుకుతూ! నరికి. To wound; to cut with a weapon. ఆ మనిషి తల నరికినారు They *cut off* that man's head. ఆ తోటలో నలుభై తాటిచెట్లు నరికినారు They have *felled* forty palmyra trees in that garden. కొమ్మలు నరకడం To *cut off* branches.

నరకం *sub.* నరకపు! నరకాలు. The place of future punishment: that is, *hell*. పాపాత్ములు నరకొనకు పోతారు Those who have committed sins will go to *hell*.

నర *sub.* నరపు! నరములు or నరాలు. A vein.

నరుకు *sub.* నరుకు! నరుకులు. A cut; a wound. నరుకులు తగలడం To *receive wounds*.

నల్ల *adj.* Black. నల్లకుక్క A *black* dog. నల్లమంచు *Opium*. నల్లవాడు also నల్లనివాడు A *black-man*: an *Indian*. నల్ల జీలకర్ర *Black* cumin seeds.

నలక *sub.* నలక! నలకలు. Dust or any small particle. కంట్రో నలక Dust or dirt in the eye.

నలగడం *v. n.* నలుగుతూ! నలిగి. To become crushed or bruised. వాడి కాలు బండికిందపడి నలిగినది His leg got under the wheel and was crushed. పువ్వులు నలగడం Flowers to *wither*.

నలచడం *v. a.* నలుస్తూ! నలిచి. To rub; to squeeze. *vide* నలపడం.

నలచదరం *v. a.* నలచదరపు! నలచదరములు. A square. ఆ బల్ల నలచదరం కాదు That board is not *square*. నలచదరపు మేజా బల్లలు *Square* tables.

నలపడం *v. a.* నలుపుతూ! నలిపి. To squeeze; to compress; to rub. నిమ్మకాయలు నలిపి రసం తీయ్యి *Squeeze* the juice out of

limes. వంటికి పిండి నలుసున్నాడు He is rubbing his body with powder. N.B. The Indians are accustomed first to rub oil over their bodies, to remove which, they use flour made of a small grain called *pressaloo* or *green gram* and also rice flour, mixed in warm water. చెవులు నలపడం To pull the ears.

సలభై *adj.* Forty. సలభై గుర్రాలు. *Forty* horses. సలభై మంది *Forty* people. సలభైయోది *The Fortieth*. Properly సలభై.

సల్లమందు *sub.* సల్లమందు! సల్లమందులు. *Opium*. సల్లమందు తినేవాడు A man addicted to taking *opium*. సల్లమందు పుచ్చుకోవడం To use *opium*.

నలపడం *v. a.* నలుస్తూ! నలిచి. To squeeze. vide నలపడం.

నల్లి *sub.* నల్లి! నల్లులు. A bug. నల్లి కుట్టడం A bug to bite.

నల్లికళ్ళపాము *sub.* నల్లికళ్ళపాము! నల్లికళ్ళపాములు. The name of a small reptile of the lizard kind, thin and slightly made, with a red tail, very harmless in its nature.

నలుగురు *sub.* నలుగురి. (No plural.) Four people. నలుగురు వచ్చి మమ్మున దోచుకున్నారు *Four fellows* came and plundered me.

నలుగురు మనుషులు యీ వూరికి సంత నిమిత్తం వచ్చినారు *Four people* came to this town, on account of the fair.

నలుతుము *sub.* నలుతుము! నలుతుములు. నాలుగు తూములు. This word is a contraction of *four tooms*. అయిదు నలుతుములు పుట్టెడు *Five nalltooms* make one *candy*.

నలుపు *sub.* నలుపు! నలుపులు. Black; blackness. యెంత వులికినా ఆ బట్టి నలుపు వదలలేదు No washing seems able to take the *blackness* out of that cloth.

నలుసు *sub.* నలుసు! నలుసులు, Dust or dirt. vide నలక.

నవ్వడం *v. n.* నవ్వుతూ! నవ్వి. To laugh.

నవాతు *sub.* నవాతు! నవాతులు. White loaf-sugar.

నవాసాగరం *sub.* నవాసాగరపు! నవాసాగరములు. Sal-ammoniac.

నవ్వు *sub.* నవ్వు! నవ్వులు. A laughter or a laugh. అతను యీ

మాటలు అన్నందున విస్తారం నవ్వువచ్చినది When he spoke these words, it occasioned great *laughter*.

నశించడం *v. n.* నశిస్తూ| నశించి. To go to ruin or be destroyed. అతని కుటుంబం అంతా నశించినది The whole of his family has *gone to destruction*.

నష్టం *sub.* నష్టపు| నష్టములు. Loss; detriment. యీ సంవత్సరం పంట తక్కువ అయినందున నాకు చాలా నష్టం వచ్చినది The crops having failed this year, it has *caused* me great *loss*. నష్టం కావడం To lose; to expire. యీ సంవత్సరం వారి యింట్లో పదిమంది నష్టమైనారు Ten people have *died* in their house this year. నష్టమును పొందడం To *suffer loss*.

నక్షత్రం *sub.* నక్షత్రపు| నక్షత్రాలు. A star. యీవేళ ఆకాశంవూడ నక్షత్రాలు బాగా అగపడడంలేదు Just now, the sky does not show the *stars* clearly.

నా

నా *pro.* Nominative singular of the personal pronoun *My*. నాది Mine.

నాకడం *v. α.* నాకుతూ | నాకే. To lick up. అవుషధములో తేనె పోసుకుని నాకుతూ వున్నాడు He has mixed honey in the physic and is *licking it up*. కుక్క విస్తరి నాకుతున్నది The dog is *licking* the *vistery*, that is, the *leaves sewn together*, on which Indians eat their victuals.

నాగలి *sub.* నాగటి | నాగండ్లు. A plough. నాగటి కర్ర A *plough share*. నాగటి చాలు The *furrow* made by a *plough*. ఆ నాగలి బాగా తెగుతుంది That *plough* holds well in the ground.

నాగవాగం *sub.* నాగవాసపు| నాగవాసములు. The staple for a hasp. నాగవాసానికి గొట్టేం తగిలించి తాళంవెయ్యి Fix the hasp on the *staple* and lock the padlock upon it.

నాచు *sub.* నాచు| నాచులు. The weed of lakes. The sugar

refiners in India, after having boiled the coarse sugar and cooled it in pots, apply this weed to the surface, to draw off the watery particles and to whiten the sugar.

నాటడం *v. a.* నాటుతూ | నాటి. To transplant.

నాట్యం *sub.* నాట్యపు | నాట్యములు. A *nautch*: that is, the *dance* of the women called *dancing girls*, according to the fashion of the people of Asia. నాట్యం చెయ్యడం To *nautch*. నాట్యం చెయ్యడానకు బోగంవాళ్లు వచ్చినారు The dancing girls are come for the purpose of *nautching*.

నాటు *sub.* నాటు | నాటులు. This word is applied to any *town*, or *out place* from which things come in for a principal town. Hence, it is generally applied to *weaving towns*, because the cloth is commonly sent in from the country to the *cusbah* town.

నాటుకోవడం *v. n.* నాటుకుంటూ | నాటుకుని. To flourish, after being transplanted. ఆ మొక్కలు నాటుకున్నవి Those young plants *flourish*.

నాడి *sub.* నాడి | నాళ్లు. The pulse; a vein. నాడి ఆడుతూ వున్నది The *pulse* beats. నాడినిద నరుకు తగిలి విస్తరించి రక్తం కారుతూ వున్నది One of the *veins* has received a cut and the blood flows from it in abundance.

నాడు *adv.* Belonging to; referring to. N. B. This word is used in several senses, all drawing their meaning from this explanation of the word. Such as చిన్ననాడు *During* child-hood. ఆ నాడు *At that time*. రెండో నాడు or మరునాడు *The day after*. నాడు చెప్పితిని I told on *that day*: that is, *referring* to some *particular day*. తూర్పునాడు *Eastward*. వేసి నాడు *Belonging* to the *Vaigya* sect of Brahmins of which there are five or six other descriptions. నాడు మొదలుకుని నేటి పరియంతం From the beginning of *that period* to the present day. పుట్టిన నాడు

A birth day.

నాడెము *sub.* నాడెపు నాడెములు. *Sorting*; trying of money.
 నాడెము *Item.* బట్టల నాడెము A *sorting* of cloth. బంగారపు
 నాడెం A *trying* or *judging* of gold. నాడెం చూడడం To *sort*
 cloth; to *prove* money. *Sorting* is done by feeling the
 cloth, by examining the threads and texture, and judging
 in this way of its quality. *Proving* money is done by the
sight and also by *rubbing* it on the stone used for that
 purpose called వరగంటి రాయి.

నానడం *v. n.* నానుతూ నాని. To soak; to steep. అటుకులు పాలల్లో
 నానినవి The rice cakes have been *steeped* in milk. ఆ బట్ట
 రాత్రినుంచీ నీళ్ళలో నానుతూ వున్నది That cloth has been
soaking in water ever since last night.

నానపడం *v. a.* నానుపుతూ నానిపి. To bleach.

నానా *adv.* Every way; different ways. నానా విధాలా *Item.*
 మమ్మున నానా విధాలా గ త్తరా, హంగామా చేశేనాడు He gave me
 trouble and vexation *in all* manner of ways.

నామకరణం *sub.* నామకరణపు నామకరణములు. Baptism. అతని
 కుమారుడి నామకరణం యీవేళను అయినది His son has been this
 day *christened*. N. B. Christening among the Hindoos is
 performed in the house of the parents. The father writes
 the name of the child with a gold ring, in consecrated
 rice, previous to which, the child and its parents must
 go thro' their religious ablutions. After the ceremony of
 naming the child, the day is spent in rejoicings.

న్యాయం *sub.* న్యాయపు న్యాయములు. Justice; logic. న్యాయం
 జరిగించడం or చెయ్యడం To *distribute* or to *do justice*.
 ఆ కాస్తుర్లు కాశీలో పది సంవత్సరములు న్యాయం చదువుకుని వచ్చినాడు
 That pundit is returned from Cassee or Kasi or Benares,
 where he has been ten years *studying logic*. న్యాయశాస్త్రం
 The *art* of *logic*. న్యాయకర్త *Maker* or lord of *justice*.

నాయన *sub.* నాయన. నాయనలు. A father. vide అబ్బ.

నాయన *sub.* నాయన. నాయనలు. A father. vide అబ్బ.

నాయన *sub.* నాయన. నాయనలు. Name given to the head inhabitant of a village.

నార *sub.* నార. నారలు. Hemp. 'It is made from plants and from the branches of various trees in India when used for the coarser purposes. తాటినార *Palmyra hemp.* కొబ్బరినార *Coconut hemp.* మొగలినార *Kildaira* or *Screw pine hemp.* సాగనార *Hemp* of the aloe leaf. జనపనార The *hemp* of the *jannam* or *jute* or *sunn* plant. This plant is very plentiful in India and yields an abundant produce of excellent *hemp.* గోగునార The *hemp* of the *gogoo* plant.

నారింజాపండు *sub.* నారింజాపంటి. నారింజాపండు. The orange. నారింజా చెట్టు The *orange tree.* నారింజా తోలు or నారింజా పంటి తోలు *Orange peel* or *skin.* నారింజా తొనలు *Pulp* of *oranges,* which is commonly in cloves. నారింజా విత్తులు *Orange pips.* N. B. The same terms are applicable to all fruits of a similar description.

నారు *sub.* నారు. నారులు. The name given to young vegetables and other productions, when fit to be transplanted. ఆ తోటలో విస్తరించి మిరియపునారు పోసినారు They put down a great number of *young chilly plants,* in that garden.

నాల్ *sub.* నాల్. నాళ్లు. A horse shoe. గుర్రపు నాళ్ళు Item. నాళ్ళు కట్టడం To put on *shoes* or to *shoe horses.* నాల్ బండు A *horse-shoer* or *farrier.*

నాలకీ *sub.* నాలకీ. నాలకీలు. This is a description of state palanquins, supposed to have been anciently used only by kings. At present, some Rajahs have them, to add to their splendour on public occasions. They have eight feet, and a sort of canopy like a parasol on the top, there being a cross stick fixed in front and behind, by which they

are carried, instead of a bamboo arched over the whole, as in common palanquins.

నాలికె *sub.* నాలికె! నాలికెలు. The tongue. అతను రెండు నాలికెల వాడు He is a double *tongued* fellow or a man of *double speech*. మొద్దునాలికె A thick tongue. పలచని నాలికె A glib tongue. N. B. The proper word is నాలుక.

నాలుగు *adj.* Four. నాలుగు వందలు *Four* hundred. నాలుగు పరహాలు *Four* pagodas. నాలుగోది The *fourth*.

నాశనం *sub.* నాశనం! నాశనములు. Destruction; ruin. నాశనం చెయ్యడం To *destroy*.

ని

నికటం *sub.* నికటపు! నికటములు: Force; compulsion. అతని నికటంవల్ల నాకు శ్రమ వచ్చినది He has used measures of *compulsion*, by which I am brought into trouble. నికట పెట్టడం To compel; to use *force*. నికటం చెయ్యడం Item. అతను బండ్లతోతులను వప్పగించి చాలా నికటపెట్టినాడు He has placed peons over me and been guilty of great *violence*. నిర్బంధం Item.

నిక్కడం *v.n.* నిక్కడతూ! నిక్కి. To walk erect; to strut; to stretch the head out.

నిచ్చెన *sub.* నిచ్చెన! నిచ్చెనలు: A ladder.

నిజం *sub.* నిజపు! నిజములు. Truth; veracity. నీవు చెప్పినమాట నిజం What you have said is *truth*. అతను నిజం కల మనిషి He is a man of *veracity*. నిజమైన True. నిజమైన మాటలు *True* words.

నిట్టూర్పు *sub.* నిట్టూర్పు! నిట్టూర్పులు. Hard breathing; sobbing. అతను మహా లావుమనిషి గనక లేవలేక నిట్టూర్పులు విడుస్తూ వున్నాడు Being a heavy over-grown man, he can hardly get up and his *breathing* is very *hard* and *difficult*.

నిడివి *sub.* నిడివి! నిడువులు. Length. ఆ స్థలం నిడివి యెంత? వెడలుపు

యెంత? What is the *length* and breadth of that place?
నిడివిగల Long: in opposition to broad.

నిత్యం *adv.* Every day; perpetually. యీ ప్రపంచం నిత్యం కాదు
This world is not *for ever*. నేను వసాను I will come
every day.

నిద్ర *sub.* నిద్ర. నిద్రలు. Sleep. రాత్రి నాకు బాత్తుగా నిద్రలేదు I got
no *sleep* whatever last night. నిద్ర పోవడం To go to *sleep*.
పిల్ల నిద్ర పోయినది The child has gone to *sleep*. ఆ పిల్లను
నిద్ర పోయేటట్టు చెయ్య Make that child to go to *sleep* or
put the child to *sleep*. నిద్ర మబ్బు or నిద్ర మత్తు Drowsiness ;
inclination to sleep. నిద్ర లేవడం To wake a person from
sleep. నిద్ర లేవడం Yourself to wake.

నిద్రించడం *v. n.* నిద్రిస్తూ నిద్రించి. To sleep; to repose. దొర
నిద్రిస్తూ వున్నాడు, యింకా లేవలేదు The gentleman has not got
up, but is still *sleeping*.

నిన్న *adv.* Yesterday. నిన్న ఆయనను చూచినాను I saw him
yesterday.

నిండా *sub.* నిండా. (No plural.) Fullness; state of complete
measurement. ఆ కూజాలో నిండా నీళ్ళు వున్నవి. That *guglet* is
full of water. అతనికి నిండా కోపం వచ్చినది He got *full* of
anger.

నిండుగా *adv.* Full; complete. అతను అన్ని విధాలా నిండుగా వున్నాడు
He is *complete* in all respects: that is, in point of quality,
family, &c. &c.

నింద *sub.* నింద. నిందలు. Accusation; blame. అతనికి నేరం లేనిదే నింద
వచ్చినది He has got *blame* without having committed any
fault.

నిందించడం *v. a.* నిందిస్తూ నిందించి. To blame; to accuse. అతని
శత్రువుడి యింటికి నేను తరుచు వెళ్ళినానని నన్ను నిందించినాడు He
has *accused* me of frequenting the house of his enemy.

నిప్పు *sub.* నిప్పు. నిప్పులు. Fire: that is, coal or wood lighted for

use. నిష్ప రాజవెయ్యడం To kindle a fire. అన్నం యెడనిమి తం త్వరగా నిష్ప రాజవెయ్య Make haste to light the fire, for dressing the victuals. చుట్ట కాలుచుకునేటందుకు నిష్ప తీసుకుని రా Bring some fire to light the cheroot.

నిబద్ధి sub. నిబద్ధి. నిబద్ధులు. Truth. vide నిజం.

నిభాయించడం v. a. నిభాయనూ నిభాయించి. To suffer ; to endure.

యీ వూళ్ళో అన్నవస్త్రాలు లేకపోతే నేను నిభాయించలేను Without clothes or victuals, I can no longer endure my situation in this village.

నిమకళా sub. నిమకళా నిమకళాలు. Remainder. vide నిలువ.

నిమృపండు sub. నిమృపంటి నిమృపళ్లు. A lime.

నిమానా sub. నిమానా నిమానాలు. A model or sample. This, in India, we term *muster*. మరి వకనగ చెయ్యడానకు వకనగ కంసాలికి నిమానా యిచ్చినాను I gave a joy to the gold smith, as a model or *muster* by which to make another.

నిమిత్తం sub. నిమిత్తపు నిమిత్తాలు. Necessity ; need ; want ; purpose ; exigence. నీవు యెందునిమిత్తంచేత యిక్కడికి వచ్చినావు? What exigence has brought you here? యిది నిమిత్తమే వచ్చినాను This is the purpose for which I am come. నీకు యిక్కడ నిమిత్తం లేదు There is no necessity for you here. దూపాయాల నిమిత్తం నేను నెల్లూరు వెళ్లినాను I went to Nellore for the purpose of getting rupees.

నిముషం sub. నిముషపు నిముషములు. A part of the Telugu hour.

It makes 97,200 *nimishums* or *twinklins*. అక్కడికి వెళ్ళి నిముషంలో మళ్ళీ రా Go there and come back in a twinkling.

నింపడం v. a. నింపుతూ నింపి. To fill or make full. ఆ కుండలో నీళ్లు నింపు Fill that pot with water. నాపెట్టె వరహాలతో నింపినాడు They filled my chest with pagodas.

నియమించడం v. a. నియమిస్తూ నియమించి. To direct ; to require ; to appoint. అతణ్ణి ఆవూరికి వెళ్ళమని నియమించినాను I have appointed him to go to that village. ఆ చిన్నదాన్ని పెండ్లి ఆడ

వలెనని నియమించి వుంచినాను I have appointed that girl, to be taken care of, in order to be married to me.

నిరఖునామా *sub.* నిరఖునామా. నిరఖునామాలు. A price current. It is usually called the *nerick*. యీ వస్తువు ఖరీదు నిరఖునామాలో యేలాగున వ్రాసినారు? What price have they put down in the *nerick* or *price current* for the value of this article?

నిరంతరం *v. a.* Daily or every day. నేను నిరంతరం తోటకు వస్తున్నాను I come to the garden every day.

నిర్ణయం *sub.* నిర్ణయపు. నిర్ణయములు. Agreement; settlement; stipulation. అవువంటి నిర్ణయం నాకు సమ్మతిలేదు Such kind of agreement, I do not consent to. రెగ్యులేషన్లో వున్న నిర్ణయములప్రకారం యీపని జరిగించవలెను This business must be done, agreeable to the rules laid down in the regulations. నిర్ణయం చెయ్యడం To make a stipulation. నిర్ణయంగా Conformably; exactly: that is, agreeable to stipulation or appointment. నిర్ణయంగా చెప్పు Tell exactly.

నిర్ణయించడం *v. a.* నిర్ణయిస్తూ. నిర్ణయించి. To stipulate; to settle; to appoint; to agree to. రేపు పది ఘంటలకు వస్తామని నిర్ణయించినారు They appointed and agreed to be here to-morrow at ten o'clock. కోర్టుకు ప్రతి సంవత్సరం దసరాపండుగకు ముప్పై దినములు శలవు యిచ్చేటట్టు నిర్ణయించినారు They have appointed thirty days in every year, on account of the *Dassara* feast, for a vacation to the courts.

నిర్మలం *sub.* నిర్మలపు. నిర్మలాలు. Clearness; pureness. నిర్మలపు వస్తువులు పంపించు Send me the things pure. నిర్మలమైన స్త్రీ A woman of purity. ఆ నీళ్ళ నిర్మలం అనేకమంది చెప్పుకుంటారు Numbers speak of the clearness of that water. నిర్మలంగా Clearly; brightly; perceptibly.

నిరుడు *sub.* నిరుటి. (No plural.) Last year; the year before this. నిరుటి సంవత్సరం మా వూరు విస్తారం పండినది My village produced very abundantly last year. నిరుటి తెక్కలు Last

year's accounts. అతను యీ వూళ్లోకి నిరుడు వచ్చినాడు. He came last year into this village.

నిర్మూలం *sub.* నిర్మూలపు! నిర్మూలములు. Extirpation; destruction. ఆ వూరు తగలబడడంచేత బొత్తిగా నిర్మూలం అయినది That village is involved in complete destruction from fire.

నిరోగం *sub.* నిరోగపు! నిరోగములు. Health. యీ వూరు వచ్చిన తరువాత ఆతనికి నిరోగం అయినది After he arrived in this town, he recovered his health.

నిలపడం *v. a.* నిలుపుతూ! నిలిపి. To stop; to arrest; to fix; to desist. ఆ గుర్రాన్ని నిలుపు Stop that horse. ఆమాట చెప్పిన తరువాత నేను వ్రాయడం నిలిపినాను After making use of that speech, I stopped writing: that is, desisted from writing. యీవేళ పీర్లును నిలిపినారు To-day they have fixed up their peerloo or images.

నిలవడం *v. n.* నిలుస్తూ! నిలిచి. To stay; to remain. యీ వూళ్లో నిలుస్తాను I shall stay in this town.

నిలుచుండడం *v. n.* నిలుచుంటూ! నిలుచుండి. To stand up.

నిలువ *sub.* నిలువ! నిలువలు. The remainder; a balance of account. నాలెక్క సంబంధం నీవద్ద యెన్ని రూపాయాలు నిలువ వున్నవి? What balance of rupees have you, in account with me, in your hands? నిలువ వున్న సామాను యిక్కడికి తీసుకుని రా Bring the remainder of those things here. It is commonly written నిలవ.

నివాడా *sub.* నివాడా! నివాడాలు. A revenue term, signifying the settlement of the revenue or revenue accounts. నివాడా చెయ్యడం To make the settlement.

నివాసం *sub.* నివాసపు! నివాసములు. Place of residence. మా నివాసం బందరులో My place of residence is at Masulipatam or Bundar.

నిశ్చయం *sub.* నిశ్చయపు! నిశ్చయములు. Agreement. vide నిర్ణయం.

నిషేక ముహూర్తం *sub.* నిషేక ముహూర్తపు! నిషేక ముహూర్తములు. Consummation of marriage; completion. అతనికి పెళ్ళి అయిన

మాడు సంవత్సరములకు నిమేక ముహూర్తం అయినది *Consummation* took place after he had been married three years.
 నిస్సత్తువు *sub.* నిస్సత్తువు, నిస్సత్తువులు. *Weakness; inability.*
 యీ మందు తింటే నిస్సత్తువు వచ్చినది The effects produced by this medicine is *weakness*. మునుపు నాకు మహా నిస్సత్తువు వుండెను; యిప్పుడు గుణంగా వున్నది I used formerly to be subject .to great *debility*, but have now got strong again.

నీ *pro.* Nominative Case, Personal Pronoun. Thy. నీది Thine.
 నీచం *sub.* నీచపు, నీచములు. Lowness; without character. అతని పని అంతా నీచంకింద వచ్చినది His business has ended in great *meanness*. అతని యింటికి నేను వెళ్ళితే నన్ను చాలా నీచపుమాటలు అడిగాడు When I went to his house, he gave me nothing but *low words*. నీచం పెట్టడం or నీచ పరచడం To *despise*. నావద్ద చాలా అబద్ధాలు అడిగినందున అతణ్ణి నేను చాలా నీచపెట్టినాను As he told me a great number of lies, I *entertained* a great *contempt* for him. నీచత్వం Item.

నీచుడు *sub.* నీచుని, నీచులు. A low character; a man of a bad reputation. అతను కోమటి అయివుండి శూద్రకూడు తిన్నందున నీచుడైనాడు Being a banian and having eaten victuals with a *sudra*, he is become a fellow without character.

నీటు *sub.* నీటు, నీటులు. Vanity; pride of dress. నీటు మనిషి A *dressy man*; a *coxcomb*. నీటు గల *Coxcomical*; *foppish*.

నీడ *sub.* నీడ, నీడలు. Shade; shelter from the sun. చెట్టు నీడ The *shade* of a tree.

నీతి *sub.* నీతి, నీతులు. Conscience; uprightness. అతనికి మంచి నీతి వున్నది That man has a good *conscience*. నీతి కలవాడు He is a man of *conscientiousness*. నీతి మాటలు Moral discourses.

నీరు *sub.* నీటి, నీళ్లు. Water. It is commonly used in the plural

number. నాకు దాహనకు నీళ్లు యిప్పించు Give me *water*, to quench my thirst. యేటికి కొత్తనీరు వచ్చినది or తగిలినది A body of fresh *water* has come into the river. N. B. When water is mentioned in a large quantity, it is put in the singular number and when in small quantities in the plural. నీళ్ళ బుగ్గ A *water bubble*. నీటి వడి A *torrent*. నీళ్ళ జల A *spring* of water.

నీరుల్లి *sub.* నీరుల్లి. (No plural.) Onions. బజారులోకి విక్రయించి నీరుల్లి అమ్మ వచ్చినది A great quantity of *onions* came into the bazaar for sale. నీరుల్లి గడ్డలు or పాయలు *Onion* plants. vide వుల్లి పాయ.

నీలగడం *v. n.* నీలుగుతూ! నీలిగి. To strut; to walk proudly; to die. యుద్ధంలో నీలగడం To die in battle.

నీలం *sub.* నీలపు! నీలములు or నీలాలు. A sapphire. అతని చెవులను వున్న నీలాలు వేళిన పొగులజోడు మహా కాంతిగా వున్నది The *sapphires* in his ear-rings are very bright.

నీలి *adj.* Blue. నీలిరంగు. A blue colour. నీలి పాగా A *blue* turban. నీలి మందు *Indigo*. నీలి చెట్టు The *indigo* plant.

నీవు *pro.* నీ! మీరు. Thou. నీవు యేమి చేసినావు? What hast *thou* done? నీ పుస్తకం *Thy* book. మీరు యెక్కడికి వెళ్ళుతారు? Where are *you* going? నీది *Thine*. మీది *Yours*. ఆ తోట నీది కాని అతనిది కాదు That garden is *thine* and not his.

నీళ్ళాడడం *v. a.* నీళ్ళాడుతూ! నీళ్ళాడి. To be in labour; in childbirth or in travail. ఆ చిన్నది నీళ్ళాడి వక కుమారుణ్ని కన్నది That young woman has been brought to bed and has got a son.

ను

నుదురు *sub.* నుదుటి! నుదుర్లు. The forehead. నుదుటిమీద పచ్చబొట్టు పాడిచినారు They have marked the *forehead* with the

green mark.

సున్నని *adj.* Smooth. సున్నని చెక్కిలి A *smooth* cheek.

సున్నని *conj.* And. It is always coupled to some words in writing. అతనూ నేనునూ He *and* I. యీవేళా రేపునూ To-day *and* to-morrow. The word is properly only written *స్ను*. సునుపు *sub.* సునుపు. సునుపులు. Smoothness. బల్ల సునుపు The *smoothness* of a table. గోడ సునుపు The *smoothness* of a wall. సునుపు చెయ్యడం To *make smooth*. సున్నన Item.

నుంచి *pre.* From; since. నేను అక్కడినుంచి నిన్న వచ్చినాను I came here yesterday *from* thence. యిక్కడినుంచి *From* hence. అక్కడి నుంచి *Thence* or *from* thence. కానా దినముల నుంచి *From* a long period back.

సుయ్య *sub.* నూతి. నూతులు. A well. ఆ నూతిలో నీళ్ళు యేమీ లేవు That *well* has got no water in it. గాడి సుయ్య A *well* with a channel to it, made for conveying water into a garden or for cattle to drink out of. వరల సుయ్య A *pot well*. యిటిక సుయ్య A *brick well*. రాతిసుయ్య A *stone well*.

సురుగు *sub.* సురుగు. సురుగులు. Froth; foam. పాల సురుగు The *froth* of milk. గుర్రపు సురుగు The *foam* from a horse. నీటి సురుగు The *foam* produced by water.

సులక *sub.* సులక. సులకలు. The name of a small kind of rope or thick string with which the poorer sorts of Indians lace or rather string their bedsteads. In this state they are, what Europeans in India commonly call, *country cots*. మంచపు సులక *Cot string*.

సువ్వు *sub.* సువ్వు. సువ్వులు. The oil plant. సువ్వులు is the usual term given to *oil seeds*. సువ్వు చేసె The *oil crop* or *plantation*. సువ్వుల గానుగ An *oil mill*. N. B. The oil mills are turned by a bullock, the man who feeds the mill sitting on the bar close to the pivot, managing the bullock and feeding the mill at the same time.

నుసుమ *sub.* నుసుమ. నుసుమలు. The eye fly; a small almost imperceptible insect, extremely troublesome in the hot weather in India, commonly attacking the eyes in great numbers. They only appear in the day time.

నూ

నూక *sub.* నూక. నూకలు. The name given to grain, when half ground. It is generally termed *rolong* by Europeans in India. గోధుమ నూక Wheat *rolong*. బియ్యపు నూక Rice *rolong*. పెసర నూక *Pessera* or green gram *rolong*; and so, of other grains.

నూనె *sub.* నూనె. నూనెలు. Oil, in the state when prepared for use. కొబ్బరి నూనె Cocomanut oil. జీడి నూనె The *marking-nut* oil. ఆవ నూనె Oil of mustard.

నూరడం *v. a.* నూరుతూ. నూరి. To bruise; to grind down into a mash. కత్తి నూరడం To *grind* a knife or sword. చింతపండు నూరడం To *grind* tamarind into a mash. అవుషధం నూరడం To *grind* or *mix* medicines. ఆవాలు నూరడం To *grind* mustard seeds, in a mash.

నూర్చడం *v. a.* నూరుస్తూ. నూర్చి. To thrash. In India thrashing is performed by bullocks in the open air. A spot is cleared from dirt and hardened, in the field where the grain ripens; the grain is thrown upon it in loose heaps and bullocks are turned in upon it and kept in a constant motion treading it under foot till the grain is completely freed from the stalk. N. B. The bullocks are generally muzzled, though contrary to the Hindoo shasters. కుప్పలు నూర్చడం Thrash out the heaps.

నూరు *adj.* One hundred. నూరుమంది One *hundred* men. పది నూర్లు Ten *hundreds*. నూటి పరియంతం నేను లెక్క చెప్పతాను

I can reckon as far as *one hundred*. యెనమన్నూరు వరహాలు
Eight *hundred* pagodas.

నూర్పు *sub.* నూర్పు; నూర్పులు. A thrashing. ఆ వూరి కుప్పలు అన్నీ
నూర్పులు అయినవి The *thrashing* of the whole of the heaps
of that village is completed. The word నూర్పడి is more
generally used.

నూలు *sub.* నూలు; నూళ్ళు. Thread; generally speaking, thread
in it's raw state. దూది వడికితే నూలు అవుతుంది; నూలు కేనితే దారం
అవుతుంది If you spin the cotton, you get *thread*, which
thread is twisted to make *sewing thread*. ఆ బారచాపుల
నూలు మంచిదికాదు The *thread* in that long cloth is not good.
సన్న నూలు Fine *thread*. ముతక నూలు Coarse *thread*. నూలు కండ్
An oblong ball of thread.

నె

నెట్టడం *v. a.* నెట్టుతూ; నెట్టి. To push or thrust violently.

నెత్తి *sub.* నెత్తి; నెత్తులు. The head. నెత్తికాయ Item. ఆ సామాను
వాడి నెత్తిమీద పెట్టు Put those things on his *head*. యీ
కురిచీ నీ నెత్తిని పెట్టుకో Put this chair upon your *head*.

నెత్తురు *sub.* నెత్తురు; నెత్తురు. Blood. నెత్తురు కారడం Blood to flow
or run; to bleed. అతని చిగుళ్ళవెంట నెత్తురు పడుతున్నది His
gums bleed.

నెనరు *sub.* నెనరు; నెనరు. Affection; attachment. ఆమెకు చిన్న
వాళ్ళయందున మిక్కిలి నెనరు వున్నది She discovers a great
" *affection* for her children.

నెపము *sub.* నెపము; నెపములు. Blame; accusation; imputation of
fault. అతను నామీద లేని పోని నెపం వేశినాడు He brought up
frivolous *accusations* against me. నెపం పెట్టుకోవడం To use
pretences. అతను సంకటం గా వున్నానన్న నెపం పెట్టుకుని రెండుమూడు
దినములనుంచి రాకుండా వున్నాడు Having used the *pretence* of

sickness, he has stayed away for two or three days.

నెమరు *sub.* నెమరు! నెమరులు. A ruminating or chewing of the cud. నెమరు వెయ్యడం To *ruminate*. పశువులు మేతమేజివీ గనక యిప్పుడు నెమరు వేస్తూ వున్నవి The cattle having done feeding are now *chewing* the cud. నెమరుకు తేవడం To *ruminate* or *muse*. అతను ఆమాట బాగా నెమరుకు తెచ్చుకున్నాడు He *ruminated* a good deal *upon* that *subject*.

నెమలి *sub.* నెమలి! నెమళ్లు. A peacock. నెమలి is usually the name given to it. నెమలి పిట్ట Item. మొగ నెమలి A *peacock*: that is the *male*. ఆడ నెమలి A *pea-hen*. నెమలి కుంచ A *peacock's tail*. నేల నెమలి The *ground peacock*. This is the bird, gentlemen in India call the *florikin*. It is of the same species as the *bustard*, about as big as a half grown fowl in the body with a long neck and long legs and a large beautiful eye. నెయ్యడం *v. a.* నేస్తూ! నేసి. To *weave*. బట్ట నెయ్యడం To *weave* cloth. మంచం నెయ్యడం To *lace* a cot. తివాళి నెయ్యడం To *weave* or *make* a *carpet*. పెంకు నెయ్యడం To *tile*. గడ్డి నెయ్యడం To *thatch*. తాటి ఆకు నెయ్యడం To *cover* a *house* with *palmyra* leaves. సాలెపురుగు నెయ్యడం To *weave*, as a spider.

నెయ్య *sub.* నేతి! నేకులు. Ghee; the grand desideratum of India. It is made by boiling down butter and after laying it by, is mixed with their victuals and frequently taken in a pure state.

నెరియడం *v. n.* నెరుస్తూ! నెరిశి. To *grow* grey. తల నెరియడం Item. అతను యాభై సంవత్సరములవాడు అయినాడు గనక తల, గడ్డమున్న నెరిశినవి Having got to the age of fifty, his head and beard have *grown* grey.

నెరుపు *sub.* నెరుపు! నెరుపులు. The greyiness of age. అతని తల నెరుపు మహా వింతగా వున్నది All people speak of that man's *grey* head.

నెల *sub.* నెల! నెలలు. A month. నెలకు ముప్పై రోజులు There are

thirty days to the *month*. సెల సెల Monthly. ప్రతి సెల Every month. సెల పది రోజులు A month and ten days. సెల is the general name for the moon. సెల పొడుపు The new moon.

సెలవరి *sub.* సెలవరి, సెలవర్లు. A well informed, clever person. In some senses, also, it means a person having acquaintance. యీ వూరికి సెలవరిని కొను I am a *stranger* in this town.

సెలవు *sub.* సెలవు, సెలవులు. Information; acquaintance; experience. యీ పనిలో నాకు సెలవు లేదు I have no *experience* in this business. ఆయనతో నాకు సెలవు లేదు I have no *acquaintance* with him. ఆ మార్గం నాకు సెలవులేదు I have no *knowledge* of that road.

నే

నేడు *sub.* నేటి. (No plural.) To day; this day. నేటి దినం or నేటి రోజు Item. నేటిదినం నాటికి తిరిగి వస్తాను I shall come back *this day* again: that is, on the return of this day. This is a mode of speech. నేటి వారం Item.

నేత *sub.* నేత, నేతలు. A weaving; a texture; a woof. ఆ బట్ట నేత మహా బాగా వున్నది The *texture* of that cloth is very good. నేతగాడు A weaver: that is, one who weaves cloth. He may be of any caste.

నేను *pro.* నా, మేము. I. నేను వస్తాను I shall come. నా యిల్లు My house. మా వూరు Our town. నేనే Myself or I myself. నాది Mine. నేనే యీ పని చేసినాను It was I myself did this business.

నేబు *sub.* నేబు, నేబులు. A dub. నేబు in some places is understood to mean *two dubs*.

నేర్పడం *v. a.* నేర్పుతూ, నేర్పి. To teach; to instruct. ఆ చిన్నవాడికి విద్య నేర్పుతూ వున్నాను I am *teaching* that boy a language.

నేర్పరి *sub.* నేర్పరి, నేర్పర్లు. A well instructed, skilful person.

నేరం *sub.* నేరపు, నేరములు. Crime; offence. నొప్పు నేరం A great offence. కొద్ది నేరం A small offence. నేరం చెయ్యడం To commit a crime. నేర పెట్టడం To accuse of crime. నేర పెట్టించడం To be accused of crime. నేరపు మాటలు ఆడడం To use criminal words. నేరం పుచ్చుకోవడం To levy a fine. వాడలో వేసే నేరం The ballast of a ship.

నేరస్థుడు *sub.* నేరస్థుడి, నేరస్థులు. A criminal; a culprit; an offender. జిల్లా కోర్టులు నిర్ణయం అయిన తర్వాత దేశములో నేరస్థులు మహా కొద్దిగా బయలు వెళ్ళుతున్నారు Since the establishment of the Zillah or District Courts, there have been fewer offenders in the country.

నేర్పించడం *v. a.* నేర్పిస్తూ, నేర్పించి. To cause one to learn or to teach.

నేర్చుకోవడం *v. a.* నేర్చుకుంటూ, నేర్చుకుని. To learn. ఆతను చదువుల పంతుల దగ్గర తెనుగు నేర్చుకుంటూ వున్నాడు He is learning Telugu from his preceptor.

నేర్పు *sub.* నేర్పు, నేర్పులు. Instruction; teaching; information. అతనికి చిత్తర్పు పనిలో మంచి నేర్పు వున్నది He possesses great knowledge in drawing.

నేల *sub.* నేల, నేలలు. Earth; soil; ground. ఆ నేలను పండచెట్లు బాగా అవుతవి Fruit trees thrive very well in that soil. నేల నెమలి పిట్ట The ground peacock or florikin.

నొ

నొక్కడం *v. a.* నొక్కుతూ, నొక్కి. To press down or in; to compress. నన్ను తలుపుగందున పెట్టి నొక్కినాడు He squeezed me in between the door. అతని చెవిపోగు పడకుండా దగ్గర నొక్కు Squeeze down his ear-ring, so that it may not fall off.

నొక్కు *sub.* నొక్కు, నొక్కులు. A dent or pressure. మురుగులు

నొక్కులు పోయినవి My hand rings have got *dents* in them.
 నొప్పి *sub.* నొప్పి నొప్పలు. Pain; ache. తల నొప్పి The head ache.
 కడుపు నొప్పి The belly ache. ప్రసవపు నొప్పలు Childbirth or
 labour pains. నొప్పి చెయ్యడం To hurt or give pain. నొప్పి
 పట్టడం To receive or feel pain. నొప్పలు పడడం To be in
 labour or travail.

నో

నోరు *sub.* నోటి నోరు. The mouth: that is, the inside of it.
 అతని నోరు పెద్దది గనక విస్తారం అన్నం పట్టుతుంది Having a large
mouth, he can take a large swallow of victuals. చాకి నోరు
 A wide mouth.

నా

నాకరి *sub.* నాకరి నాకరిలు. Service. నాకరి చెయ్యడం To serve.
 రెండు సంవత్సరములు ఆ దొర దగ్గర నాకరి చేసాను I have served
 that gentleman, two years. నాకరి వుండడం To take service.
 యీ వేళ ప్రాద్దన పటాలంలో శిపాయీ నాకరి వున్నాను I took service
 this morning, as a sepoy in the battalion. నాకరి వుంచడం
 To entertain in the service. నాకరి మానుకోవడం To take a
discharge from service. నాకరి తీశెవ్వడం To dismiss
 from service.

నాకరు *sub.* నాకరు నాకర్లు. A servant. అతను అనేక దినములనుంచి
 మా నాకరు He has been my *servant*, for a considerable
 period.

ప

పక్క *sub.* పక్క పక్కలు. A side; a bedding. యీ పక్క
 This *side*. ఆ పక్క That *side*. అన్ని పక్కలు All *sides*. పక్క

మీద పడుకోవడం To *sleep* upon a *bed*. నా పక్కలో పండుకుంటావా? Will you come and *sleep* along with me?

పక్క *sub.* పక్క, పక్కలు. A *scab*. పక్క కట్టడం To form a *scab*. ఆ కురుపు పక్కకట్టినది గనక త్వరగానే కురుపుతున్నది A *scab* having formed upon that sore, it will soon heal. పక్క పూడడం The *scab* to fall off.

పగ *sub.* పగ, పగలు. Enmity; hostility; variance. అతనికి నాకు చాలా దినములనుంచి పగ వున్నది An *enmity* has subsisted between him and me, for a long period past. పగ వాడు An *enemy*. పగ పట్టడం To take or feel *enmity*. అతను పామును కర్ర వుచ్చుకుని కొట్టపోతే తప్పించుకుని పగపట్టినది Having taken a stick to kill a snake and failing to do so, the snake retained *enmity*. N. B. The Indians suppose a snake retains *enmity* and strives to revenge, at a convenient opportunity, any unsuccessful attempt to kill it. పగ చెయ్యడం To make *enmity*.

పగడం *sub.* పగడపు, పగడాలు. Coral; more properly, the coral when shaped into beads. అతడి మెడ తాళంలో చాలా గొప్ప పగడాలు వుండి వున్నవి That man wears a necklace of very large *coral beads*.

పగలకొట్టడం *v. a.* పగలకొట్టుతూ, పగలకొట్టి. To break. ఆ పెట్టె నేను పగల కొట్టి నాను I have *broken* that box.

పగలడం *v. n.* పగులుతూ, పగిలి. To break; to shatter; to fall to pieces. శిరాబుడ్డి చెయ్యిజారి కిందపడి పగిలినది The ink bottle slipped out of my hand and *broke*. అతను పోట్లాడినందున తల పగిలినది He has been fighting and got a *broken* head.

పగలు *sub.* పగటి, పగళ్లు. Day time; the day. పగలు యిక్కడ వుండి రాత్రి లేచి వెళ్లుతాను I shall remain here during the *day* and go away in the evening. యీ రాత్రి వుండి రేపు పగటి వేళ యింటికి వెళ్లు Stay here to night and go home in the *morning*.

పగలిన *adj.* Broken; fractured. పగలిన తునకలు *Fractured* pieces. పగలిన సామాన *Broken* things.

పచ్చ *adj.* Green. For this reason పచ్చ is the name given to the *emerald*. పచ్చ రంగు *Green* colour. ఆ యింట్లోను కొన్ని పచ్చ కురిచీలు వున్నవి In that house, there are some *green* chairs. పచ్చ పొడవడం To mark with *green*. N. B. It is the practice of Hindoo women and sometimes of men, to puncture the skin and introduce a mixture made of the juice of the margosa leaf, some oil and tarmeric. It is the same practice, as is by some other nations, termed *tattooing*.

పచ్చ గన్నేరు పువ్వు *sub.* పచ్చగన్నేరుపువ్వు, పచ్చగన్నేరుపువ్వులు. A flower. Some of them are yellow and some white and well flavoured.

పచ్చడం *sub.* పచ్చడపు, పచ్చడములు. The name given to a particular kind of cloth, generally twenty four cubits long and two cubits broad. The word is called *patch* by Europeans and means *two* pieces.

పచ్చి *adj.* Fresh; new; raw; unboiled. పచ్చిక్కర *New* wood. పచ్చి కాయలు *Fresh* fruits. పచ్చికంద తింటాడు He eats *raw* *cundah* or a kind of degenerate yam. పచ్చి మాంసం *Raw* meat. పచ్చి ఆకు A *green* or *fresh* leaf. పచ్చి is also the adopted meaning for a bird. Figuratively పచ్చి దగా means, deceit.

పటకా *sub.* పటకా, పటకాలు. A *sash* commonly worn by all Indians.

పటకారు *sub.* పటకారు, పటకార్లు. Pincers. కమ్మరవాడి పటకారు A black-smith's *pincers*. The proper word is పటుకారు.

పట్టడం *v. a.* పట్టుతూ, పట్టి. To hold; to gripe. యీ కాగితం చివర పట్టు *Lay hold* of the end of this paper. చేతులు పట్టు, కొన్ని రూపాయీలు యిస్తున్నాము *Hold forth* your hands and I will give you some rupees.

పటం *sub.* పటపు, పటాలు. The name of a *picture*, when finished

and mounted. పటం is also the name for a *map*.

పట్నం *sub.* పట్నపు పట్నములు. A City; principal town; the capital of a country. అతను పట్నం వెళ్ళినాడు He is gone to the *capital*.

పటిక *sub.* పటికపటికలు. *Alum*. It is also used to express sugar candy, from its resemblance in shape and colour. పటిక బెల్లం or పటిక పంచదార *Sugar candy*.

పట్టు *sub.* పట్టు పట్టు. Silk. పట్టు బట్టలు *Silk* clothes. పట్టు తునక A piece of *silk*. పట్టు means, also, a *grip*. శెట్టి పట్టు The *grip* of a wrestler. పట్టు in another sense means an *application* or *putting upon*. సున్నపు పట్టు An *application* of chunam. N. B. This is the common application of the Indians to bruises and pain. The word means an *application* of any thing else. యింటి పట్టు A *place of residence*.

పట్టుకోవడం *v. a.* పట్టుకుంటూ పట్టుకుని. To seize; to take. ఆ దొంగ పారిపోతూ వుండగా పట్టుకున్నారు They *took* that thief, whilst he was running away. ఆ వూళ్ళోకి ఫితురీలో వచ్చి మమ్మన పట్టుకున్నారు The plunderers came to that town and *seized* us there.

పట్టు పడడం *v. n.* పట్టుపడుతూ పట్టుపడి. To be apprehended; to be seized. ఆ రాజు యంతమట్టుదాకా ఫితురీలో వుండి పది దినముల కిందట పట్టుపడ్డాడు That *Rajah*, who has all this time been in rebellion, *was seized* about ten days ago.

పట్టె *sub.* పట్టె పట్టెలు. A side, border or streak. మంచపు పట్టె One *side* of the bed frame. సున్నపు పట్టె A *streak* of chunam, such as the Hindoos rub on the out side of their houses. They are sometimes, alternately red and white. నవార పట్టె *Lacing* for bed frames. తాటి పట్టె means the *fourth part* of a *palmyra tree*, cut length ways for buildings.

పడగ *sub.* పడగ పడగులు. The name for the *hood*, of the hooded snake: that is, the expansion on each side of its head and

down the back of its neck, when the snake raises itself.

పడడం *v. n.* పడుతూ పడి. To fall; to happen; to sink. చెట్టు మీదినుంచి పడడం To *fall down* from a tree. బోల్చి పడడం To *fall flat* down. సంకట పడడం To *fall sick*. కైదులో or సంకెళ్ళ పడడం To *get imprisoned* or be *put in irons*. కోప పడడం To *get angry*. సంతోష పడడం To *feel glad* or *be pleased*. విచార పడడం To *grieve*; to *lament*. కాకితాలున్నా, బట్టలున్నా మడత పడడం Papers and clothes to *rumple* or *get into folds*. N. B. This verb is joined to the verbal infinitive of other verbs, to form the passive voice.

పడమర *sub.* పడమటి పడమర. The west. సూర్యుడు పడమర అస్తమానం అవుతూ వుంటాడు The sun sets in the west.

పడవ *sub.* పడవ పడవలు. A boat. నాడ పడవ A ship's *boat*.

పడిచె *sub.* పడిచె పడిచెలు. Borrowed clothes. పడిచె బట్టలు Item. It is a common practice, amongst people in India who are not very rich, but are desirous of appearing well dressed, to enter into bargains with the washers, to supply them with other people's dresses, for the use of which the wearers pay the washers from two to six rupees at the end of the year.

పడికెము *sub.* పడికెపు పడికాలు. A cold in the head. వీధి గొంప.

పడుకోవడం *v. n.* పడుకుంటూ పడుకుని. To lay down; to recline.

నేను మహా అలసట పడ్డందున పడుకుంటాను I am very tired and must *lay down*. పడుకోవడం means, also, to *go to sleep*.

పడుగు *sub.* పడుగు పడుగులు. Length, as contrasted with breadth, in the measurement and weaving of cloth. షేక్ is the breadth. నూలు పడుగు Length of the thread in weaving. మంచం పడుగు Length in lacing a cot. So also for the breadth, when you use షేక్.

పడుచు *adj.* Applied to women or to men. పడుచుది A *girl* or *young woman*. When applied to women it is

used as a substantive. ఆరుగో, పదిహేను సంవత్సరముల వయస్సు పడుచు వున్నది Behold that charming girl, who cannot be more than fifteen years of age! పడుచువాడు A young man. పడుచు తనం Youth or time of youth. అతను పడుచుతనంలో వున్నాడు He is in the period of his youth.

పడుచుకోవడం v. a. పడుచుకుంటూ పడుచుకుని. To go astray; to visit men. This word is applied only to women.

పతకం sub. పతకపు. పతకములు. The name given to an ornament worn by the Hindoos at the breast and suspended round the neck, by a string or chain. They are more or less expensive, according to the fancy and riches of the wearer.

పత్రం sub. పత్రపు. పత్రములు. A bond. పత్రం వ్రాయడం To execute a bond. పత్రం తల చించడం To cancel a bond.

పత్రివ్రత sub. పత్రివ్రత. పత్రివ్రతలు. A constant, chaste female. It is a Sanskrit compound meaning devotion to the husband. రామడి భార్య పత్రివ్రత అని అనుకుంటారు People say that Ramdoo's wife is a chaste, constant woman.

పథ్యం sub. పథ్యపు. పథ్యాలు. Diet. పథ్యం పెట్టడం or పెట్టించడం To fix or prescribe a diet. పథ్యం చెయ్యడం To undergo a regimen. పథ్యం వుచ్చుకోవడం To resume diet under restrictions.

పదం sub. పదపు. పదాలు. A song. పదం పాడడం To sing a song.

పద్యం sub. పద్యపు. పద్యాలు. The paddiums or stanzas are the poetic descriptions of historical and religious events, written in a sort of medium language between Telugu and Sanskrit and that ancient Telugu for which there is no particular name. The best informed Indians tell you it is pure Telugu, they are written in, but this is from their not being written entirely in Sanskrit and having Telugu mixed in them. పద్యాలు పాడడం or చదవడం To

sing or recite *paddiums*. In reciting their *paddiums*, the Hindoos modulate the sentences into a kind of recitative, very agreeable to the ear.

పదార్థం *sub.* పదార్థపు । పదార్థములు. Ready money; personal property. This word is not considered correct, but it is adopted and understood by the people in this sense. ఆతని వద్దను విస్తరించి పదార్థం వున్నది He possesses considerable *personal property*. vide ఆర్థం.

పది *adj.* Ten. పది వందలు or పది నూరు Ten hundreds. పది మంది A number of people. N. B. This is a mode of speech.

పద్దు *sub.* పద్దు, పద్దులు. An entry in accounts. లెక్క పద్దులు Entries or particulars of an account.

పదును *sub.* పదును, పదునులు. Sharpness; glibness; quickness. కత్తిపదును The sharpness of a knife. వర్షం కురిశినందున దున్నడా నకు భూమి మహా పదును యిచ్చి వున్నది In consequence of the rain, the ground has obtained a degree of *glibness* and aptness for the plough. పదును చెయ్యడం To sharpen. పదును చేశే రాయి A hone or whetstone.

పద్ధతి *sub.* పద్ధతి, పద్ధతులు. A manner; a way. పరగణా వ్యవహారం తమరు శలవు యిచ్చిన పద్ధతి ప్రకారం జరిగించినాను I have conducted the business of the District, agreeable to the *manner* which you prescribed.

పన్నడం *v. n.* పన్నుతూ, పన్ని. To pretend or feign. చచ్చినానని పన్నినాడు He *feigned* to be dead.

పనసపండు *sub.* పనసపంటి, పనసపండ్లు. The jack fruit. This fruit grows to the size of a man's head and when ripe acquires an offensive smell. The inside parts into cloves or divisions, with a stone in each. The fruit strikes out from all parts of the tree and sometimes even from the roots.

పని *sub.* పని, పనులు. Business; work; an act. మంచి పని A good or praiseworthy act. చెడ్డ పని A bad or reprehensible act. పని చెయ్యడం To work or to do business. యీవేళ కానా పని చేశినాము We have *done* a great deal of *business* to-day. కూలివాళ్లు సగం పనిచేసి యింటికి వెళ్ళినారు The coolies have gone home, after doing only half their *work*. నీపని పట్టిస్తాను I will *take care* of you. Meant, when spoken in a threatening tone.

పన్నీరు *sub.* పన్నీటి, పన్నీరలు. Rose water. It is difficult to say how this word is compounded. The two last syllables imply *water*, but the first has a meaning unconnected with a rose, altho' the only meaning to be given to the word is *rose-water*. పన్నీరు చెట్టు A *rose tree*. పన్నీరు పువ్వు A *rose*. పన్నీరు చల్లడం To sprinkle *rose-water*. N. B. This is a practice on visits of ceremony in India.

పన్ను *sub.* పన్ను, పన్నులు. A tax. The general name for taxation. యింటి పన్ను House tax. బీటి పన్ను Tax on pasturage. సాలె పన్ను Tax on weavers.

పన్నెండు *adj.* Twelve; a dozen. పన్నెండుమంది. బోయీలు *Twelve* palanquin boys. ఆ పనిమీద పన్నెండు మందిని వుంచినారు They kept a *dozen* fellows at that business.

పంకా *sub.* పంకా, పంకాలు. A fan. vide వివర కర్త.

పంక్తి *sub.* పంక్తి, పంక్తులు. A line; a row, in a limited sense. యీ పుస్తకం మీదను నాలుగు పంక్తులు వ్రాశినాను I have written four *lines* in this book. భోజనాలకు పది పంక్తులను కూర్చున్నారు They are sitting in ten different *rows*, eating their victuals.

పంచగవ్యం *sub.* పంచగవ్యపు, పంచగవ్యాలు. The name given to a drink, which the Hindoos take on a superstitious idea of its expiating any sin committed by them, because cow's

urine forms the principal ingredient. The composition is made of cow's urine, cow's dung, cow's milk, ghee and *tyre* or sour milk or curd.

పంచడం *v. a.* పంచుతూ, పంచి. To divide; to share. పాళ్లు పంచడం To *divide* shares. పంచుకోవడం Item.

పంచదార *sub.* పంచదార, పంచదారలు. Sugar, generally; commonly, brown sugar. చీనా or పటిక పంచదార *Sugar candy*.

పంచపాళీ *sub.* పంచపాళీ, పంచపాళీలు. The name of the *gallery* in front of houses called a *verandah*, over which the roof extends to a certain distance, to keep off the sun.

పంచలోహాలు *sub.* పంచలోహాల. (No Singular.) The name of a metal, composed of five different ones, viz. gold, silver, copper, tin and lead.

పంచాంగం *sub.* పంచాంగపు, పంచాంగములు. This word is a Sanskrit compound to denote the Brahmin calculations of time. It is therefore synonymous with our word *Calendar*. పంచాంగం బ్రాహ్మణు *Panchangum* or *Calendar* Brahmin. పంచాంగం చెప్పడం To tell the calculations of the seasons.

పంచాయతీ *sub.* పంచాయతీ, పంచాయతీలు. An arbitration. *vide* తగువు.

పంచితం *sub.* పంచితపు, పంచితాలు. The name given to cow's urine, which the Indians use sometimes medicinally and most generally for cleansing the floors and walls of the inside of their houses, as a preventative against filth and vermin. యింట్లో పంచితాలు చల్లడం To sprinkle the house with cow's urine. It is also mixed with cow's milk, cow dung, thick buttermilk or *tyre* or curds and ghee and in this state taken superstitiously for the expiation of sin, the cow being

considered a sacred animal by the Hindoos. This composition is called పంచగవ్యం.

పంజరం *sub.* పంజరపు, పంజరములు. A bird cage. ఆ పిట్టను పంజరంలో వుంచు Keep that bird in a cage.

పంట *sub.* పంట, పంటలు. The produce or crop. ఆ చేను పంట భాగా పండినది The produce of that plantation has been properly ripened.

పంటె *sub.* పంటె, పంటెలు. A distaff.

పండడం *v. a.* పండుతూ, పండి. To ripen. ఆ చెట్టుకాయలు మహా బాగా పండినవి The fruit of that tree have ripened very favourably. పండడం Means, also, to sleep.

పండించడం *v. a.* పండిస్తూ, పండించి. To cultivate; to raise. ఆ కాపు నూరుపుట్ల ధాన్యం పండించాడు That inhabitant has brought a hundred candies of grain into cultivation.

పండు *sub.* పంటి, పండు. Fruit. The general name of all fruits, but chiefly of ripe fruits, from పండడం to ripen. పనసు పండు Jack fruit. మామిడి పండు Mango fruit. పండుటాకు An old leaf.

పండుగ *sub.* పండుగ, పండుగలు. A holiday or feast. దసరాపండుగ The Dassara feast. పండుగ నిమిత్తం వెళ్ళి యింకా రాలేదు He is gone to a feast and is not yet returned.

పండుగొప్ప *sub.* పండుగొప్ప, పండుగొప్పలు. A species of codfish.

పంతము *sub.* పంతపు, పంతములు. A vow. పంతము వెయ్యడం To make a vow.

పంతులు *sub.* పంతులు, పంతుళ్ళు. The name assumed by most Brahmins, when they get into employ. It means something superior to the common people, something like our word mister. పంతులు is also the meaning among the Indians for a school-master or preceptor.

పంది *sub.* పంది, పందులు. A hog. అడివి పంది A wild hog. పంది పిల్ల A pig. పంది తోడ The quarter of a hog. వూర పంది A village

hog. పంది మూలగడం *Speaking*, as a *hog*. పంది గోండ్రించడం
To *grunt*, as a *hog*.

పందికొక్క *sub.* పందికొక్క. పందికొక్కలు A *pandikockoo* or
as we generally call it *bandicoot*. This animal seems to
be between the pig and the rat in appearance, having the
head very like a pig and making a grunting noise like
the pig. The body is like that of a rat.

పందిరి *sub.* పందిరి. పందిళ్ళు. This is the name of a covering
made of leaves or other materials, to keep off the sun
and serve as a shelter from the weather. Europeans
call it *pandaal*.

పంచెం *sub.* పంచెపు. పంచెములు. A stake or bet. The Indians
love cock fighting. This amusement is chiefly followed
by the weaver castes, who stake large sums on favourite
game cocks. Brahmins and other castes bet at games
of chance, such as *sogataala*, or at *cards*, and also at
chess. పంచెపు కోడి A *fighting cock*. పంచెం వెయ్యడం To *lay*
a *wager*. ఆటలో పంచెం A *stake* at *play*. తన అన్న ప్రాసనంచె
రేపు వస్తాడని పంచెం వేసినాడు He *laid a wager*, that his
elder brother would return from the village to-morrow.

పప్పు *sub.* పు. పప్పులు. Gram or other grain, prepared by
being first roasted, then bruised and the husk removed,
in which state it is boiled up and eaten with rice by the
Indians. Sometimes it is given dry to horses, or mixed
with sugar, for children, when it is called పప్పు బెల్లం.

పంపకం *sub.* పంపకపు. పంపకములు. Dismissal. అతను మొన్నటి
రోజున తన బంధువుల పంపకం నిమిత్తమే యింటికి వచ్చినాడు He
came home the other day, on purpose to give *dismissal*
to some relations of his. మలాకాత్ అయిన తరవాత అతణ్ని
రెండుజాములప్పుడు పంపకం చేసినాను The visit being over,
I gave him his *dismissal* about noon.

పంపడం *v. a.* పంపుతూ, పంపి. To send; to despatch. కొన్ని మంచి నారింజపండ్లు నాకు పంపుమని చెప్పి Tell him to *send* me some good oranges. అతనికి వుత్తరం నిన్న పంపినాను I *despatched* a letter to him yesterday.

పంపరమాస పండు *sub.* పంపరమాస పంటి, పంపరమాస పండ్లు. The fruit which Europeans term the *pummelnose*. It is the same which, in the West Indies, is called the *shaddock*.

పంపించడం *v. a.* పంపిస్తూ, పంపించి. To send; to despatch. vide పంపడం.

పంపించుకోవడం *v. a.* పంపించుకుంటూ, పంపించుకుని. To engage to send.

ప్రకటం *sub.* ప్రకటపు, ప్రకటాలు. Proclamation; publication. ప్రకటం చెయ్యడం To publish; to proclaim. నీతో చెప్పినమాట అందరికీ ప్రకటం చేయించు Make whatever I have told you *public* to every one.

ప్రకారం *pre.* According. మీ ఆజ్ఞ ప్రకారం According to your order. ప్రకారంగా Accordingly. ఆ ప్రకారంగా నడుచుకో Act accordingly.

ప్రకాశం. *sub.* ప్రకాశపు, ప్రకాశాలు. Reflection of light; glittering; a shining; a glass. సూర్య ప్రకాశం The splendour of the sun. నక్షత్ర ప్రకాశం Glittering of the stars. కీర్తి ప్రకాశం The splendour of fame. ఆ రాజు ప్రకాశం లోక మలో మహా విస్తరించినది The *splendour* of that Rajah spread greatly amongst the people.

ప్రకాశించడం *v. n.* ప్రకాశిస్తూ, ప్రకాశించి. To shine; to glitter. ఆ వజ్రం మహా ప్రకాశిస్తూ వున్నది That diamond *shines* superiorly. ఆ యింట్లోను దీపాలు ప్రకాశిస్తూ వున్నవి The lights *shine* from that house also.

ప్రజ *sub.* ప్రజ, ప్రజలు. An inhabitant; a crowd of people. నిన్నటిదినం దేవుడి పుత్సవముకు విస్తరించి ప్రజ వచ్చినది A great *crowd* of people came yesterday, to see the ceremonies on

account of the idol. కాటకంచేత యీ దేశములో ప్రజలు మహా తక్కువ అయినారు The number of *people*, in consequence of the famine, is much reduced in this country.

ప్రత్యక్షం *sub.* ప్రత్యక్షపు | ప్రత్యక్షాలు. Presence. నాతో ప్రత్యక్షమందు వకలాగున్నా, పరోక్షమందు వకలాగున్నా అన్నాడు He spoke one way in my *presence*, and another way in my absence. ప్రత్యక్షంగా Being present. ఆ మాట నాతో ప్రత్యక్షంగా చెప్పలేదు He did not speak that word whilst I was *present*.

ప్రత్యామ్నాయం *adv.* Instead. నా ప్రత్యామ్నాయం రాముణ్ణి మీ వద్దకి పంపించినాను I have sent Ramdoo to you, *in my stead*.

ప్రతి *adj.* Each; every; again. ప్రతి యిల్లు *Every* house. ప్రతి మనిషి *Every* man. ప్రతి చిక్కన *Every* where. When used figuratively, it is pure Telugu. ప్రతి మాట *Retorting* words. ప్రతి వుత్తరం or ప్రత్యుత్తరం An *answer*. ప్రతి ధ్వని An *echo*. ప్రతి బింబం *Reflection* in a *glass*. ప్రతి రోజు or దినం *Daily* or *every day*.

ప్రత్తి *sub.* ప్రత్తి. (No Plural.) Cotton: that is, cotton when *first gathered* or when in the pod. ప్రత్తి చేసు Cotton field or plantation. N. B. This word is sometimes called పత్తి.

ప్రతిజ్ఞ *sub.* ప్రతిజ్ఞ | ప్రతిజ్ఞలు. Determination; resolution; intention; vow. ప్రతిజ్ఞ చెయ్యడం To *resolve*; to *determine*. అతను కాశీ వెళ్లుతానని ప్రతిజ్ఞ చేసినాడు He has *made a vow* to go to Caassy or Benares.

ప్రతిమ *sub.* ప్రతిమ | ప్రతిమలు. A drawing or a picture.

ప్రతిష్ఠ *sub.* ప్రతిష్ఠ | ప్రతిష్ఠలు. Reputation; name. ప్రతిష్ఠ చెయ్యడం To *endow*.

ప్రతిహతం *sub.* ప్రతిహతపు | ప్రతిహతాలు. Revenge; retaliation; prevention. అతను చేసిన విరోధానకు తిరిగి ప్రతిహతం చెయ్యవలెనని విచారించినాను In consequence of his hostility, I devised the *means* of being *revenged*.

ప్రధానం *sub.* ప్రధానపు | ప్రధానములు. Pre-eminence; superiority. అన్ని పనులలోకీ యిది మాకు ప్రధానపు పని Of all other concerns, this is my *principal* one. ప్రధానం చెయ్యడం To *make* the *marriage portion*.

ప్రపంచం *sub.* ప్రపంచపు | ప్రపంచములు. The world; the universe. మనుష్యుల ప్రపంచం The *inhabited world* or *terrestrial globe*. దేవతల ప్రపంచం The *ethereal world* or *celestial sphere*. Figuratively యీ సంగతి ప్రపంచం అంతా యెరుగుదురు The *whole world* is acquainted with this business.

ప్రబలం *sub.* ప్రబలపు | ప్రబలాలు. Exaltation; pre-eminence. అతనికి వుద్యోగ ప్రబలంచేత తీరుబడి లేకుండా వున్నది From the *pre-eminence* of his situation, he has very little leisure. ప్రబలం చెయ్యడం To *increase*; to *exalt*.

ప్రబలించడం *sub.* ప్రబలిస్తూ | ప్రబలించి. To exalt; to raise; to improve. అతని వుద్యోగం మహా ప్రబలించినది He has *improved* his situation considerably. అతని వంట్లో రోగం మహా ప్రబలించినది The disorder in his body has *increased* to an alarming height.

ప్రభుత్వం *sub.* ప్రభుత్వపు | ప్రభుత్వములు. Power; authority; government. చెన్నపట్నపు ప్రభుత్వనకు కొత్త గౌనరు వచ్చినాడు A new governor has arrived, for the *government* of Madras. ప్రభుత్వం చెయ్యడం To *govern*.

ప్రభువు *sub.* ప్రభువు | ప్రభువులు. A Lord; a master; a governor.

ప్రమాణం *sub.* ప్రమాణపు | ప్రమాణాలు. An oath; an affirmation. ప్రమాణం చెయ్యడం To *make* oath or to *swear*. సాక్షి ప్రమాణం చేసి వాఙ్మూలం యిచ్చినాడు The witness having been *sworn*, has delivered his deposition. తప్పు or అబద్ధపు ప్రమాణం A *false* oath or *perjury*. ప్రమాణం చేయించడం To *administer* an oath, or cause one to *swear*. అతనిచేత ప్రమాణం చేయించు *Administer* the oath to him. ప్రమాణం also means, *measurement* or *dimension*.

ప్రయత్నం *sub.* ప్రయత్నపు | ప్రయత్నములు. An endeavour and effort. అతను పెళ్ళి ప్రయత్నంలో వున్నాడు His *endeavour* is to get married. ప్రయత్నం చెయ్యడం To *endeavour*. కోర్టులో నాకరీ వుండవలెనని ప్రయత్నం చేశినాడు He *made efforts*, to get into the service of the court.

ప్రయాణం *sub.* ప్రయాణపు | ప్రయాణాలు. A journey. నేను దేశాంతరం వెళ్ళడానకు ప్రయాణం అయినాను I have made preparations for a *journey* into different countries. ప్రయాణపు వస్తువులు or సరంజామీ Travelling things. ప్రయాణం వెళ్ళడం To *make a journey*.

ప్రయాసం *sub.* ప్రయాసపు | ప్రయాసములు. A difficulty; a trouble; an embarrassment. ప్రయాస పెట్టడం To *give trouble* or *vexation*. నన్ను కైదులో వుంచి చాలా ప్రయాసపెట్టినాడు He has put me in prison and caused me great *vexation*. ప్రయాస పడడం To be *oppressed*.

ప్రయోజనం *sub.* ప్రయోజనపు | ప్రయోజనాలు. Business; ceremony; occupation. నీకు యీ వూళ్లో యేమైనా ప్రయోజనం వున్నదా? Have you any *occupation* in this village? యీ రోజున మా యింట్లో తిథి ప్రయోజనం I have this day an annual *ceremony* to perform in my house. తిథి ప్రయోజనం is properly speaking one of the prescribed ceremonies for the death of a relation. శుభ ప్రయోజనం *Marriage* or *religious ceremony*.

ప్రవర్తన *sub.* ప్రవర్తన | ప్రవర్తనలు. Conduct; behaviour. అతని ప్రవర్తన నాకు సమాధానమైనది కాదు I am not at all satisfied with his *conduct*.

ప్రవర్తించడం *v. a.* ప్రవర్తిస్తూ | ప్రవర్తించి. To *behave*; to *conduct* oneself. అతను మంచివాడు గనక బాగా ప్రవర్తిస్తూ వున్నాడు He is a good man, so *conducts* himself properly.

ప్రవేశం *sub.* ప్రవేశపు | ప్రవేశములు. Arrival; acquirement. అతని ప్రవేశపు సంగతి మేము వినలేదు I have not heard any thing about his *arrival*. అతనికి సంస్కృతపు విద్యలో బాగా ప్రవేశం

వున్నది He has made great progress, in the *acquirement* of the Sanskrit language.

ప్రవేశ పెట్టడం *v. n.* ప్రవేశ పెట్టుతూ| ప్రవేశ పెట్టి. To place; to appoint. అతణ్ని ఆ యింట్లో ప్రవేశ పెట్టు Place him in that house. అతణ్ని ఆ వుద్యోగంలో ప్రవేశ పెట్టినాను I have appointed him in that service.

ప్రవేశించడం *v. a.* ప్రవేశిస్తూ| ప్రవేశించి. To arrive at. వూళ్ళో ప్రవేశించడం To arrive at a town.

ప్రశ్న *sub.* ప్రశ్న| ప్రశ్నలు. A question. ప్రశ్నలు పెయ్యడం To put questions. అతను వచ్చిన తరువాత నీవు యేమి ప్రశ్నలు వేశావు? After he came, what questions did you put to him?

ప్రసవం *sub.* ప్రసవపు| ప్రసవములు. Labour or travail in child-birth. ఆ చిన్నదానికి ప్రసవపు దినములు నూపించినవి That young woman has reached her time of *laying in*. ప్రసవపు నొప్పులు Labour or childbirth pains. ప్రసవపు నొప్పులు పడడం To feel the pains of child-birth or to be in labour.

పర్ర *sub.* పర్ర| పర్రలు. A swamp; marsh; bog or fen. వుప్పు పర్ర A salt marsh or swamp. రాగిటి పర్ర A clayey bog. వట్టి పర్ర A fen or marshy ground. పర్ర is also a measurement, forty of which go to one toom. Salt, grain and chunam are generally measured with it.

పరఖావిణీ *sub.* పరఖావిణీ| పరఖావిణీలు. A shroffing. పరఖావిణీ చెయ్యడం To shroff money. A term given in India to the method used of trying money by the sight, in the act of telling it. In a figurative sense, you say మనిషిని పరఖావిణీ చెయ్యడం To bring a man to the test.

పరదా *sub.* పరదా| పరదాలు. A curtain; a screen; generally meant for the curtain to apartments, where the females are.

పరపతి *sub.* పరపతి| పరపతులు. Credit; trust. యీ వూరికి పరా యాని గనక నాకు యెక్కడా పరపతి లేదు Being a stranger in

this town, I have no credit with any body. పరపతి వుండడం
To have credit.

పర్యంతం *adv.* Until or meantime. నేను వచ్చే పర్యంతం
యిక్కడ వుండు You must remain here *until* I come. నేను
ప్రాద్దునవెళ్ళి రెండు ఘంటలకు వస్తాను, అంత పరియంతం నీవు ఇక్కడ
యేమి చేస్తావు? I went this morning and was away two
hours, what have you done *in* all the *meantime*?

పరవడం *v. a.* పరుస్తూ పరిచి. To spread ; to extend ; to expand.
ఆ తివాళ్ళి గదిలో పరుపు *Spread* that carpet in the room.

పరవానా *sub.* పరవానా పరవానాలు. A revenue term, signifying
an *order* or *mandate*. మొఖాసా జరగగలండులకు పరవానా
యిచ్చినాడు He gave me a *perwaanah*, conferring on me
the enjoyment of a *mocassa* village.

పరామర్శ *sub.* పరామర్శ పరామర్శలు. Attention ; civility ; enquiry.
పరామర్శ చెయ్యడం To shew *civility* ; to be *attentive* ;
to *provide* for ; to *condole*. ఆ మనిషిని భోజనం చేశేటప్పుడు
చాలా పరామర్శ చెయ్యి *Pay* particular *attention* to that
person, during his meal. ఆ మనిషికి అన్నానికి పరామర్శ చెయ్యి
See to *provide* for that man's victuals.

పరామర్శించడం *v. a.* పరామర్శిస్తూ పరామర్శించి. To be *attentive* ;
to *condole* with.

పరాయి *sub.* పరాయి పరాయిలు. A stranger. పరాయి మనిషి
Item.

పరిగెత్తడం *sub.* పరిగెత్తుతూ పరిగెత్తి. To run. ఆ బంట్రోతు
అక్కడనుంచి ఇక్కడికి రావడానకు మహా త్వరగా పరిగెత్తినాడు
That peon has *run* very fast, to come from that
place to this.

పరిచయం *sub.* పరిచయపు పరిచయాలు. An acquaintance. vide
పరిచితి.

పరిచితి *sub.* పరిచితి పరిచితులు. An acquaintance. పరిచితి చెయ్యడం
To make *acquaintance*.

పరియాచకం *sub.* పరియాచకపు, పరియాచకములు. Jocularity; merriment; jesting. అతను నన్ను చూచినప్పుడల్లా పరియాచకపు మాటలు అడుతాడు Whenever he meets me he always addresses me in words of *merriment* and *jesting*. పరియాచకం చెయ్యడం To *jest*. N. B. The proper Sanskrit word, for which this word is adopted, is పరిహాసం.

పరిశీలన *sub.* పరిశీలన, పరిశీలనలు. An inquiry; an investigation; a scrutiny. నా వ్యాజ్యం పరిశీలనలోకి వచ్చినది My cause is brought under *investigation*. పరిశీలన చెయ్యడం or పరిశీలించడం To *investigate*.

పరిశుభ్రం *sub.* పరిశుభ్రపు, పరిశుభ్రాలు. Cleanliness. పరిశుభ్రమైన Cleanly or *clean*. పరిశుభ్రం Item.

పరిష్కారం *sub.* పరిష్కారపు, పరిష్కారములు. A revenue term, signifying *settlement* of accounts. పరిష్కారం చెయ్యడం To *settle* or *adjust*.

పరీక్ష *sub.* పరీక్ష, పరీక్షలు. Examination. ఆ చిన్నవాడు తాను చదువుకున్న చదువు పరీక్ష యిచ్చినాడు That boy has *delivered* his lesson; that is, he has gone through the *examination* of it. పరీక్ష చెయ్యడం To *examine*. పరీక్ష యివ్వడం To *go through* or to *undergo* an *examination*.

పరుగు *sub.* పరుగు, పరుగులు. The act of running. గుర్రపు పరుగు *Running*, as a horse. మనిషి పరుగు *Running*, as a man. పరుగు is also applied to *distance*. పరుగు మేర or పరుగు దూరం The *distance* of a *coss*. Coss is two and a half miles.

పరుండడం *sub.* పరుంటూ, పరుండి. To rest; to sleep. పడుకోవడం Item.

పరువు *sub.* పరువు, పరువులు. A bedding. మంచపు పరువు Sleeping *bedding*. సవారీ పరువు Palanquin *bedding*. N. B. This word, also, means the extent of surface in ground.

పరువు *sub.* పరువు, పరువులు. Dignity; grandeur. ఆరాజు పరువు అందరికంటే మహా యెక్కువ That Rajah supports a *superior*

appearance, to all persons. పరువు also means *the season* for any thing. పండ్ల పరువు *The season* of fruit. పంట పరువు *The season* of cultivation.

పలక *sub.* పలక. పలకలు. This is the name of the tablet, which school boys in India carry to school and write their lessons upon. నేత పలక or సాలెవాళ్ళ పలక What are called the *lams*, in a weaver's loom.

పలచన *sub.* పలచన. పలచనలు. Thinness; spareness. పాల పలచన *Thin* milk. ఆ కాకితపు పలచనచేత శిరా యినికిపోయినది Owing to the *thinness* of the paper, the ink sinks in it. పలచని బట్ట *Thin* cloth. పలచని కర్ర A *slight* piece of wood. పలచని మనిషి A *spare slim* person. పలచన also means *degradation*. పలచన చెయ్యడం To *degrade*. పలచనగా చూడడం To *look on* one *degradingly*.

పలంగుపోషు *sub.* పలంగుపోషు. పలంగుపోషులు. This word is usually called *palampore*, by Europeans in India. It is a bed covering of a single cloth, painted in the Dutch taste.

పల్లం *sub.* పల్లపు. పల్లములు. A saddle; also, the term given for *low* land or *nether ground*, such as is commonly flooded in cultivation. గుర్రపు పల్లం A horse *saddle*. పల్లపు భూమి అంతా దున్నివారు They have ploughed all the *low ground*. ఆ స్థలం పల్లము గనక నీళ్ళు నిలిచినవి That place being *low ground*, the water lodged there.

పలవరించడం *sub.* పలవరిస్తూ. పలవరించి. To have or get the night-mare. ప్రతి రాత్రి అతను నిద్రపోయినప్పుడు పలవరిస్తాడు He has the *nightmare*, every night that he goes to sleep. కలవరించడం Item.

పలవరింత *sub.* పలవరింత. పలవరింతలు. The night-mare. నిన్నటి రాత్రి అతనికి నిద్రలో మహా పలవరింతలు వచ్చినవి He had the *night-mare* very severely last night. కలవరింత Item.

పల్లు *sub.* పంటి; పళ్ళు. A tooth. పళ్ళ నొప్పి The tooth-ache.
N. B. పళ్లు is the name properly given to the front teeth.
The *side teeth* are called కోరలు and the *back teeth* చంఠాలు.
vide these words. పలు వరస A row of teeth.

పలుకడం *v. n.* పలుకుతూ; పలికి. To speak; to make reply. అతణ్ని
పిలిపించి యేమి పలికెనావు? When you called him what
did you say?

పలుకరించడం *v. a.* పలుకరిస్తూ; పలుకరించి. To call, for any purpose.
అతణ్ని మా ఇంటికి భోజనానికి రమ్మనుమని పలుకరించు Call him to
eat victuals in my house. నిన్న చెప్పిన మాటకు యేమంటాడో
పలుకరించు Make him tell what he would say to what I said
yesterday.

పలుకు *sub.* పలుకు; పలుకులు. Speech; word; the inside or
substance of seeds. కుంకుడు విత్తులో పలుకు The *inside* of
soap-nut seed. This is eaten by children. vide కుంకుడు కాయ.

పలుగు *sub.* పలుగు; పలుగులు. Violence; intemperance; bad conduct;
the name for an *iron crow*. పలుగు వాడు An *unruly*
character. గడ్డ పలుగు An *iron crow*. పలుగు రాయి A *small*
stone, generally met with in the sand of dried up rivers.

పలుమారు *adv.* Often; repeatedly. యీ మాట పలుమారు పువద్దు
Do not tell me this word over and over again.

పల్లె *sub.* పల్లెటి; పల్లెలు. A village. పల్లెటూరు A village. పల్లెటూరి
వాడు A *village* man or clown or *country* man. పల్లె వారు
is the name of *fishing people*, in particular.

పశి *adj.* Infant; not mature. పశిబిడ్డ An *infant* or *very young*
child. పశి చూడ or లేక A *very young* calf. పశికాయ Tender
young fruit. పశి పట్టడం To *discover* by the *smell*. పశితనం
Infancy; *childhood*. అతణ్ని పశితనం నాటినుంచి బాగా యెరుగుచును
I know him extremely well, from his *infancy* upwards.

పశువు *sub.* పశువు; పశువులు. Cattle or *kine*. పశువులు మేతకు
వెళ్ళినవి The *cattle* have gone to graze. పశువులను కాశేవాడు

A *herdsman*. పశువుల డెక్క The *hoof* of *cattle*. పశువుల మంద
A *herd* of *cattle*.

పసందు *adj.* Comely; handsome.

పసరం *sub.* పసరపు. పసరములు. *Cattle*. vide పశువు.

పసరు *sub.* పసరు. పస్రు. The name given to the tinged water, squeezed from different vegetables, which the Indians mix up in particular medicines. పసరు is the name given to *vomits*, produced from bile. అతనికి పైత్యంచేత చాలా పసరు వెళ్ళినది Being bilious, he has *vomited* a great deal of *bilious stuff*.

పస్తాయించడం *v. n.* పస్తాయిస్తూ. పస్తాయించి. To repent; to regret or feel ashamed. అతను అన్న మాటలకు నేను చాలా పస్తాయించి నాను I *felt* great *shame*, for the words that he uttered. నేను యీ పని తెలియక చేసినానని పస్తాయించినాను I did that thing without knowing and *repented* of it.

పసుపు *sub.* పసుపు. పసుపులు. Turmeric. This is the common ingredient of the curries of the Indians and what causes its yellow colour. Hence the colour of yellow is called పసుపు. The *round yellow mark* made by Indians on their foreheads is made up of turmeric. కస్తూరి పసుపు A species of *scented turmeric*.

పహరా *sub.* పహరా. పహరాలు. A sentinel; confinement: that is, *under sentinels*. పహరా శిపాయీలు Sepoy *sentinels*. పహరాలో వెయ్యడం To *put* under *confinement*.

పళ్ళిక *sub.* పళ్ళిక. పళ్ళికలు. A round flat basket used by tank-diggers and work people in general.

పక్షమందు *conj.* If; supposing; provided. నీవు వచ్చే పక్షమందు మో యింటికి వెళ్ళి వర్తమానం తెలుసుకుని రా *Provided* you are coming, you go to my house and learn the news there and return. నీవు రాని పక్షమందు నీ తమ్ముణ్ని పంపించు *Supposing* you are not coming, send your brother.

పక్షి *sub.* పక్షి. పక్షులు. The name of birds in general. Though more generally called పచ్చి. This word is used figuratively to mean a good for nothing, silly fellow. వాడు పట్టి పచ్చి He is a complete *ninny*.

పా

పాకడం *v. a.* పాకుతూ. పాక్. To creep or crawl. పిల్ల కొయ యింట్లో పాకుతూ వున్నాడు The child is *crawling* about the house. పాము పుట్టలోకి పాకి పోయినది The snake has *crept* into the ant-hill. పాకీ *sub.* పాకీ. పాకీలు. The *paaky* or scavenger, employed in removing dirt and nuisance in a village and for cleansing the necessary when employed in European houses. పాకీవాడు Item. పాగా *sub.* పాగా. పాగాలు. A turban. పాగా చుట్టడం To tie on a *turban*.

పాచి *sub.* పాచి. (No plural.) The dirt and filth of a house. vide కసుపు.

పాట *sub.* పాట. పాటలు. A song; a singing. బోగంవాళ్లు ఆట పాటల నిమిత్తమై వచ్చినారు The dancing girls are come for the purpose of *singing* and *dancing*. ఆ చిన్నదాని పాట మహా బాగా వున్నది The *singing* of that girl is extremely fine. పాటకుడు A vocal performer or singer.

పాటా *sub.* పాటా. పాటాలు. Erasement; blotting out. ఆ కాకిదంలో శానా పాటాలు వున్నవి That paper contains a great number of *erasements*. పాటా కొట్టడం or తియ్యడం To *erase* or *blot out*. అతను లెక్కలో శానా పాటాలు తీసినాడు He has made a great number of *corrections*, in accounts.

పాటు *sub.* పాటు. పాట్లు. A falling or declining state; a chance; a work; a business. గోడమీదనుంచి మహా చెడ్డ పాటుపడ్డాడు He received a severe *fall* from a wall. ఆ పాటు అతనికి మహా కష్టం That *work* causes him great trouble. యేపాటున వున్న వాణ్ణి

అపాటిన తీసుకునిరా Bring him here, in whatever state he may be found. పని పాటు Such business as may occur: that is, any incidental work. అతను తన పనిపాటుమీద వెళ్ళినాడు He is gone upon his own business. పాటు చెయ్యడం To go to work. పాటు పడడం To be employed about work. పాటుపారడం or అరడం To ebb: that is, the water to flow back to the sea. యీ పాటున వూరుకో For the present occasion be quiet. పాఠం *sub.* పాఠపు| పాఠాలు. A lesson. ప్రాద్దున్నే బడిలోకివెళ్ళి పాఠాలు వప్పించి రా Go to school in the morning, deliver your lessons and come back again.

పాడడం *v. n.* పాడుతూ| పాడి. To sing. డేవుడి గుడికివెళ్ళి సంగీతం పాడు Go to the pagoda and sing the sangheetums or religious songs.

పాడు *sub.* పాటి| పాళ్ళు. Ruin; destruction. పాడు కావడం To fall into ruin or be destroyed. ఆ వూరు అంతా పాడు అయినది That village is completely destroyed. పాడు చెయ్యడం To destroy; to ruin. వూరి పాడు The ruins of a village. పాత *adj.* Old; decayed; worn out. Applied to only things inanimate. పాత బల్ల An old table. ఆ పుస్తకపు మూత మహా పాతది The cover of that book is extremely old. పాత బట్టలు Old clothes. పాత కర్ర Old seasoned wood.

పాతడం *v. a.* పాతుతూ| పాతి. To fix; to make fast any thing. యీ జాగాలో వక స్తంభం పాతు Fix a post in this place. అతని యింటి దగ్గర స్తంభాలు పాతే నిమిత్తం అయిదు ఆరు గాతలు తవ్వినారు They have dug five or six holes near his house, in order to fix posts there.

పాతర *sub.* పాతర| పాతళ్ళు. A pit; generally speaking, the pits made in villages for securing the grain, until a favourable price offers for exposing it to sale, either by the inhabitants or by the *circar*. పాతర వెయ్యడం To store in pits. ప్రజలు కిస్తీ పైకం యివ్వనందున వారి తాలూకు గల్ల జప్తు చేసి

పాతళ్లు వేసినారు The inhabitants not having paid their *kists*, they have attached their grain and lodged it in *pits*.

పాతికె *sub.* పాతికె! పాతికెలు. A quarter. అతను ముప్పాతికె పుచ్చుకుని నాకు వక పాతికె యిచ్చినాడు He took three *quarters* and gave me one *quarter*.

పాదం *sub.* పాదపు! పాదాలు. A foot. It is also the name of one of the Sanskrit *divisions* of time. నా పని చేస్తేవా నీ పాదాలకు పదివేల నమస్కారములు చేస్తాను Effect this object for me and I'll make ten thousand acknowledgements at your *feet*.

పాదరసం *sub.* పాదరసపు. (No plural.) Quick-silver. ఆప్తమధంలోకి పాదరసం తీసుకుని రా Bring the *quick-silver* to mix in the medicine. vide రసం.

పానకం *sub.* పానకపు! పానకములు. The name given to the *juice* expressed from the *sugar-cane*. పానకం is also a cooling drink of the Indians, made of *sugar* diluted in *water* and mixed up with *spices*.

పాపట *sub.* పాపట! పాపటలు. The parting of the hair. పాపట తియ్యడం To part the hair. పాపట బొట్టు The name of a gold ornament worn by women, on the right side of the head. పాపట చేరు also పాపట బిందీలు Other ornaments of the same kind, worn on and about the *parting* of the hair, on the front of the head.

పాపటం *sub.* పాపటపు! పాపటాలు. The Indian harrow or drag, the teeth of which are of wood fixed on one rim or arm, with a pole to it, to which the oxen are yoked to drag it along. The teeth are three or five in number, and they make the furrows at the same time in which the seed is sown. పాపటం తోలడం To harrow or use the drag.

పాపం *sub.* పాపపు! పాపాలు. A sin. vide దోషం. The word పాపం is often used to express *pity*. పాపం ఆ చిన్నవాణ్ని కొట్టవద్దు, యీ వేళకు పోనియ్యండి A *sin!* don't beat that boy, forgive

him this time! పాపం చెయ్యడం To sin.

పామడం v. a. పాముతూ పామి. To rub, applied to every thing.
vide రాయడం.

పాము sub. పాము; పాములు. A snake. The great variety of these is described under the proper name of each. పాము మణి
The snake-stone. vide మణి.

పాంకోడు sub. పాంకోటి; పాంకోళ్ళు. The name given to a sort of wooden shoes or pattens, used by the Indians within doors and particularly when washing. They are made flat on the surface, with a knob fixed so as to come between the great toe and the next toe and are raised about two inches from the ground.

ప్రాణం sub. ప్రాణపు; ప్రాణములు. Life; the soul. అతని ప్రాణం పోయినది The soul has left him: that is, he is dead. శలవు లేనిది యీపని చేస్తినా నా ప్రాణం మీదికి వస్తుంది It will come near my life, to do this business without orders. ప్రాణ స్నేహితుడు An intimate friend.

ప్రాపకం sub. ప్రాపకపు; ప్రాపకములు. Protection. నీ ప్రాపకం లేకపోతే నేను బ్రతకలేను Without your protection I cannot exist. ప్రాపకం చెయ్యడం To protect. నీకు నేను ప్రాపకం చేస్తాను I shall give protection to you.

ప్రాధన sub. ప్రాధనపు; ప్రాధనలు. A prayer. యీలాగంటి చెడ్డపనులు చేస్తే దేవుడు అతని ప్రాధన వినుడు If he is guilty of such bad acts as these, God will not hear his prayer. ప్రాధన చెయ్యడం To pray.

ప్రాధ్నించడం v. n. ప్రాధ్నిస్తూ; ప్రాధ్నించి. To pray. అతను తనకు వుద్యోగం క్షావలెనని భగవంతుణ్ణి ప్రాధ్నిస్తూ వున్నాడు He prays to God, that he may get some employment.

పార sub. పార; పారలు. The Telugu name for what is commonly called *mommetty* by Europeans, used by the Indians to dig with.

పారంపర్యం *adv.* Perpetually: that is, from father to son. పుత్ర పౌత్ర పారంపర్యం *Perpetual* succession from son to grandson or, as we would say in English, from *father* to *son*.

పారవేయడం *v. a.* పారవేస్తూ పారవేసి. To throw away; to reject; to lose. ఆ కర్ర ఆవతల పారవేయ్యి *Throw away* that stick outside. నా పుస్తకం పారవేసినాడు He has been *losing* my book: that is, *throwing it away*.

పారిపోవడం *v. n.* పారిపోతూ పారిపోయి. To escape; to run away. భయంచాత పారిపోయినాను I *ran away* from fear. వక దొంగ కైదులోనుంచి పారిపోయినాడు One of the thieves has *escaped* from prison.

పాలకీ *sub.* పాలకీ పాలకీలు. A *paaleky* called *palanquin*. పాలకీ బోయా A *paalakey boey* or, as it is usually termed, a *palanquin boy*.

పాలతుత్తం *sub.* పాలతుత్తపు. (No plural.) The name of a *medicine*, employed by the Indians to *cure* the *itch*, to which disease the Indians are particularly subject.

పాలనము *sub.* పాలనపు పాలనములు. Support; preservation. దేశపు పాలన or దేశ పాలన The *support* or *preservation* of a country. పాలనం చెయ్యడం To *support*.

పాలించడం *v. a.* పాలిస్తూ పాలించి. To support; to preserve; to bring up. రాజు ప్రజలను బాగా పాలిస్తూవున్నాడు The Rajah attends properly to the *support* of the people.

పాలు *sub.* పాలి పాళ్ళు. A share or division; a proportion. మేము అన్నతమ్ములం పాళ్లు పంచుకున్నాము We have *divided* our *shares* as brothers. నా పాలివ రక్తుడు నా వంతు వచ్చిన పైకం నాకు యిచ్చినాడు He has *given* the amount due to me, for my *share* of merchandise.

పాలు *sub.* పాల. (No singular.) Milk. గొర్రె పాలు Sheep's *milk*. ఆవు పాలు Cow's *milk*. పాలు కాచడం To *boil milk*. పాలు పొంగడం *Milk* to *boil over*. పాలు పితకడం To *milk*. చన్ను పాలు

or corruptly called చిన్న చూలు Woman's milk.

పావంచా *sub.* పావంచా పావంచాలు. Steps. రాతి పావంచాలు Stone steps. కర్ర పావంచాలు Wooden steps. పావంచాలు యెక్కడం To walk up or mount steps. పావంచాలు దిగడం To go down or descend the steps.

పావరం *sub.* పావరపు పావరాలు. A pigeon. పావరపు పిట్ట Item.

పావు *sub.* పావు పావులు. A quarter; generally speaking the quarter of a pagoda. పావు కేర The quarter of a seer. యీ పాళ్ళల్లో పావుపాలు నాకు వస్తున్నది Out of these shares, one quarter of a share comes to me.

పావులా *sub.* పావులా పావులాల. A quarter of a rupee.

పాళీ *sub.* పాళీ పాళీలు. The slit or nib of a pen. కలం పాళీ Item.

చదరంగ పాళీ A chess board. సాగటాల పాళీ A sogataala board.

This is the name of a game of the Hindoos, at which they play with a kind of dice. They have a piece of cloth made into the shape of a cross, with several divisions marked on it, on which are moved small bits of wood of a conic form, of different colours for each different player, the move being directed by the chances of their respective throws. పంచ పాళీ A verandah to a house.

ఏ

పిక్క *sub.* పిక్క పిక్కలు. The calf of the leg. కాలి పిక్క Item.

పిక్కడం *v. α.* పిక్కుచూ పిక్కు. To cheat; to swindle.

వికీలిపిట్ట *sub.* వికీలిపిట్ట వికీలిపిట్టలు. The name of a beautiful bird, nearly the size and shape of our nightingale. The body is of a darkish red, the breast and under parts white, with a bushy black tuft on its head, the varied shade of which comes down as far as the middle of its

neck. The Indians teach these birds to fight, by pecking at each other.

Madness. పిచ్చ యె తడం To mad. అతనికి పిచ్చ యె తినది He has been seized with madness. పిచ్చ వాడు A madman. పిచ్చ also means shortness of measurement. పిచ్చ మానిక A maannika or measure, short of measurement.

పిచ్చిక sub. పిచ్చిక! పిచ్చికలు. The sparrow.

పిట్ట sub. పిట్ట! పిట్టలు. A bird. N. B. The word is commonly added to the name of the particular bird, such as నెమలి పిట్ట a peacock, though నెమలి is of itself the name of a peacock. పిట్ట గంతు వెయ్యడం A bird to hop. పిట్ట కూత The whistling or singing, also call, of a bird.

పిడక sub. పిడక! పిడకలు. This name is given to round cakes of dried cowdung, which the people of India use for fuel, as we do peat or turf in Europe. The women of the towns and villages of all classes are employed with baskets to gather the fresh dung, which they place in heaps and afterwards separate and make into round cakes called పిడకలు.

పిడి sub. పిడి! పిళ్ళు. The handle. కత్తి పిడి The handle of a knife; and so, of other things.

పిడికిలి sub. పిడికిటి! పిడికిళ్ళు. A fist or clenched hand. పిడికిటి నిండా బియ్యం తీసుకుని రా Bring a handful of rice.

పిడుగు sub. పిడుగు! పిడుగులు. A thunder-bolt. The Hindoos entertain an opinion, that it is produced from the friction and concussion of clouds, nearly on the principle of our own judgment or judgement of it.

పితకడం v. a. పితుకుతూ! పితికి. To milk. ఆవును పాలు పితికినాడు He has milked the cow. గొర్రెను పితకడం To milk a sheep.

పిత్ర్యం sub. పిత్ర్యపు! పిత్ర్యములు. A patrimony.

పిన్న *adj.* Young. పిన్న వాడు A *young boy*. పిన్న తండ్రి *Uncle* or father's *younger brother*. పిన్న తల్లి *Aunt* or father's *younger brother's wife*; also, *mother's younger sister*.
పిన్నతనం *Childhood*.

పింఛం *sub.* పింఛపు పింఛములు. The peacock's tail. నెమలి పింఛం Item.

పిండదం *v. a.* పిండుతూ పిండి. To press; to squeeze; to wring. ఆ బట్టనీళ్ళు అన్నీ పొయ్యేటట్టుగా పిండు *Wring* the water out of that cloth. మామిడిపంటిలో రసం అంతా పిండినాను I have *squeezed* all the juice out of that mango.

పిండము *sub.* పిండపు పిండములు. A foetus; the offspring still in the womb.

పిండి *sub.* పిండి. (No plural.) Flour; applied to all grains ground into a powder. ఆప పిండి *Flour* of mustard. బియ్యపు పిండి *Rice flour*. తెలకపిండి The *grounds* or *sediment* of the oil seeds.

పింద *sub.* పింద! పిందలు. పింఛె: పిందియ. Young fruits, just budding forth. జాను నెట్టుకు పిందలు పుట్టుతూ వున్నవి The *young fruit* is shooting out from the guava tree.

పిప్పలి *sub.* పిప్పలి పిప్పళ్ళు. Long pepper. పిప్పలి కట్టె The roots of the *long pepper*, which is mixed up with other ingredients and given to women in India, after childbirth.

పియ్య *sub.* పీతి! పీతింళ్ళు. Human excrement.

ప్రియం *sub.* ప్రీయపు ప్రీయాలు. Dearness; high price. యీ సంవత్సరం ధాన్యం ప్రీయమైనది This year, grain bears a *high price*.
ప్రియపు వస్తువులు *Dear* articles. ప్రీయమైన స్నేహితుడు A *dear* friend or a friend *highly valued*.

పిరికి *adj.* Cowardly; timorous. పిరికివాడు. A *timid* or a *cowardly* person. పిరికివాడు గనక దండుకు వెళ్ళినాడు కాదు Being a *coward*, he would not go to camp. పిరికి తనం *Fearfulness*. అతను పిరికితనంచేత కచ్చేరికి రాలేదు On account of *bashfulness*, he has kept away from the cutcherry.

పిరుదు *sub.* పిరుదు. పిరుదులు. A buttock. మనిషి పిరుదు The *buttock*, in the human species. పశువుల, వృశాల పిరుదు The *buttock*, in cattle or the brute species.

పిల్ల *sub.* పిల్ల. పిల్లలు. A child. పిల్ల కాదు Item. మొగ పిల్ల A *boy*. ఆడ పిల్ల A *girl*. కుక్క పిల్ల A *puppy*, and so, of other animals. మనిషి పిల్ల A *child*. ఆబిడెవ పిల్ల పుట్టినది or కలిగినది She has got a *child*.

పిల్లంగోలు *sub.* పిల్లంగోటి. పిల్లంగోళ్లు. The *pillangoaloo* is a kind of flageolet of a soft full tone, more loud than the proper *flageolet* and not so full as the German flute. It is sounded before the palanquins of Rajahs, when they ride in state and is used at feasts, shows and marriages. It is always accompanied by a pitch drone called the *sootee*, for which vide సుతి. The proper name is పిల్లన గ్రోవి now not used. పిల్లంగోలు వూదడం To blow the *pillangoaloo*.

పిల్లి *sub.* పిల్లి. పిల్లిలు. A cat. పిల్లి కూత The mewling of a *cat*. పిల్లి కూన A *kitten*. మొగ పిల్లి A *boar cat*. ఆడ పిల్లి A *female cat*. పిలవడం *v. a.* పిలుస్తూ. పిలిచి. To call. నీవు యింటికి వెళ్ళి నీ తమ్ముణ్ణి పిలువు Go home and *call* your brother. పిలిపించడం To call for or cause to be called. పిలిపించు కోవడం Yourself to get called. ఆ మనిషిని పిలిపించు కున్నాను I have called for that person. పిలవ నంపించడం To send and *call for*. సుబ్బయ్యను యిక్కడికి పిల్వనంపించు Tell Subbaiah to come here.

పిశాచము *sub.* పిశాచపు. పిశాచములు. A demon. vide దయ్యం.

పిసకడం *v. a.* పిసుకుతూ. పిసికి. To knead; to press with the hands or, what Europeans call, to *shampoo*. పిండిలో పాలుపోసి బాగా పిసికి వండేటందుకు యిచ్చినాడు Having mixed up flour with milk and *kneaded* it properly, he has given it to be baked. శరీరం పిసకడం To *press* the body with the *hands*: that is, to *shampoo* a person.

పిసరు *sub.* పిసరు. పిసర్లు. A particle; a bit or small quantity.

నాకు పొడి పిగరు యియ్య Give me the *least quantity* of snuff : that is, as much as a *pinch*.

ప్రీ

వీకడం *v. a.* వీకుతూ. వీకి. To pluck ; to root up. మొక్కలు వీకడం To take up plants.

వీక *sub.* వీకా వీకలు. A windpipe ; the reed used with particular wind instruments. కత్తి పుచ్చకుని తన మెడ వీక కోసుకున్నాడు He took a knife and cut his throat, through the *windpipe*. సానాయీ వీక The *reed* of a *sonaayee*, for which, vide సానాయీ.

వీచు *sub.* వీచు! వీచులు. A fibre ; the stringy parts of plants and of some fruits. తోటకూర కాడల వీచు The *stringy parts* of vegetables. కొబ్బరి వీచు The *fibres* of the cocoanut.

వీడించడం *v. a.* వీడిస్తూ! వీడించి. To tease ; to ask ; to importune. తమకు యేమెనా యిప్పుడుమని గడియ గడియకూ వీడిస్తారు They are perpetually *importuning* me, to make them some present.

వీత *sub.* వీత! వీతలు. A crab. వీత డెక్కలు A *crab's* claws or pincers.

వీనుగ *sub.* వీనుగ! వీనుగలు. A corpse or dead body. అతణ్ని యెవరు చంపినారో కాని దారి మధ్యను వీనుగను చూచినాను I saw the *corpse* of a person, whom some body had killed, laying in the middle of the road.

ప్రీతి *sub.* ప్రీతి! ప్రీతులు. Affection ; preference. ఆమెకు నా యందున ప్రీతి వున్నది She has got great *affection* for me. అతనికి మామిడి పండ్లమీద మహా ప్రీతి కర్దు He takes great *delight* in mango fruit. ప్రీతి చెయ్యడం To *show affection* or *give preference*. ప్రీతి పడడం To *feel a preference* or to *fall in love*. ప్రీతికరమైన Affectionate ; loving. ప్రీతికరమైన వాడు A *lover*. అతను దానికి ప్రీతికరమైనవాడు He is a *lover* to that woman. ప్రీతి కల Affectionate ; friendly. వుభయులూ వకరిమీద వకరు ప్రీతి కలవారు

Those two people are in *friendship* with each other.

పీల *adj.* Thin; slender. పీల వనిపి A *thin* man or woman. పీల గొంతుక A *low* voice or one of *small* compass. పీల పంట A *spare* crop of grain.

పీడరు *sub.* పీడరు, పీడల్లు. Pleader; an officer in court for pleading causes.

పీల్చడం *v. a.* పీలుస్తూ, పీల్చి. To snuff or inhale by the nose. పొడి పీల్చడం To *take snuff*. ఆవుపథం పీల్చడం To *snuff up* physic, prescribed in some cases by the Indian doctors. 'To suck up, like a sponge.

పు

పుక్కిలి *sub.* పుక్కిటి, పుక్కిళ్ళు. A mouthful; the inside of the cheeks; something like, what is vulgarly termed a *quid*.

పుక్కిటి తాంబూలం వుమ్మివెయ్యి Spit out that *quid* of betel.

పుక్కిలించడం *v. n.* పుక్కిలిస్తూ, పుక్కిలించి. To rinse the mouth. నోట్లో నీళ్ళు పోసుకుని పుక్కిలించివెయ్యి Take water in your mouth and *rinse* it clean.

పుచ్చకాయ *sub.* పుచ్చకాయ, పుచ్చకాయలు. A water melon. These are of various sizes, some, twice as big as a man's head. వెరి or చేదు పుచ్చకాయ The *bitter* melon.

పుచ్చడం *v. a.* పుచ్చుతూ, పుచ్చి. To decay; to dry up. పండ్లు పుచ్చడం Fruit to *dry up*. కర్ర పుచ్చడం Wood to *dry up* or be *worm-eaten*.

పుచ్చిన *adj.* Decayed; worm-eaten.

పుచ్చకోవడం *v. a.* పుచ్చుకుంటూ, పుచ్చుకుని. To take; to receive. నేను యీ నగలు పుచ్చుకుంటాను I shall *take* these *joys* or jewels. మీరు యేమైనా దయచేయిస్తే పుచ్చుకుంటాను Whatever you may give me, I shall *receive*. N. B. This verb resembles our verb to *take*, in all senses.

పుట్ట *sub.* పుట్ట, పుట్టలు. The name given to *hillocks*, formed by ants or by snakes. పాము పుట్ట A snake's *hole* or *hillock*.

చీమల పుట్ట An *ant-hill*.

పుట్టడం *v. a.* పుట్టుతూ, పుట్టి. To be born. ఆ చిన్నవాడు నిన్నటిదినం పుట్టినాడు Yesterday was that child's *birth-day*. పుట్టిన దినం Birth-day. పుట్టిన స్థలం The *place* of one's *birth*. బజారులో వక వింతమాట పుట్టినది A report has got *birth* in the bazaar. నాకు పెన్నపట్నం వెళ్ళవలెనని బుద్ధి పుట్టినది I have *formed* an *idea* of going to Madras. ఆ స్త్రీమీద నాకు బుద్ధి పుట్టినది My *mind* is *raised* in favour of that woman.

పుట్టి *sub.* పుట్టి, పుట్లు. A measurement, better known by the name of *candy*. పుట్టి is the name of *round baskets*, covered with hide, which are employed in some rivers in India for crossing passengers.

పుట్టుక *sub.* పుట్టుక, పుట్టుకలు. A birth. పుట్టుక నాడు A *birth-day*.

పుణ్యం *sub.* పుణ్యపు, పుణ్యములు. Virtue; excellence. అతను విస్తరించి ధర్మంచేసి అందరినీ చాలా సుఖపెట్టినాడు గనక మంచి పుణ్యం గలవాడు అని అనుకుంటారు Being extremely charitable and endeavouring to make every body happy, has acquired him the name of a *virtuous, excellent* man. నీ పుణ్యం, నన్ను కొట్టవద్దు By your *excellence*, do not beat me! పుణ్యమైన *Excellent*; *virtuous*.

పుణ్యాత్ముడు *sub.* పుణ్యాత్ముని, పుణ్యాత్ములు. A virtuous, good man.

పునాది *sub.* పునాది, పునాదులు. Foundation; ground work. గోడ పునాది *Foundation* for a wall or the *foundation* for the house, meaning the *brick work* which supports the *foundation*.

పునాస *sub.* పునాస, పునాసలు. This is the name given to a particular season of the year, about the months of June and July, when the smaller grains, such as *pessaloo*, *guntaloo*, *corraloo*, &c. are sown. పునాస పంట The *poonassa* crop.

పుంజు *sub.* పుంజు, పుంజులు. A cock. పంజెపు పుంజు A betting cock : that is, a game cock.

పుండు *sub.* పుండు, పుండ్లు. A boil. రాచ పుండు The large boil, which sometimes proves fatal to the Indians from the great discharge of matter.

పుష్పి *sub.* పుష్పి, పుష్పలు. Decay. ఆ పండ్లు పుష్పిచాత తినడానకు యోగ్యంగా వున్నవి కావు Those fruit are in a state of decay from worms and cannot be eaten. పుష్పి పల్లు A decayed tooth.

పుయ్యడం *v. a.* పూస్తూ, పూసి. To blow, as a flower ; to bud ; to shoot out ; to lay on, by rubbing. మా మిడిచెట్లు పూస్తూ వున్నవి The mango trees are shooting out buds. నిన్నటి నుంచి పువ్వుల చెట్లు పూస్తూ వున్నవి The flower plants are beginning to blow since yesterday. గోడకు సున్నం పుయ్యడం To rub or lay *chunam* on a wall. నాలుక పుయ్యడం The tongue to blister.

పురాణం *sub.* పురాణపు, పురాణాలు. The *pooranams* or *puranams* are compositions in verse containing the history of the deities connected with the mythology of the Hindoos. పురాణం also means, any long standing fever.

పురాతనం *sub.* పురాతనపు, పురాతనాలు. Antiquity ; long standing. పురాతనమైన Ancient ; old. యీ గుడి మహా పురాతనమైనది This is a very ancient pagoda. పురాతనమైన వస్తువులు Old things.

పురి *sub.* పురి, పుర్లు. Pack-thread ; twine. పురి also means, the basket coverings for storing grain in the fields.

పురుగు *sub.* పురుగు, పురుగులు. A worm ; an insect. This word is generally applicable to all reptiles including snakes. నాకు పురుగు ముట్టినది A snake or reptile has bit me. కమ్మర పురుగు The common earth worm. సాలె పురుగు A spider.

పురుపుటికాయ *sub.* పురుపుటికాయ, పురుపుటికాయలు. పులిపి. A wart or small excrescence on the flesh.

పురుషుడు *sub.* పురుషుని పురుషులు. A man ; a male. *vide* మనుష్యుడు.

పుర్ర *sub.* పుర్రె, పుర్రెలు. A skull. కాటకంచాత ఆ వూరిదగ్గర కానా పుర్రెలు అనుపడ్డవి A great many skulls are lying near that village, because of the famine.

పురోణీ *sub.* పురోణీ, పురోణీలు. A note, in the way of a message, written on cadjan or on paper.

పులగం *sub.* పులగపు, పులగాలు. The name of a mess of rice and gram, boiled up together.

పుల్లన *sub.* పుల్లన, పుల్లనలు. Sourness. *vide* పులుసు.

పుల్లరి *sub.* పుల్లరి, పుల్లరలు. Pasture. పుల్లరి భూమి Pasture land, liable to a tax for pasture. పుల్లరి means the tax itself.

పులి *sub.* పులి, పులులు. A tiger. పెద్ద పులి A large full-grown tiger: commonly called a royal tiger. చిరుత పులి The cheetah. It is half the size of the royal tiger and differently marked. It only kills sheep and cattle, but the royal tiger delights in human flesh. పులి నోళ్ళు A tiger's claws. పులి రంకె The roar of a tiger. పులి కోచ (విషపు సావీడు.) The tarantula. యాగ పులి A small spider, so called.

పులికోచ *sub.* పులికోచ, పులికోచలు. The tarantula, much feared in India.

పులుగు పుట్ట *sub.* పులుగుపుట్ట, పులుగుపుట్టలు. An owl.

పులుసు *sub.* పులుసు, పులుసులు. Sourness or sour taste. చింతపంటి పులుసు Sour taste of tamarind. పులుసు పండు Sour fruits.

పువ్వు *sub.* పువ్వు, పువ్వులు. A flower. పువ్వుం Item. పువ్వుల చెట్టు A flower plant. నూలీ పువ్వు A rose. N. B. The word పువ్వు is attached to the name of each particular flower. పువ్వులు క్రొయ్యడం To gather flowers. పువ్వుల వాసన The smell of flowers. పువ్వులు పుయ్యడం Flowers to blow. పువ్వుల దండ A garland of flowers. పువ్వుల తురాయి A nosegay. పువ్వుల చెండు A cluster or bunch of flowers.

పుష్పం *sub.* పుష్పపు, పుష్పాలు. The month called Pooshum,

answering to our month of January. పుష్య మాసం Item.

పుష్యరాగం *sub.* పుష్యరాగపు పుష్యరాగాలు. The topaz.

పుష్టి *sub.* పుష్టి పుష్టలు. Stoutness; strength. పుష్టిగా *Stoutly*; *strongly*. అతను మహా పుష్టిగా వున్నాడు He is very *stout-like*.

పుస్తకం *sub.* పుస్తకపు పుస్తకాలు. This is the name given to the *leaves* of the *palmyra tree*, on which the Sanskrit or old Telugu writings are written and preserved. These leaves are about two inches broad and about two feet long, written on both sides of the leaf, with an iron instrument called a *Guntum* in Telugu and resembling the description given of the *style* with which the ancients wrote on the *papyrus*. A collection of these leaves, containing some history or poem complete, is called *postakum*.

పుసలాయించడం *v. a.* పుసలాయిస్తూ పుసలాయించి. To persuade; to coax; to tutor. అతణ్ని మాటలచాత పుసలాయించి పంపించినాడు *Flattering* him with *fine words*, he sent him away. తనకు యేమైనా ఇవ్వమని మహా పుసలాయించినది She *coaxed* him a considerable time, to give her something.

పుసలాయంపు *sub.* పుసలాయంపు పుసలాయంపులు. A persuading; a coaxing. అతని పుసలాయంపులవలన నేను చెడిపోయాను In consequence of his *persuasions*, I am ruined.

పూ

పూచీ *sub.* పూచీ పూచీలు. Responsibility; security. పూచీ చెయ్యడం To be *responsible*. అతణ్ని గురించిన పూచీ నేను చేస్తాను I will answer for his *responsibleness*. అతను లంచం తిన్నట్లు వుంటే అందులకు పూచీ నేను చెయ్యవలసినది If he be found taking any bribes, I am ready to *answer* for it. పూచీదారుడు The person *responsible*.

పూజ *sub.* పూజ పూజలు. The ceremony of making *pooja* to

the idol, which is performed by appointed Brahmins, who ornament the idol with flowers and rub it with sandal, saying prayers all the time.

పూడచడం *v. a.* పూడఁచు. పూడిచి. To fill; to make full; to complete. పొక్క పూడచడం To *fill up* a hole. గొయ్యి పూడచడం To *fill up* a pit. అయిదు వరహాలు తక్కువవున్నవి గనక తీసుకునివచ్చి పూడిచినాను There being five pagodas short, I brought them and *completed* the sum.

పూనడం *v. n.* పూనుకూ. పూని. To undertake; to engage. ఆ పని చెయ్యడానికి నేను పూనినాను I have undertaken to do that business. పూనుకోవడం Item.

పూర్వం *sub.* పూర్వపు పూర్వాలు. Ancient times; former times. పూర్వపు దినములలో యీ దేశం మహా మర్యాదగా వుండేది In the *days of yore*, things were conducted with great consistency in this country.

పూరా *adj.* Full. పూరాచెయ్యడం To make full. *vide* నిండా.

పూర్వోత్తరం *sub.* పూర్వోత్తరపు పూర్వోత్తరాలు. Formerly; in ancient times. This word is a Sanskrit compound and embraces the double meaning of *early* and *after times*, but it is only used at present in the first sense. పూర్వోత్తరం తెలుగువిద్య యీ ప్రకారం మాట్లాడలేదు They did not speak the Telugu language in this manner, in *ancient times*.

పూస *sub.* పూస. పూసలు. A bead. రుద్రాక్ష పూసలు *Beads* made of the *roodratcha*. This is the kind of beads, made up like a *rosary*, which the broad-marked Brahmins pray with. మలసి పూసలు *Beads* made of the stalk of the *toolsy* plant, which are used in prayer by the Brahmins of the long mark. The broad-marked might mean *Saivas* and long-marked might mean *Vaishnavas*. Figuratively వెన్న పూస *Butter*. వెన్నపూస The *back bone*.

పె

పెకలడం *v. n.* పెకులుతూ! పెకిలి. To come out by the roots.
This verb is not much used.

పెకిలించడం *v. a.* పెకిలిస్తూ! పెకిలించి. To tear or pluck by the roots. తోటలో గన్నేరు చెట్లు అన్నీ పెల్లగించినాడు He *pulled up* all the *ganneru* or *oleander* plants in the garden.
పెల్లగించడం or పెకలలియ్యడం Item.

పెచ్చు *sub.* పెచ్చు! పెచ్చులు. This word means any thing above measurement; also, a covering. వరహాల పెచ్చు The pagoda when *above par*. బజారు శేరుకన్న మనశేరుకు పెచ్చు వస్తున్నది Our seer is *greater* than the bazaar seer. నారింజ పంటి పెచ్చు The *outward skin* of an orange. The same of other fruits.

పెట్ట *sub.* పెట్ట! పెట్టలు. A hen; the female of the house-cock.
పెట్ట కూత A *hen's* cackling.

పెట్టడం *v. a.* పెట్టుతూ! పెట్టి. To put; to fix. కింద పెట్టడం To put down. బియ్యం పెట్టడం To give rice.

పెట్టె *sub.* పెట్టె! పెట్టెలు. A box, of any size or any description.

పెణక *sub.* పెణక! పెణకలు. The pentroof of a house. ఆ యింటి పెణకకు మంచి వెడల్పుగల పంచపాళీ వున్నది There is a capital broad verandah, under the *pentroof* of that house.

పెద్ద *adj.* Great; large; ample. పెద్దగంప A *large* basket. పెద్ద మనిషి A *tall* or *big* man; also, a man of *consequence*. మహా పెద్దమనిషి కొడుకువు There's a *great* man's son, for you! N. B. This is a vulgar mode of retort. పెద్దచొర The term given to a *Rajah* or *European*, when the *first* in *authority*. This word is sometimes used as a Substantive, the Noun Substantive to which it refers being understood. ఆ యింటికి పెద్ద యెవరు? Who is the *head* of that house? మా

అందరికంటె అతను పెద్ద He is the *superior* or head to all of us. పెద్దతనం *Old age; superiority*, either by age or rank. పెదవి *sub.* పెదవి పెదవులు. The lip. కింది పెదవి The under lip.

మీది పెదవి The upper lip.

పెనము *sub.* పెనపు పెనాలు. A sort of pan. They are flat, thin, round plates of iron without a handle and no rim nor edge to them. One side being smeared with ghee or oil, they are put on the fire and cakes baked upon them. చెరుళ్ళు పెనం A sugar boiler, commonly made of iron.

పెనిమిటి *sub.* పెనిమిటి పెనిమిటు. A husband or married man.

పెనిమిటి, పెళ్ళామున్ను A husband and wife.

పెంకు *sub.* పెంకు పెంకులు. A tile. వోడుబిళ్ళ పెంకు The common house tile. కుండ పెంకు The fragment of an earthen pot. వర పెంకు The fragment of any pot well. N. B. These names appear to be retained from the use to which the materials are converted. పెంకు నెయ్యడం To tile. తల పెంకు The skull-cap.

పెంచడం *v. a.* పెంచుతూ పెంచి. To support; to maintain. మీరు భాగ్యవంతులు గనక మమ్ముల పెంచండి As you are a very rich man, you maintain us. పెంచుకోవడం To adopt: that is, to adopt as your own. అతను తన అన్న కొమారుణ్ని పెంచుకున్నాడు He has adopted the son of his elder brother. పెంచుకోబడ్డవాడు The person adopted.

పెంట *sub.* పెంట పెంటలు. Dirt; manure. యింటి పెంట The filth of the house. పెంట కట్టడం or పొయ్యడం To manure. ఆ తోటలో విస్తరించి పెంట పోశినందున కూరలు బాగా అయినవి Having put a great deal of manure in that garden, the vegetables have grown up very well.

పెండలం *sub.* పెండలపు పెండలాలు. The yam. పెండలపు దుంపలు Yams.

పెండ్లి *sub.* పెండ్లి పెండ్లిళ్ళు. A marriage. పెండ్లి అడడం or పెండ్లి

చేసుకొవడం To marry : that is, *to be married*. ఆళ్ళ తమ్ములు యిద్దరూ పెండ్లి ఆడినారు The two brothers have both *got married*. పెండ్లి కుమారుడు A *bride-groom*. పెండ్లి కూతురు A *bride*. పెండ్లి వారు A term given to the *relations* of the *married couple* and to all who are engaged in celebrating the marriage. పెండ్లి పెద్దలు *Superiors* or *nearest relations* who superintend the ceremony. పెండ్లి చెయ్యడం To *dispose* of in *marriage*. అతని కుమారుడికి నా కుమార్తెను యిచ్చి పెండ్లి చేశినాను I have *given* my daughter in *marriage* to that man's son. N. B. The Hindoos marry when the bride is a child : then called పెండ్లి ఆడడం. When the marriage is to be consummated, it is called శోభనం or నిషేక మహూర్తం. The word పెండ్లి is commonly written పెంట్లీ.

పెండె *sub.* పెండె! పెండెలు. A lath. పెండె బద్ద Item. This word is more commonly termed *reaper* in India. పెరురు పెండెలు Bamboo *laths*. తాటి పెండెలు Palmyra *laths*. పెండెలు వెయ్యడం To *fix* the *laths*. పెండె is also called a *load* when applied to tobacco. పొగాకు పెండె A *load* of tobacco.

పెంశ్యామ *sub.* పెంశ్యాము! పెంశ్యాలు. A wife or married woman.

పెంపు *sub.* పెంపుటి! పెంపులు. Adoption. పెంపుటి కొడుకు A son by *adoption*. పెంపుటి కూతురు A daughter by *adoption*.

పెయ్య *sub.* పెయ్య! పెయ్యలు. A female calf. పది పెయ్యలు, పన్నెండు కోడెలు, యాభై మేకలు వచ్చినవి Ten cow *calves* (females) ten bull *calves* (males) and fifty sheep have arrived.

పెరగడం *v. a.* పెరుగుతూ! పెరిగి. To grow; to increase. మనిషి పెరగడం A man to *grow up*. బాకీ పెరగడం A balance to *increase*. పాపం పెరగడం Wickedness to *accumulate*. మెడలో దారం పెరిగినది The string round my neck is *broke*.

పెరడు *sub.* పెరటి! పెరళ్ళు. A back yard. యింటి పెరడు The *back yard* of the house. అతని యింటి పెరటిలో కూరకాయలూ, పువ్వుల చెట్లూ వేశినాడు He has planted vegetables and flower

plants in the *back yard* of his house.

పెరుగు *sub.* పెరుగు పెరుగులు. The name given to sour-milk, which is a favourite dish of the Indians, better known to Europeans by the name of *tyre* or *curd*.

పెల్ల *sub.* పెల్ల పెల్లలు. The fragment of any old wall, ready to fall down.

పెసర *sub.* పెసర. (No plural.) The name of the small grain crop; green gram. పెసర చేను The *pessara* crop.

పెసలు *sub.* పెసల. (No singular.) A small grain called *pessaloo*, better known by the name of *black gram* నల్ల పెసలు or *green gram* పచ్చ పెసలు.

పే

పేక *sub.* పేక పేకలు. Breadth in weaving cloth or lacing. vide పడుగు.

పేగు *sub.* పేగు పేగులు. A gut; an entrail.

పేట *sub.* పేట పేటలు. The *pettah* or *pet* or *suburb* of a town. It also means, the twist or turn of a cord or string. నాలుగు పేటల బంగారపు గొలుసు Four *rows* of gold chain.

పేడ *sub.* పేడ పేడలు. Dung; generally applicable to the dung of cattle, not of horses. ఆవు పేడ *Cow-dung*. గొర్రెపేడ *Sheep's dung*. This is generally used as manure, for cultivation and for gardens. Cow-dung is used to make into cakes for fuel and for rubbing on houses.

పేదరికం *sub.* పేదరికపు పేదరికాలు. Poverty. మహా పేదరికంలో వున్నాను I am reduced to extreme *poverty*.

పేదవాడు *sub.* పేదవాని పేదవాండ్లు. A poor man or fellow.

అతను మహా పేదవాడు గాని యెవరినీ యాచించడు He is a very *poor man*, but does not beg of any body.

పేనడం *v. a.* పేనుతూ పేని. To twist; to twine. తాడు పేనడం

To *twist* rope. దారం పేనడం To *twist* or *double up* thread.
 పేను *sub.* పేని పేలు. A louse. పేలు కుక్కడం To *crack lice*.
 పేను కొరకడం Biting of lice. పేలు చూడడం To louse. This
 is a favourite amusement of Indians.

పేర్చడం *v. a.* పేరుస్తూ పేర్చి. To heap; to pile up. కర్రలు పేర్చడం
 To *pile up* wood. రాళ్ళు పేర్చడం To *heap up* stones.

పేరు *sub.* పేరు పేర్లు. A nanie. నీ పేరు యేమి? What is your
name? నా పేరు వుప్పలూరు బాపన్న My *name* is Wooppalooroo
 Baupannah. పేరు పెట్టడం To *name*. నాకు స్వామి అని పేరు పెట్టి
 నారు They *called me* by the *name* of Swamy. యింటి పేరు
 House or *family name*. పేరు is also the name for a
necklace.

పేరుకోవడం *v. n.* పేరుకుంటూ పేరుకుని. To *congeal*; to *harden*;
 to *thicken*. నెయ్యి పేరుకోవడం Ghee to *harden* or *congeal*.
 మంచు పేరుకోవడం To *thicken*, as the fog.

పేలడం *v. n.* పేలుతూ పేలి. To *throw out* pimples on the skin,
 from the heat. వేసవికాలం చాత కాకచేతి నా శరీరం అంతా పేలినది
 Owing to the hot weather, my body is *come all out* in
pimples. పేలడం means also, that sort of talking which we
 call *garrulity*. అతను యెప్పుడూ లేనిపోని మాటలు పేలుతూ వుంటాడు
 That man is for ever *prattling nonsensical words*. పేలడం
 means also, to *get fried*.

పేల్చడం *v. a.* పేలుస్తూ పేల్చి. To *fry*. చాపను పేల్చడం To *fry*
 fish. కాయలుకోకి నేతిలోవేకి పేల్చిన తరువాత పెని పిండిచల్లే
 మరియడ The way is to take fruit or vegetables cut in
 pieces, to put them in with the ghee and, after *frying*,
 to sprinkle flour on them.

పేష్కారు *sub.* పేష్కారు పేష్కార్లు. A revenue term, signifying
 the *person* who *keeps* the *accounts* under a *tanadar* or
manager.

పై

పై *adv.* Above; a top; outward. **పై బట్ట** *Upper cloth.* **పై బల్ల** The *upper* part of the table. **యింట్లోవారు గాక పై మనిషి** A *new-comer* in a house. **పైని** *Above all*: that is, on the *top* of any thing. **తల పైని** On the *top* of the head. **బల్ల పైని** On the *top* of the table.

పైకం *sub.* పైకపు, పైకాలు. The quarter of a dub, also known by the name of *dummary*. It means also, *money* in general. **నాలుగు పైకాలు వక డబ్బు అవుతుంది** Four *pikums* or *dummeries* make a dub. **అతని దగ్గర శానా పైకం వున్నది** That man has got plenty of *money*. N. B. When it means *money in general*, it is always placed in the singular.

పైజారు *sub.* పైజారు, పైజాల్లు. Slippers. These are made of leather, being topped with cloth or leather and are worn by all castes of *Hindoos*. They turn up in front and have a high heel.

పైత్యం *sub.* పైత్యపు, పైత్యాలు. The bile. **శరీరంలో మహా పైత్యం చేశినది** My body is filled with *bile*. **పైత్య కళ** This term is given for the violent effects of bile which frequently drive the patient to a state of madness.

పైసం *sub.* పైసపు, పైసాలు. A journey. **పైసం వెళ్ళడం** To *make a journey*. vide ప్రయాణం.

పొ

పొక్కడం *v. n.* పొక్కుతూ, పొక్కి. To blister; to excoriate. **అతను జబ్బు నొప్పిచేసినందున సున్నంపట్టు వేస్తే పొక్కినది** Feeling a pain in his arm, he has rubbed it with *chunam*, which has *blistered* it. **కాలు పొక్కడం** The feet to *blister*, from

walking. మాటలై బ పొక్కుడం To reveal words. నేల పొక్కుడం is a term given to ground, when it gets parched.

పొక్కు *sub.* పొక్కు, పొక్కులు. A pimple or little pustule; a pock. అతనికి వంటినిండా గజ్జిపొక్కులు లేచినవి His body is full of *pimples*, owing to the itch. మశూచికపు పొక్కులు A *pock* or *pustule* raised by the small-pox.

పొగ *sub.* పొగ, పొగలు. Smoke. పొగ పెట్టడం To make the smoke to rise. పొగ రావడం Smoke to come. పొగ తాగడం To smoke: that is, to perform the act of smoking. అతను పొగ చుట్ట తాగుతాడు He is smoking a cheroot. పొగ రాజడం To smoke: that is, for wood or any other thing to smoke. యింట్లో పొగరాజుతూ వున్నది It smokes in the house.

పొగడడం *v. a.* పొగుడుతూ, పొగిడి. To flatter. ఆ మనిషి యెప్పుడు యిక్కడికి వచ్చినా పొగుడుతూ వుంటాడు That man, whenever he comes here, at all times flatters.

పొగడిక *sub.* పొగడిక, పొగడికలు. Flattery; false praise. అతని పొగడికలవల్ల నాకు యెక్కువ పరువురాదు Not withstanding all his flattery, I am not the richer for it.

పొగరు *sub.* పొగరు, పొగర్లు. The beach; pride. సముద్రపు పొగరు The sea beach. అతను మహా పొగరుమోతు That man is full of ostentation.

పొగాకు *sub.* పొగాకు, పొగాకులు. Tobacco. The word పొగ చుట్ట is commonly called a cheroot. లంక పొగాకు Lanka tobacco, i.e. tobacco grown on river beds or small islands in rivers. నాటు పొగాకు Common tobacco. గాటు పొగాకు Strong tobacco.

పొట్టి *adj.* Short; below size. పొట్టివాడు or మనిషి A short man. పొట్టిది A short woman. పొట్టి గుర్రం A small horse. పొట్టి ధైన్దు A small, stumpy bullock. పొట్టి తనం Shortness, in opposition to height.

పొట్టు *sub.* పొట్టు, పొట్లు. The husk or pod of grain and of plants in general. కంది పొట్టు The pod of red gram. జొన్న

పొట్టు *The husk of the jonna grain or maize.*
 పాడవడం *v. a.* పాడునూ! పాడిచి. To stab; to pierce. నన్ను కత్తితో
 పాడిచినాడు He *stabbed* me with a knife. ఆ గేదె మక్కును
 పాడిచినది That female buffalo *ran* her horns *into* a dog.
 పోటు పాడవడం The flood tide to *make*; to *give* a blow.
 నన్ను చెడ్డపోటు పాడిచినారు They *gave* me an ugly blow.
 ప్రార్థు పాడవడం The sun to *rise*. నెల పాడవడం The moon to
rise. గరి పాడవడం The skin to *shrink* with cold.

పాడి *sub.* పాడి! పొళ్ళు. The name of any powder, except gun
 powder. Generally speaking, it means *snuff*. పొగాకు పాడి
 also means *snuff*. పాడి చెయ్యడం To *make snuff*. పాడి పిల్చడం
 To *take snuff*: that is, to *snuff* it up. పాడి డబ్బీ A *snuff*
 box. పాడి నేల Dry ground. పాడి బట్ట Dry cloth. పాడి సున్నం
Dry chunam.

పొడుగు *sub.* పొడుగు! పొడుగులు. Height; length. పొడుగు మనిషి A
tall man. పొడుగు చెట్లు High trees. పొడుగు ధూలం A long
 beam. ఆ పంచపాళీ మహా పొడుగు That verandah is extremely
long.

పొద *sub.* పొద! పొదలు. A bush, such as is met with in
 woods and uncultivated lands.

పొదగడం *v. a.* పొదుగుతూ! పొదిగి. To cover; to bind. పెట్టెకు
 చర్మం పొదగడం To *cover* a trunk with leather. పుస్తకం పొద
 గడం To *bind* a book. కోడిగుడ్డు పొదగడం A hen to *sit* on eggs
 to hatch. రాగికి వెండి పొదగడం To *plate* copper with silver.

పొది *sub.* పొది! పొదులు. A quiver; the barber's leather
 case. అంబుల పొది A *quiver* of arrows. మంగల పొది A barber's
case of knives, &c.

పొదుగు *sub.* పొదుగు! పొదుగులు. The udder of animals. ఆవు పొదుగు
 The *udder* of a cow. గ్రే పొదుగు A sheep's *udder*.

పొంగడం *v. n.* పొంగుతూ! పొంగి. To run-over or to overflow.
 పాలు గుండలోపొంకి కాగపెట్టిలే పొంగినవి Having put a pot of

milk on the fire, it has *boiled over*. యేటికి నీరు అధికమై పొంగినది A superfluity of water has come into the river and *overflowed* it. సంతోషించాత పాంగడం To be *overpowered* with pleasure.

పాంగు *sub.* పాంగు, పాంగులు. The act of boiling over or overflowing. పాంగు means also, the *measles*. పాంగు చూపడం To *have* the *measles*.

పొందడం *v. n.* పొందుతూ, పొంది. To obtain; to procure; to acquire. లాభం పొందడం To *acquire* profit. నష్టమును పొందడం To *suffer* loss.

పోయ్యడం *v. a.* పోస్తూ, పోశి. To pour out or upon. చెట్లకు నీళ్లు పోశినారు. They have *watered* the trees. ఆ కొట్లో నిండాధాన్యం పోశినారు They have *filled* that storehouse with grain.

పొయ్యి *sub.* పొయ్యి, పొయ్యిలు. A fireplace, for cooking; a hearth; an oven. పొయ్యి అలకడం To clean the *fireplace*.

ప్రాద్దు *sub.* ప్రాద్దు, ప్రాద్దులు. Morning time; day'light. ప్రాద్దున వచ్చినాడు He came in the *morning*; that is, after day'light. ప్రాద్దుటి వేళ Time of *morning*. ప్రాద్దున్నే రా Come in the *morning*. ప్రాద్దున్నే seems to have a termination, which refers to the pronoun reciprocal: that is, the very time of morning. ప్రాద్దు పొడవడం The *morning* to dawn.

పొర *sub.* పొర, పొరలు. A fold or plait; secret animosity or duplicity. పుల్లి పొరలు The *coats* or *folds* of an onion. బట్ట పొరలు *Plaits* in cloth. కాకితపు పొరలు *Folds* in paper. నాయందున పొర వుంచవద్దు Do not bear me any *animosity*. పొరబడడం To be *incorrect* or in *error*. లెక్కలో పొరపడ్డది An *error* has occurred in that account. అమాట పొరబడి చెప్పినాను I said that word *inadvertently*. పుస్తకపు పొర The *leaf* of a book: that is, of the *cadjan* book.

పొర్లడం *v. a.* పొర్లుతూ, పొర్లి. To roll over and over; to run down like water. నీళ్లు మెరకనుంచి పల్లనకు పొర్లినవి The

water *flowed* from the high ground into the low. పొన్లడం also means, a *connection* between the sexes.

పొరుగు *sub.* పొరుగు! పొరుగులు. A neighbour. యిరుగు పొరుగులు The *place* in the *neighbourhood*; your *neighbours* all round.

పొలం *sub.* పొలపు! పొలాలు. A field or ground for cultivation. యీ సంవత్సరం యీ పొలాలలో యేమి పైరు వేస్తారు? What cultivation do you make in these *fields*, this year? బీటి పొలం A grass *field*. పెరక పొలం A *field* of high ground. పల్లపు పొలం A *field* of low ground.

పొల్లు *sub.* పొల్లు! పొల్లులు. The name given to the stalks of a crop, which grow up without producing any grain. పొల్లు means also the *mark* on letters, to shew the long syllable or the *stress* to be laid on them. పొల్లు మాటలు Silly words. పొసగడం *v. n.* పొసుగుతూ! పొసిగి. To happen; to undertake. అతనికి వూరికి ప్రయాణం పొసిగినది He has *undertaken* a journey into the country.

పోక *sub.* పోక! పోకలు. The name given to what is usually called the *betel nut*. The *betel leaf* always chewn with it, grows on a separate tree, more of the nature of a creeper. పోక చెట్టు The *betel nut tree*.

పోకిరి *sub.* పోకిరి! పోకిర్లు. A dissipated character; a debauchee. పోకిరి తనం *Dissoluteness*; *irregularity*. అతను పోకిరితనంచాత పరువు పోగొట్టుకున్నాడు Owing to his *dissipation*, he has suffered in his character.

పోగు *sub.* పోగు! పోగులు. A heap; an ear-ring. రాళ్ళపోగు A *heap* of stones. చెవి పోగు An *ear-ring*. దారపు పోగు A *single thread*. పోగు పెట్టడం To *heap*; to *pile up*. ఆ సామాను అంతా

వక జాగాను పోగుపెట్టు *Heap up all those things in one place.* పోగు కావడం *To assemble; to convene.* పదిమంది పోస్తారు *A number of people have gathered together.* పదిమంది is a general mode of expression, not to be taken literally.

పోగొట్టడం *v. a.* పోగొట్టుతూ, పోగొట్టి. *To lose; to deprive of.* అతను నా పుస్తకం పోగొట్టినాడు *He has lost my book.*

పోగొట్టుకోవడం *v. n.* పోగొట్టుకుంటూ, పోగొట్టుకుని. *To lose; to be deprived of.* నేను తోవలో పది వరహాలసొమ్ము పోగొట్టుకున్నాను *I have lost ten pagodas in the road.* నా వంటివన్నీ కోగం వైద్యుడు అక్కరలేకుండా పోగొట్టుకున్నాను *I have got rid of my sickness, without the aid of a doctor.*

పోట్లాట *sub.* పోట్లాటు, పోట్లాటలు. *A quarrel; a battle; a fight.* అతను దండులో పోట్లాటలో వెబ్బితనిలి పడ్డాడు గాని చావలేదు *He got wounded in the field in action, but was not killed.* పోట్లాట వెయ్యడం *To set on to fight.* అతను తన కుక్కను నా కుక్కవీడ పోట్లాట వేసినాడు *He set his dog on to fight mine.*

పోట్లాడడం *v. a.* పోట్లాడుతూ, పోట్లాడి. *To fight; to quarrel; to dispute; to contend.* ఆ అన్నతమ్ములు యిద్దరూ పాలు పంచుకునే నిమిత్తం పోట్లాడినారు *Those two brothers have quarrelled about the division of their shares.* ఒక కుక్కవచ్చి మన పిట్టతో పోట్లాడినది *A dog came and fought with our cat.* యిద్దరు మనుషులు కత్తులతో పోట్లాడినందున వకడు నరుకుతనిలి చచ్చినాడు *Two people fought with swords and one of them received a wound of which he died.*

పోట్లాడించడం *v. a.* పోట్లాడిస్తూ, పోట్లాడించి. *To set on to fight.*

పోటు *sub.* పోటు, పోట్లు. *The flood tide; a blow; a pain in the body.* యీవేళ పది ఘంటలకు పోటు పొడవవచ్చును *The flood tide should begin to make about ten o'clock to-day.* యేటినిండా యిప్పుడు పోటు వచ్చినది *It is high water or full tide just now in the river.* నా వంటినిండా పోట్లు పొడుస్తూ వున్నవి *I feel severe shooting pains in my body.* వాడు వీణిస్తే

వకపోటు పొడిచినాడు That man has given this man a blow.
బల్లెపు పోటు The piercing of a spear.

పోత *sub.* పోత, పోతలు. A mould or cast. పోతచెంబు A cast *chemboo* or brass vessel: that is, cast in a mould.

పోతు *sub.* పోతు, పోతులు. A male buffalo; also, the term for the male gender in some species of other beasts, as well as of birds. మేకపోతు A he goat. గొర్రెపోతు A ram. దున్న పోతు A cultivation buffalo or a he buffalo. పోతు is applied contemptuously in the following sense. తాగుపోతు A drunkard or drunken fellow. దయ్యలపోతు A conjurer or necromancer.

పోనివ్వకపోవడం *v. a.* పోనివ్వకపోతూ, పోనివ్వకపోయి. Not to allow to go; to detain. అతని దగ్గరకు నన్ను పోనివ్వక పోయినాడు He did not suffer me or allow me to go near him.

పోనివ్వడం *v. a.* పోనివ్తూ, పోనిచ్చి. To allow to go or depart. అతణ్ని యింటికి పోనిచ్చినాను I let him go home.

పోరాటం *sub.* పోరాటపు, పోరాటాలు. Enmity; quarrel. vide పగ.

పోరు *sub.* పోరు, పోరులు. Enmity. vide supra.

పోలడం *v. a.* పోలుతూ, పోలి. To resemble. అతడు నన్ను పోలినాడు He resembles me.

పోలిక *sub.* పోలిక, పోలికలు. Likeness; resembling. ఆ మనిషి నా తమ్ముడి పోలిక That man has the likeness of my younger brother.

పోవడం *v. n.* పోతూ, పోయి. To go; to go off; to proceed. వాడు యెక్కడికి పోయినాడు? Where is he gone to? వెంకట్రాజు పది రోజులనుంచి అశక్తించాత మహా శ్రమపడి రాత్రి పోయినాడు Venkat-raju having been extremely sick for these ten days past, went off last night: that is, he died. N. B. This verb joined to the substantive infinitive of other verbs is made to form the negative verbs, such as చెయ్యకపోవడం Not to do. వ్రాయకపోవడం Not to write.

పోషకుడు *sub.* పోషకుని, పోషకులు. A protector; a guardian. అతను

నాకు పోషకుడు He is my *protector*.

పోషణ *sub.* పోషణ; పోషణలు. Support; maintenance. పోషణలేక చిక్కినాను I have fallen away in flesh for want of *maintenance*.

పోషించడం *v. a.* పోషిస్తూ; పోషించి. To maintain; to support; to bring up. చిన్న నాటనుంచీ మమ్మన పోషించినాడు He has *supported* us from the time of our youth. నన్ను పోషించడానికి యెవరూ దిక్కులేరు, పోషించేభారం నాదే You must *support* me, for I have no other protection, the whole weight of my *support* rests upon you.

ప్రోసిక్యూటరు *sub.* ప్రోసిక్యూటరు; ప్రోసిక్యూటర్స్. *Prosecutor*; term in the courts.

ఫకీరు *sub.* ఫకీరు; ఫకీర్స్. A fakir. These are an order of religious mendicants of the Mahomedan persuasion, whose manners and character are two well known to need explanation.

ఫయిస్సలూ *sub.* ఫయిస్సలూ; ఫయిస్సలూలు. Clearance; adjustment.

ఫరమాయషు *sub.* ఫరమాయషు; ఫరమాయషులు. Order; direction. ఫరమాయషు చెయ్యడం To *give orders* or to *commission*. బాక చావులు తెప్పించుమని ఫరమాయషు చేశినాడు He *commissioned* me to bring some long cloths.

ఫరమాయించడం *v. a.* ఫరమాయిస్తూ; ఫరమాయించి. To give orders or cause orders to be given.

ఫరారీకొవడం *v. n.* ఫరారీ అవుతూ; ఫరారీ అయి. To absent yourself; to abscond; to desert. అయిదుగురు శివాయిలు పటాలంలోనుంచి ఫరారీ అయినారు Five sepoys have *deserted* from the battalion. ఫరారీ అయిన మనిషి A *deserter* or one who has *absconded*.

ఫరాసు *sub.* ఫరాసు, ఫరాసులు. A French man or the French.
 ఫ్రాంసువాడు Item.

ఫలం *sub.* ఫలపు, ఫలాలు. Profit; advantage. ఫల సాయం Item.
 ఫలమును పొందడం To reap *profit*. ఫలసాయం రావడం To derive
profit. ఆ వ్యవసాయంవలన నాకు యేమీ ఫలసాయం రాలేదు I have
derived no *profit* whatever from that cultivation. ఫలం
 also means, *fruit*. కమలా ఫలం *Orange*.

ఫలానా *adv.* Such; in particular. ఫలానా మనిషి *Such* a man.
 ఫలానా ఫలానా *Such* and *such* or *each* in particular. నీతో
 చెప్పిన ఫలానా ఫలానా వాంశ్చకు సామ్మ యిచ్చినావా? Did you
 give the money to *each particular* person as I told you?

ఫాయదా *sub.* ఫాయదా, ఫాయదాలు. A revenue term signifying
profit or *advantage*.

ఫారీఖత్తు *sub.* ఫారీఖత్తు, ఫారీఖత్తులు. A revenue term signifying
 an *acquittal*.

ఫాల్గుణం *sub.* ఫాల్గుణపు, ఫాల్గుణాలు. The name of a Telugu
 month nearly answering to our month of *March*.

ఫితవా *sub.* ఫితవా, ఫితవాలు. The Mahomedan *Decree* in Court.

ఫితూరీ *sub.* ఫితూరీ, ఫితూరీలు. Disturbance; trouble; rebellion.

ఫితూరీఖోరు or ఫితూరీదారు A *plunderer* or a *rebel*. ఫితూరీ
 చెయ్యడం To commit *disturbance*. ఫితూరీఖోర్లు ఆ వూళ్ళోకివచ్చి
 ఫితూరీచేసి నా సామ్మ దోచుకున్నారు The *plunderers* having
 entered that village, *committed disturbances* there and
plundered my property.

ఫిరంగిచెక్క *sub.* ఫిరంగిచెక్క, ఫిరంగిచెక్కలు. The China root; a

medicine originally brought from China.

ఫిరంగి *sub.* ఫిరంగి, ఫిరంగీలు. A cannon. ఫిరంగి చెయ్యడం To fire a cannon or gun. వాడ వచ్చినది గనక కోటలో ఫిరంగీలు వేసినారు A ship having arrived, they fired the guns in the fort for her. ఫిరంగి గుండు A cannon ball. ఫిరంగి వత్తి The match.

ఫిరియాదు *sub.* ఫిరియాదు, ఫిరియాదులు. A complaint; accusation. ఫిరియాదు చెయ్యడం or కావడం To make complaint. అతను నామీద ఫిరియాదు అయినాడు He has complained against me. అతను నేను సొమ్ము దొంగిలినానని ఫిరియాదు చేసినాడు He has accused me of stealing money. ఫిరియాదుదారుడు A complainant.

ఫీజు

ఫీజు *sub.* ఫీజు. Fees; the allowed percentage to pleaders on the regulated amount of causes decided in court.

బి

బజింత్రి *sub.* బజింత్రి, బజింత్రిలు. A musical performer. బజింత్రిల మేళం A set or band of musical performers. These generally consist of six people: that is, one pair of large cymbals, the sonnaye or pipe, the suttee, the doaloo, the veeranum and the narraga. They are employed at the pagoda or at marriages and ceremonies.

బజ్జినస్సు *sub.* బజ్జినస్సు, బజ్జినస్సులు. Detail; particulars.

బట్ట *sub.* బట్ట, బట్టలు. Linen cloth: generally speaking, that manufactured in India. సన్నపు బట్ట Fine cloth. ముతక బట్ట Coarse cloth. బట్ట చెయ్యడం To weave cloth. బట్టకుంబీ చెయ్యడం To bleach cloth. N. B. The word బట్టలు is also generally used for wearing clothes. బట్టలు తొడగడం To dress clothes.

తెల్ల బట్టలు *Clean clothes*. నా బట్టలు అన్ని చాకలివాడికి వుతక వేశినాను I have given all my *clothes*, to the wash. N. B. There is no proper word in Telugu for our word to *wear out*, as applied to *clothes*. బట్ట తల *Bald-headed*. బట్ట యెద్దు or గర్రం A *roan coloured bullock or horse*.

బట్టె *sub.* బట్టె బట్టెలు. A water-channel. వీధి కాలువ.

బడాయా *sub.* బడాయా బడాయాలు. *Pride; haughtiness; arrogance*. బడాయా ఖోరు A *proud or scornful man*. బడాయా మనిషి Item. బడాయా గల *Proud; haughty*.

బద్ద *sub.* బద్ద బద్దలు. A piece; a fragment or shaft. కొయ బద్దలు *Pieces of fruit: that is, cut in readiness for dressing*. కర్ర బద్ద A *piece of wood*. బద్దలు కొట్టడం To *cut or break into pieces*. అతను కర్రపుచ్చుకుని లాంతరు బద్దలు కొట్టినాడు He took a stick and *broke the lantern into pieces*. వింటిబద్ద A *bow, in archery*. పోక బద్ద *Betel nut*.

బదిలీ *sub.* బదిలీ బదిలీలు. A change of situation; a removal to another place. బదిలీ చెయ్యడం To *remove or change*. అతణ్ణి ఆ వుద్యోగంలోనుంచి బదిలీ చేసినారు They have *removed him from that employment: that is, they have put some body else in his place*.

బదులు *sub.* బదులు బదుళ్ళు. A debt; a loan; an exchange. బదులు చెయ్యడం or వుచ్చుకోవడం To *borrow*. బదులు యివ్వడం To *lend*.

బద్ధకం *sub.* బద్ధకపు బద్ధకాలు. Laziness; indulgence; lassitude. బద్ధకుడు An *indolent, lazy man*. బద్ధకం కలవాడు Item.

బద్ధకించడం *v. a.* బద్ధకిస్తూ బద్ధకించి. To *idle; to trifle*. అతను పని చెయ్యక బద్ధకించినాడు He neglected his business and *idled his time*.

బనాతు *sub.* బనాతు బనాతులు. The name given to broad cloth in general.

బంక *sub.* బంక బంకలు. Gum.

బంగారపిచ్చిక *sub.* బంగారపిచ్చిక బంగారపిచ్చికలు. The name of a

small yellowish bird, that builds very curious hanging nests. This bird is taught to dive into a well after a ring which it seizes before the ring sinks to the bottom and brings out in its bill. Properly బంగారు పిచ్చిక.

బంగారం *sub.* బంగారపు బంగారాలు. Gold. బంగారం కరగడం To melt gold, బంగారపు నగలు Golden joys or jewels. బంగారంతో చేసిన Made of gold. మేలిమి బంగారం Pure gold. క్షోరా బంగారం Adulterated gold.

బండ *sub.* బండ బండలు. A stone, in common : not applied to precious stones.

బండాలం *sub.* బండాలపు బండాలాలు. An estate ; a property. అతని దగ్గర మహా బండాలం వున్నది That man has got a very ample estate. అతడు మా తమ్ముడిలోటి పోట్లాడినాడట, యిప్పుడు టైటికి రమ్మనుమను తన బండాలం అగపరుస్తాను That man has fought with my younger brother, for which reason call him out here and I shall soon see *what* he is made of.

బండి *sub.* బండి బండ్లు. A wheel ; also, a cart or a conveyance. It is as often used for the *wheel*, as for the *body* of it. చక్కడా బండ్లు The wheels of a cart. రథపు బండ్లు The wheels of the Swamy coach or chariot used in temples. యెడ బండి A bullock cart. గుర్రపు బండి A one-horse carriage or bandy. రెండు గుర్రాల బండి A two-horse bandy or carriage.

బంతి *sub.* బంతి బంతులు. A ball. బంతి ఆడడం To play at ball. That played with by the Indians is stuffed with piece of gunny or hemp and covered with thin leather. బంతి చెట్టు is the name of a bush that yields a flower like the stock. పూల బంతి A bunch of flowers. యెడ బంతి is the name given to strings of bullocks, employed to thrash the grain.

బందివాను *sub.* బందివాను బందివానులు. A prisoner.

బందు *sub.* బందు బందులు. A hinge. తలుపు బందులు. The hinges of a door. పెట్టె బందులు The hinges of a box. బందు is the

name of a large ravenous bird, commonly called the *adjutant*.

బంధువుడు *sub.* బంధువుడి బంధువులు. A relation or connection by alliance. బంధువురాలు A female *connection* or *relation*. యీవేళ పండుగ గనక మా బంధువులు అంతా మా యింటికి వచ్చినారు This being a feast day, the whole of my *relations* are come to my house. బంధుత్వం Relationship.

బ్రతకడం *v. a.* బ్రతుకుతూ బ్రతికి. To exist; to live; to subsist. యీరోగంతో అతను బ్రతకడం మహా కష్టం It will go hard with him to *survive* this illness.

బ్రతుకు *sub.* బ్రతుకు బ్రతుకులు. A living; existence; support. చావు బ్రతుకులు దేవుని ఆధీనం *Existence* and death are in the power of God.

బ్రహ్మదేవుడు *sub.* బ్రహ్మదేవుని బ్రహ్మదేవులు. The name given to one of the deities of the Hindoos, understood by them to possess the creative power.

బరకడం *v. a.* బరుకుతూ బరికి. To scratch. బరుక్కోవడం To scratch himself.

బరతరపు *sub.* బరతరపు బరతరపులు. Dismissal; discharge from service. బరతరపు చెయ్యడం To *dismiss*. కుంపిణీ నౌకర్లను శానా మందిని బరతరపు చేశినారు They have *discharged* a great many people from the Company's service.

బరమా *sub.* బరమా బరమాలు. An auger. This differs from the European tool in having a bow to turn it by, the string of which is twisted twice round the *bit* of the *auger*, the bow being held and moved with one hand and the auger directed with the other hand.

బరాతం *sub.* బరాతపు బరాతాలు. A revenue term signifying an order for money. వూరిమీది బరాతం An order for money on a village. బరాతం వ్రాయడం To write an order for money.

బరి *sub.* బరి బర్లు. A school. చిన్న వాళ్ళు బరిలోకి వెళ్ళినారు The

boys have all gone to *school*. బరి డెడ The head boy of the *school*. It is the custom in the Indian schools, when one boy becomes perfect in his lessons, to make him repeat them and teach them to the other boys. బరి also means a *person's side*; also, a *boundary* or *line of distinction*. బరి also, means a *naked* or *bare back*. బరి నుడ్రం A horse, • *without covering*. బరివళ్ళు The body *bared*. బరిడి Item.

బరిడెపురుగు *sub*. బరిడెపురుగు, బరిడెపురుగులు. The name of the nauseous insect, commonly termed *cockroach*. బరి డెపురుగు Item.

బరిశీ *sub*. బరిశీ, బరిశీలు. The name of a spear, generally used for state, slender and terminating in a grooved head and thin point, made of one piece of tempered iron, ornamented with tassels. బరిశీ Item.

బరువు *sub*. బరువు, బరువులు. A load; a weight; a burden. బరువు మొయ్యడం To carry a *load*. బొట్టిపిట్టలు కానా బరువు మోస్తవి The camels carry a great *weight*.

బల్ల *sub*. బల్ల, బల్లలు. A plank; a board; a table. మేజాబల్ల A *table*, partly derived from the Hindustani. ఆ బల్లమీది వస్తువులు తీసుకుని రా Bring me the things from that *table*. బల్ల సారుగు A *table drawer*. కడుపులో బల్ల is the name given to the *pressure* in the *stomach*, from extreme costiveness.

బలపం *sub*. బలపపు, బలపాలు. The name of the stone with which the Indian boys write on their tablets, which are black, the mark made by this stone becoming white.

బలం *sub*. బలపు, బలాలు. Strength; might; force; hence, it also means, an army. అందరికంటె అతనికి బలం యెక్కువ His *strength* is superior to that of all the others. పగవాళ్ళ దండు వస్తుందిగాని మనకు బలం యెక్కువవున్నది గనక త్వరగా కొట్టి వెయ్య వచ్చును The enemy's *army* is coming, but, as we have a superior force, they must soon be beaten back. బలంగా *Stoutly*; *vigorously*. బలమైన *Stout*; *hearty*; *valiant*.

చదరంగపు బలం *Chess-men*.

బలవంతం *sub.* బలవంతపు! బలవంతాలు. *Constraint; force; compulsion; oppression.* బలవంతం చెయ్యడం *To oppress; to constrain.*

నన్ను వూరికే రమ్మనుమని బలవంతం చేసినాడు *He sent to call me away in a vexatious manner and greatly oppressed me.*

బలహీనం *sub.* బలహీనపు! బలహీనాలు. *Weakness; want of strength.*
బలహీనపు మనిషి *A weak man.*

బలి *sub.* బలి! బలులు. *A sacrifice; an offering.* These are of various kinds, some of grain and some of meat, all practised according to the Hindoo rites. యావూరి గ్రామ దేవతకు బలి నిమిత్తమై నాలుగు గొర్రెలను తీసుకుని వచ్చినారు *They have brought four sheep, as a sacrifice to the idol of this village.* బలి యివ్వడం *To perform a sacrifice.*

బల్లి *sub.* బల్లి! బల్లులు. *A lizard.* మాల బల్లి *The pariah lizard.* This is a distinction or nick-name given to such lizards as are uncommonly black.

బలియడం *v. a.* బలుస్తూ! బలిసి. *To strengthen; to get stout; to fatten.* అతనికి తిండిపుష్టి బాగా వున్నందున మహా బలిసినాడు *He has grown very fat and stout from extraordinary good living.*

బలువు *adj.* Heavy; weighty. బలువుపల్లకీ *A heavy palanquin.*

బల్లెం *sub.* బల్లెపు! బల్లెములు or బల్ల్యాలు. *A spear.* పంది బల్లెం *A hog-spear.* బల్లెంతో పొడవడం *To strike with a spear.* This kind of spear has a head or blade, sometimes a foot and a half in length and six or seven inches in breadth, extremely sharp. It is held firmly by the shaft, when the beast is struck and not delivered.

బస *sub.* బస! బసలు. *Temporary lodging; not in your own house.* బస యిల్లు *The house in which you lodge.* బస చెయ్యడం or చేసుకోవడం *To lodge.* బస కుదర్చడం *To furnish lodgings.* అద్దె బస *A let or hired lodgings.* ఆ వూళ్ళో వక కోమటి అద్దె బస

కుదిర్చినాడు గనక అక్కడనే దిగినాడు There being *hired lodgings* furnished at a banian's in that village, I took up my *lodging* there.

బస్తా *sub.* బస్తా! బస్తాలు. A bale. బస్తాలు కట్టడం To *bale* goods.

This is a term used in the Commercial Department.

బస్తీ *sub.* బస్తీ! బస్తీలు. The name for any large populous town.

ఆ పట్నము మునుపు పాడుగావున్నది గాని యిప్పుడు బస్తీ అయినది That town was lately in a ruinous state, but is now become a *populus city*.

బహనా *sub.* బహనా! బహనాలు. Pretence.

బహు *adj.* Many; much; a great number. బహుమంది A *great number* of people. బహు మూత్రం A *diabetes*. బహు సంతోషం Much pleasure. బహుదూనం A *present*. బహు వచనం The *Plural Number* in Grammar.

బహుశం *sub.* బహుశపు! బహుశాలు. The decrease of the moon. A term given to the last fifteen days of the Telugu month, considered the period when the *moon* is in its *decrease*.

బా

బాకా *sub.* బాకా! బాకాలు. A large trumpet, such as they use at feasts, consequently, sufficiently harsh and noisy.

బాకీ *sub.* బాకీ! బాకీలు. Balance due or debt. బాకీ వుండడం To owe or be in debt. అతడు నాకు శానా రూపాయాలు బాకీ వున్నాడు He owes me a large sum of money. బాకీ దారుడు A *debtor*. బాకీ తీరడం A *debt* or *balance* to clear itself. బాకీ తీర్చడం To clear a *debt*.

బాకు *sub.* బాకు! బాకులు. A dagger or what is generally called *creese*. The *baakoo* has a curved and fluted blade and makes an uneven and therefore the more fatal wound.

బాగా *adv.* Healthy; prosperously; properly. అతను బాగా వున్నాడు He is *well*. యామాట నాకు బాగా తెలిసినదికాదు I do not *properly* comprehend this word. అతని పని బాగా జరుగుతూ వున్నది His affairs are *getting on very well*.

బాగు *adv.* Well; properly; rightly. అలాగుచేసే బాగు If you do so, *well and good*. బాగు వోగులు *Good and bad*. బాగు చెయ్యడం To *make right; to repair*. యిల్లు బాగుచెయ్యడం To *repair* a house or *set it to rights*. మేజాబల్ల కాలు విరిగిపోయినందున బాగు చెయ్యడానకు పంపించినాను The leg of the table being broke, I have sent it to be *repaired*. మహా బాగు *Very well*. మహా బాగు, అట్లాగు చేస్తాను *Very well*, I will do so.

బాజా *sub.* బాజా, బాజాలు. Music or musical performance. బాజాగీజా The general term for the *music* brought to nautches or to feasts. బాజా వాయించడం To *perform on musical instruments*.

బాజారు *sub.* బాజారు, బాజార్లు. A market; better known by the name of *bazaar*. బాజారు ఖబరు *Bazaar news*. This is supposed synonymous with fabricated rumour or false report or the lie of the day.

బాడిగ *sub.* బాడిగ, బాడిగలు. A rent. *vide* అద్దె.

బాడితె *sub.* బాడితె, బాడితెలు. An axe. The proper word is బాడిసె.

బాణం *sub.* బాణపు, బాణాలు. An arrow. బాణా కర్ర means a heavy *bar* or *stick* of wood, used to exercise the arms by the Indians.

బాణసంచా *sub.* బాణసంచా, బాణసంచాలు. A firework, the different kinds of which have each their particular name.

బాతినీ *sub.* బాతినీ, బాతినీలు. A spy. అతను పట్టుములో సంగతులు తనకు తెలుస్తూ వుండగలంగులకు బాతినీలను వుంచినాడు He has placed *spies* in the town, to get information of what is happening there.

బాదడం *v. a.* బాదుతూ! బాది. To flog; to beat; to chastise.

చాకలవాడు బండమీద బట్టలు బాదుతున్నాడు The washerman beats the clothes on a stone. పిల్లను బాదడం To chastise a child.

బాదంకాయ *sub.* బాదంకాయ! బాదంకాయలు. An almond.

బాన *sub.* బాన! బానలు. This is a large thick earthen pot of an oval shape, in which washermen parboil the clothes they have to wash. These pots are fixed on country cots, to float travellers across small rivers, during the rainy season.

బానిస *sub.* బానిస! బానిసలు. A female slave.

బాబతు *adj.* Respecting; regarding. తెచ్చి బాపతు *Regarding* an account.

బాబు *sub.* బాబు! బాబులు. Father. This term is used in the same way as అయ్య to imply respect or by way of address to a superior, in the course of conversation. అవును బాబు Yes, sir or yes, father. లేదు బాబు Not so, sir. vide తండ్రి or అయ్య.

బ్రాహ్మణుడు *sub.* బ్రాహ్మణుని! బ్రాహ్మణులు. A Brahmin.

బార *sub.* బార! బారలు. Generally called *fathom*. It is considered a measurement of six feet or the full extent of the stretched out arms. అతనితోట యాభైబారల పొడుగూ, యిరవై బారల వెడలుపూ వున్నది That man's garden is fifty *fathoms* long and twenty *fathoms* broad.

బారచాపు *sub.* బారచాపు! బారచాపులు. The name of what we term *long cloth*.

బారు *sub.* బారు! బాస్తు. A load or charge of a gun. బారు చెయ్యడం To load or charge. తుపాకులూ, ఫిరంగీలూ బారుచేసి సిద్ధముగా వుంచినారు They have *loaded* the musketry and cannon and have them all in readiness. చతురంగ బలాలను బారు తీర్చడం To *prepare* the troops or *draw out* the line for

action. చెట్లు బారుగా పెయ్యడం To *plant trees in a line or row.*

బారు జవానులు A term applied to sepoys. బారు also means. *liberality.*

బాల్యం *sub.* బాల్యపు బాల్యాలు. *Infancy.*

బావ *sub.* బావ బావలు. A brother-in-law.

బి

బిగించడం *v. a.* బిగిస్తూ బిగించి. To cause to tighten or make fast. మంచపు నవార బిగించడం To cause the strings of the cot to be *tightened.* ఆ మాట బిగించి కట్టు *Tighten and tie that parcel: that is, let it be bound tight.*

బిగియడం *v. a.* బిగిస్తూ బిగిశి. To tighten; to make fast; to shew pride. అతడు పిలిచినకొద్దీ బిగిస్తాడు If you call him ever so much he keeps *tight or fast: that is, proud in contempt.*

బిగిరా *adv.* Loud. బిగిరా మాట్లాడడం To speak loud; to vociferate.

బిగివు *sub.* బిగివు బిగివులు. Tightness. బిగివుగా *Tightly* or in a *tight manner.* బిగివైన *Tight.* అంగరకా వంటికి మహా బిగివు The jacket is extremely *tight* to the body. బిగివుగా వుండడం To be *tight; to be proud or supercilious.*

బిచ్చము *sub.* బిచ్చపు బిచ్చాలు. Alms, got by begging. బిచ్చం యెత్తు కోవడం To *beg* or to *receive alms.* బిచ్చం పెట్టడం To *give alms.* బిచ్చపు వాడు A *beggar.* యీ పూళ్ళో కానామంది బిచ్చపువాళ్ళు వున్నారు This town has got a great many *beggars.*

బిడ్డ *sub.* బిడ్డ బిడ్డలు. A child; an offspring: that is, a person's child. నా బిడ్డ My *child.* అబిడెకు యెందరు బిడ్డలు వున్నారు? How many *children* has she got? N. B. This word బిడ్డ is only applicable to *child,* in the sense of a person's offspring and not to *child,* as referrible to age. బిడ్డ తల్లి A *mother,* whilst she gives milk.

విదాయించడం *v. a.* విదాయించు. విదాయించి. To enclose. యీ పుత్తరంలో మీకు పదివేల రూపాయల హుండి విదాయించి పంపించినాను I have *enclosed* and herewith transmit you a bill for ten thousand rupees.

విదారు *sub.* విదారు. విదారు. The name given to any number of bullocks, proceeding together, loaded with grain. It is also the name given to loads of grain, when placed in heaps. బజారుకు విస్తరించి గోధుమల విదారు తీసుకుని వచ్చినారు They have brought a great number of *bullock loads* of wheat to the bazaar.

బింకె *sub.* బింకె. బింకెలు. A brass pot.

బియ్యం *sub.* బియ్యపు. బియ్యం. Rice. సన్న బియ్యం Fine rice. మతక బియ్యం Coarse rice. పుష్పడు బియ్యం Cargo rice or boiled rice. పచ్చిబియ్యం Fresh or raw rice: that is, the rice produced from the crops of the season. అచ్చ బియ్యం Clean, unmixed rice. చే బియ్యం Half-beat rice. దంపుడు బియ్యం Full-beat rice. N.B. The former is generally kept for exportation, the other or full-beaten rice is made use of for home-consumption. పిట్టు or వాళన బియ్యం Fine rice, eaten with ghee and sugar. పెదురు బియ్యం A name given to the seeds of the bamboo, which the Indians in the jungles boil and eat in lieu of rice. In this manner the word బియ్యం is used for the seeds of other grains, capable of being eaten like rice.

బిరదా *sub.* బిరదా. బిరదాలు. The name of the *peg*, on which the string is tied, in a musical instrument. It is also the name of the *peg*, put into the wooden bottles, used by the Indians. Also in leather-vessels.

బిరదావళి *sub.* బిరదావళి. బిరదావళ్ళు. The name given to the *head* of a letter, in the style of eastern addresses, in which titles are commonly inserted. ఆ పుత్తరంలోను అతనికి వ్రాశే మర్యాద చొప్పున బిరదావళి వ్రాయ Let the *head* or *title* to

that letter contain every thing, which he is by custom entitled to.

జిరుదు *sub.* జిరుదు. జిరుదులు. A title, such as the zemindars are possessed of, as derived from ancient authorities of their Kings or from the time of the Mogul Government. విరుదు is also the name given to those *marks of merit*, bestowed by Rajahs on their servants, in the shape of *Gold hand rings* and sometimes *rings on the leg*.

జిలుమక్తా *sub.* జిలుమక్తా. జిలుమక్తాలు. This is a revenue term signifying a *fixed quit rent*.

బిళ్ళ *sub.* బిళ్ళ. బిళ్ళలు. The name given to the *flat tiles*, placed under the round tiles and also, for the *round tile* itself. బిళ్ళ is also a peon's *badge*. వోడు బిళ్ళ A name given to the *round tiles* or *pantiles*. పలాక్రి బిళ్ళ The *flat tile*. బంక్రూతులు జేసుకునే బిళ్ళ A *peon's badge*. They are commonly round, made of silver or brass and the name of the master or the office of the peon, written on them. బిళ్ళ means also a *bump* or *swelling*, in any part of the body.

బీటిక *sub.* బీటిక. బీటికలు. A crack. బీటిక వాయడం To *crack*. ఆ అద్దం రెండుమూడు చోట్ల బీటిక వాళినది That looking glass is *cracked*, in two or three different places.

బీడు *sub.* బీటి. బీళ్ళు. Pasture land.

బీద *adj.* Poor; needy. బీదవాడు A *poor* man. బీదసిండు To grow *poor*. బీదతనం *Poverty*. అతను బీదతనంచాత చిక్కివున్నాడు He is quite thin in consequence of his *poverty*.

బీర *sub.* బీర. బీరలు. The name of a *plant*, that produces a *vegetable* very much used in India, of a long shape and

grooved. బీరకాయ the *beerakaye* or the sharp-angled cucumber.

ఋ

బుక్కా *sub.* బుక్కా బుక్కలు. The name given to certain *aromatic roots* of an agreeable flavour that are reduced to a *powder* of a whitish colour, which, at marriages or feasts and entertainments amongst the Indians, is thrown at each other and particularly at the nautch girls. బుక్కా వాడు The *person* who *makes* and *disposes* of the *powder*.

బుగ్గ *sub.* బుగ్గ బుగ్గులు. The cheek; also, a water bubble. నీళ్ళ బుగ్గ A *water bubble*. బుగ్గ means also a *body* of *water*, suddenly forced up as in the digging of a well.

బుజ్జగించడం *v. a.* బుజ్జగిస్తూ బుజ్జగించి. To caress; to fondle; to pacify. ఆ చిన్నవాణ్ని యేడవకుండా బుజ్జగించు *Fondle* that child and keep it from crying. ఆ ఆడది విచారంగా వున్నందున నేను బుజ్జగించి, సమృతిచేసినాను That woman being in great tribulation, by soothing words I *pacified* her.

బుజం *sub.* బుజపు బుజాలు. The shoulder. ఆ బోయాలకు బుజం కలిశినది కాదు Those palanquin boys' *shoulders* do not agree.

బుట్ట *sub.* బుట్ట బుట్టలు. Any small basket. తోటమాలి బుట్టతో పండ్లు తెచ్చినాడు The gardener has brought some fruit in a *basket*. N. B. They are small and round.

బుడ్డి *sub.* బుడ్డి బుడ్డు. An *earthen pot* with a small mouth to it, generally used by gardeners. బుడ్డి చెంబు A *small round brass pot*. కిరా బుడ్డి An *ink-bottle* generally made of brass, used by the Hindoos.

బుడిబుక్కలవాడు *sub.* బుడిబుక్కలవాని బుడిబుక్కలవాళ్ళు. A kind of *fortune-tellers*, who dress themselves fantastically and carry a small noisy drum in their hands, which is agitated

and makes a constant noise, to imitate the sound of which this word has been framed.

బుధవారం *sub.* బుధవారపు, బుధవారాలు. The day we call Wednesday.

బుద్ధి *sub.* బుద్ధి, బుద్ధులు. Sense; reflexion. యీలాగంటి పనులు చెయ్యడానికి నీకు బుద్ధిలేదా? Have you no *sense*, that you should do such an act as this? బుద్ధితప్పి నేను యీ నేరం చేశినాను I lost my *senses* and did this crime. బుద్ధిమంతుడు A *sensible* man. బుద్ధికల *Sensible; clever.* బుద్ధిలేనివాడు or బుద్ధిహీనుడు A *stupid* fellow. బుద్ధిహీనత *Stupidity.* బుద్ధిచెప్పడం To *admonish.*

బుంక *sub.* బుంక, బుంకలు. The name of a basket of a long shape, in which fruit is commonly transported for sale from one country to another.

బుర్ర *sub.* బుర్ర, బుర్రలు. A nut or shell. It is generally applied to the *nut* of a *fruit* such as the *cocoanut*, after the meat or inside is scooped out. కొబ్బరికాయ బుర్ర The *shell* of a *cocoanut.* సారకాయ బుర్ర The *empty shell* of a very large species of water melon or pumpkin, which, being dried, is used in rivers when the rains swell them by people who support themselves on them and swim into the middle of the stream to seize on timbers.

బురకా *sub.* బురకా, బురకాలు. A covering. పాలకీ బురకా A *palanquin covering* or *boorka.*

బురద *sub.* బురద, బురదలు. Mud; mire. నీళ్ళూ, పీరదా Mud and water. బురద నేల *Muddy ground.*

బురుజు *sub.* బురుజు, బురుజులు. An outwork in a fort; a *bastion.*

బులాకీ *sub.* బులాకీ, బులాకీలు. An *ornament* of women, fixed by a small pin through the gristly part of the nose, immediately between the two nostrils.

బువ్వ *sub.* బువ్వ, బువ్వలు. Victuals. This word is proper Telugu,

but is now used only by common people or when speaking to children.

బూ

బూచి *sub.* బూచి బూచులు. The term given to the *demon*, called upon by nurses in India to frighten children. It is meant for *the devil*.

బూజు *sub.* బూజు బూజులు. Mildew. బూజు పట్టడం To *get mildewed*. కిరా బూజుపట్టినది The ink has *got mildewed*.

బూడిచె *sub.* బూడిచె బూడిచెలు. Ashes. కర్ర బూడిచె The *ashes* of wood. అతన్ని దహనంచేసిన తరువాత అతని బూడిచె కృష్ణలో కల్పినారు After burning that man's body, they mingled his *ashes* with the waters of the river Kistnah.

బూతు *sub.* బూతు బూతులు. Abuse or bad language. అతను నన్ను బూతులు తిట్టినాడు He *abused* me by giving me *bad language*.

బూర *sub.* బూర బూరలు. A blowing horn, which is of different sizes, some made of horn and some brass. బూర వూదడం To *blow or wind a horn*.

బెణకడం *v. a.* బెణకుతూ బెణకి. To sprain. అతను నడుస్తూవుండగా కాలుజారి బెణకినది As he was going along, his foot *slipt* and got *sprained*.

బెత్త *sub.* బెత్త బెత్తలు. The name given to the *thing measured* by the *palm*, in contradistinction from the measurement itself, which is called బెత్తెడు.

బెత్తం *sub.* బెత్తపు బెత్తాలు. A rattan, commonly used in India to inflict punishment with. The bottoms of chairs are

twisted with them. తెత్తం అల్లడం or నెయ్యడం To *rattan*.
తెత్తపు చాప A *rattan* mat.

తెత్తిక *sub.* తెత్తిక! తెత్తికలు. A word applied to the *flakes* of *chunam*, which sometimes fall off a wall or ceiling.

తెత్తెడు *sub.* తెత్తెడు! తెత్తెళ్ళు. A measurement of *four fingers* or *four inches* called a *hand* or a *palm* in English.

తెదరడం *v. n.* తెదురుతూ! తెదిరి. To start; to fear; also applied to a person's nose suddenly bleeding. గుర్రం తెదరడం A horse to be *frightened* and *start*. అతను నామీద కోపం చేసి నందున నేను మహా తెదిరినాను He was angry with me, at which I was very much *frightened*. ముక్కు తెదరడం The nose to bleed.

తెదిరించడం *v. a.* తెదిరిస్తూ! తెదిరించి. To frighten; to alarm. అతను నన్ను కొట్టుతానని తెదిరించినాడు He *frightened* me by saying he would beat me.

తెదురు *sub.* తెదురు! తెదుర్లు. Fear; alarm. ఆ గుర్రముకు మహా తెదురు వున్నది That horse seems to be under great *alarm*.

తెల్లం *sub.* తెల్లపు! తెల్లలు. The name for a coarse kind of sugar manufactured in India, almost black, very clammy and little better than molasses brought to a state of consistence. It is commonly known by the name of *jaggery*.

తేడ *sub.* తేడ! తేడలు. Is a term in *money*, meaning *one eighth* or the *half* of a *quarter*, calculated by the rate at which the pagoda or rupee exchanges in the bazaar. తేడ నేబులు *One eighth*, in dubs. తేడ also means, a description of *gold beads*, worn in women's necklaces.

తేరం *sub.* తేరపు! తేరాలు. A cheapening; a lessening of the price.
తేరం చెయ్యడం To *cheapen*; to *bid* for a thing. ఆ యెద్దుకు

అతను పదిరూపాయలు యెక్కితే నేను యెనిగ్గి రూపాయలకు బేరంచేసి
 పుచ్చుకున్నాను That man having asked ten rupees for his
 bullock, I *cheapened* him down and only gave him eight.
 బేరీజు *sub.* బేరీజు, బేరీజులు. A revenue term, signifying the *total*
 of an account. It is also understood for the *amount* of
revenue in a district. తెక్క బేరీజు *Total* of an account.
 తాలూకా బేరీజు The *total revenue* of a district.

బేసరి *sub.* బేసరి, బేసర్లు. The name of a *gold ornament* in the
 shape of a brooch worn by women in India, fixed on the
 right side of the nose and kept close to the flesh, gene-
 rally in the resemblance of a flower.

బె

బైట *adv.* Out; outside. బైట వెళ్ళడం or బైటికి వెళ్ళడం To go
outside. నీవు బైటవుండు, నేను యిక్కడ వుంటాను You stay *out-*
side, whilst I remain here.

బైరాగి *sub.* బైరాగి, బైరాగులు. A *byraggy*: a term given to a
 religious association of mendicants of the Hindoo persua-
 sion whose principal residence is at *Benares* or *Kasi*,
 from whence they emerge into every part of India, in
 various garbs or rather without a garb, as most of them
 appear nearly in a state of nature.

బైరీ *sub.* బైరీ, బైరీలు. The name of a large hawk, very fierce
 and trained to fly at very large birds, but particularly at
 the *heron*. They *rake* their game or prey.

బైలు *sub.* బైటి, బైళ్ళు. The name of any open place, outside
 of a town. బైటి వైపు *Outside.* బైటి యిల్లు A house *outside.*

బొ

బొక్క *sub.* బొక్క, బొక్కలు. A hole. బొక్క చెయ్యడం To *make a hole*. బొక్క తవ్వడం To *dig a hole* or to *burrow*. బొక్క పూడచడం To *fill up a hole*.

బొక్కడం *v. a.* బొక్కుతూ బొక్కి. To *gorge*; to *swallow*, without *chewing*; to *gulp*.

బొక్కెన *sub.* బొక్కెన, బొక్కెనలు. The name of the *water buckets* used in India, to draw water up from deep wells by means of *bullocks*. They are made of *leather*, *brass* or *iron*.

బొగ్గు *sub.* బొగ్గు, బొగ్గులు. *Charcoal*.

బొచ్చు *sub.* బొచ్చు, బొచ్చులు. *Hairiness*; *wool*. అతనికి పంటినిండా మహా బొచ్చు వున్నది That man's body is very *hairy*. గొర్రెబొచ్చతో చేస్తారు *Blankets* are made of the *wool* of *sheep*.

బొజ్జ *sub.* బొజ్జ, బొజ్జలు. A big belly or *pot-belly*. బొజ్జ కలవాడు A *pot-bellied* man.

బొట్టనవేలు *sub.* బొట్టనవేలి, బొట్టనవేళ్ళు. The *thumb*. This word is also written బొటమన వేలు.

బొటిమె *sub.* బొటిమె, బొటిమెలు. A *pimple*. vide చమట కాయ. మొటిమ Item.

బొట్టు *sub.* బొట్టు, బొట్లు. The name of the *mark* on the *fore-heads* of the *Hindoos*. Some have them punctured into the *flesh* with a *needle* and an *infusion* applied, which leaves a *dark green* mark. That in men is long, up the *fore-head* from betwixt the *eyebrows*, that of women, a small dot as big as a *pea* exactly between the *eyebrows*. బొట్టు is also the name of the *coloured marks*, some *red*, some *yellow* or *brown*, daily painted on the *fore-head* by

Hindoos. నీళ్ళ బొట్టు *A drop of water.* తాలి బొట్టు means the necklace, commonly of gold, put round the bride's neck at marriages, as we put on a ring, at our marriages, on the finger.

బొడ్డు *sub.* బొడ్డు బొడ్డు. The navel.

బొత్తిగా *adv.* Entirely; completely. అతను యీ సంగతి బొత్తిగా యేరుగడు He is *entirely* ignorant of this circumstance.

బొది *sub.* బొది బొదులు. The name of the *places* in a river or creek, dug out of the bank, where country vessels are fastened and get repaired, in the manner of a dock.

బొంకడం *v. n.* బొంకుతూ బొంకి. To speak false; to deceive; to pervert the truth. అతను అక్కడికి వెళ్ళిన్న వెళ్ళలేదని బొంకినాడు Although he was known to have gone there, he *falsely* maintained that he had not.

బొంకు *sub.* బొంకు బొంకులు. A falsity. vide అబద్ధం.

బొంగరం *sub.* బొంగరపు బొంగరాలు. A top, much the same as those used in our schools in England.

బొంగు *sub.* బొంగు బొంగులు. The general name given to the long thick bamboos, cut in the hills and brought to towns for sale, to serve for tent poles or for palanquins or roofs of houses. పాలకీ బొంగు A palanquin bamboo. డేరా బొంగు A tent bamboo. పెదురు బొంగు A bamboo pole. బొంగు పోవడం To be hoarse, used in a figurative sense.

బొండ *sub.* బొండ బొండులు. On apprehending a thief, his hands are put into pieces of wood tied down upon them, which they call a *bonda*. The Indians had also the practice of fixing the feet in wood, in the manner of our stocks, which they also call *bonda*.

బొంత *sub.* బొంత బొంతలు. The name of the quilted jackets worn by the Hindoos in rainy and cold weather; also, the name of the jackets made of broad cloth. శిపాయిల

బొంతలు *Sepoys' jackets*. బొంత అరటికాయ *A plantain of a long shape*.

బొంది *sub*. బొంది బొందులు. The body. *vide* శరీరం.

బొబ్బ *sub*. బొబ్బ! బొబ్బలు. A noise or disturbance, as applied to loud words. బొబ్బ is also the name of a *blister*. బొబ్బలు వెయ్యడం *To make a noise ; to raise the voice*. బొబ్బ లేవడం *A blister to rise*.

బొమ్మ *sub*. బొమ్మ! బొమ్మలు. An image, such as are made by the *moochy* people, as *toys*. బొమ్మ is also a *picture*, in which figures constitute the subject.

బొమిక *sub*. బొమిక! బొమికలు. A bone. *vide* యెముక.

బొర్ర *sub*. బొర్ర! బొర్రలు. Pot-belly. *vide* బొజ్జ.

బొరిగ *sub*. బొరిగ! బొరిగలు. A hoe, used for cutting grass for horses in India. *vide* కోల.

బొల్లి *sub*. బొల్లి! బొల్లిలు. The leprosy. The appearances of this disorder are not unfrequent in India, but with little other consequence than that of disfiguring the person diseased.

బో

బోగంది *sub*. బోగందాని! బోగంవాళ్ళు. A dancing woman. Properly speaking, a woman of pleasure, from the Sanskrit word *భోగం* signifying *pleasure*. బోగం వాడు *A dancing man*. బోగంవాళ్ళు యిరాత్రి అడడానికి వస్తారు *The dancing girls are coming to dance to night*.

బోడి *sub*. బోడి! బోళ్ళు. Baldness. బోడితల *A naked head or when bare*, after the hair has been shaved off.

బోధ *sub*. బోధ! బోధలు. Intelligence; communication. బోధ పడడం or కావడం *To be represented ; to be communicated or made intelligible*. మీరు చెప్పిన సంగతి యావత్తూ నాకు బోధ

పడ్డది All the *circumstances* which you have stated, I *understand*: that is, they have become *intelligible* to me. బోధపరచడం or చెయ్యడం To *represent*; to *render intelligible*. అతను చేశినపని మంచిదికాదని శానావిధాల బోధ పరిచినాను I *stated* to him in a variety of ways, how bad his conduct had been.

బోసు *sub.* బోను, బోసులు. A rat-trap or one in which the *bandicoot* (as we term it) is commonly caught. పెద్ద బోను A large *trap*, which is sometimes used for catching tigers. బోను వుంచడం To *set a trap*. బోనులో పడడం To be *caught* in a *trap*. నిన్నటిరాత్రి వక పెద్దయెలుక బోనులో పడ్డది Last night, a very large rat was *caught* in the *trap*.

బోయీ *sub.* బోయీ, బోయీలు. A *boey*, commonly called a *palanquin boy*.

బోగ్లపడడం *v. a.* బోగ్లపడుతూ, బోగ్లపడి. To *turn over*. అతను మంచం మీదను బోగ్లపడి నిద్ర పోయినాడు He *turned over* in his bed and fell fast asleep.

బోగ్లించడం *v. a.* బోగ్లిస్తూ, బోగ్లించి. To *turn down* or to *turn over*. ఆ గిన్నె బోగ్లించు. *Turn that cup over*.

బోసి *adj.* Toothless. బోసివాడు A *toothless man*.

భగవంతుడు *sub.* భగవంతుని. (No plural.) The name given to the *supreme being*, who, according to the Hindoos, is comprehended in the three divine powers called *Brahma*, *Siva* and *Vishnu*.

భత్యం *sub.* భత్యపు, భత్యాలు. Generally known by the name of *batta* in India. It is an *allowance* granted to troops above their stated pay, when employed on service. భత్యం is also the name for *allowance* given to persons or

coolies, to defray *expenses* likely to be incurred on extraordinary occasions.

భద్రం *sub.* భద్రపు భద్రాలు. Carefulness; attention. భద్రం చెయ్యడం To take care; to be attentive. vide జాగ్రత్త.

భంగం *sub.* భంగపు భంగాలు. Deceit. భంగ పడడం To be deceived.

అతను అబద్ధాలు చెప్పినందుచాత నేను భంగపడ్డాను I was deceived by the falsehood which he told me. భంగపర్చడం To deceive.

భంగించడం *v. a.* భంగిస్తూ భంగించి. To deceive. అతను యీ పనిలో నన్ను భంగించినాడు He has deceived me in this business.

భయం *sub.* భయపు భయాలు. Fear; alarm; dread. భయపడడం To be afraid; to fear. భయపెట్టడం To terrify; to frighten.

నేను అక్కడికి వెళ్ళను, నాకు మహా భయంగా వుంటుంది I will not go there, I am too much afraid. భయంకరం Dreadfulness; frightfulness; terribleness. భయంకరమైన Dreadful; frightful. భయంకరంగా Frightfully, or frightful-like. నాకు చీకటో వెళ్ళడం మహా భయంకరంగా వుంటుంది To me, going in the dark has something frightful in it.

భరతసిట్ట *sub.* భరత సిట్ట భరత సిట్టలు. A species of degenerate larks that never rise, nor have they any compass or variety of note. The proper word is బరత సిట్ట.

భర్తి *sub.* భర్తి భర్తిలు. Fullness. vide నిండా.

భరిజె *sub.* భరిజె భరిజెలు. The name of a small round case or box generally kept by women for holding any small trinkets and jewellery. Properly బరిజె.

భా

భాగం *sub.* భాగపు భాగాలు. A share; a portion. vide పాలు.

భాగ్యం *sub.* భాగ్యపు భాగ్యాలు. Riches; wealth; fortune. భాగ్య వంతుడు A rich man; a man of a large fortune.

భాగవతం *sub.* భాగవతపు భాగవతాలు. This is the title of a

Sanskrit book, translated into Telugu *paddiums*, containing a history of *Lord Sri Krishna*. Out of this book various religious events are extracted, which are framed into the subjects of so many theatrical representations. The goldsmiths and brahmins and *jungom* people and a few dancing people act these plays. They are performed with dancing, recitative songs and music and are the favourite amusement of all ranks of people in India. They are acted only by men, unless where dancing women can be got, sufficiently instructed.

భాగవతుడు *sub.* భాగవతుడి; భాగవతులు. A performer of plays.

భాగవతుల మేళం A set of *theatrical performers*.

భాగారం *sub.* భాగారపు; భాగారాలు. Subtraction in arithmetic.

భాగారించడం To *subtract*. ఆ లెక్క పద్ధతి భాగారించి చెప్పి Make a *subtraction* from the item of that account and tell me what is the remainder. ఆరింట్లో నాలుగు భాగారినై రెండు వుంటవి If you *subtract* four from six, two will remain.

భాట *sub.* భాట; భాటలు. A road. భాటస్వారు A *traveller*. vide దారి. This word should be written బాట.

భాద్రపదం *sub.* భాద్రపదపు; భాద్రపదాలు. One of the Telugu months, nearly answering to *September*.

భార్య *sub.* భార్య; భార్యలు. A wife. vide పెళ్లము.

భావ *sub.* భావ; భావలు. A brother-in-law. Properly బావ.

భావి *sub.* భావి; భావులు. A well. The proper word is బావి.

భాష *sub.* భాష; భాషలు. The Sanskrit for *language*. తెనుగుభాష. The Telugu language. భాష also means a provincial dialect and is also applied to a sort of by-speech, adopted by several castes or associations in India, to make their words understood only amongst themselves. These modes of speech are named సాభాష or పులభాష or కాభాష and so on. The words *sa*, *poola* and *kaa* are added to

each syllable, when they speak, in order to obscure the sound. The banians, silversmiths and some other meaner castes than these, have a distinct mode of speech amongst them called by the name of each trade, such as కంసాల భాష The Goldsmith's *speech*. కోమటి భాష The banian's *speech*.

భూ

భూకంపం *sub.* భూకంపపు. భూకంపాలు. An earthquake. భూకంపం చాత ఆ వూళ్లో శానా యిళ్ళు బోర్ల పడ్డవి A number of houses have tumbled down due to the *earthquake* in that village.

భూమి *sub.* భూమి. భూములు. The ground. భూమిచున్నడం To cultivate the *ground*. రాతి భూమి Stony *ground*. చపటి భూమి Rank or salt *ground*. పల్లపు భూమి Low *ground*. పెరకభూమి High *ground*. భూమి also means the *whole earth* or the *universe*. యీలాగంటి మనిషిని భూమిలో యెక్కడా చూడలేదు I never saw such a fellow as this in all the *universe*.

భూషణ *sub.* భూషణ. భూషణలు. Flattery; adulation; praise. భూషణచెయ్యడం To *flatter*; to *praise*. అతణ్ని నేను చాలా భూషణ చేసినందున నాకు పదివరహాలు యిచ్చినాడు After having *flattered* him a good deal, he at last gave me ten pagodas. భూషించడం *v. a.* భూషిస్తూ. భూషించి. To *flatter*. vide భూషణ.

భే

భేదం *sub.* భేదపు. భేదాలు. Difference; distinction. నీవు చేసిన పనికి మరియేమీ భేదంలేదు No *difference* can arise from what you have done: that is, what you have done is all *right*. అతనికి నాకూ యేమిన్నీ భేదంలేదు There is not any thing *different* between him and me: that is, we are on equal

footing of acquaintance.

భోజనం *sub.* భోజనపు! భోజనాలు. A meal. భోజనం చెయ్యడం To take a meal. పగటి భోజనం *Morning meal.* రాత్రి భోజనం *Evening meal.* The *sudras* make three meals, the breakfast at six in the morning, the dinner at twelve and the supper at eight. The other three castes are supposed to make only two meals in the day, about eight or nine o'clock in the morning and about eight o'clock in the evening.

మ

మక్తా *sub.* మక్తా! మక్తాలు. Rent, of which there are several in revenue. బిల్లు మక్తా *Billmuctah:* a rent for a specific sum.

మకిల *sub.* మకిల! మకిలలు. Dirt; filth. మకిలబట్ట. A dirty cloth. మకిలకావడం To acquire dirt or to become dirty. ఆ యింట్లో మహా మకిలవున్నది, బాగా తుడిచివెయ్యి There is a great deal of dirt in that house, which, pray! clean out. మకిల చెయ్యడం To make dirty. మకిలగా *Dirtily; dirty-like.*

మక్కువ *sub.* మక్కువ! మక్కువలు. Desire; cupidity; inclination ఆ వస్తువమీద నాకు చాలా మక్కువ వున్నది I feel a great desire for that article. ఆ స్త్రీమీద నేను చాలా మక్కువ పడ్డాను I felt great inclination for that woman.

మగడు *sub.* మగని! మగళ్లు. A husband. This word is generally written మొగుడు.

మగ్గం *sub.* మగ్గపు! మగ్గాలు. A loom. మగ్గాన వెయ్యడం To fix a loom.

మచ్చ *sub.* మచ్చ! మచ్చలు. A scar. అతను విస్తరించి యుద్ధాలలో పోట్లాడినందున వంటినిండా చాలా నరుకులులేగిలి మచ్చలు అగపడుతూ వున్నవి That man having fought in a number of battles, his body is covered with scars, from a number of wounds.

పుట్టమచ్చ A *mole* on the *skin*.

మచ్చిక *sub.* మచ్చికపు. మచ్చికలు. Affection; attachment; preference. ఆడదానికి మచ్చిక Female affection or love. పిల్ల కాయ మచ్చిక A child's attachment or preference.

మచ్చు *sub.* మచ్చు. మచ్చులు. A sample; also, model or as it is termed in India a *muster*. ధాన్యపు మచ్చు *Samples* of grain. బట్టలమచ్చు A *sample* or *muster* of cloth. యీ మేజాబల్ల మచ్చు తీసుమనిష్ఠైల్లి యీలాగున వకటి చెయ్యి Take this table as a *model* and make one exactly the same.

మజ్జిగ *sub.* మజ్జిగ. మజ్జిగలు. Butter-milk. *vide* చల్ల.

మజిలీ *sub.* మజిలీ. మజిలీలు. A stage or proposed distance in travelling or marching. మజిలీ మజిలీ *Every stage*. నేను మజిలీ మజిలీకీ పదికోసులు నిర్ణయించినాను I have arranged *every stage*, to be ten coss. మజిలీ చెయ్యడం To *make a stage* or to *arrive* at the *stage*.

మజాకూరు *adj.* Before mentioned; before stated.

మట్ట *sub.* మట్ట. మట్టలు. The leaf of some particular trees that are extremely thick and large. కొబ్బరిమట్ట A *cocoanut leaf*. పొగనారమట్ట The *aloe leaf*. తాటిమట్ట The name given to *palmyra plants*.

మతం *sub.* మతపు. మతాలు. *Place of residence* of fakirs, *byragies* and other religious mendicants of this description. సన్యాసుల మతం The *mottum* of the *sannyashies* and so of the rest.

మడత *sub.* మడత. మడతలు. A plait; a fold. *vide* మడుపు.

మడమ *sub.* మడమ. మడమలు. The heel, applied to the human species only.

మడవడం *v. a.* మడుస్తూ. మడిచి. To fold; to plait; to double down. పుత్తరం మడవడం To *fold* a letter. ఆ రాజు అంగరకం చెయ్యి మహా సాగసుగా మడిచినారు They have *plaited* the sleeves of that *Rajah's* dress with great taste.

మడి *sub.* మడి, మళ్లు. A bed or partition, in a garden or piece of ground. పుల్లిమడి A *bed* of, onions and so, of others. మడితో వుండడం To be dressed after washing.

మడ్డి *sub.* మడ్డి. (No plural.) It means the *grounds* or thick part in ink or oil or other liquid.

మడ్డు *sub.* మడ్డు, మడ్లు. Heat; a burning. ఆ నీళ్లు మహా మడ్డుగా వున్నవి That water is *burning hot*. మడ్డుకత్తి A hatchet or wood-cutter's knife.

మడుపు *sub.* మడుపు, మడుపులు. A fold or plait.

మణికట్టు *sub.* మణికట్టు, మణికట్లు. The wrist.

మణిగ *sub.* మణిగ, మణిగలు. A shop. కోమటి మణిగ A banian's *shop*. మణిగ means also, *large pots*, in which painters soak the cloth, to prepare it for being painted.

మణుగు *sub.* మణుగు, మణుగులు. A measure called a *maund*, measuring forty *kutcha seers*.

మతం *sub.* మతపు, మతాలు. Religion or sect. The Hindoo religion is divided into six different sects, as authorised by the shasters. These are వైష్ణవ మతం The *Vaishnava* sect who worship the God *Vishnu*. శైవ మతం The *Saiva* sect who worship the God *Sivudu*. శాక్త మతం The *Saaktam* sect who worship the Goddess *Sakty*. సౌర మతం The *Sowraum* sect who worship the *Sun*. గణపత్య మతం The *Gannapettyum* sect who worship the deity named *Gannapatty* supposed to be a descendant of *Siva*. There is a sixth sect called స్మార్త మతం. The *Smaartum* sect are considered to worship all the different deities that are worshipped by each of the five sects.

మత్తు *sub.* మత్తు, మత్తులు. A state of intoxication; drunkenness. నిద్ర మత్తు *Drowsiness; heaviness*. మత్తు యెక్కడం To be *intoxicated* either with *liquor* or with *pride*.

మద్దత్ *sub.* మద్దత్; మద్దతులు. Assistance; help; support. మద్దత్ చెయ్యడం To assist; to support. మద్దతుదారు One who gives assistance. vide సహాయం.

మదము *sub.* మదము; మదములు. Arrogance; haughtiness. It is also applied to an elephant wanting the female. Better known by the Persian word *mustt*. మదం యెక్కడం To become arrogant or *mustt*. ఆ మనిషికి విస్తరించి డబ్బు పోతే సందున మదము యెక్కినది That man accumulated a large fortune and is become arrogant in consequence. రేనుగకు మదంయెక్కి యద్దరు ముగ్గురు మనుషులను చంపినది An elephant having got *mustt* has killed two or three people.

మదుము *sub.* మదుము; మదుములు. This means a *stone sluice*, commonly constructed at the bank of large tanks, for allowing particular portions of the water to go into channels, for watering the fields. తూము Item.

మదురు *sub.* మదుటి; మదుళ్లు. The name given to a *narrow covering*, either of turf or cadjan leaves or of tiles, fixed on the top of a wall.

మద్దెల *sub.* మద్దెల; మద్దెళ్ళు. This is the name of an instrument used at *nautches* on the principle of a drum, but hung horizontally in front of the performer and beat with the fingers at both ends, instead of sticks. It regulates the steps and cadence in the dance and a nautch girl before she begins, commonly makes a *dundum* to it, as depending for aid on the correctness of its measures.

మధ్య *adv.* Midway; centrally; between. ఆ చెరువు మధ్యను ఒక గది వున్నది There is a small chapel to the idol placed centrally in that tank. బందరనుంచి చెన్నపట్నం వెళ్ళడానికి రామాయపట్నం మధ్యను వున్నది To go from Masulipatam to Madras, you find Ramapatam midway. వారి వుభయాలమధ్యను కలత వచ్చినది A dispute has arisen between those two. మధ్య

పరి A mediator. N. B. This word may be used as adverb substantive or adjective.

మధ్యాహ్నం *sub.* మధ్యాహ్నపు, మధ్యాహ్నములు. The afternoon or mid'day. భోజనంచేసి మధ్యాహ్నానికి వస్తాను I shall eat my victuals and come in the *afternoon*. మధ్యాహ్నపు కూలి *Half-day labour*.

మనడం *v. n.* మనుతూ, మని. To live; to exist. *విద్యతడం.*

మన్నన *sub.* మన్న, మన్ననలు. Respect; civility. మన్నన చెయ్యడం or మన్నించడం To *respect*. అతను తన ఇంటికి యెవరు వచ్చినా మన్నన చేస్తాడు He pays *respect* to every body, that comes to his house. మన్ననకల Respectful. మన్నన కలవాడు A *respectful* person.

మనమడు *sub.* మనమని, మనములు. A grand son.

మనమరాలు *sub.* మనమరాలి, మనమరాళ్లు. A grand daughter.

మనవి *sub.* మనవి, మనవులు. A representation; a request. మనవి చెయ్యడం To make a *request*. మనవి దయచెయ్యడం To grant a *request*. మనవి వినడం To attend to a *request*.

మనస్సు *sub.* మనస్సు, మనస్సులు. The mind; sense; the soul; inclination; attachment. నావూడ నీకు మనస్సు లేదు You have no *attachment* for me. అతని మనస్సు వచ్చినట్లు చేస్తాడు He will act agreeable to his own *inclination*: that is, he will do as he pleases. అతని మనస్సు మంచిది He has a good *disposition* or *mind*. నీ మనస్సు As you *please*.

మన్నా *sub.* మన్నా, మన్నాలు. Hindrance; prevention. మన్నా చెయ్యడం To *hinder*; to *prevent*. *విద్య అటకావు.*

మనిషి *sub.* మనిషి, మనుషులు. A person, applied both to male and female. వక మనిషి వచ్చినాడు, అతని పేరు రాముడు A certain *person* has come, his name is Ramudoo. యిక్కడినుంచి వక మనిషి వెళ్లినది, దాని పేరు లక్ష్మి A *person* has gone from hence, her name is Lakshmi. అడమనిషి A *woman*. మొగ మనిషి A *man*. This last word is seldom used, but the

former always.

మన్ను *sub.* మంటి, మన్నులు. Dirt; the earth; the soil. తోట మన్ను Garden *earth*. మన్ను పడడం To get *dirty*. నా బట్టలమీద మన్ను పడ్డది My clothes have got *dirty*.

మనుష్యుడు *sub.* మనుష్యుని, మనుష్యులు. A man. This word is seldom used. మనిషి is commonly used instead of it.

మనోవృత్తి *sub.* మనోవృత్తి, మనోవృత్తులు. An allowance; pension; stipend. నా మనోవృత్తి తీశివేశినారు గనక నేను చాలా శ్రమ పడుతున్నాను They have taken away my *allowance*, which has greatly distressed me.

మంగలం *sub.* మంగలపు, మంగలాలు. The name given to a *common earthen pot*, when applied to the baking or parching of gram, as used by the Indians.

మంగలి *sub.* మంగలి, మంగళు. The barber caste; also, a barber. మంగలవాడు A *barber*. మంగలికత్తి A *barber's* knife, made in the shape of a cleaver, but of course the size only of a razor, the blade being fixed into a handle, like a cleaver.

మంగళవారం *sub.* మంగళవారపు, మంగళవారాలు. Tuesday.

మంచం *sub.* మంచపు, మంచాలు. A bedstead or bed, better known in India by the name of *cot*. ఆ మంచంమీద పరుండు Sleep upon that *bed* or *cot*. మంచంకోసం నవారు తెచ్చినావా? Have you brought tape for the *cot*?

మంచి *adj.* Good. మంచివాళ్లు Good people. మంచివాడు A *good* man. మంచిది A *good* woman, or a *good* thing. Hence arises the word మంచిది *well*, which is used as an adverb and is evidently a compound of మంచి *good* and a contraction of వున్నది *it is*. మంచిది is of very extensive use meaning not only *well*, *proper*, &c. but implying our word *very well*, when we would dismiss any person after a visit. మంచిదికాదు *Improper*. మంచిది, రేపు తిరిగి రండి *Very well*, come again to-morrow. మంచిపని చేశినావు You have done a

pretty business. నీవు యేలాగంటి మంచి వాడవు? What sort of a *fine fellow* are you? మంచితనం *Goodness; excellence.*

మంచి గంధం *sub.* మంచి గంధపు, మంచి గంధాలు. *Sandal wood.* గంధపుచెక్క *Item.*

మంచు *sub.* మంచు, మంచులు. A fog; a mist. మంచు కురవడం or పడడం A *fog to fall or gather.* శీతాకాలంలో యీ వూళ్ళో విస్తారం మంచు కురుస్తుంది A *very heavy fog gathers* about this town, in the cold season.

మంచె *sub.* మంచె, మంచెలు. A sort of stand, erected in a field for keeping watchers over the ripe grain. It stands on four long posts, raised a good way above the crop and the watcher has a covering over him. గడమంచె A *stand,* as applied to the use in a house, for holding clothes, &c.

మంట *sub.* మంట, మంటలు. A smart; an acute pain; also, a flaming-out. మంట పుచ్చుకోవడం To receive *pain; to smart.* మంట పెట్టడం To *give pain; to smart.*

మండ *sub.* మండ, మండలు. The branch cut down from a tree. మండ is also an *earthen vessel* used by the Indians. శీలమండ The *anle or ankle.*

మండడం *v. n.* మండుతూ, మండి. To smart; to feel acute pain; to burn; to flame. కత్తితో వేలు తెగినందున మండుతూ వున్నది The cut in my finger *smarts* a good deal. పొయి మండుతూవున్నది The fire-place *flames* out.

మంత్రం *sub.* మంత్రపు, మంత్రాలు. The name of a sort of *incantation* or *invoking* addressed to particular deities, which the Indians frequently practise on any occasion of sickness or sudden accident or pain or in the case of being bit by a snake. దయ్యాల మంత్రాలు *Incantations* to the demon. పాము మంత్రం *Invocation* upon the bite of *snakes.* తేలు మంత్రం The same for *scorpions.* మంత్రించడం To *charm* with the *muntrum.* మంత్రపు తాయత్తు The *charm* of the *muntrum.*

This is a small silver trinket, in which the *article consecrated* is preserved and worn by the Indians: that is, *the charm*.

మంత్రసాని *sub.* మంత్రసాని, మంత్రసానులు. A midwife.

మంత్రి *sub.* మంత్రి, మంత్రులు. A vizier; the same office as the head servant of a Rajah or his prime minister; a *diwan*. మంత్రి means also, *the second piece* at chess, as played by the Hindoos and stands in the room of the *Queen*, as we play the game. ప్రధాని is another name. మంత్రి also means, the *head* or *chief* on the part of the Brahmins, in the assembly of castes called the *మహానాడు*.

మంద *sub.* మంద, మందలు. A flock or herd. పశువుల మంద A *herd* of cattle. గొర్రెల మంద A *flock* of sheep.

మందం *sub.* మందపు, మందాలు. Thickness; dulness; heaviness. బల మందం *Thickness* of a plank or table. మందపు మనిషి A dull, heavy person. మందకొడి Dull; heavy. మంద మతి Dull comprehension.

/మందలించడం *v. a.* మందలిస్తూ, మందలించి. To admonish; to warn of a fault; to reprove gently. ఆ పని చెయ్యకుమని అతణ్ని మందలించు Admonish him against the doing of that act. మందలించేవాడు An admonisher or adviser.

మందు *sub.* మందు, మందులు. Physic; also, gun-powder. నీలి మందు *Indigo*. It is manufactured in the air and by the simplest process possible all over India by the washers, who use it in washing. తుపాకిమందు *Gun'powder*. నల్లమందు *Opium*. గడ్డిమందు *Physic* for the *itch*. అతను సంతకటించాత మందు తుచ్చుకున్నాడు He is sick and has taken *physic*. వలపు or పెట్టుమందు What we commonly call *love-powder*.

మబ్బు *sub.* 'మబ్బు, మబ్బులు. A cloud. నిద్రమబ్బు *Drowsiness* or *heaviness*.

మర *sub.* మర, మరలు. A spire; the wards of a lock. మరమేకు

A *screw*.

మరక *sub*. మరక| మరకలు. A spot; a blot; a stain. నా బట్టలమీద
శానా శిరామరకలు పడ్డవి My clothes have received a great
many *ink-blots*.

మరగడం *v. a*. మరుగుతూ| మరిగి. To desire; to have a violent
affection. అతను దాన్ని మరిగినాడు He is in *love* with her. నీళ్లు
మరగడం Water to *boil-up*.

మరదలు *sub*. మరదలి| మరదళ్లు. A wife's younger sister.

మర్కం *sub*. మర్కపు| మర్కాలు. Deceit; duplicity; concealment.
మర్కం పెట్టడం To *deceive*. అతను నాతో యే సంగతి నిబద్ధి చెప్పక
మర్కం పెట్టుతాడు In almost every thing he *hides* the *truth*
and strives to *deceive* me.

మరమ్మత్తు *sub*. మరమ్మత్తు| మరమ్మత్తులు. Repair of any kind. మరమ్మత్తు
చెయ్యడం To repair or make proper. చెరువు మరమ్మత్తు చెయ్యడం
To *repair* a tank. యిల్లు మరమ్మత్తు చెయ్యడం To *repair* a
house, *vide* బాగు.

మరవడం *v. a*. మరుస్తూ| మరిచి. To forget; not to remember.
అతను అందు రూపాయాలు ఇచ్చినసంగతి నేను మరిచినాను I *forgot*
the circumstance, of his having given me five rupees.

మర్నాడు *adv*. Next day. మర్నాడు యిక్కడికి వచ్చినాడు He came
here the *next day*.

మర్యాద *sub*. మర్యాద| మర్యాదలు. Custom; practice; manner.
దేశ మర్యాదచొప్పున పనులు జరిగినవి Things are conducted agree-
able to the *custom* of the country. అతను మంచి మర్యాదస్థుడు
He is a man of excellent *manners*.

మరి *adv*. More; further more; also; then. మరి అందుకు లేమి
చెప్పతావు? Very well, and what more would you say? నీకు
మరి వకమాట చెప్పతాను I have one word *more* to tell you.
మరి యేమీ లేదు Nothing *more* besides. మరి వకప్పుడు యాలాగు
చేస్తేవా నాకు మహా కోపం వస్తుంది If you do so *another time*
(or any *more*), I shall be very angry. మరి గలిగితే This is a

sort of by-word in conversation never used in writing, much the same as our phrase, "*as I was saying*," or "*and so*," or any other inelegancies of the same nature. మరి యేమి? *What else?* This is the most natural reply to make in common intercourse and conversation, when you assent to a proposition or question. As we would say in English, "*to be sure*," "*certainly*," "*what else*," instead of saying "*yes*" or repeating the antecedent sentence. మరిన్ని Also; moreover.

మరిచిపోవడం *v. n.* మరిచిపోతూ| మరిచిపోయి. To forget; not to recollect. మీరు యిక్కడినుంచి వెళ్లి నతరువాత నన్ను మరిచిపోవద్దు After you are gone from this place, do not *forget* me.

మర్రిచెట్టు *sub.* మర్రిచెట్టు | మర్రిచెట్టు. The name of the tree commonly called the *banian tree*.

మరిది *sub.* మరిది| మరుదులు. A husband's younger brother.

మరిపించడం *v. a.* మరిపిస్తూ| మరిపించి. To divert from a purpose; to amuse under false pretences. పిల్ల క' తి తీసుకోపోతే నీరు పండు యిస్తాను అని మరిపించినారు The child being about to take up a knife, they *diverted its attention* by asking it to take fruit.

మరుగు *sub.* మరుగు| మరుగులు. Secrecy or privacy, either as to place or act. మరుగునకు పోవడం To hide; also to go backwards: that is, to the *privy*. మరుగు పెట్టడం To trust with confidence. మరుగుగావుండే స్త్రీ A woman of privacy. మరుగుపడడం To abscond.

మరుపు *sub.* మరుపు| మరుపులు. Forgetfulness. మరుపు రావడం To forget. ఆ పనిని గురించి నాకు మరుపు వచ్చినది I have been guilty of *forgetfulness* in that business.

మలపడం *v. a.* మలుపుతూ| మలిపి. To bring or drive back; also, to put out a light. ఆ గుర్రాన్ని అక్కడినుంచి మలుపు Bring that horse *back* from that place. ఆ యింట్లో దీపం మలుపు Blow out

the lamp in that house.

మలము *sub.* మలము. Human excrement. మలమూత్రాలు Human excrement, the urine included.

మశూచికం *sub.* మశూచికపు, మశూచికాలు. The small pox. మశూచికపు పొక్కులు The pustules of the *small pox*. మశూచికపు మచ్చలు *Pock* marks. మశూచికం పొడవడం To *inoculate*. మశూచిక పడడం To *get the small pox*. గోవు or ఆవు మశూచికం The *cow-pox*.

మషాలు *sub.* మషాలు, మషాళ్ళు. A torch or flambeau. మషాల్చీ or మషాల్చీవాడు A *mashallijy*: that is, a man who carries the *mashall* or torch.

మసలడం *v. n.* మసలుతూ, మసిలి. To get warm or boil-up, as water. మసలడం means to *turn about* in sleep. దొంగలు మసలడం is applied to thieves *being* on the move.

మసాలా *sub.* మసాలా, మసాలాలు. The general term for the spicery used by the Indians, in making up their usual dish called a *curry*. మసాలా is also a *mixture* of *spices* of different kinds, added to garlic and other ingredients, occasionally given to horses in India, much in the same way as they stuff turkies in Europe. కూర మసాలా *Masalla* for a curry. గుర్రపు మసాలా A horse *masalla*. పాలకీ దండె మసాలా This is a *preparation* of *turnerick* and *spices*, plaistered over the bamboo of a palanquin, before it is covered with leather, as a preservative against insects.

మసి *sub.* మసి, మసులు. A cinder. Rice burnt into a cinder is mixed up with water and lamp-black, to make country ink.

మసీదు *sub.* మసీదు, మసీదులు. A *masjid*. The name of a Mohammedan place of worship.

మహా *adv.* Greatly; excessively; very. మహా మంచివాడు A *very good* man. మహా చెడ్డదొంగ A *great rogue*; also, a *very cunning* man. అతను పనిలో మహా గట్టివాడు He is *exceedingly*

clever in business. మహా బాగు *Very well*.

మహాజరు *sub.* మహాజరు, మహాజరు. A certificate; a testimonial; an award. మహాజరు కౌగితం A document of attestation. ఆ వూరు నా మొఖాసావూరు అని గ్రామస్థులు మహాజరు కౌగితం వ్రాసి యిచ్చినారు The inhabitants have given me a *certificate* that the village is my right as a *mocassa*. పంచాయతీదార్లు యీ తగాదాను గురించి మహాజరు వ్రాసి యిచ్చినారు The arbitrators have given their *award* in this cause. It is seldom used in the sense of an *award*.

మహానాడు *sub.* మహానాటి, మహానాళ్లు. The name given to a corporation or convocation of the principal people of the *బలిజ caste*, that is, *cotton-sellers*, who dictate the rules of caste to the *Sudras* and other lower castes and punish offences committed against their rules. మంత్రి మహానాడు is the term given to the same assembly of people, having a Brahmin attached, named the మంత్రి, who then conceive themselves sanctioned, to prescribe the rules of caste, also to Banians. మహానాటివాడు A member of the *Mahanaadoo* convocation. This order of assemblage, by whatever means established, is not warranted by the Shasters and is frequently capable of inconvenience and extortion, towards peace'able individuals.

మహారాష్ట్రం *sub.* మహారాష్ట్రపు. (No plural.) Marathi or the Mahrathi.

మహారాష్ట్రుడు *sub.* మహారాష్ట్రుని, మహారాష్ట్రులు. A Mahratta man.

మహాలోరూ *sub.* మహాలోరూ, మహాలోరూలు. Produce in kind.

మహాస్థూలు *sub.* మహాస్థూలు, మహాస్థూళ్ళు. A revenue term, signifying the *produce* of a *field* or *district*.

మళ్ళడం *v. n.* మళ్ళుతూ, మళ్ళి. To return; to turn about; to come back. అతను అందాకొ వెళ్లి తిరిగి మళ్ళి నాడు Having gone so far, he *returned* again. యిక్కడినుంచి వెళ్లిన తరువాత తిరిగి మళ్ళలేడు

He did not *come back* again, after leaving this place. బుద్ధి మళ్ళీడం To *change* your *conduct*, as relating to mind.
 మళ్ళీ *adv.* Again; another time. మళ్ళీ వస్తాను I shall *come again* or *another time*. మళ్ళీ అలాగున చెయ్యవద్దు Do not do so *again*. మళ్ళీ రావడం To *return*. మళ్ళీపోవడం To *go back again*.

మా

మా *pro. Our.* Nom. Case, plural of the personal pronoun my. మాది Ours.

మాగడం *v. n.* మాగుతూ| మాగి. To ripen, as fruit.

మాఘం *sub.* మాఘపు| మాఘాలు. A Telugu month, nearly answering to the month of February.

మాట *sub.* మాట| మాటలు. A word; also, speech; language. తెనుగుమాట The Telugu *language*. బూతు or తిట్టు or కొంపె మాట Abusive *language*.

మాట్లాడడం *v. n.* మాట్లాడుతూ| మాట్లాడి. To speak; to converse; to discourse. యిక్కడికి వచ్చి అతనితో మాట్లాడినాను After I came here, I *spoke* to him. ఆ దొర తెనుగు బాగా మాట్లాడుతాడు That gentleman *speaks* Telugu very well.

మాటిమాటికీ *adv.* Frequently; often, repeatedly. అవును, చూచినాను, యిక్కడికి మాటి మాటికీ వస్తాడు Yes, I have seen him, he *repeatedly* comes this way.

మాటు *sub.* మాటు| మాట్లు. A period; a time; an occasion; also, a place of ambush, for killing wild beasts. యీ మాటుకు వస్తాను కాని యిక రాను I shall *come* on this *occasion*, "but never mean to come again. అతను పెద్దప్రతిని చంపవలెనని ఆ లోటదగ్గర మాటు వున్నాడు He *lies in wait* near that garden, to kill a royal tiger. మాటు also means, the *repairs* in a brass pot. మాటు వెయ్యడం To *repair* the same.

మాడ *sub.* మాడ| మాడలు. The half of a pagoda.

మాడ్చడం *v. a.* మాడున్నా| మాడిచి. To scorch; to burn.

మాడడం *v. n.* మాడుతూ| మాడి. To be burnt or scorched. It means to be *burnt up*, so as to *turn black*. అన్నం మాడినది గనక తినడానికి పనికిరాదు The rice is *burnt* and cannot be eaten. ఆ చేను అంతా వడలచాత మాడినది That crop is completely *burnt up*, by the land-winds.

మాడపట్టు *sub.* మాడపట్టు| మాడపట్టు. The crown of the head.

మాణిక్యం *sub.* మాణిక్యపు| మాణిక్యైలు. The carbuncle; a precious stone of a glowing red.

మాత్ర *sub.* మాత్ర| మాత్రలు. A pill. These are made up by the Indian doctors, much the same as they are in Europe.

మాత్రం *adv.* Only; alone; simply. అంతమాత్రం So much only. యిది మాత్రం యిప్పించు Give me this alone. ఒక మాటు మాత్రం One time only. రూపాయీలు మాత్రం దోచుకున్నారు, కొడువవి వున్నవి They stole simply the rupees and left the other things.

మాదిగ *sub.* మాదిగ| మాదిగలు. The Chuckler caste, as it is termed in India. The same as shoe-maker. మాదిగ కులం The Chuckler caste. మాదిగవాడు A Chuckler. మాదిగది A woman of the Chuckler caste.

మానడం *v. n.* మానుతూ| మాని. To desist; to refrain from; to heal. కురుపు మానింది గనక యిప్పుడు నొప్పి లేదు The boil healed and gives no longer any pain. రెండు నెలలనుంచి అక్కడికి వెళ్ళడం మానినాను I have *forbore*n for two months past, from going to that place.

మానిక *sub.* మానికె| మానికెలు. The name of a measure, which differs in different parts, generally the weight of four *tunkums*.

మానం *sub.* మానపు| మానాలు. Honour.

మాను *sub.* మాను| మానులు. The trunk of a tree; also, in many

cases, the tree itself. To all but the palmira tree, it may be applied.

మాపు *sub.* మాపటి మాపులు. The night. 'యా మాపటికి మళ్ళీ రా Come again this *night*. vide రాత్రి.

మాపు *sub.* మాపు మాపులు. Pardon; forgiveness. మాపు చెయ్యడం To *forgive*; to *overlook*. అతని తప్పులు మాపు చేసినాను I have *overlooked* his faults.

మామ *sub.* మామ మామలు. A father-in-law.

మామిడి చెట్టు *sub.* మామిడి చెట్లు మామిడి చెట్లు. A *mango* tree. మామిడిపండు A *ripe mango*. మామిడికాయ An *unripe mango*. జీడిమామిడి A *cashewnut* tree.

మామూలు *sub.* మామూలు మామూలు. Usage; established custom. This is properly a revenue term, but become current on all occasions. ఆ సంప్రదానకు కంపిణీవారు ఖర్చు యిచ్చే మామూలు వున్నది There is an *established custom*, for the Company to defray the expenses of that feast. ఆ చెరువు యాటా మరమ్మత్తు చెయ్యడానికి ఆ వూరికి మామూలు వున్నది There is a *usage* in that village, to make a yearly repair of that tank.

మాంసం *sub.* మాంసపు మాంసాలు. Meat: that is, *flesh*. వంటకాల నిమిత్తం బజారునుంచి మాంసం తెప్పించినాడు He has brought *meat* from the bazaar, for dinner. మాంసం వండడం To dress *meat*.

మాయడం *v. a.* మాయ్తా మాయ్. To soil; to dirty. ఆ కుక్క వచ్చి నానిద పడ్డందున బట్టలు మళినవి That dog came and jumped upon me and *dirtied* my clothes.

మాయం *sub.* మాయపు. (No plural.) Missing; not found. మాయం కావడం To be *missing*; to *disappear*. నేను యిప్పుడు బట్టసాద బట్ట వేస్తే మాయం అయినది I put a cloth just now on the table and it has *disappeared*.

మార్పడం *v. a.* మారుస్తూ మార్చి. To change; to substitute. యీ రోజున బజారులో పదిపరహాల రూపాయాలు మార్చినాడు He this day *exchanged* ten pagodas into rupees, in the bazaar.

మార్కం *sub.* మార్కపు, మార్కాలు. The *standard* or *rate* of *exchange*; the term by which the exchange of money at any particular time is called. రూపాయల మార్కం బజార్ లో యేలాగున వున్నది? What is the *rate* of *exchange* of rupees in the bazaar?

మార్గం *sub.* మార్గపు, మార్గాలు. A road; a way. వీధి తోప.

మార్గశిరం *sub.* మార్గశిరపు, మార్గశిరాలు. A Telugu month, nearly answering to the month of December.

మారీఫత్తు *adv.* In charge of; along with. ఆ దొంగను యీ బంట్లోతు మారీఫత్తున అప్పించినాను I have placed that thief under the *charge* of this peon.

మారు *sub.* మారు, మార్లు. An occasion; a period; a certain time. అతను రెండుమార్లు వచ్చినాడు He came *twice*. మారు also means *butter milk* and also a *second course* of *dishes* at dinner. మారు త్తరం A *reply* to a letter or in *speech*. మారుమాట ఆడకు Make no *reply*.

మాల *sub.* మాల, మాలలు. Pariah caste. మాలకులం Item. మాలవాడు *Pariah man*. మాలది A *pariah woman*. మాలకాః A *raven*. In Sanskrit జపమాల means the beads or rosary used in prayer. పువ్వులమాల Necklace of flowers; so of pearls or other articles.

మాలగడం *v. a.* మాలుగుతూ, మాలిగి. To draw back or be dissatisfied. పదివరహాలు యిస్తానంటే యింకా మాలుగుతాడు Though he was told he would have ten pagodas, he was dissatisfied.

మాశిక *sub.* మాశిక, మాశికలు. A patch. బట్టలమీద మాశికలు *Patches* in clothes. మాశిక వెయ్యడం To *patch*.

మాష్టి *sub.* మాష్టి, మాష్టిలు. The name given to the man who sits on the elephant's neck and manages him, commonly known by the name of *mahout*.

మాసం *sub.* మాసపు, మాసాలు. A month.

మి

మిక్కిలి *adv.* Much; greatly; exceedingly. అతను మిక్కిలి భయపడుతున్నాడు He is *exceedingly* frightened. నేను మిక్కిలి చెప్పలేను I cannot speak *much*. నీవు మిక్కిలి మాటలు ఆడకు Do not be talking *much*.

మిగలడం *v. n.* మిగులుతూ, మిగిలి. To remain over; to be left as a residue; to continue. ఆ చెరువులో నీళ్ళు అన్నీ యెంకిపోయినవి, యేమిన్నీ మిగలలేదు The water in that tank is entirely *dried up*, no part of it *is left*. ఆ నూరు వరహాలలోను తొంద్రై వరహాలు మాత్రం వ్రయం అయినవి, పదివరహాలు మిగిలినవి Of that hundred pagodas, ninety have been expended and ten pagodas *remain* over.

మిగుల *adv.* Much; exceedingly. *vide* మిక్కిలి.

మితాయా *sub.* మితాయా, మితాయాలు. Sweet meat. మితాయా చేయడం To make *sweet meat*.

మిడత *sub.* మిడత, మిడతలు. A grass'hopper.

మిన్నల్లి *sub.* మిన్నల్లి, మిన్నల్లులు. A flea, which insect is not one amongst those by which India is much troubled.

మిణుగురు *sub.* మిణుగురు, మిణుగుర్లు. A spark of fire. మిణుగురు లేవడం *Sparks to rise*. మిణుగురు యెగరడం *Sparks to fly*. ఆ పొయిలో నుంచి కానా మిణుగుర్లు నామీద యెగిరివచ్చి పడ్డవి A great many *sparks flew* out of that fire-place and fell upon me. కమ్మర కొలిమిలోనుంచి మిణుగుర్లు లేస్తూవున్నవి The *sparks strike* out from the black-smith's forge.

మితం *sub.* మితపు, మితాలు. Moderation; forbearance; limitation; bounds. అతని భాగ్యానికి మితంలేదు There are no *bounds* to his riches. అతను తిరిగి రావడానికి పదిహేను దినములు మితం పెట్టినాను I gave him a *limitation* of fifteen days, to return in. అతను తన యింటిఖర్చు మితంకింద తెచ్చినాడు He has reduced

his expenses to great *moderation*. మితంగా *Moderately*; with *limitation*.

మిద్దె *sub.* మిద్దె! మిద్దెలు. The top of a flat-roofed house, called terraced house in India.

మినములు *sub.* మినముల. (No singular.) The name of a small black grain of the nature of pulse, commonly called *black gram*.

మినహా *sub.* మినహా! మినహాలు. A revenue term meaning *deduction*. మినహా చెయ్యడం To *deduct*.

మింగడం *v. a.* మింగుతూ! మింగి. To swallow. మాత్రను నోట్లో వేసుకుని మింగ Put the pill in your mouth and *swallow* it.

మిరాశీ *sub.* మిరాశీ! మిరాశీలు. This is a revenue term, signifying inheritance or tenure in perpetuity, such as the offices of *kurnums*, *muzmadars* and others employed in the revenue are considered, but particularly the offices of the village servants. మిరాశీదారుడు A *mirasdar* or person holding an *inheritable office*.

మిరియం *sub.* మిరియపు! మిరియలు. Round pepper. మిరియపు కాయ . A *chilly*. పచ్చిమిరియపు కాయ A *green chilli*. యెండు మిరియపు కాయ A *dry chilli*.

మిష *sub.* మిష! మిషలు. Pretence; excuse. మిషపెట్టడం To *evade*; to *make* use of excuses. *vide* బహునా.

మీ

మీ *pro.* Your. Nom. Case, plural of the personal pronoun *thy*. మీది Yours.

మీగడ *sub.* మీగడ! మీగడలు. Skimmed milk or a sort of cream, produced from milk in India, after it has been warmed and set by.

మీట *sub.* మీట! మీటలు. A *prop*; support or any thing placed

against a pillar or otherwise, to raise the structure.

మీటడం *v. a.* మీటుతూ మీటి. To fillip : that is, to strike with the nail of the finger against the thumb. వీణ మీటడం To strike the strings of the *veena*, an instrument like the guitar. The strings are filliped. vide వీణ. రూపాయి మీటడం To toss up a rupee. గోళ్ళు మీటడం To play with the fingers and nails, as from listlessness.

మీద *adv.* Upon; over; on the top. కింద మీదా *Topsy-turvy*. మీచెయ్యి The back of the hand. మీకాలు The upper part of the foot. vide పైని.

మీరడం *v. a.* మీరుతూ మీరి. To disobey. నా ఆజ్ఞ మీరినాడు He disobeyed my order.

మీసం *sub.* మీసపు మీసాలు. Whiskers, which are generally worn by the Indians of every caste.

ము

ముక్క *sub.* ముక్క ముక్కలు. A piece; a fragment; a part. కర్రముక్క A piece of wood. చాపముక్క A portion of fish. మాంసపు ముక్క A piece of meat. ముక్కలు చెయ్యడం To cut into pieces. vide తునక.

ముక్కడం *v. n.* ముక్కతూ ముక్కి. To spoil; to damage, as applied to grain in store, when spoiled by dampness.

ముక్కు *sub.* ముక్కు ముక్కులు. The nose. ముక్కుదూలం The bridge of the nose. ముక్కురంధ్రాలు or బొత్తలు The nostrils.

ముఖం *sub.* ముఖపు ముఖాలు. The face. మంచి ముఖం A good face. చక్కని ముఖం A handsome or beautiful face. పనికి మాలిన ముఖం A good-for-nothing face: that is, an ugly one.

ముఖమాల్ *sub.* ముఖమాల్ ముఖమాళ్ళు. Velvet.

ముగ్గడం *v. n.* ముగ్గుతూ ముగ్గి. To ripen.

ముగించడం *v. a.* ముగిస్తూ ముగించి. To make an end; to finish; to

terminate. రోగం ముగించడం To end life from sickness.

కాలం ముగించడం One's time to be at hand.

ముగ్గు *sub.* ముగ్గు, ముగ్గులు. *Flour* of any kind or *powder*, not meant for eating, which is by distinction called పిండి. The other is used as follows. సున్నపు ముగ్గు *Chunam powder*, which the women pass between their fingers for making figures in front of their doors. బియ్యపు ముగ్గు *Flour of rice*, which is used in the same way.

ముగ్గురు *adj.* Three, as applied to people and not in any other case. ముగ్గురు మనుష్యులు వచ్చినారు *Three people are come*. ముగ్గురు నలుగురువచ్చి మళ్ళీ వెళ్ళినారు *Three or four came and went away again: that is, three or four people*.

ముచ్చట *sub.* ముచ్చట, ముచ్చట్లు. Conference; discourse; conversation. ముచ్చటాడడం To hold conversation; to converse. ముచ్చట పడడం To admire yourself.

ముచ్చిలికా *sub.* ముచ్చిలికా, ముచ్చిలికాలు. A revenue term, meaning a *penal agreement* of any kind, regularly drawn out, signed and witnessed.

ముచ్చె *sub.* ముచ్చె, ముచ్చెలు. Slippers. వైజారు.

ముచ్చె *adj.* Belonging to the *mootchy* caste. ముచ్చె కులం The *mootchy* caste. ముచ్చెవాడు A *mootchy* man. ముచ్చెపని *Mootchy* business. *Mootchy* people are employed as painters, cabinet-makers and upholsterers and are generally very skilful and ingenious in all they do. ముచ్చె బంగారం *Gold-beater's leaf*.

ముజరా *sub.* ముజరా, ముజరాలు. A revenue term, but brought into general use implying the *remission* of an *account* or of charges. నా లెక్క తీర్చినాడుగాని నాకు యేమీ ముజరా యివ్వ లేదు He has settled my account, but would allow me no *deductions*.

ముట్టడం *v. n.* ముట్టుతూ, ముట్టి. To receive; to get. నీ సొమ్ము ముట్టినదా?

Did you *get* your money ? నాకు ముట్టలేదు I have not *received* it. పురుగు ముట్టడం To *bite*, as a snake.

ముట్టడి *sub.* ముట్టడి, ముట్టళ్ళు. A surrounding; environing; encompassing. ముట్టడి వెయ్యడం To *surround*; to *environ*. ఫిత్తూరీఖోల్ల వచ్చి ఆ పూరు ముట్టడి వేసినారు The plunderers came and *surrounded* that village.

ముట్టకోవడం *v. n.* ముట్టుకుంటూ, ముట్టుకుని. To touch; to come in contact. నన్ను ముట్టకోవద్దు Don't *touch* me. మమ్మల ముట్టుకుంటే మేము స్నానం చెయ్యవలెను If you *touch* us we must perform our ablutions.

ముడత *sub.* ముడత, ముడతలు. The act of crumpling or disordering either paper or clothes. ముడతపడడం To be *crumpled* or *bent down*.

ముడి *sub.* ముడి, ముళ్ళు. A knot. ముడి వెయ్యడం To *tie* a *knot*. ముడివిప్పడం To *undo* a *knot*.

ముడ్డి *sub.* ముడ్డి, ముడ్డు. Buttock, applied to all species.

ముడుగు *sub.* ముడుగు, ముడుగులు. A bone of any kind.

ముణగడం *v. n.* ముణగుతూ, ముణిగి. To be immersed; to be put or *sunk* in *water*; to dive. వాడు యేట్లో ముణిగి పదిబార్ల తక్కువేలినాడు He *dived* in the river and came up again, about ten *baaraks* or fathoms off.

ముణిగిపోవడం *v. n.* ముణిగిపోతూ, ముణిగిపోయి. To be sunk or lost; to go to the bottom. అతను చెరువులోపడి ముణిగిపోయినాడు He fell into the tank and *went* to the *bottom* and was *lost*.

ముత్యం *sub.* ముత్యపు, ముత్యాలు. A pearl. గల్ల ముత్యం A *shell* or false *pearl*. ఆణి ముత్యం A true *pearl*. ముత్యపు చిప్ప A *pearl* oyster. This is the phrase, though చిప్ప properly means only the *shell*.

ముత్తవ *sub.* ముత్తవ, ముత్తవలు. A'grand-mother; also, great-grand-mother. ముత్తవత్తి Item.

ముతసద్దీ *sub.* ముతసద్దీ, ముతసద్దీలు. A revenue term, signifying a

writer or assistant in the detail of revenue matters.

ముతాత *sub.* ముతాత, ముతాతలు. A great-grand-father.

ముజ్జేద *sub.* ముజ్జేద, ముజ్జేదలు. A married woman.

ముద్ద *sub.* ముద్ద, ముద్దలు. A lump or unshapen mass, large or small. అన్నం ముద్దలు *Lumps* of rice. వంటి ముద్దలు *Masses* of earth.

ముద్ర *sub.* ముద్ర, ముద్రలు. A seal: an impression. ముద్ర పెయ్యడం To seal. vide సిక్క్.

ముదరడం *త. n.* ముదురుతూ, ముదిరి. To be advanced in years; to have gone past the time of youth; to *mature* or *ripen*. అతనికి యీడు ముదిరినది His *age* is fully *matured*. కాయలు ముదరడం *Fruit or vegetables to ripen*.

ముద్దాయిదారు *sub.* ముద్దాయిదారుని, ముద్దాయిదార్లు. A defendant in a cause.

ముద్దు *sub.* ముద్దు, ముద్దులు. A kiss. ముద్దు పెట్టుకోవడం To *kiss*.

ముదుగు *sub.* ముదుగు, ముదుగులు. Coarseness; thickness; roughness.

ఆ బట్ట ముదుగుచాత నాకు పనికివచ్చినది కాదు I can make nothing of this cloth, from its *coarseness*. ముదుగు పట్ట A *coarse* cloth. ముదుగు మాటలు *Coarse, vulgar* language; *abusive* words.

ముదురు *sub.* ముదురు, ముదుర్లు. Age; state of full maturity. ముదురు చెట్టు A *full-grown* tree. ముదురుమనిషి A man at the age of *maturity*.

మునిమనమడు *sub.* మునిమనమని, మునిమనమలు. A great-grand-son.

మునిమనమరాలు A *great-grand-daughter*.

మునియేడు *sub.* మునియేటి. (No plural.) The year before last. యీ గుర్రాన్ని మునియేడు నాకు యిచ్చినారు They gave me this horse the *year before last*.

మునిషీ *sub.* మునిషీ, మునిషీలు. This word is applied by the Hindoos to people who write the Persian or Hindustani languages and are employed for that purpose.

మునీశ్వరుడు *sub.* మునీశ్వరుడి, మునీశ్వరులు. A saint. vide యి.

మునుపు *adv.* Formerly ; before ; then. అతను మునుపు వకమాటు వచ్చి నాడు He came once *before*.

మున్నూరు *adj.* Three hundred. మున్నూరు యెడ్లు *Three hundred* bullocks. మున్నూటికి నన్నూరు రూపాయాలు యిచ్చినాను *To three hundred* of them, I gave four hundred rupees.

ముంగి *sub.* ముంగి, ముంగులు. The name of the animal commonly called *mongoose*.

ముంచడం *v. a.* ముంచుతూ, ముంచి. To immerge or immerse ; to sink. ఫ్రాంసులు వర్తకుల వాడలు పట్టుకుని సముద్రంలో ముంచివేసినారు *The French* have got hold of some merchantmen and *sunk* them at sea. ఆ బట్టలు నీళ్ళలో ముంచు *Put* those clothes in *water*.

ముండ *sub.* ముండ, ముండలు. A widow ; also, the name of women in general. అతను ముండలతో వెళ్ళుతాడు He goes to *women*. మహా చెడ్డముండ A very wicked *woman*.

ముందర *adv.* Fronting ; in front of ; placed before. ఆ యింటి ముందర నయ్యి వున్నది *There is a well fronting* that house. ముందర also means, *before* or the *first*. అతను నాకన్న ముందర వచ్చినాడు He arrived *before* me.

ముందు *adv.* Before ; in advance or in front. ముందుగా *Item*. This adverb is commonly attached to a verb, such as ముందు రావడం *To come before* or in *advance*. ముందు పోవడం *To go before* or in *front*. ముందు చూడడం *To look in front*. నీవు ముందు వెళ్ళు, నేను వెనక వస్తాను *Go on before* and I will follow. యింటిముందు తోట వున్నది *There is a garden in front* of the house. వెనకా ముందూ *Before* and *behind*.

ముప్పాతికె *sub.* ముప్పాతికె, ముప్పాతికెలు. A three-quarter part, applied to every thing. Some times it also means the *quarter* of a *rupee*. వరహా ముప్పాతికె A pagoda and *three fanams* : that is, *and a quarter of a rupee*. ముప్పాతికె

శేరు *Three quarters* of a seer. అతను పాతిక పాలు పుచ్చుకుని నాకు ముప్పాతిక ఇచ్చినాడు He took one share of the milk and gave me the other *three-quarter* part.

ముప్పై *adj.* Thirty. ముప్పై పంది *Thirty* people. రెండు ముప్పైలు అరుచై *Two thirties* make sixty. ముప్పైయ్యది *The thirtieth*. ముమ్మారు *adv.* Thrice; three times. మాడు మాటు *Item*. ముమ్మారు యిక్కడికి వచ్చినాను I have been here *three times*.

ముయ్యడం *v. a.* మూస్తూ; మూసి. To shut; to close. తలుపు ముయ్య *Shut* the door. కళ్ళు మూసి నిద్రపోతూ వున్నాడు His eyes are *shut* and he is going to sleep.

మరుగడం *v. n.* మరుగుతూ; మరిగి. To rot; to putrefy. విడ కుళ్ళడం. మరికి *sub.* మరికి; మరుకులు. Dirt; filth; nastiness. తోవలో చాలా బరద వున్నది గనక నా బట్టలమీద శానా మరికి పడ్డది The road being very muddy, I have got a great deal of *dirt* on my clothes. మరికి బట్టలు *Dirty* or *soiled* clothes.

మరిపెం *sub.* మరిపెపు; మరిపెములు. Gladness; joy; exultation. మరిపెముగా *Gladly*. మరిపెంచాత నవ్వుతాడు *Gladness* makes him laugh or he laughs for *joy*.

మరియడం *v. n.* మరుస్తూ; మరిశి. To rejoice; to gladden.

మరుగు *sub.* మరుగు; మరుగులు. A ring of gold or silver, worn by men at the wrist.

ముల్లంగి *sub.* ముల్లంగి; ముల్లంగులు. The radish plant. ముల్లంగి గడ్డ or దుంప A *radish*.

ముల్లు *sub.* ముంటి; ముళ్ళు. A thorn. ముళ్ళ కంచె A *thorn* hedge. ముళ్ళ చెట్టు A *thorn* bush. ముళ్ళకంప A *dried thorn*.

ముసలి *adj.* Old; aged. ముసలి వాడు An *old* man. ముసలిది An *old* woman. ముసలి తనం *Old age*. అతనికి ముసలితనం వచ్చినది *Old age* is come upon him.

ముస్తాజరీ *sub.* ముస్తాజరీ; ముస్తాజరీలు. A renter. ముస్తాజరీ చెయ్యడం To *rent*.

ముస్తాజరు *sub.* ముస్తాజరు; ముస్తాజర్లు. A revenue term, signifying

the *renter* of a country.

ముస్తాదు *sub.* ముస్తాదు. (No plural.) Readiness; preparation.

ముస్తాదు కావడం To be in *readiness*; to be *prepared*. బోగం
వాళ్ళు ఆటకురావడానికి ముస్తాదు అయివున్నారు The dancing girls
are all in *readiness* to come to dance.

ముసాబు *sub.* ముసాబు, ముసాబలు. Rain when of any conti-
nuance. *vide* ముసురు.

ముసుకు *sub.* ముసుకు, ముసుకులు. A *covering*, generally meant to
throw over a person, to prevent his or her being known
or their dress being discovered.

ముసురు *sub.* ముసురు, ముసుర్లు. This is a term given to any
continued course of rain, by us termed *monsoon*.

మూ

మూక *sub.* మూక, మూకలు. An assemblage or junction of bodies;
also, a *party*. *vide* గుంపు.

మూకుడు *sub.* మూకుటి, మూకుళ్ళు. The name of an *earthen* or
clay plate, used by the common people to cover a pot or
to eat of.

మూగ *sub.* మూగ, మూగులు. Dumbness. మూగవాడు A *dumb* man.
మూగది A *dumb* woman.

మూట *sub.* మూట, మూటలు. A bundle; a bag; a parcel or
package of any kind. ఆ మూట యెత్తుకునిపో Carry away that
parcel. బట్టల మూట A *bundle* of clothes. రూపాయల మూట. A
bag of rupees.

మూడ *adj.* Three. మూడింటికి To *three* or regarding *three*.
మూడోది The *third*.

మూత, *sub.* మూత, మూతలు. A cover or top of any thing. ఆ కండ్
మీద మూత వేయించు Put the *cover* upon that pot.

మూత్రం *sub.* మూత్రపు, మూత్రాలు. Urine, in general.

మూర *sub.* మూర, మూరలు. The measurement, which we term a *cubit*. This, the Hindoos measure from the edge of the elbow, to the extremity of the fingers.

మూర్చ *sub.* మూర్చ, మూర్చలు. A fit. మూర్చరోగం The *falling sickness* or *epilepsy*. మూర్చపడడం To have or fall down in a fit.

మూర్తి *sub.* మూర్తి, మూర్తులు. An idol; a figure. ఆ గుళ్ళో వున్న మూర్తి బాగా వున్నది The idol in that pagoda looks very handsome. తమ మూర్తివంతం చొప్పున By your own image: that is, by your own particular favour. This is a phrase, peculiar to the language.

మూల *sub.* మూల, మూలలు. A corner. ఆ సామాను ఆ మూల వున్నది, తీసుకునిరా The thing is in that corner, bring it here.

మూలగడం *v. n.* మూలుగుతూ, మూలిగి. To moan; to groan; to breathe with pain. అతను సంతకటంచాత మహా మూలుగుతున్నాడు His illness makes him groan very much. పంది మూలగడం To squeak, as hog.

మూలం *sub.* మూలపు, మూలాలు. Means; purpose; occasion. అతని మూలంచాత యీ పని అయినది This business has been done through his means. అతనే యీ పనికి మూలం He is himself the occasion of what has happened. చెట్టు మూలం The root of a tree.

మూలశంక *sub.* మూలశంక, మూలశంకలు. The disorder which we call the *piles*. మూలశంక రోగం Item.

మూలుగు *sub.* మూలుగు, మూలుగులు. A groan. ఆ యింట్లో యెవరు వున్నారో తెలియ చాలా మూలుగులు వినిపడ్డవి I do not know who may be in that house, but I heard several groans proceed from it.

మూస *sub.* మూస, మూసలు. A crucible, used by goldsmiths.

మూసుకోవడం *v. a.* మూసుకుంటూ, మూసుకుని. To shut. కళ్లు మూసుకోవడం To shut the eyes, technically meant, to go to sleep.

నోరు మూసుకోవడం To *shut* the mouth; technically 'meant, to *hold your tongue*.

మొ

మొక్కడం *v. n.* మెక్కుతూ! మెక్కి. To eat. (Not much used.)

మెచ్చడం *v. a.* మెచ్చుతూ! మెచ్చి. To commend; to praise.

అందరూ అతణ్ని గట్టివాడు అని మెచ్చినారు They all *praised* him and said he was a proper man. మెచ్చుకోవడం Item.

మెట్టు *sub.* మెట్టు! మెట్లు. A step to a house. It also means a *custom house* and in another sense, the *total* of an *account*. మేడమిదికి వెళ్ళడానికి ముప్పై మెట్లు వున్నవి There are thirty *steps* to go up into that house. ఆ వూరిలో సుంకం నిమిత్తం కొత్తమెట్టు కట్టినారు They have put a new *custom house* for the collection of duties in that town. ఆ లెక్క మెట్టు యింకా తేలలేదు They have not yet made the *total* of that *account*. వీణమెట్లు The *steps* upon the stringed instrument called the *veena*.

మెడ *sub.* మెడ! మెడలు. The neck.

మొత్త *sub.* మొత్త! మొత్తలు. The name of the small bags, made of square pieces of cloth stuffed, put by palanquin boys on their shoulders, to save them from being galled by the bamboo. మొత్తన పడడం means to grow *soft*, as fruit does by *keeping*, when it gets *over-ripe*. It also means, to be *over-ruled* or *over-persuaded*.

మొత్తడం *v. a.* మొత్తుతూ! మొత్తి. To fill-up, as a hole in the ground or in a wall, by making it even with the surface. గోడ మొత్తడం To *make* a wall *smooth*, by rubbing it with fresh mud.

మొత్తన *sub.* మొత్తన. (No plural.) Softness; smoothness; mildness. మొఖములు మొత్తన The *softness* of velvet. మొత్తనగా

Softly. ఆ స్త్రీ చెయ్యి మహా మెత్తనగా వున్నది That woman has a very soft hand.

మెత్తని *adj.* Soft; smooth; mild. మెత్తని బనాతు *Soft* broad-cloth. అతను మహా మెత్తని మాటలు ఆడినాడు He spoke in very mild terms.

మెతుకు *sub.* మెతుకు! మెతుకులు. An insulated term, signifying a grain of boiled rice.

మెదడు *sub.* మెదటి! మెదళ్లు. The brain.

మెయ్యడం *v. n.* మేస్తూ! మేసి. To graze; to feed, as cattle. పశువులు మా వూరిదగ్గర మేస్తూ వున్నవి The cattle are grazing near our village.

మెరక *sub.* మెరక! మెరకలు. Upland; higher ground. మెరక భూమి *Upland* soil. ఆ వూరిదగ్గర మెరకజాగా లేదు గనక పల్లంచాత బురదా, నీళ్ళూ విస్తారం వున్నవి There is no high ground about that village and the low ground has produced nothing but mud and water.

మెరియడం *v. a.* మెరుస్తూ! మెరిసి. To lighten or to blaze.

మెరుగు *sub.* మెరుగు! మెరుగులు. Polish; brightness. మెరుగు పెట్టడం To polish; to make bright. ఆ కత్తులకు మెరుగుపెట్టు See that those knives be polished. మెరుగు also means, oil or ghee. మెరుగుగా వ్రాయడం means, to write a good hand.

మెరుపు *sub.* మెరుపు! మెరుపులు. Lightening; brilliance. మంచి మెరుపు *Good lightening*: that is, what we would call, bad lightening. The Indians call it good, for producing plenty of rain or because it is extremely brilliant. మెరుపు మెరియడం To lighten. మెరుపుగా *Brilliantly* or *brilliant* like. మెరుపు కల *Brilliant*. మెరుపు కల వజ్రం A brilliant diamond.

మెల్ల *sub.* మెల్ల! మెల్లలు. A squint. మెల్లచూపు Item. మెల్లకన్ను *Squint-eyed*. మెల్లచూపు చూడడం To squint.

మెల్లగా *adv.* Slowly; softly; gently. మెల్లగా వెళ్ళు Walk gently

మెల్లగా చూట్లాడు *Speak softly*; also, *slowly*. This word is commonly written మెల్లిగా.

మెల్లా *sub.* మెల్లా| మెల్లలు. A hall in a house.

మెలి *sub.* మెలి| మెలులు. A twist or squeezing. మెలి వెయ్యడం To *twist* or *squeeze*. చెవులు మెలి వెయ్యడం To *squeeze* the ears.

మెలిక *sub.* మెలిక| మెలికలు. A twist; a turning round. మెలిక వెయ్యడం To *twist*; to *twine*. ఆ పట్టుతాడు మాడు వరసలను మెలిక వేసినాడు He *twisted* that string into three *twists*. మెలికలు పెట్టడం To *puzzle* or *confuse*.

మెహనతు *sub.* మెహనతు| మెహనతులు. Trouble; exertion; pains. యీ పనిలో మహా మెహనతు చేసినాడు He has taken a great deal of *trouble* in this business.

మే

మేక *sub.* మేక| మేకలు. A goat. మేకపిల్ల A *kid*. మేకపోతు A *he-goat*. పెంటిమేక A *she-goat*.

మేకు *sub.* మేకు| మేకులు. A nail; also, a *tent-pin* or any wooden pin of that kind. డేరామేకులు *Tent-pins*.

మేఘం *sub.* మేఘపు| మేఘాలు. A cloud. మేఘం పట్టడం *Clouds* to *gather*. మేఘం విస్తారం పట్టినందున వర్షం చాలా కురువవచ్చును From the quantity of *clouds* much rain may be expected.

మేజా *sub.* మేజా| మేజాలు. A table. మేజాబల్ల Item. vide బల్ల.

మేజి స్త్రీటు *sub.* మేజి స్త్రీటు| మేజి స్త్రీటు. The magistrate; term given to the zillah judge, 'till of late.

మేడ *sub.* మేడ| మేడలు. The name given to a *building*, the floor of which is raised from the ground or an *upstairs-house*.

మేత *sub.* మేత| మేతలు. Food or forage for cattle and animals of all descriptions. కోళ్ళకు మేత వేసినావా? Have you given *food* to the *fowls*? యెడ్లకు మేత పెట్లు Give *food* to the

bullcks.

మేతరి *sub.* మేతరి, మేతర్లు. This is the name given to the *head* of the *lower castes*: commonly speaking, those of the washing people, cow-keepers, toddy people, palanquin-boys, carpenters and such like. The word మేత్రీ seems to be more generally used, but incorrectly so.

మేదర *adj.* Of or belonging to the caste of *bamboo-cutters*. మేదర కులం The *bamboo-cutters' caste*. మేదరవాడు A *bamboo-cutter*. మేదరది A *female* of the *same caste*. These people are considered to earn their livelihood by cutting bamboos in the jungles and selling them in the neighbouring villages, as well as in making baskets and boxes of bamboo for sale.

మేనకోడలు *sub.* మేనకోడలి, మేనకోడళ్ళు. A sister's daughter or *niece*.

మేన తత *sub.* మేన తత, మేన తలు. A father's sister; an *aunt*.

మేనమామ *sub.* మేనమామ, మేనమామలు. A mother's brother; an *uncle*.

మేనల్లుడు *sub.* మేనల్లుని, మేనల్లుళ్ళు. A sister's son or *nephew*.

మేనా *sub.* మేనా, మేనాలు. A conveyance, used by the Indians of an inferior rank, commonly called a *dhooly*. మేనా యెక్కడం To ride in a *dhooly*. vide చాతా.

మేపడం *v. a.* మేపుతూ, మేపి. To make or cause to feed. ఆవులను తోలుకునిపోయి ఆ పొలములో మేపు Drive those cows away and feed them in that field.

మేల్లు *sub.* మేలు, మేళ్ళు. Success; prosperity. కీడు మేళ్ళు Good and bad luck. యీ పనిలో నాకు మేలు కలిగినది I have been *successful* in this business. మేలు అయిన *Successful; prosperous*. మేలుగా *Successfully*. మేలు రాశి means a *heap* of grain, ready for measurement.

మేలుకొలపడం *v. a.* మేలుకొలుపుతూ, మేలుకొలిపి. To awake a

person.

మేలుకోవడం *v. n.* మేలుకుంటూ! మేలుకుని. To be awake or to awake. నిద్రపోయి రెండుజాముల రాత్రికి మేలుకున్నాను I went to sleep and *woke* again at midnight.

మేళం *sub.* మేళపు. మేళాలు. A set; a band. బోగం మేళం A *set* of dancing people. భజంత్రీలమేళం A *set* or *band* of musical performers.

మె

మైదాన *sub.* మైదాను! మైదాన్లు. A plain; an open field or ground. డేరా మైదానంమీద వేసినారు They have pitched the tent upon the *plain*. మంచి మైదాన జాగా A fine *open place* or *space*.

మైనం *sub.* మైనపు. (No plural.) Wax. మైనపు బట్ట Wax-cloth. మైనపు వత్తి A *wax-candle*. మైనపు వత్తి కత్తిరించడం To *snuff* a *candle*. మైనాల తియ్యడం To write in wax or to draw on wax.

మెల *sub.* మెల! మెలలు. Dirt: filth. vide మకిల.

మెలతుత్తం *sub.* మెలతుత్తపు. (No plural.) The *vitriol-stone*.

మొ

మొక్క *sub.* మొక్క! మొక్కలు. A young plant. చెట్టు మొక్క-Item.

మొక్కడం *v. a.* మొక్కతూ! మొక్కి. To make an offering or prayer to the idol. అతను దేవుని గుళ్ళోకి వెళ్ళి స్వామికి మొక్కివచ్చినాడు He went into the pagoda, *made* his *offering* to the *Swamy* or God and returned. మొక్కడం means to *salute* or make *obeisance* in general.

మొకదామా *sub.* మొకదామా! మొకదామాలు. Circumstance; cause;

matter.

మొక్కమామిడి *sub.* మొక్కమామిడి! మొక్కమామిళ్ళు. The cashew-nut. మొక్కమామిడి చెట్టు The *cashewnut* tree.

మొక్కరరు *sub.* మొక్కరరు. (No plural.) Appointment. మొక్కరరు చెయ్యడం To *appoint*; to *establish*; to *fix*. నన్ను సాయరమీద గుమాస్తానుగా మొక్కర చేశినారు He has *appointed* me to be a *gomasta* in the sawyer department: that is, the customs.

మొకొబిలా *sub.* మొకొబిలా! మొకొబిలాలు. A revenue term, signifying • *examination* or *comparison* of an account or writing. మొకొబిలా చెయ్యడం or కొవడం To make an *examination*.

మొకొం *sub.* మొకొం! మొకొంలు. Place of residence.

మొక్కు *sub.* మొక్కు! మొక్కులు. A prayer or offering to the idol.

మొఖాసా *sub.* మొఖాసా! మొఖాసాలు. A revenue term, signifying a *village* granted as a *free-gift*. మొఖాసా గ్రామం A *mocaassa* village. మొఖాసాదారుడు A person enjoying the *mocaassa*.

మొగ్గ *sub.* మొగ్గ! మొగ్గలు. The bud, in flowers. ఆ గులాబీచెట్టు మొగ్గులు వేస్తూ వున్నది That rose bush is *shooting forth* its *buds*. మొగ్గ also means *tumbling*, by throwing the head back and going over.

మొగ్గలిచెట్టు *sub.* మొగ్గలిచెట్టు! మొగ్గలిచెట్టు. The kind of bush of which hedges are made in India usually called, *mangrove*.

మొట్టడం *sub.* మొట్టతూ! మొట్టి. To beat the head with the fist.

మొట్టు *sub.* మొట్టు! మొట్టు. A blow on the head, with the fist. మొట్టికాయ Item.

మొదలు *sub.* మొదటి! మొదళ్ళు. The commencement; the beginning; the early part. ప్రొద్దున మొదలుచేసి రాత్రిదాకా వాన కురిశినది It has rained from the *beginning* of the day, until the evening. మొదలు also means that *part* of a tree,

nearest the ground, from whence the stem commences : that is, the base. ఆ చెట్టు మొదలు మహా లావు *The base of that tree is extremely large.* మొదటిమాట *The first word.* మొదటి దినం *The first day.* మొదటి మనిషి *The first person.*

మొద్దు sub. మొద్దు మొద్దులు. *The trunks of trees, particularly after being cut down : what we generally term timbers.*

మొన sub. మొన మొనలు. *The point ; an end ; extremity.* మొన also means a *force* ; the *division* of an *army*. మొనగాడు is the *commander* of such *force*.

మొన్న sub. మొన్నటి. (No plural.) *The day before yesterday.* మొన్నటిదినం *Item.* ఆ మాట నీతో మొన్న చెప్పినాను *I mentioned this matter to you the day before yesterday.*

మొండి adj. Stubborn ; obstinate. మొండితనం *Stubbornness ; obstinacy.* మొండివాడు *An obstinate, perverse man.* మొండిది *A female* of the same kind. మొండి వెయ్యడం *To be obstinate ; to be perverse.* వాణ్ని యెన్నిమాట్లు పిలిచినా మొండివేళి వచ్చినాడు కాదు *I have called him ever so many times, but being obstinate, he would not come.*

మొండెం sub. మొండెపు మొండేలు. *A trunk, applied to the body of any being, after the head is off.*

మొయ్యడం v. a. మోస్తూ మోసి. *To carry ; to convey.* పాలకీ మొయ్యడం *To carry* a palanquin. సామాను మొయ్యడం *To carry* baggage. మోత మొయ్యడం *To carry* a load.

మొర్ర sub. మొర్ర మొర్రలు. *A complaint.* మొర్ర పెట్టడం *To complain.*

మొరగడం v. n. మొరగుతూ మొరిగి. *To bark, as a dog.*

మొల sub. మొల మొలలు. *The waist.* మొలతాడు *A band for the waist.* These are usually made of slender twisted cords of silver. *vide నడుము.*

మొలవడం v. n. మొలుస్తూ మెలిచి. *To grow or to come up ; to vegetate.* ఆ విత్తనాలు మొలిచినవి *Those seeds have come up.*

మొలవెయ్యడం *v. a.* మొలవేస్తూ! మొలవేశి. To sow. ఆ భూమిలో వులవలు మొల వేసినారు They have *sown* that ground with horse-gram.

మొలామా *sub.* మొలామా! మొలామాలు. Plating. This word is applicable to foliated gold or silver, with which iron is commonly plated. మొలామా చెయ్యడం To *plate* with *foliated* gold or silver. ఆ పాలకీనివున్న యినుముకు బంగారం మొలామా చేసినారు They have *done* the iron work of that palanquin, with *gilding*.

మొవ్వ *sub.* మొవ్వ! మొవ్వలు. This means the *tender leaves* of the palmyra and such like trees, as also of plantain trees, as they first appear.

మొసలి *sub.* మొసలి! మొసళ్ళు. The alligator or crocodile.

మొహతాడు *sub.* మొహతాడు! మొహతాడులు. The village peon, employed for all public occasions.

మొహురు *sub.* మొహురు! మొహుర్లు. A seal, generally termed a *mohur*, in India.

మో

మోకొలు *sub.* మోకొలి! మోకొళ్లు. The knee. మోకొలి చిప్ప The *knee-pan*.

మోకు *sub.* మోకు! మోకులు. A cable or other very large rope.

మోగడం *v. n.* మోగుతూ! మోగి. To sound, as an instrument or a clock or bell,

మోకెయ్యి *sub.* మోచేతి! మోచేతులు. The elbow.

మోట *sub.* మోట! మోటలు. The name given to the large leathern buckets, used at very deep wells, for watering gardens or fields.

మోటు *sub.* మోటు! మోట్లు. A stallion.

మోటు *adj.* Ignorant; unskilful. మోటువాడు An *ignorant* man.

మోటుది *An ignorant woman.* మోటుతనం *Stupidity; ignorance; dulness.*

మోత *sub.* మోత! మోతలు. *A load.* మోత మొయ్యడం *To carry a load.* మోత also means, *a sound.*

మోతరఫా *sub.* మోతరఫా! మోతరఫాలు. *This is a revenue term signifying a tax, commonly levied on the house and shops of particular trades.*

మోతుబరీ *sub.* మోతుబరీ! మోతుబరీలు. *A responsible person.*

మోతుబరు *adj.* Responsible; creditable. మోతుబరు జామీను *A responsible security.* మోతుబరు మనిషి *A creditable person.*

మోపడం *v. a.* మోపుతూ! మోపి. *To prop or place against a house or wall.* పూళ్ళొనుంచి వెదుళ్ళు తెచ్చి నోడకు మోపినాడు *He brought bamboos from the town and has put them up against the wall.* ఆ నోడ పడకుండా స్తంభాలు మోపినారు *They have put posts against the wall, in order to prop it.*

మోపు *sub.* మోపు! మోపులు. *A bundle, particularly applied to wood, grass or to plants or any articles that can be tied together and carried in that state. In this sense it may also be called, a load.* కర్రల మోపు *A bundle or load of sticks.* గడ్డిమోపు *A bundle of grass.* వెదుళ్ళమోపు *A bundle or load of bamboos.* కూరకాయల మోపు *A bundle of vegetables.* మోపు when applied to a field, means *a overcharge or assessment.*

మోయమాతీ *sub.* మోయమాతీ! మోయమాతీలు. *Supply. vide సరంజాం.*

మోయించడం *v. a.* మోయిస్తూ! మోయించి. *To get a thing carried or caused to be carried.*

మోసం *sub.* మోసపు! మోసాలు. *Injuriousness; offence; treachery.*

మోసంచెయ్యడం or పెట్టడం *To show enmity. vide దగా.*

మోసుకోవడం *v. n.* మోసుకుంటూ! మోసుకుని. *To carry. vide మొయ్యడం.*

మోహం *sub.* మోహపు! మోహాలు. *Affection; preference; desire*

or what is commonly called *love*. ఆ స్త్రీమీద నాకు మోహం వున్నది I feel a sincere *affection* for that woman.

య

యజ్ఞము *sub.* యజ్ఞపు | యజ్ఞాలు. This is the name given to a particular festival held by the Brahmins, at which sheep are killed by being smothered, so that no blood be spilt in the act. The meat is afterwards prepared and given, in the smallest quantity by the officiating priests, to those who engage in the ceremony. A person who has gone through this ceremony, gets the appellation of *Somia-azooloo*. This ceremony was performed by the *Ratsawaars* and Bannians, as well as by the Brahmins, about two or three hundred years ago, but it is now only customary with Brahmins.

యత్నం *sub.* యత్నపు | యత్నాలు. Intention ; design ; purpose ; effort. యిక్కడికి రావడానికి యత్నం చేశాను, కాని వాన వచ్చినందున రాలేదు It was my *intention* to come here, but the rain prevented me. ఆ యేటి అద్దరికి దిగి వెళ్ళడానికి యత్నం చేశాడు గాని లోతుచాత వల్ల అయినదికాదు He made an *effort* to wade to the other side of the river, but being too deep, he could not effect it.

యథార్థం *sub.* యథార్థపు | యథార్థాలు. The truth. యథార్థం చెప్పవలెను You must speak the *truth*. యథార్థమైన *True*; *real*. 'vide నిజం.

యవ్వనం *sub.* యవ్వనపు | యవ్వనాలు. Youth. నేను యవ్వనపు దినములలో మద్రాసు పట్నం వెళ్లి నాను I went to Madras, during the period of my *youth*. This word, 'agreeable' to the Sanskrit, should be written యౌవనం.

యా

యాగాని *sub.* యాగాని, యాగానులు. Half of a dub or as much as *ten cash*. This ought to be written యేగాని.

యాతము *sub.* యాతపు, యాతాలు. This is the name given to the machinery erected by the Indians for watering gardens and fields, commonly called a *pakotta*, to the southward. యేతము is the proper way of writing this word.

యాభై *adj.* Fifty. య్భైయ్యొది The fiftieth. This word ought to be written యేభై.

యాల *adv.* Why? ; wherefore? యేల Item. యాల రా లేదు? How is it, you came not?

యాలకులు *sub.* యాలకుల. (No singular.) Cardamom seeds. This word ought to be యేలకులు.

యావత్తు *adv.* Wholly; entirely; altogether. యా సంగతి నాకు యావత్తూ చెప్పి Tell me the *whole* of this circumstance.

యి

యిక *adv.* Again; in future. యిక నేను రాను I will not come again. యికమీద Henceforward; hereafter; in future. యిక మీద యిలాగంటి పనులు చెయ్యబోకు Don't do any thing of this kind in future. This word is generally pronounced as if it was spelt యిఖి.

యిక్కడ *adv.* Here; in this place. యిక్కడ వేయించు Put it here. యిక్కడ లేదు He is not here. యిక్కడనుంచి From hence. యిక్కడనుంచి ఆ యింటిదాకా పరిగెత్తు Make a run from hence to that house.

యికిలింఛడం *v. n.* యికిలిస్తూ, యికిలించి. To grin; to show the teeth.

యికిలింపు *sub.* యికిలింపు | యికిలింపులు. A grin.

యిగరడం *v. n.* యిగురుతూ | యిగిరి. To exhale; to exhaust; to dry up, applied to water or any other liquid. ఆ చెరువులో నీళ్లు అన్నీ యిగిరినవి The water of that tank is all *dried up*.
యిగర్చడం *v. n.* యిగురుస్తూ | యిగిర్చి. To bud; to shoot forth young leaves. vide చిగర్చడం.

యిగిరిపోవడం *v. n.* యిగిరిపోతూ | యిగిరిపోయి. To exhale; to exhaust. vide యిగరడం.

యిగురు *sub.* యిగురు | యిగుర్లు. A young leaf, just shot forth, యిగురు కూర Curry made with *young leaves*, without any sour in it.

యచ్చకం *sub.* యచ్చకపు | యచ్చకాలు. Flattery; weedling; coaxing. యచ్చకపుమాటలు ఆడడం To *cajole*; to *weedle*. ఆ చిన్నది అతణ్ణి యచ్చకపు మాటలు ఆడితే వకచీరె యచ్చినాడు After that girl had *coaxed* him a good deal, he gave her a sari.

| యజాఫా *sub.* యజాఫా | యజాఫాలు. A revenue term, signifying *overplus* or *increase* of revenue. It is also used on common occasions. ఆ వర్తకములో నాకు అయిదువేల వరహాలు యజాఫా వచ్చినవి There was an *overplus* of five thousand pagodas came to me, from that adventure in trade.

యజారా *sub.* యజారా | యజారాలు. A revenue term, signifying a *rent* or *farm*. యజారాదారుడు A *renter* or *farmer*. యజారా చెయ్యడం To *rent* or *farm*.

యజారు *sub.* యజారు | యజార్లు. This word is adopted from the Hindustani for what we term *long drawers*, in which gentlemen generally sleep and in this dress the dancing women sometimes dance, but principally those of the Mohammedan caste.

యటికె *sub.* యటికె | యటికెలు. A brick. యటికెలు చెయ్యడం To make *bricks*. యటికె ఆవం A *brick-kiln*.

యిటు *adv.* This way; in this direction. యిటు రా Come *this*

way or *come here*. యటు తరువాత *After this*; *since this*.
 యటుతరువాత నీకు యేమైనా వుత్తరం వచ్చినదా? Did you receive
 any letter, *since this*? యటుతరువాత పారిపోయాడు *After-*
wards, he ran away. యటువంటి or యవువంటి *Such like*.
 యవువంటిది *Such like* thing.

యత్తడి *sub*. యత్తడి. (No plural.) Brass. యత్తడి పని *Brass work*.
 యతడు *pro*. యతని! వీరు. This man; he. యతణ్ని చూడలేదు, అతణ్ని
 చూచినాను *This man*, I did not see; *that man*, I saw.
 యతణ్ని వెళ్లమని చెప్పినాను I have told *this person*, to go
 away.

యతను *pro*. యతని! వీరు. This man; this person; he. వీరి యతడు.
 యద్దరు *sub*. యద్దరి. (No singular.) Both; two; always applied
 to people. యద్దరు వచ్చినారు They are *both* arrived. యద్దరు
 పిల్లలు *Two* children. యద్దరు దొంగలువచ్చి నా సామాను యెత్తుకుని
 పోయినారు A *couple* of thieves came and carried off my
 things.

యది *pro*. దీని! యవి. This thing; this beast or this woman. యవి
These things. యది మంచిది *This thing* is good. యవి బాగా
 వున్నవి *These* are good things.

యనకడం *v. n*. యనుకుతూ! యనికీ. To sink; to grow less, as
 water drying up in a pond or ink on paper that sinks.
 యంకడం or యాకడం Item.

యన్ని *adv*. So many; such a number. మీరు చెప్పిన రూపాయాలు
 ంచీలో చూస్తే యన్ని రూపాయాలు లేవు When I looked into the
 bag, I did not find *so many* rupees there, as you men-
 tioned.

యనుము *sub*. యనుపు. (No plural.) Iron.

యన్నూరు *adj*. Two hundred.

యంకా *adv*. Yet; still. ఆపని యంకా కాలేదు That business is
 not *yet* done. యంకా మరి వకటి తీసుకుని రా Bring me *still*
 another one. నేను యంకా కొంచెంకేపు యిక్కడ వుంటాను I mean

to remain *still* some time longer here.

యంగిలీకం *sub.* యంగిలీకపు. యంగిలీకాలు. Vermilion, used as a colour and is also mixed up in medicine by the Indian doctors.

యంగున *sub.* యంగున. (No plural) Asafoetida.

యంత *adv.* This; so much. యంత పని *So much* business. యంత పరియంత *To this* time. యంతలో *Mean* time. యంతలో మా తమ్ముడు వచ్చినాడు *In the mean time*, came my brother.

యంతట *adv.* During; the while; this time. మేము వకచిత్రే వ్రాసుకుంటూ వుంటిమి, యంతట వక దొర వచ్చినందున పని ఆటంకం అయినది *Whilst* I was writing the vocabulary, a gentleman came and so my business got interrupted. యంతటనుంచి *From this time; henceforward*. యంతటనుంచి మీరు చెప్పిన చొప్పున చేస్తాను *From henceforward*, I will do as you have said. యంతట చాలించు *Stop here*.

యంద్రధనస్సు *sub.* యంద్ర ధనస్సు. యంద్ర ధనస్సులు. The iris; the rainbow. This word means, properly speaking, the *bow* of *Indrudoo*, who is called the God of rain by the Hindoos. వాన వెలిసిన తరువాత యంద్రధనస్సు అగపడ్డది *When the rain was over, a rain-bow made its appearance*.

యందుకు *adv.* On this account; to this purpose. యందుకు సాక్షి యెవరు? *Who is witness to this purpose?*

యప్పించడం *v. a.* యప్పిస్తా. యప్పించి. To grant; to deliver or cause to be given. అక్కడికి వెళ్ళి యీ పుస్తకం ఆ దొరకు యప్పించు *Go there and deliver* this book to that gentleman. యీ గుర్రం నీకు యప్పిస్తాను *I will make over* this horse to you.

యప్పుడు *adv.* Now; at present; presently. యప్పుడు వస్తాను *I will come presently*. యప్పుడు చెప్పినమాట విను *Hear what I now tell you*. యప్పుడు వచ్చినాను *I came this moment: that is, just now*.

యంపు *sub.* యంపు. యంపులు. Agreeableness; beauty, vide

చక్కన.

యమద్వండం *v. a.* యముడుస్తూ! యమిడ్చి. To contract in space; to draw into narrower compass. యా మతలయ అంతా ఆ కాగితం మీద యముడ్చు Bring the whole of this writing within the compass of that paper. వాణ్ని ఆ వువోగములో యముడ్చు Bring him into that employment.

యమడడం *v. n.* యముడుతూ! యమిడి. To be shut up or confined in a space.

యయ్యడం *v. n.* యన్నూ! యచ్చి. To give; to present. నాకు వెయ్యి వరహాలు యచ్చినాడు He gave me a thousand pagodas. ఈ బట్ట నాకు యయ్యడు He will not give me this cloth.

యర్రి *sub.* యర్రి! యర్రలు. A buck antelope.

యరుకు *sub.* యరుకు! యరుకులు. Narrowness; straightness or straight, when it means difficulty. యరుకు పీఠి A narrow street. ఆ యంటి స్థలం మహా యరుకు The ground belonging to that house is extremely confined. అతనికి సొమ్ము పోయినందు వలన చాలా యరుకు వచ్చినది His money being lost, he has got into great difficulty.

యరుగు *sub.* యరుగు! యరుగులు. The neighbours, in front and behind. యరుగు పొరుగులు Neighbours, all round. మా యంటి యరుగు పొరుగున అన్నీ బ్రాహ్మణ యళ్ళు వున్నవి There are nothing but Brahmin houses in my neighbourhood. N. B. It is very common to separate these words, in conversation saying యరుగు by itself and పొరుగు by itself. నీ యరుగున యెవరు వున్నార? Who live near your house? నా పొరుగున వక కోమటి వున్నాడు I have got a banian, as my neighbour.

యరువై *adj.* Twenty.

యలాకా *sub.* యలాకా! యలాకాలు. Concern; interest; reference. అతని పనికి నాకు యేమీ యలాకా లేదు I feel no interest in his concerns.

యలు *sub.* యంటి! యళ్ళు. A house; a dwelling-place. యంటి

పేరు A *house-name*. All the Indians have what is termed a *house-name* which is synonymous with that we term our *sir-name*. Their house-name so called is properly speaking the name of their village or family and sometimes the office held by them. మా యింటిపేరు బండరువారు, నా పేరు రాముడు My *proper* or *christian* name is Ramdoo and my *house-name* or *town* is Bunder. It may be remarked that the Indians when spoken to are rather called by their *christian* name than by their *sir-name*, being the reverse of the custom with us.

యివ్వడం v. a. యిస్తూ| యిచ్చి. To give. తిరిగి or మళ్ళీ యివ్వడం To *give back* or *return*. నీకు పంపించిన పుస్తకం యింకా నాకు తిరిగి యివ్వలేదు You have not yet *returned* me the book I sent you. vide యివ్వడం.

యవతల *adv.* This side or this way.

యసుక *sub.* యసుక| యసుకలు. Sand. యసుకదన్నెలు or దిబ్బలు *Sand-hills*.

యిస్తువా *sub.* యిస్తువా| యిస్తువాలు. A whole property or estate. ఆ యిస్తువా నాది That is my *property*. అతని యిస్తువా అమ్మి వెయ్యగలందులకు పంపించినాడు He has sent *whole* of his *property* to be sold.

యా

యా *pro.* This or these. యా వస్తువ *This* thing. N. B. This pronoun sometimes refers to the past. యా రాత్రి *Last* night; also, *this* night. Both are used. యా వైపు *In this* direction. యా చిన్నది *This* girl. యా గుర్రాలు *These* horses.

యాకె *sub.* యాకె| యాకెలు. A feather; a plume. కోడి యాకెలు *The feathers* of a fowl.

యాగ *sub.* యాగ| యాగలు. A fly.

యీగడం *v. n.* యీగుతు. యీగి. To act under or be subordinate. వుద్యోగంలో అతనికింద యీగి వున్నాడు He is acting under him in office.

యీటె *sub.* యీటె. యీటెలు. A spear. These are made of a long tapering bamboo, at the smallest end of which, a small spear-head of iron is fixed. These are the fighting spears of the Hindoos.

యీడ్చడం *v. a.* యీడుస్తూ. యీడ్చి. To pull ; to draw violently. ఆ మనిషిని యీడ్చి తీసుకుని రా Pull that fellow along and bring him here.

యీడు *sub.* యీడు. యీళ్లు. Age ; time of life, either of human beings or animals. నీ యీడు యెంత వుంటుంది ? What is your age ? ఆ గుర్రానికి యిరువై సంవత్సరముల యీడు వుంటుంది That horse must be about twenty years of age.

యీత *sub.* యీత. యీతలు. The act of swimming ; also, the act of *bringing forth*, in animals of all descriptions. అతనికి యీత రాదు He does not understand how to swim. యీ ఆవు యెన్ని యీతలది ? How often has that cow brought-forth.

యీదడం *v. n.* యీదుతు. యీది. To swim. అతను యీత బాగా యీదుతాడు He swims very well.

యీదు *sub.* యీత. యీదులు. The palm-tree, which yields a juice, like that of the cocoanut or palmyra-tree. యీత చెట్టు Item. యీత కల్లు Palm toddy.

యీనడం *v. n.* యీనుతు. యీని. To produce or bring forth, like animals. గుర్రం యీనడం A mare to foal. ఆవు యీనడం A cow to calf. This word is not used to women. ఛేను యీనడం To produce, as a crop.

యీరికె *sub.* యీరికె. యీరికెలు. A remnant ; a piece, applied to cloth or linen or any fabrick of that kind. యీరికెలు చెయ్యడం To tear into pieces. vide చీక.

యీరు *sub.* యీరు. యీళ్లు. A nit or egg of a louse. యీరు పెన

A *narrow comb*, for clearing the head of *nits*.

యాల *sub.* యాల| యాలలు. A whistling or a whistle. యాల వెయ్యడం To *whistle*.

యు

యుక్తం *sub.* యుక్తపు| యుక్తాలు. Propriety. యుక్తంగా *Properly*.

యుక్తి *sub.* యుక్తి| యుక్తులు. An argument; a reason; a plea.

అతని మాటలలో యేమీ యుక్తి లేదు His words contain no *argument*.

యుగం *sub.* యుగపు| యుగాలు. A period, of which the Hindoos reckon four, viz. కృత యుగం *Kruta yugam*. త్రేత యుగం *Traita yugam*. ద్వాపర యుగం *Dvapara yugam* and కలియుగం *Kali yugam*. They are not all of the same number of years, but the present, the *kali yugam*, consists of four hundred and thirty-two thousand years, of which number, four thousand nine hundred and nine years have expired, this 1st of January 1809.

యుద్ధం *sub.* యుద్ధపు| యుద్ధాలు. Battle; contest; engagement of troops. ఆ యుద్ధంలో యింగిలీషువారి బలం ఫ్రాంసువారిని గెలిచినది. The English army gained the victory over the French, in that *battle*.

యె

యెక్కడ *adv.* Where. యెక్కడికి? *Whereto* or *whither*? ఆ సామాను యెక్కడ చూచినావు? *Where* did you see those things? నీవు యెక్కడికి వెళ్ళుతావు? *Whither* are you going?

యెక్కడం *v. n.* యెక్కుతూ| యెక్కి. To mount; to get into; to ride. పాలకీ యెక్కడం To *ride* in a palanquin. నగ్గరం యెక్కు

డం To go on horse-back. అతను గుర్రంమీద యెక్కి వచ్చినాడు
 He came on horse-back. ఆ చిన్నవాడు చెట్టుమీద యెక్కి కింద
 పడ్డాడు That boy got up into a tree and tumbled down
 from it. విషం యెక్కడం To rise or mount, as poison. మత్తు
 యెక్కడం To get intoxicated. మదం యెక్కడం To get must,
 as an elephant: that is, to want the female.

యెక్కిలి *sub.* యెక్కిలి, యెక్కిళ్లు. The hic'cough. యెక్కిళ్ళు రావడం
 To hic'cup or hic'cough.

యెక్కువ *adj.* More; above measure; superior. యెక్కువ మాటలు
Superfluous words. అతను యెక్కువ పుచ్చుకున్నాడు He has
 taken above measure: that is, more than his right.

యెగతాళి *sub.* యెగతాళి, యెగతాళిలు. Ridicule; mockery. యెగతాళి
 చెయ్యడం To ridicule.

యెగతీయ్యడం *v. a.* యెగతీస్తూ, యెగతీశి. To draw up or raise. బట్ట
 యెగతీయ్యడం To lift up one's cloth ధర యెగతీయ్యడం To
 raise the price.

యెగరడం *v. n.* యెగురుతూ, యెగిరి. To fly. పిట్ట పంజరంలోనుంచి బైటికి
 యెగిరినది The bird has flown out-side, from the cage.

యెగరవెయ్యడం *v. a.* యెగరవేస్తూ, యెగరవేశి. To throw into the
 air. గాజిగిన్నె అతను యెగరవేసినందున కిందపడి బద్దలు అయినది He
 threw a glass cup into the air and it fell down and broke.

యెగ్గు *sub.* యెగ్గు, యెగ్గులు. Disgrace; blame; reflection.

యెగుమతీ *sub.* యెగుమతీ, యెగుమతీలు. Exportation; shipment. యెగు
 మతీ దిగుమతీ Importation and exportation. యెగుమతీ చెయ్యడం
 To export; to ship. యిన్నూరు బస్తాలు చన్నపట్నం పంపించగలందు
 లకు ఆ వాడమీద యెగుమతీ చేసినారు They have shipped two
 hundred bags on that ship, to be consigned to Madras.
 వెయ్యి గరిశెల ధాన్యం వాడమీద యెగుమతీ చేసినారు They have
 put on board of a vessel one thousand bags of grain.

యెటు *adv.* Which way. యెటు వెళ్ళుతావు? Which way are you
 going? యెటువంటి or యెఘవంటి What like? యెటువంటిది

What sort of a thing or what like is it? ఆ మాట యెటువంటిది?

What sort of a language is that?

యెడమ *adj.* The left. యెడమ చెయ్యి The left hand. యెడమ వైపు The left side.

యెత్తడం *v. a.* యెత్తుతూ, యెత్తి. To lift; to raise; to take up.

ఆ సామాను యెత్తు *Take up* those things. ఆ మాట వాడి నెత్తి మీద యెత్తు *Lift* that load up to that man's head.

యెత్తు *sub.* యెత్తు, యెత్తులు. Height; weight. ఆ స్తంభం పది మాళ్ళ యెత్తు That pillar is ten cubits high. ఆ గుర్రం మహా యెత్తు That horse stands very high. యెంత యెత్తు? What height or what weight? ఆ రాతియెత్తు నీకు తెలిసినదా? Do you know the weight of that stone? యెత్తుగా *Weightily* or *heavily*. ఆ మనిషి మహా యెత్తుగా వున్నది That woman is very bulky or weighty. చదరంగపు యెత్తు A move, at chess. యెత్తు also means a weight, four of which go to a maund.

యెత్తుకుపోవడం *v. a.* యెత్తుకుపోతూ, యెత్తుకుపోయి. To carry away; to transport. నిన్న రాత్రి దొంగలు రాజుయింట్లోనుంచి వెయ్యివరహాలు యెత్తుకుని పోయినారు Last night the thieves carried away a thousand pagodas, from the Rajah's house. నా డేరా యిక్కడినుంచి కూలివాళ్ళు ఆ వూరికి యెత్తుకు పోయినారు My tent has been carried to that village, by coolies from here.

యెత్తుకురావడం *v. a.* యెత్తుకువస్తూ, యెత్తుకువచ్చి. To bring. వక పెట్టె నాడమీదనుంచి యెత్తుకు వచ్చినారు They have brought a box from on board the ship.

యెత్తుకోవడం *v. a.* యెత్తుకుంటూ, యెత్తుకుని. To lift up: that is, *yourself to lift up*. ఆ సామానులు మహా బలపు గనక యెత్తుకోలేను Those things are too heavy, I cannot lift them.

యెదగడం *v. n.* యెదుగుతూ, యెదిగి. To grow. ఆ చిన్నవాడు బాగా యెదిగినాడు That boy is well grown. ఆ చెట్టు యెదగలేదు That tree has not grown.

యెదిరించడం *v. a.* యెదిరిస్తూ, యెదిరించి. To oppose; to be against.

అతను యుద్ధములో నాతో యెదిరించి పోట్లాడినాడు He came *against* me in the battle and fought with me.

యెద్దు *sub.* యెద్దు; యెడ్లు. An ox, for labour or in the plough.

యెదుట *adv.* Before; in front or fronting. ఆ యెంటి యెదుట

చెరువు వున్నది There is a tank, *in front* of that house.

This word is also applied to the etiquette observed amongst people of rank in India, of going *in advance* to receive a person, on occasions of ceremonious visits. రాజు

వస్తూ వుండగా యెదుట వెళ్ళి యెంటోకి తీసుకుని వచ్చినాడు The Rajah being come, he *advanced* to meet him and brought him into the house.

యెదురొమ్ము *sub.* యెదురొమ్ము; యెదురొమ్ములు. The bosom; the breast. యెదురొమ్ము నొప్పి A pain in the *breast*.

యెన్నడు *adv.* What time; what day. అతను యిక్కడికి యెన్నడు వచ్చినాడు? What time or what day did he come here?

యెనమన్నూరు *adj.* Eight hundred. యెనమన్నూరు మంది Eight hundred people. యెనమన్నూరు గుర్రాలు Eight hundred horses.

యెన్ని *adv.* How many. యెన్నిమాళ్లు? How often? or how many times?

యెనిమిది *adj.* Eight. యెనమండుగురు Eight people. యెనిమిది గుర్రాలు Eight horses.

యెంగిలి *sub.* యెంగిలి; యెంగిళ్ళు. Any thing touched or used with the mouth, which is considered unclean or of no further use; refuse. యెంగిలి అన్నం Remains of victuals. యెంగిలి చెయ్యి Dirty or defiled hand that is, after eating victuals (done with the right hand). The hand is unclean or *yengilee*, until it be washed. యెంగిలి చెయ్యడం To make dirt in eating. యెంగిలి యెత్తడం To remove the crumbs or droppings of rice after eating. యెంగిలి మాటలు Silly talk.

యెంచడం *v. a.* యెంచుతూ; యెంచి. To reckon; to count. ఈ శేఖ సర్త్రాపు లక్షా యాభై వేల రూపాయాలు యెంచి నాడు The shroff has

counted a lack and a half of rupees to-day. చాకలవాడికి బట్టలు యెంచి వెయ్యి *Take an account* of the clothes and give them to the wash.

యెండ *sub.* యెండ. యెండలు. The heat, as applied to the atmosphere and also, as applied to the sun. It may indeed stand for *the sun*. యెండ కాలం The *hot* season or *hot* weather. యెండగా *Hotly* or *hot-like*. ఈవేళ మహా యెండగా వున్నది It is extremely *warm* to-day. యెండ పెట్టడం To put in the *sun* to *dry*. ఆ కాకితాలు తడిసినవి గనక యెండపెట్టు Those papers being wet, *dry* them in the *sun*. ఈవేళ యెండ రాలేదు The *sun* has not come out to day. యెండ శచ్చినది The *sun* shines. యెండ మాపులు *Vapours* or *exhalations*.

యెండడం *v. n.* యెండుతూ. యెండి. To dry; to be freed from moisture. బట్టలు యెండలో యెండినవి The clothes have been *dried* in the *sun*.

యెంత *adv.* How much. యెంతమాత్రం నాకు యిస్తారు? *How much* alone am I to have? యెంతకేపు యిక్కడ వుంటావు? *How long* would you remain here? యెంతమంది వచ్చినారు? *How many* or *how much* people came?

యెందుకు *adv.* Why; wherefore; for what reason. నీకు యెందుకు కోపం వచ్చినది? *Why* are you angry? నిన్న నీవు యెందుకు రాలేదు? *What* is the reason, you did not come yesterday?

యెప్పటికీ *adv.* Always; perpetually. యెడ్లు మనతోటలోకి యెప్పటికీ వస్తూ వుంటవి The bullocks are *always* coming into our garden.

యెప్పుడు *adv.* When; what time. యెప్పుడు వస్తావు? *When* do you mean to come?

యెప్పుడైనా *adv.* Whenever; at any time. యెప్పుడైనా ఆలాగు చేస్తేవా నీ చెవులు మెలి వేస్తాను *Whenever* you do so, I will pull you by the ear.

యెమిడికె *sub.* యెమిడికె. యెమిడికెలు. The small worm, which

people and particularly children, are subject to. యెమిడిక పాము Item.

యెముక *sub.* యెముక. యెముకలు. A bone. కరువునాటినుంచీ ఆ వూరి దగ్గర కానా యెముకలు అగపడుతవి A vast number of bones may be seen near that village, from the time of the famine. The word is of general use.

యెరుగడం *v. a.* యెరుగుతూ యెరిగి. To know; to understand. అతను ఇంగిలీషు బాగా వ్రాయ యెరుగును He *understands* very well, how to write English. అతను ఇక్కడికి వచ్చిన సంగతి నేను యెరుగను I *know nothing* about his having been here. ఆ మనిషిని బాగా యెరుగుదును I am very well *acquainted* with that man.

యెర్రన *adj.* Red. యెర్రని Item. యెర్రని బట్ట Red cloth. యెర్రని పాగా A red turban. యెర్రని వాడు A fair man. యెర్రనిది A fair woman. This term is usually applied to the colour of Europeans and to any Indians whose colour approaches to it.

యెరుక *sub.* యెరుక. (No plural.) A knowledge or an acquaintance with any body or a pre-knowledge. ఆ సంగతి నాకు యెరుక లేదు I have had no *information* on that subject. అతను నా యెరుక లేనిదే ఈ పని చేసినాడు He has done this business, without my *knowledge*. యెరుక వుండడం To be *acquainted* with; to have a *pre-knowledge*. మీరు ఇక్కడికి రావడం అతనికి యెరుక వున్నదా? Is he in the *knowledge* of your coming here? యెరుక చెయ్యడం To *inform*; to *communicate*; to *apprise*. అతను చేసిన పని దొరకు యెరుక చేసినాను I *apprised* the gentleman of what he had done. అతనితో నాకు యెరుక లేదు I have no *acquaintance* with him. యెరుక చెప్పడం To *tell fortunes*. This is commonly done by the *Yerrookalla* caste women.

యెరుకల *adj.* Of or belonging to the *Yerrookalla* caste. యెరుకల

కులం The *yerrookalla* caste. యెరుకలవాడు A *Yerrookalla* man. యెరుకలది A *woman* of the same caste. These are, properly, the people who make baskets of the date or palm leaf and are professed bird catchers and hog breeders and by reputation, professed thieves and particularly given to drinking. The women of this caste, like the gipsies in Europe, practise fortune telling.

యెరుపు *sub.* యెరుపు. యెరుపులు. Red; redness; red-colour.

యెరువు *sub.* యెరువు. యెరువులు. Dried goat's dung, used in gardens; also, any article, either borrowed or lent for temporary use.

యెల్లప్పుడూ *adv.* Constantly; always. యెల్లప్పుడూ కాలం వకలాగున వుండదు The times are not, *always* the same.

యెలుక *sub.* యెలుక. యెలుకలు. A rat. యెలుకల బోను A *rat* trap.

యెల్లండి *adv.* The day after to-morrow. నేను యెల్లండి వస్తాను I shall come, the *day after to-morrow*.

యెవడు *pro.* యెవడి or యెవని. యెవరు or యెవళ్లు. Who; what person.

యెవరు అక్కడ? *Who* is there? యీ పని యెవడు చేసినాడు? *Who* has done this business? ఆ యింట్లో యెవడూ లేడు There is not a soul in that house.

యెడరు *sub.* యెడరు. యెడళ్ళు. The water in which any article of food is boiled.

యే

యే *pro.* What or which; any; that which? యేమి? *Any* thing.

యేమియ్య? *What* say you? యేమిరా? *Item.* The first of these is spoken to equals or superiors, the second, to the common people. యేమో? *What then? what* can I say? This is a frequent answer to an indirect question, in the same way as we would say, *it may be so.* యేమీ లేదు There is

- not *any thing* : that is, *nothing*. ఆ సంచిలో చూచినాను, కాని అందులో యేమీ లేదు I looked into that bag, but found *nothing* in it. యే పనిమీద వచ్చినావు? *What business* are you come upon? యే వేళప్పుడు మీరు ఆన్నం తింటారు? *At what time*, do you eat your victuals? యేమైనా? *Any?* యేది? *Which thing?* నాది యేది? *Which is mine?* that is, *which thing* is mine? యేమి నిమిత్తం? *What purpose?* యే యే? *Each or every one*.
- యేకడం v. a. యేకుతూ, యేకి. To beat cotton. This is done in India by a particular caste of people called చూది యేకుల వాళ్ళు Cotton *beaters* or *cleaners*. They have a large frame, made on the principle of a harp, at the extremity of which is a large thick cord of gut. Upon this string, they raise up the cotton by degrees, suspending it by holding up the handle of the frame. They beat the string with a twanging force, keeping it in constant agitation, with a short heavy stick. This opens the cotton and cleans it.
- యేకాంతం sub. యేకాంతపు, యేకాంతాలు. A secret. యేకాంతపు మాటలు *Secret words*.
- యేట్రంత sub. యేట్రంత, యేట్రంతలు. A bird, so called. It is a small black bird with a long swallow tail, commonly called the *king crow*.
- యేడవడం v. n. యేడుస్తూ, యేడిచి. To cry; to weep. ఆ పిల్ల మహా యేడుస్తుంది That child *cries* very bitterly.
- యేడు *adj.* Seven. యేడుగురు Seven people.
- యేడుపు sub. యేడుపు, యేడుపులు. A crying; a weeping. ఆ చిన్న దానికి యేడుపుచేత కళ్ళు వుబ్బివున్నవి That girl has been *crying*, 'till her eyes are quite swollen.
- యేదుపంది sub. యేదుపంది, యేదుపందులు. A porcupine. The Indians are very fond of the flesh of this animal and kill it for eating. యేదుపంది ముల్లు The *quills* of a *porcupine*.

యేనుగ *sub.* యేనుగి యేనుగలు. An elephant. యేనుగ తొండం An elephant's proboscis. యేనుగ దంతాలు Elephant teeth or tusks. యేర్పరచడం *v. a.* యేర్పరుస్తూ యేర్పరచి. To sort; to separate into distinct and proper classes. బట్టలు యేర్పరచడం To sort clothes. వ్యాకరణం యేర్పరచడం To compile a grammar. పయికం యేర్పరచడం To sort money.

యేసి *sub.* యేసి యేపులు. A sporting dog. This name is generally given to the dogs, used in hunting the wild hog. They have a broader snout than the common dogs of the country, a larger head and jowl and are extremely fierce. They are sometimes called యేసి. The word యేసి is also applied to a particular kind of tree.

యేరడం *v. a.* యేరుతూ యేరి. To pick; to choose; to select. ఆ పళ్ళలో మంచివిగా కొన్ని యేరు Choose me such as is good, out of those fruit.

యేరు *sub.* యేటి యేళ్లు. A river. యేటిదరి The river side. యేటివొడ్డు The bank of a river. యేటి వరద The swelling of a river or coming down of the water. యేరు దాటడం To cross a river. యేరు దిగిపోవడం To ford a river. యేరువాక సాగడం To break up or plough a fallow.

యేరువాక *sub.* యేరువాక యేరువాకలు. Ground first made to plough or broke up by the plough.

యేలడం *v. a.* యేలుతూ యేలి. To rule; to direct; to govern. మునుపు అన్ని దేశాలూ విక్రమార్కుడు అనేరాజు యేలినాడు Formerly, the Rajah Vikramarkudu reigned over every country.

యొ

యొక్క *pro.* Of; on account of. This preposition is frequently added to the genitive case of nouns. నాయొక్క

సామాన Things *belonging* to me. యింటియొక్క *Of* or *belonging* to the house.

యో

యోగ్యము *sub.* యోగ్యపు. యోగ్యులు. *Correctness; propriety.*
యోగ్యమైన *Correct; proper.* యోగ్యమైన వాడు *A proper, good*
man. యోగ్యమైనది *A correct woman.*

ర

రక్కడం *v. a.* రక్కుతూ. రక్కి. *To scratch.* ఆ పిల్లి వచ్చి నా కాలి
మీద రక్కినది *That cat came and scratched my leg.*

రక్తం *sub.* రక్తపు. (No plural.) Blood. రక్తం కారడం *To bleed.*
vide నెత్తురు.

రక్కు *sub.* రక్కు. రక్కులు. *A scratch.*

రత్నం *sub.* రత్నపు. రత్నాలు. *This properly means a ruby, but*
when written in the plural number రత్నాలు means *precious*
stones in general.

రద్ది *sub.* రద్ది. రద్దులు. *Noise; disturbance.* రద్ది చెయ్యడం *To make*
a noise.

రద్దు *sub.* రద్దు. రద్దులు. *Extinction; disqualification.* రద్దు కావడం
To be set aside or made null and void. రద్దు చెయ్యడం *To*
disqualify; set aside; disallow.

రథం *sub.* రథపు. రథాలు. *The name given to a large heavy*
vehicle, commonly called the swamy coach, which the
Hindoos pull by main force along the streets, at particular
feasts.

రంకు *sub.* రంకు. రంకులు. *Gallantry; debauchery.* రంకు మొగడు *A*
Gallant; an intriguer. రంకు వోతు *A loose woman.* రంకు
పోవడం *To commit adultery or debauchery.* అతని పెళ్లాము

తెలగా తోటి రంకు పోయినది That man's wife has gone astray with a Telugu-man.

రంకె *sub.* రంకె. రంకెలు. A roar; a bellowing; a lowing. పెద్దపులి రంకె The roar of a royal tiger. యెద్దు రంకె The bellowing of a bullock. రంకె వెయ్యడం To bellow; to roar.

రంగరించడం *v. a.* రంగరిస్తూ. రంగరించి. To rub together or blend and mix up.

రంగు *sub.* రంగు. రంగులు. Colour; paint. తెల్ల రంగు White colour or paint. రంగు చెయ్యడం or రంగా యించడం To paint. ఆ యింటి కిటికీలు రంగా యించడానకు పచ్చరంగు తెచ్చినాడు He has brought green paint, in order to paint the windows of that house with it.

రంధ్రం *sub.* రంధ్రపు. రంధ్రాలు. A hole. విడ బొక్క.

రమారమి *sub.* రమారమి. రమారమిలు. A revenue term, signifying the estimate of an account.

రంపం *sub.* రంపపు. రంపాలు. A saw. రంపంతో కొయ్యడం To saw. రంపకాడు A sawyer. ఆ కర్ర రంపంతో కొయ్యడానికి యిద్దరు రంప కాంళ్ళు వచ్చినారు Two sawyers have come, to saw that wood.

రయానీ *adj.* Of or belonging to ryots or the proper inhabitants and cultivators of the country. రయానీ యిజారా The *ryaany* system of rent. రయానీ ముచ్చలికాలు Agreements of *ryaany* rents.

రవ *sub.* రవ. రవలు. A diamond small shot, for firing at game. It also means any small particle. రవంత Very little. నాకు రేవంత పెట్టు Give me a very little.

రవంత *adv.* Little. విడ రవ.

రవ్వ చెయ్యడం *v. a.* రవ్వ చేస్తూ. రవ్వ చేశి. To give trouble or incommode.

రవానా *sub.* రవానా. రవానాలు. A despatch; a transmission. రవానా చెయ్యడం To transmit; to despatch. నీకు రెండు పుత్తరాలు టపా

మీద రవానా చేశినాను I have *transmitted* two letters to you by the *tappal*. నీవు చెప్పినమీదట వక బంట్లోతును రవానా చేశినాను I have *despatched* a peon, upon the business which you spoke of.

రవేసు *sub.* రవేసు| రవేసులు. Fees of office. రుసుం రవేసులు Allowance and fees.

రసకర్పూరం *sub.* రసకర్పూరపు. (No plural.) Calomel.

రసం *sub.* రసపు. (No plural.) Juice or the liquid from any fruit.

పాదరసం *Quick'silver*.

రసి *sub.* రసి. (No plural.) Matter. vide చీము.

రహదారి *sub.* రహదారి| రహదారీలు. The highway. రహదారి చీటి A passport.

రహస్యం *sub.* రహస్యపు| రహస్యాలు. A secret; a private communication. నాకు యేమీ రహస్యాలు లేవు I have no *secrets*. రహస్యపు మాట A *secret* information. రహస్యపు పని A circumstance or business of *secrecy*. రహస్యమైన *Secret*. రహస్యంగా *Secretly*. అతను చెప్పిన మాటలు రహస్యమైనవి కావుగాని రహస్యంగా చెప్పినాడు What he told me was *no secret*, but he spoke it *secretly*.

రహితు *sub.* రహితు| రహితులు. A cultivator, commonly called a *ryot*.

రక్ష *sub.* రక్ష| రక్షలు. Firing: that is, the *actual cautery*. రక్ష చెయ్యడం or వెయ్యడం To *fire*; to *cauterise*. This mode of cure is extremely familiar to the Doctors of India, as practised both on man and beast.

రక్షించడం *v. a.* రక్షిస్తూ| రక్షించి. To support; to protect.

రాకడ *sub.* రాకడ| రాకడలు. A coming; an arrival. అతని రాకడకు యిక్కడ నేను కనిపెట్టి వున్నాను I am in expectation of his

arrival here..

రాకపోవడం *v. n.* రాకపోతూ | రాకపోయి. Not to come. నీవు రాకపోతే నాకు మహా కోపం వస్తుంది If you do not come, I shall be very angry.

రాగం *sub.* రాగపు | రాగాలు. This is the name given to the modes in music, of which the changes are considered by the Hindoos to be thirty two. In *tones, semitones and dieses* the changes altogether amount to one hundred and twenty-eight. For all these they have separate names, too numerous to be detailed in this place. Their proper notes, upon which these changes run, are, like ours, only seven in number.

రాగి *sub.* రాగి. (No plural.) Copper.

రాచ *adj.* The name of the *raatsa* caste or what is commonly called the Rajah caste. రాచ కులం The *raatsa* caste. రాచ వారు A *raatsavaar*, i. e. a man of the *raatsa* caste. రాచది A woman of the *raatsa* caste. రాచ కుమారుడు A young *raatsavaar*. This is the second caste of Hindoos and ranks next to that of the Brahmins. రాచ కార్యం *News* or *information*.

రాచ పుండు *sub.* రాచ పుంటి | రాచ పుండ్లు. Large boil. వీధి కురుపు.

రాచుకోవడం *v. n.* రాచుకుంటూ | రాచుకుని. To rub; to scrape. నా కాలు గోడను పట్టి రాచుకున్నందున నొప్పి పట్టింది My leg has got *scraped* against the wall, and gives me pain.

రాజడం *v. n.* రాజతూ | రాజి. To kindle; to get on fire. ఆ కొండ మీద చెట్లు వరుసుకుని రాజి మండుతూ వున్నవి The trees on that hill, owing to the friction, have *kindled* and are *on fire*.

రాజ్యం *sub.* రాజ్యపు | రాజ్యాలు. This word originally meant a kingdom, but it has since been considered indifferently the name of a *province* or *country*. వీధి దేశం.

రాజవెయ్యడం *v. a.* రాజవేస్తూ | రాజవేసి. To kindle; to set on

fire; to put in a blaze. అతను అన్నంకోసం అగ్ని రాజీవేసినాడు
He has *made a fire*, for dressing his victuals.

రాజీ *sub.* రాజీ, రాజీలు. Permission; consent; agreement. రాజీ
నామా An *acquittance* or *release*. రాజీ చెయ్యడం To *make*, or
give an acquittance. రాజీ పడడం To *enter into an acqui-*
ttance or *release*.

రాజు *sub.* రాజు, రాజులు. A *Rajah*. This is the highest title
amongst the Indians and was formerly that given to their
kings. The term of *Rajah* is also very commonly applied
to the Hindoos of the *raatsa caste*, who rank next to
Brahmins amongst the Hindoos.

రాట్టం *sub.* రాట్టపు, రాట్టాలు. The name of the *wheel*, on which
the women in India wind thread. రాట్టం వడకడం To *turn*
the *wheel*. రంకుల రాట్టం The name of a *frame*, in which a
sort of wheel is moved round, at certain intervals of the
extreme circle of which are fixed cradles or trays, in
which common persons take a seat and get turned round.
పత్తి రాట్టం The name of a *wheel*, by which the cotton
taken from the field is twisted round and cleaned of
the husk.

రాత్రి *sub.* రాత్రి, రాత్రులు. The night. రాత్రి వేళ *Night time*. యీ
రాత్రి వాన రాదు There will be no rain *this night*. రెండు
జాముల రాత్రి or అర్ధ రాత్రి *Mid-night*. రాత్రింబగళ్ళు *Night and*
day. ఆ యింట్లో రాత్రింబగళ్ళూ బంట్లోతులు కనిపెట్టి వుంటారు There
are peons watching in that house *night and day*.

రాబట్టుకోవడం *v. a.* రాబట్టుకుంటూ, రాబట్టుకుని. To *recover*; to
regain. నేను పోయిన సొమ్ము రాబట్టుకున్నాను I have *recovered*
the money I had lost.

రాయడం *v. a.* రాస్తూ, రాచి. To *rub*; to *wipe*; to *scour*. అతని
వంటిమీద మందు రాచినాను I have *rubbed* some physic *upon*
his body. ఆ పాలకీమీద తెల్లరంగు రాయి *Rub* some white colour

over that palanquin.

రాయి *sub.* రాతి, రాళ్ళు. A stone. This word, when added to the name of any precious stone, is understood to mean sometimes a *false* and sometimes a *real* stone. కెంపు రాయి A *false* or a *good ruby*. పచ్చ రాయి A *mock* or a *proper emerald*. యిటికె రాయి A *brick*. గాజు or వంట రాయి is the proper name for *counterfile*, as applied to *precious stones*. ఆకు రాయి A *file*.

రాయించడం •*v. a.* రాయిస్తూ, రాయించి. To rub or cause to rub. రాలడం *v. n.* రాలుతూ, రాలి. To fall from a height. ఆ చెట్టుమీద నుంచి శానా పళ్ళు రాలినవి A great quantity of fruit *has fallen* from that tree. ఆ కూలివాడు వెళ్ళేటప్పుడు వాడి మూటలో నుంచి పళ్ళు రాలుతున్నవి As that cooly is going along, the fruit which he is carrying *keeps tumbling* down from the load.

రావడం *v. n.* వస్తూ, వచ్చి. To come; to arrive; to happen. యిక్కడికి రా Come here. యింకొ వక నెలలో కుంపిణీ వాడలు సీమనుంచి వస్తున్నవి The company's ships *will arrive* within a month's time from Europe. సంకటం రావడం To *get sick*. అతనికి మహా చెడ్డ సంకటం వచ్చినది He *has fallen* extremely *sick*. పిలిపిస్తే వస్తానని చెప్పినది When she was called, she said she *would come*. శ్రమ రావడం To *get into trouble*.

రావిచెట్టు *sub.* రావిచెట్టు, రావిచెట్టు. The *raavy* tree to which the Hindoos are supposed to pay particular devotion, on the idea that their Gods are attached to it.

రాసి *sub.* రాసి, రాసులు. A heap; a pile. రాసి పెయ్యడం To *pile up*. రాసి Means a *sign* of the zodiac.

రిజిస్ట్రారు *sub.* రిజిస్ట్రారు, రిజిస్ట్రార్లు. Registrar, as an officer of the revenue courts.

రీ

రీతి *sub.* రీతి, రీతులు. A manner ; a way. ఆ రీతిని పని చెయ్యడానికి మంచిది కాదు To do business after *that manner* is not proper. రీతువు or రీతువ is often used.

రు

రుచి *sub.* రుచి, రుచులు. Taste ; relish. రుచి చూడడం To *taste*. ఆ పండు రుచిచూస్తే మంచిది కాదని తోచినది I have *tasted* that fruit and do not think it good. *vide* చవి.

రుజువు *sub.* రుజువు, రుజువులు. Testimony ; proof ; conviction. అతనికి నేను బాకీ వున్నమాట నిజం కాని రుజువు లేదు That I owe him money is true enough, but he can *adduce* no *proof* of it. రుజువు చెయ్యడం or కావడం To *give* or *bring* *proof* ; to *prove*. రుజువు పలకడం To *convict*. రుజువు పడడం To be *convicted*. అతను యీ దొంగతనం చేసినట్లు రుజువు పడ్డది He was *convicted* of having committed this theft.

రుద్దడం *v. a.* రుద్దుతూ, రుద్ది. To rub clear ; to rub dry. పంటిమీద పిండివేళి చమురు పొయ్యేటట్లుగా రుద్దినాడు He has put flour on his body in order to *rub off* the oil.

రుద్రాక్ష *sub.* రుద్రాక్ష, రుద్రాక్షలు. The nut or berry of the fruit from the *roodratsa* tree. When dried, they are made into beads and strung together into a *rosery*, which the broad-marked Brahmins make use of. *vide* పూస.

రంజ *sub.* రంజ, రంజలు. The Indian drum of the Hindoos formerly attached to royalty, but at present connected with no part of state. It is about three feet long and narrower in the circumference than ours. It is usually made of brass, nearly on the same principle as ours but

is played with the fingers and hands by people of the gold-smith caste, who make it their profession and earn their livelihood by it.

రప్పడం *v. a.* రప్పతూ | రప్పి. To throw; to caste. రాళ్ళు రప్పడం

To *throw* stones. కర్రలు రప్పడం To *throw* wood or sticks.

రబ్బడం *v. a.* రబ్బతూ | రబ్బి. To grind any thing moist that is mixed up with *water* and not with any other liquid.

గారెల నిమిత్తం మినపపిండి రబ్బు Grind that gram into flour, for cakes.

రమాలు *sub.* రమాలు | రమాళ్లు. A hand-kerchief. The term *roomaal* is borrowed from the Mahomedans and is the name given by them to the goods manufactured at Masulipatam which are called తొగర రమాలు Checkered *roomaals* and by several other names.

రషి *sub.* రషి | రషులు. A saint, of whom the Telugus reckon seven principal persons who have written for the edification of mankind and have since been translated into heaven.

రసుము *sub.* రసుము | రసుములు. A revenue term, signifying a *fixed allowance*. రసుము రవేసులు A term in revenue to imply the *extra charges* or *deductions* from the collection.

రూ

రూక *sub.* రూక | రూకలు. A *fanam*.

రూపం *sub.* రూపపు | రూపాలు. The shape. ఆ చిన్నదాని రూపం బాగా ఘనమిది That young woman has a fine *shape*.

రూపాయా *sub.* రూపాయా | రూపాయాలు. A *rupee*. రాగి రూపాయా A bad *rupee*, with copper in it. సీసపు రూపాయా A bad *rupee*, with led in it. సిక్కా రూపాయా A *sicca rupee*. ఆరంబం రూపాయా An *Arcot rupee*.

రూపించడం *v. a.* రూపిస్తూ | రూపించి. To prove; to corroborate.

అతను చెప్పిన మాటకు యిద్దరు సాక్షులు వచ్చి రూపించినాడు Two witnesses having come, they *confirmed* what he had said.

రెక్క *sub.* రెక్క, రెక్కలు. A wing; the shoulder-blade. పిట్ట రెక్క
A bird's *wing*. మనుష్యుల రెక్క A person's *shoulder-blade*.

రెచ్చడం *v. a.* రెచ్చుతూ, రెచ్చి. To scorn; to be proud or ostentatious. అతను మన దగ్గరకు రాకుండా అవుతల రెచ్చి తిరుగుతూ వున్నాడు He *scorns* to come near me and keeps himself *proudly aloof*.

రెట్ట *sub.* రెట్ట, రెట్టలు. Dung of birds.

రెట్టి *adj.* Double or as much again. మీరు పది రూపాయాలు యిస్తే రెండు నెలలకు మీకు రెట్టి యిస్తాను Will you give me ten rupees and I will return *double* the *amount* at the end of two months.

రెట్టించడం *v. a.* రెట్టిస్తూ, రెట్టించి. To repeat; to say again. నీకు చెప్పినమాట మళ్ళీ రెట్టించవద్దు Do not *repeat again* what I have told you.

రెండు *adj.* Two. రెండోది A *second*. రెండు మార్లు *Twice* or *two times*. రెండింటికి Belonging to *two*. రెంటిని గురించి Regarding *two*. రెండో మగ్గం The *second* loom.

రెప్ప *sub.* రెప్ప, రెప్పలు. The eye-lash. రెప్ప పాటు A wink of the eye or what is termed, a *twinkling*. నీ దగ్గరకు రెప్ప పాటులో వస్తాను I will be with you in a *twinkling*. రెప్ప వాల్చడం To *blink*.

రెవికె *sub.* రెవికె, రెవికెలు. A short vest, such as the Hindoo women wear. It has the arms to reach half way to the elbow, the body part being tied immediately below the bosom.

రే

రేకు *sub.* రేకు, రేకులు. A piece of cloth, generally used as a covering.

రేగు చెట్టు *sub.* రేగు చెట్టు, రేగు చెట్టు. The *raigoo* tree which produces a small fruit, with a stone in it, very like an apple to the taste.

రేపు *sub.* రేపటి. (No plural.) To-morrow or the next day.

రేపటి దినం *Item.* నేను రేపు కోటకు వెళ్లుతాను I am going to the Fort to-morrow.

రేబరూ *adv.* Face to face. *Item* రూబరూ.

రేవు *sub.* రేవు, రేవులు. A harbour; a port.

రొ

రొక్కం *sub.* రొక్కపు, రొక్కలు. Ready money. నా దగ్గిర పదివేల వరహాల రొక్కమున్ను, యిరువై వేల వరహాల హుండిలున్ను వున్నవి I have got ten thousand pagodas in ready-money and twenty thousand pagodas in bills.

రొద *sub.* రొద, రొదలు. A noise; an outcry, రొద చెయ్యడం To make *noise* or *outcry* రొద చెయ్యక వూరుకో Be quiet; do not make a *noise*.

రొమ్మ *sub.* రొమ్మ, రొమ్మలు. The breast, both in the human species and in animals. రొమ్మ మొన The *nipple*.

రొంపి *sub.* రొంప, రొంపలు. A cold or defluxion from the head. ఆతనికి రొంపచేత ముక్కువెంట నీళ్ళు కారుతున్నవి The water runs from his nose, owing to *cold*. vide పడిశమ రొంప.

రొంపి *sub.* రొంపి. (No plural.) Mud. vide బురద.

రొయ్య *sub.* రొయ్య, రొయ్యలు. A shrimp or prawn.

రో

రోకలి *sub.* రోకటి, రోకళ్ళు. A pestle. రోలు-రోకలి A mortar and pestle.

రోగం *sub.* రోగపు, రోగాలు. Sickness; disease. పుళ్ళ రోగం The venereal disease.

రోజు *sub.* రోజు, రోజులు. A day. రోజు మర్రా A revenue term, implying the *daily account* of any thing regarding the revenue.

రోలు *sub.* రోటి, రోళ్ళు. A mortar. రోట్ల దంచడం To beat in a mortar.

ల

లక్క *sub.* లక్క. (No plural.) Sealing-wax.

లగాయతు *sub.* లగాయతు, లగాయతులు. Commencement.

లడాయి *sub.* లడాయి, లడాయిలు. A battle; a fight. లడాయి చెయ్యడం To fight. This word is applied solely to the operation of troops. నాలుగు అయిదు సంవత్సరములనుంచి శిపాయిలు లడాయి చెయ్యలేదు The sepoys have not fought in any battle, for these four or five years past.

లత్తుక *sub.* లత్తుక. (No plural.) This is the name given to the red cotton, for making red ink to write with.

లద్దె *sub.* లద్దె. (No plural.) Dung. గుర్రపు లద్దె Horse-dung. గాడిచె లద్దె Ass's dung. It only refers to some particular animals.

The word is usually written లద్ది.

లంక *sub.* లంక, లంకలు. An island. దీవి లంక The island or devè.

లంకె *sub.* లంకె, లంకెలు. The name given to the string or rope by which bullocks, cows or calves are tied together, sometimes fastened by their necks and sometimes by their legs. లంకె పెయ్యడం To fasten together. యెడ్లకు లంకె పెయ్య

Fasten the bullocks together.

అంగర *sub.* అంగరు | అంగర్లు. An anchor. అంగర చెయ్యడం To come to anchor. అంగర తియ్యడం To way the anchor.

అంఘనం *sub.* అంఘనపు | అంఘనాలు. Abstinence from food. This meaning is applicable to the deprivation of food, which the Indian Doctors prescribe to their patients, most commonly for the cure of bile and fever. అంఘనం చెయ్యడం The *obstaining* from *victuals*. This word is commonly written అంఘనం.

అంచం *sub.* అంచపు | అంచాలు. A bribe. అంచం తినడం or పుచ్చుకోవడం To take a bribe. అంచం యివ్వడం To give a bribe.

అంజె *sub.* అంజె | అంజెలు. A prostitute. This word seems to be generally used in the way of abuse, amongst the Indians, sometimes, also, the contrary, as thus, మహా చెడ్డ అంజె *Rousy hussy*. The word is usually written అంజ.

అంధం *sub.* అంధపు | అంధాలు. The name given to the *product* in arithmetic, both in multiplication and addition.

అంబాడీ *sub.* అంబాడీ | అంబాడీలు. A *lombaady*. అంబాడీ కులం The *lombaady* caste. అంబాడీ వాడు A *lombaady* man. అంబాడీది A *lombaady* woman. These people speak a distinct language called the అంబాడీ భాష which is not of any particular country. Their women are curiously decorated with beads and brass ornaments, and partly coloured clothes. They bring down large loads of wheat from the interior to the sea side and return with salt. They are a sect of the Hindoo religion.

అమంగం *sub.* అమంగపు | అమంగాలు. The name of the spice called the *clove*.

అక్ష *adj.* A *lac*: that is, a hundred thousand.

లక్ష్మీవారం *sub.* లక్ష్మీవారపు | లక్ష్మీవారాలు. Thursday. vide గురువారం.

లా

లాగడం *v. a.* లాగుతూ | లాగి. To *pull*; to *hawl*. తాడు లాగడం To *hawl* a rope. మనిషిని లాగడం To *pull* anybody.

లాగు *adv.* Like or manner. యా యిట్లు ఆ యింటి లాగు లేదు This house is not *like* that house. యీలాగు *This way* or *like* this. ఆలాగు *That way* or *like* that. యేలాగు? Which *way* or *like* what? మీరు ఆలాగు శలవు యిస్తే నేను యేమి చెప్పదును? If you make conclusions *in that way*, what can I say? మీరు చూచిన పిట్ట యేలాగు వున్నది? The bird which you saw, what is it *like*?

లాగు *sub.* లాగు | లాగులు. The name of a kind of *short-drawers* reaching just above the knee. The same which sepoys wear.

లాభం *sub.* లాభపు | లాభాలు. Advantage; profit; gain. లాభనష్టాలు *Profit and loss*. యీ సంవత్సరము నాకు యేమీ లాభం రాలేదు I have not got any *profit* this year.

లావు *sub.* లావు. (No plural.) Bigness; dimension. ఆ స్తంభపు లావు యెంత? What is the *dimension* of that pillar? లావు మనిషి A *big* man. లావు చెట్టు A *big* tree.

లి

లింగం *sub.* లింగపు | లింగాలు. This is the symbol, by which the god *Simoodoo* or the destroying power is worshipped by the cross marked sect of *Hindoos*. People wear a token of it in miniature made of stone, enclosed in a silver box called లింగకాయ *Lingakaya* and fixed to the arm or attached to a silver chain, suspended from the neck. It is proper for those who wear the *lingum* to bury and not burn their dead.

లూ

లూటీ *sub.* లూటీ, లూటీలు. Plunder; robbery. లూటీ చెయ్యడం To plunder.

లె

లెక్క *sub.* లెక్క, లెక్కలు. An account: a reckoning. యింటి ఖర్చు లెక్క *An account* of house-expenses. దేశపు జమా వసూలు బాకీ లెక్క *An account* of the demand collection and balance of a district.

లెస్స *sub.* లెస్స. (No plural.) Propriety; expedience. లెస్స అయిన *Proper; right.* లెస్సగా *Properly; justly.* అతను లెస్సగా వున్నాడు *He lives properly.* vide యోగ్యం.

లేక *adv.* Or; without; unless. మీరు యీవేళ వస్తారా? లేక, రేపు వస్తారా? *Are you coming this day or are you coming tomorrow?* అతను లేక యీ పని జరగదు *This business cannot be done without him.* N. B. This adverb seems to form the negative of some verbs, such as లేకపోవడం *Not to be,* from which comes లేకపోతే *Which is commonly understood for our Adverb "unless": that is, "if it be not."* నా బాకీ యివ్వ వలెను, లేకపోతే నీమీద ఫిరియాదు చేస్తాను *Unless you pay my balance, I must complain against you.* చెయ్యలేక *Not being able to do.* రాలేక *Not being able to come,* and so for any other verb. వానచేత ఆ వూరికి వెళ్ళలేక మళ్ళీ వచ్చినాడు *Not being able to go to that village on account of the rain, he has returned again.*

లేడి *sub.* లేడి, లేళ్ళు. A deer; an antelope.

లేత *adj.* Tender; young. లేత చెట్టు A *young* tree. లేత మనిషి A *young* person. లేత పిల్ల A *young* child. లేత తనం or లేతరికం *Infancy; youth.* ఆ దినములలో నేను లేతరికంలో వున్నాను In those days, I was in my *infancy.* లేత కోడి A *young* fowl.

లేదు *adv.* Not; properly, *it is not.* This adverb, as it seems generally to be considered, is in fact the negative termination of the verb లేకపోవడం Not to be, in the Third Person, Present Tense Ind. Mood.

లేపడం *v. a.* లేపుతూ లేపి. To awake or to rouse a person, so as to make him get up. మమ్మున మాడు ఘంటల రాత్రికి లేపినారు They *roused* me up, at three o'clock in the morning.

లేవడం *v. n.* లేస్తూ లేచి. To get up; to arise. తెల్లవారినది కాని దొర యింకా లేవలేదు It is full day-light, but the gentleman has not yet *got up.*

లో

లోట్టి *sub.* లోట్టి; లోట్టు. The name given to the *small earthen pots,* used by the toddy-people to fix on the stalks of the palmyra and other trees of this kind, for collecting the toddy.

లోట్టపిట్ట *sub.* లోట్టపిట్ట; లోట్టపిట్టలు. The camel.

లోడితెడు *sub.* లోడితెడు; లోడితెళ్ళు. The name of a measure, generally *spanned* with the thumb and fore-finger.

లోంగడం *v. n.* లొంగుతూ లొంగి. To yield; to be humble. ఆ మనిషి మునుపు బడాయీగా వుండే, గాని యిప్పుడు లొంగినాడు That man was formerly very proud, but *is* now *very humble.*

లో

లో *pre.* In; at. This preposition is commonly attached to the Ablative Case of nouns. నా యింట్లో వున్నది It is *in* my

house. ఆ వూరిలో *At that village.* ఆ సంచిలో *In that bag.* అందులో *In that.* యందులో *In this.* యెందులో? *In which?* లోకము *sub.* లోకపు. లోకాలు. *The world; a multitude.* లోకులు *A crowd or the people.* ఆ వూళ్ళో లోకులు యేమి చెప్పవంటారు? *What do the people say in that town?* ఆ లోకము *The other world.* యీ లోకములో కాని పనులు యెవరు చేసే ఆ లోకములో వారిని శిక్షిస్తారు *Whoever commits sin in this world will be punished in the other.*

లోగా *adv.* Whilst; in the course of; mean time. అతను వచ్చే లోగా నేను యింట్లోకి వస్తాను *Whilst he is coming, I shall get to my house.* మీరు యింట్లో స్నానం చేశేలోగానే యిక్కడ నాపని చెడిపోతున్నది *Whilst you are making your lustrations at your house, mean time my business here gets spoiled.* లోగిలి *sub.* లోగిలి. లోగిళ్ళు. *This term means the house and compound and every thing belonging to it.*

లోటు *sub.* లోటు. లోట్లు. *Loss; detriment.* వీధి నష్టం.

లోతక్కువ *adj.* Remaining. మన పాళ్ళ తాలాకు లోతక్కువ పాలు యెప్పుడు యిస్తావు? *When will you give me the remaining share out of our respective portions?*

లోతు *sub.* లోతు. (No plural.) *Depth.* ఆ నీళ్ళ మహా లోతుగా వున్నవి *That water is very deep.* ఆ చెరువు లోతు యెన్ని అడుగులు? *What is the depth of that tank in feet?*

లోపల *adv.* Within; inside. ఆ పెట్టె లోపల చూడు *Look inside of that box.*

వ

వక *adj.* One; a single. వకటోని *The first.* వకటి *One thing.* వకడు *One man.* వకతె *One woman.* ఆ మాట వకణ్నిగురించి చెప్పినాడు *He mentioned that matter in regard to a certain person.*

వక్రీలు *sub.* వక్రీలు; వక్రీశ్చ. An agent ; an ambassador or resident at a court. మహారాష్ట్రుల తరపు వక్రీలు చన్నపట్నం ప్రవేశించినాడు A *vakeel* or *embassador* is arrived at Madras, on the part of the Mahrattas. నేను రాజు తరపున వక్రీలును I am *agent* or *vakeel* for the Rajah.

వగర్చడం *v. a.* వగరుస్తూ; వగర్చి. To breath hard ; to respire with difficulty. మహా లావు మనిషి గనక చాలా వగరుస్తాడు Being a man of great size, he *breaths very hard*.

వగరు *sub.* వగరు; వగర్లు. Harshness or roughness in taste, like the taste of certain unripe fruits. This word is only applicable to fruits or vegetables.

వగర్పు. *sub.* వగర్పు; వగర్పులు. A difficulty of respiration; the disease by us called the *asthma*.

వజ్రం *sub.* వజ్రపు; వజ్రాలు. A diamond. వజ్రపు వుంగరం A *diamond ring*.

వట్టం *sub.* వట్టపు; వట్టాలు. This is a term used by shroffs and money dealers for the *deduction* which they make in money offered them, that is short of standard value. The word is usually termed *batta*, amongst Europeans. ఆ పరహారక వన్నె తక్కువ గనక వక రూక వట్టం పుచ్చుకున్నాడు That pagoda being short of standard or touch, he made a *deduction* of one *fanam* for the *batta*.

వట్టి *adj.* Empty. వట్టి సీసా An empty bottle. ఆ పెట్టె వట్టిది That trunk is *empty*. వట్టి or పడి పడ్డి *Paddy straw*. వట్టి కొలు The *skin-bone*. వట్టి పోవడం To *dry up*. వట్టిపోయిన ఆవు A *dry* cow. వట్టి వేళ్ళు means the roots of *dry grass*, which yield a pleasant flavour. This grass gentlemen call *cus-cus*.

వట్టు *sub.* వట్టు; వట్టు. A vow or solemn promise. వట్టు పెట్టడం To impose a *vow* or *solemn promise*. అతనికి వారియింటికి వెళ్ళకుండా వట్టు పెట్టినాను I imposed a *solemn promise* upon him, not to go to their house. వట్టు పెట్టుకోవడం To make a *vow* or *solemn*

promise. నేను కాశీకి వెళ్ళుతానని వట్టు పెట్టుకున్నాను *I have made a vow to go to Kasi, that is, to Benares.*

వడ *sub.* వడః వడలు. The hot wind or as it is generally termed the *land wind.* వడ తగలడం To be *struck* by the *land wind.* అతను వడతగిలి పడ్డాడు He fell down, being *struck* by the *land wind*: that is, he was overpowered by the effects of the *land wind.* వడ means also a *cake*, made of gram. .

వడగళ్లు *sub.* వడగంటి వడగళ్ళు. Hail or hail-stones. వడగళ్ళు పడడం. To *hail.* After a land-wind day in India, the weather sometimes suddenly changes into a storm, accompanied by hail.

వడ్డంగి *sub.* వడ్డంగి వడ్డంగులు. A carpenter. వీధి వడ్డవాడు.

వడి *sub.* వడి వళ్ళు. The lap. మన వళ్ళల్లో పళ్ళు పెయ్యమను Tell them to put fruit into our laps. వీళ్ళ వడి The rapidity of a stream or course of water. వడిగా Quickly; rapidly. వడిగా మాట్లాడడం To speak hastily and loudly. వడిగా రా Come quickly.

వడ్డీ *sub.* వడ్డీ. (No plural.) Interest on money. వడ్డీ యివ్వడం To give *interest.* వడ్డీ పుచ్చుకోవడం To take *interest.*

వడుగు *sub.* వడుగు వడుగులు. This is the name given to the *ceremony* observed by certain of the Hindoo castes, of putting on the thread, commonly called the *Brahminical string.*

వణకడం *v. n.* వణకుతూ వణికి. To shiver; to tremble. అతను చలిచేత చాలా వణకుతున్నాడు He is *shivering* considerably, with the cold. పెద్ద పులిని చూచి భయంచేత మహా వణికినాను I saw a royal tiger, that made me *tremble* not a little, *with fear.*

వత్తి *sub.* వత్తి వత్తులు. A wick. మైనపు వత్తి A wax *wick*, usually called *minapotty*: that is, a *wax candle.* దీపపు వత్తి The wick of a lamp.

వద్ద *pre.* By; with; near; to. నీ వద్దకి అయిదువేల పరహాలు

పంపించినాను I have sent five thousand pagodas to you.

ఆ సామానులు అతనివద్ద వున్నవి Those things are *with* him.

వదలడం *v. a.* వదులుతూ! వదిలి. To loosen; to untie; to liberate.

నన్ను కైదులోనుంచి వదిలినారు They have *liberated* me from prison. ఆ కుక్కను తాడువిప్పి వదులు Untie the rope of that dog and *let* him loose.

వదిసె *sub.* వదిసె! వదిసెలు. A sister-in-law: that is, your *eldest brother's wife* or your *wife's eldest sister*.

వదిలించడం *v. a.* వదిలిస్తూ! వదిలించి. To let loose or cause to be liberated. ఆ మనిషిని వదిలించు Cause that man to be *released*.

వదులుకోవడం *v. a.* వదులుకుంటూ! వదులుకుని. To relinquish; to abandon. ఆ పని వదులుకున్నాను I have *relinquished* that business.

వన్నె *sub.* వన్నె! వన్నెలు. Colour; touch. This word, when it is called *touch*, refers to the method of the Indian Shroffs and Goldsmiths to discover the purity of gold, by rubbing it on a black, smooth stone. They reckon fourteen *touches* or *shades* of colour, to constitute pure, unadulterated gold. The pagoda is considered to be twelve *touches*. Every touch below is so much short of standard value. వన్నెకట్టు రాయి The stone, on which the *touch* is made. ముచ్చెవాడు వచ్చి తన దగ్గిరవున్న వన్నె మచ్చు చూపించినాడు The *Moochyman* is come and has produced the *samples* of his colours. వన్నెకాడు A man of *dress* and *gallantry*. వన్నెకత్తె A *showy* woman.

వంక *sub.* వంక! వంకలు. Crookedness. వంక కర్ర Crooked, or twisted wood. Here the Genetive Case is used. This word also means *pretence* or *perversion*. మాయింట్లో పని వున్నదని వంక పెట్టుకుని వెళ్ళినాడు He *pretended* business at home and went away. It also means to turn towards.

నా పంక చూడు Look towards me.

పంకర *sub.* పంకర! పంకరలు. Crookedness; unevenness. కర్ర పంకర Unevenness in wood. Also పంకర కర్ర A crooked piece of wood. పంకర మాటలు Crooked words: that is, disagreeable words. పంకర పనులు Crooked acts: that is, improper acts.

పంకాయ *sub.* పంకాయ! పంకాయలు. The name of the vegetable which in Europe is termed the egg-plant and in India is generally called the brinjool. కర్పూరపు పంకాయ The name of a vegetable bearing a red head when ripe, used in soups. It is commonly called the love-apple.

పంకె *sub.* పంకె! పంకెలు. A hook. కర్ర పంకె A wooden hook. యినుప పంకె An iron hook. పంకె means also an arm-ring, worn by women and children.

పంగడం *v. a.* పంగుతూ! పంగి. To bend; to become crooked. అతను ముగ్ధులతోపాడే పంగినాడు He is bent down with old age.

పంచకుడు *sub.* పంచకుడి! పంచకులు. A man that disgraces another.

పంచడం *v. a.* పంచుతూ! పంచి. To bend. విల్లు పంచడం To bend a bow. మనిషిని పంచడం To force a man down; to humble a man. వాడు మహా గర్వంగా వున్నందున ఆ గర్వం అణిగే టట్టుగా పంచినారు That man having shewn a great deal of ostentation, they took occasion to humble his pride.

పంచన *sub.* పంచనపు! పంచనలు. A disgrace or humiliation. పంచ నత్వం Item.

పంట *sub.* పంట! పంటలు. A dressing or preparing victuals. పంట చెయ్యడం To dress victuals. పంటచేసిన తరువాతను తిని, యిక్కడికి వచ్చినాను I came here immediately after dressing and eating my victuals.

పంటకం *sub.* పంటకపు! పంటకాలు. Victuals. వీధి అన్నం.

వంటచెరుకు *sub.* వంటచెరుకు, వంటచెరుకులు. The general name given to *fuel* or *firing*. యింగ్లీష్ వంటచెరుకు యేమీలేదు There is no *fuel* in the house.

వండడం *v. a.* వండుతూ, వండి. To *dress victuals*. vide వంట.

వంతు *sub.* వంతు, వంతులు. A share; a portion. vide పాలు. It means also, a turn in gradation or period.

వంతెన *sub.* వంతెన, వంతెనలు. A bridge. This word is applicable to the *bridge* over the ditch of a fortress. The Hindoos never build bridges over rivers but trust to boats or rafts, when they cannot ford them.

వంపు *sub.* వంపు, వంపులు. A bend or curve.

వ్యవసాయం *sub.* వ్యవసాయపు, వ్యవసాయాలు. A cultivation. వ్యవసాయం చెయ్యడం To *cultivate* or *plough* the ground. ఆ వూరి పాలములో యింకా వ్యవసాయం చెయ్యలేదు They have not yet *ploughed* the fields of that village. వ్యవసాయం is also applied to the *cultivation* or *improvement* of the *mind*.

వ్యవహారం *sub.* వ్యవహారపు, వ్యవహారాలు. Office; business; management or direction. తాలూకా వ్యవహారం The *management* or *direction* of a country. వ్యవహారం చెయ్యడం To be *employed*; to *manage*. vide వుద్యోగం.

వయస్సు *sub.* వయస్సు. (No plural.) Age. నా వయస్సు నేను యెరగను I do not know my *age*.

వ్రయం *sub.* వ్రయపు, వ్రయాలు. Expense or disbursement. వ్రయం చెయ్యడం To make *disbursements*. ఆ వూళ్లోకి వచ్చి పది వరహాలు వ్రయం చేసినాను I came to that village and laid out ten pagodas in *disbursements*.

వృథా *adj.* Vain; fruitless. వృథాగా Item.

వర *sub.* వర, వరలు. A sheath or scabbard. It also means the earthen *rims* or *rings* fixed round what are termed, *pot-wells* in India. వర is also the name of the *proof* in gold, as produced *on the stone*. కత్తి వర The *scabbard*

of a sword or knife. నూతి వరలు The *earthen rims* of a well. వర దుయ్యడం To draw a sword.

వర్తకం *sub.* వర్తకపు | వర్తకాలు. Merchandise; traffic. వర్తకం చెయ్యడం To *trade*; to *traffic*. వర్తకుడు A *merchant*. ఆ వర్తకుడు బట్టల వర్తకం విస్తరించి చేస్తాడు That *merchant* carries on a considerable *traffic* in cloths.

వర్ణం *sub.* వర్ణపు | వర్ణాలు. Caste; colour; a letter of the alphabet. నాది బ్రాహ్మణ వర్ణం I am of the Brahmin *caste* ముచ్చెపాడు వచ్చి యే వర్ణం చేశేది అని అడిగినాడు The *Mootchy* man came to know, what *colour* he must apply. వర్ణం is also the name of a *particular song*, amongst the Hindoos.

వర్తమానము *sub.* వర్తమానపు | వర్తమానాలు. A message; an intimation; a notice. అతను బంగాళాకు వెళ్లుతానని నాకు వర్తమానం పంపించినాడు He sent me a *message*, that he was going to Bengal. యీపని చెయ్యమని నాకు యేమీ వర్తమానం రాలేదు I have received no *notice*, to do this business. వర్తమానము In Sanskrit, means the *present time*.

వర్షం *sub.* వర్షపు | వర్షాలు. Rain. వర్షం కురవడం To *rain*. వర్షం వెలియడం To *stop raining*. ప్రొద్దుటినుంచి వర్షం కురిసి యిప్పుడు వెలిసినది It has been *raining* ever since the morning, but now it has *stopped*. వర్షాకాలం The *rainy* season, commonly termed, the *monsoon*.

వరహా *sub.* వరహా | వరహాలు. A pagoda. కరుకు వరహా The *Karookoo* pagoda, commonly called the *Madras* or the three *Swamy* pagoda. పువ్వు వరహా The *Flowered* pagoda or what we call the *Star* pagoda. The *Madras* pagoda is the largest and is current to the Northward; the *Star* pagoda is ten per cent less of intrinsic value and is current at Madras.

వరి *sub.* వరి | వరలు. The grain, commonly called *paddy* grain. వరి గడ్డి *Paddy* straw. వరిచేనె A *paddy* crop: free

from the husk, it is rice.

వరుగు *sub.* వరుగు | వరుగులు. The name given to *vegetables dried* and kept for use. దోస వరుగు *Dried cucumber*. వుచ్చిత వరుగు *Dried voochita*. వరుగు also means, the partial *leaning* or *bending* of a tree, or of palanquin to one side.

వరుస *sub.* వరుస | వరుసలు. A line or strait mark, applicable to *letters* in writing, or to *lines* made on paper, or on the ground. శిపాయీలు మూడు వరుసలను నిలుచున్నారు The *sepoys* are standing in three *lines*.

వల *sub.* వల | వలులు. A net. వల వేయడం To *throw* or *cast* a *net*. వల లాగడం To *drag* or *draw* a *net*.

వలకడం *v. n.* వలుకుతూ | వలికి. To drop or spill, from any thing over-full. వలకపోయడం To spill, &c. by throwing any thing over.

వల్లకాడు *sub.* వల్లకాటి | వల్లకాళ్లు. Burning or burying place of the dead.

వల్న *pre.* By; with. This Preposition is often attached to the Ablative Case of Nouns. గుర్రం వల్న *By* or *with* the horse. నావల్న కాదు Not *by me*: meaning, that it *cannot be done* by me. అతను యీపని చెయ్యమని చెప్పితే నావల్న కాదని అన్నాడు When he was desired to do this business, he said *he could not*. నావల్న అతనికి దేమీ పనిలేదు He has no business *with me*.

వలవడం *v. n.* వలుస్తూ | వలసి. To wish; to desire; to covet. నీవు ఆపని యీవేళ తయారు చెయ్యవలసినది It is *desirable* you *should* or you *must* finish that business to-day. అతను యీపూర్ణానికి యీరాత్రి రావలసినది It is *wished* he *should* or he *might* arrive in this town to night. ఆ స్త్రీని వాడు వలసినాడు He *covets* the possession of that woman.

వశము *sub.* వశపు | వశాలు. Custody; charge. ఆ గుర్రం నా వశాన అప్పగించినారు They have put that horse under my *charge*. ఆ

సామూను నా వశాన లేదు That thing is not in my *custody*.
 వసతి *sub.* వసతి | వసతులు. An allowance. నాకు వసతి యేమీ లేదు
 I have not got any *allowance*. The proper meaning in
 Sanskrit is *residence*.

వసనాభి *sub.* వసనాభి. (No plural.) Arsenic. Properly the
 word is వత్సనాభి.

వస్తువు *sub.* వస్తువు | వస్తువులు. An article; a thing, applicable
 to any solid, inanimate body. నా వస్తువులు యెక్కడ వున్నవి?
 Where are my *things*? ఆ వస్తువు నాది కాదు That *article*
 does not belong to me.

వనూలు *sub.* వనూలు | వనూళ్లు. A revenue term, signifying the
collections. వనూలు చెయ్యడం To *collect*.

వరాగ్రం *sub.* వరాగ్రపు | వరాగ్రాలు. A superior kind of *betel nut*.
 There are several other kinds.

వాకర *sub.* వాకర | వాకరలు. A vomit, or the act of vomiting.
 vide వాంతి.

వాకిలి *sub.* వాకిలి | వాకిళ్లు. A gate. vide ద్వారం.

వాగడం *v. n.* వాగుతూ | వాసి. To speak continually; to jabber.
 అతను యెప్పుడుచూచినా వాగుతూ వుంటాడు You always see that
 man *jabbering*.

వాగు *sub.* వాక | వాగులు. A torrent or current of water. కొండ
 వాగు A *torrent* from a hill.

వాఙ్మే *sub.* వాఙ్మే | వాఙ్మేలు. Custom; rule; right. vide మర్యాద.

వాడ *sub.* వాడ | వాడలు. A ship; a vessel. మూడుకొయ్యల వాడ
 A three masted *ship*. వాడ నడవడం A *ship* to sail. ఆ వాడ
 త్వరగా నడుస్తూ వున్నది That *ship* sails well. వాడ మునిగిపోవడం
 A *ship* to sink. వాడ రవానా చెయ్యడం To despatch a *ship*.
 వాడమీద సరుకు వెయ్యడం To load a *ship*. వాడ తెరచాపలు

The sails of a *ship*. వాడ కొడి A *ship's* colour. వాడ is also the name of any small assemblage of houses, or a small town composed of people of one caste. పల్లె వాడ A *fishing town*. వాడ కట్టు means the *side* of a *street*, or the *range* of *houses* in a street.

వాడడం *v. n.* వాడుతూ వాడి. To wither; to shrivel up; to wear. ఆ పువ్వులు యెండచేత వాడినవి Those flowers are all *shrivelled up*, by the heat. అతను నా నగలు కానా దినములు వాడినాడు He has *worn* my jewels a long time. యీ మాటలు పూర్వులు వాడినారు These words are *derived* from *former authority*.

వాడి *sub.* వాడి. (No plural.) Sharpness, as applied to weapons. వాడి కల *Sharp; cutting*. వాడికల కత్తి A *sharp* sword or knife.

వాడిక *adj.* Current; in circulation; in use. మీరు చెప్పినమాట మన తెనుగులో వాడిక లేదు The word which you have mentioned is not *current* amongst us in the Telugu. ఆ సామాను కొత్తది, వాడికలోకి రాలేదు That thing is new, and has not *been* in use yet.

వాడు *pro.* వాని వారు. He; that man. vide అతను.

వాత *sub.* వాత వాతలు. Firing; the *actual cautery*, as it is used upon cattle in India. వాత వెయ్యడం To fire. The word రక్ష వెయ్యడం is applicable to this operation, on human beings.

వాదం *sub.* వాదపు వాదాలు. Matter in dispute or discussion. మా యిద్దరికి యీ భూమిని గురించి వాదం జరిగినది There has happened a dispute between us two, regarding this ground.

వాది *sub.* వాది వాదులు. Complainant; disputant or plaintiff in a suit.

వాదించడం *v. a.* వాదిస్తూ వాదించి. To hold dispute with, or to

advocate for, in a cause or matter of difference.

వాదు *sub.* వాదు | వాదులు. A blame, or accusation. యెవరిమీదనైనా వాదు రావడం Blame to fall upon any one.

వాన *sub.* వాన | వానలు. Rain. *vide* వర్షం.

వాంతి *sub.* వాంతి | వాంతులు. A vomiting. వాంతి చేసుకోవడం To vomit.

వాపు *sub.* వాపు | వాపులు. A swelling; a protuberance. *vide* పుబ్బు.

వామం *sub.* వామపు. (No plural.) The name of a small seed, taken by the Indians to cure the belly-ache.

వామి *sub.* వామి | వాములు. A heap of grass, or a hay-stack.

వ్యాజ్యం *sub.* వ్యాజ్యపు | వ్యాజ్యాలు. A complaint or reference; a dispute. నా బాకీ యివ్వనందున అతనిమీద వ్యాజ్యం వేశినాను. As he did not pay me my balance, I have made a complaint against him. అతనికి నాకు భూమిని గురించిన వ్యాజ్యం వున్నది. There is a dispute between him and me regarding a piece of ground. The proper word in Sanskrit is వ్యాజం.

వాయడం *v. n.* వాస్తూ | వాచి. To swell. అతని వల్ల అంతా వాచినది. His whole body is swelled up. *vide* పుబ్బడం.

వాయిదా *sub.* వాయిదా | వాయిదాలు. A revenue term, signifying a limited period or date. ఆ ముహూర్తం కిస్తీలు వాయిదా చొప్పున చెల్లించలేదు. That renter has not discharged his instalments, agreeable to the limited period: that is, according to dates.

వాయింఛడం *v. a.* వాయిస్తూ | వాయించి. This Verb is applicable to the different modes of producing sound from instruments, whether with sticks, with the fingers, or the bow. It does not apply to wind instruments for which the Verb వ్రాడడం is used. వీణె వాయింఛడం To play on the veena, performed with the fingers. తంబూరా వాయింఛడం To play

on the *tomboora*, also with the fingers. మద్దల వాయించడం To beat the *maddela*, also done with the fingers. దోలు వాయించడం To beat the *doloo* or *tom-tom*, which is done with a thin stick.

వాయువు *sub.* వాయువు. (No Plural.) This is the name given by the Indians to complaints which affect the limbs or joints, with any fixed pain. వాయువు సంకటం Item.

వ్రాత *sub.* వ్రాత | వ్రాతలు. Writing; hand-writing. ఆ పుత్తరం చూస్తే అతని వ్రాతకాదని తోస్తుంది On examining that letter, I do not think it is his own *hand-writing*.

వ్రాయడం *v. n.* వ్రాస్తా | వ్రాసి. To write. పుత్తరాలు వ్రాయడం To write letters or to *copy*. లెక్క వ్రాయడం To keep *accounts*. బాగా వ్రాయడం To write well: that is, to write a *good-hand*.

వ్రాలు *sub.* వ్రాయి | వ్రాలు. Letters; impressions. By use this word is understood for *signature*. చేవ్రాలు Item.

వార *sub.* వార | వారలు. The name of a *bundle* of thread for weaving, containing eight *punjums*. వార also means, a *difference* or *variance* in any thing. లెక్కలో వార A *difference* in an account.

వార్చడం *v. a.* వారుస్తా | వార్చి. To strain the water from the boiled rice. This constitutes what is called *conjee*. It is from hence called వార్చు, vide సంధ్య for the use of this Verb, as to prayers.

వారం *sub.* వారపు | వారాలు. A week. The days of the week are referred to the *week* and not to the *day*. ఆదివారం *Sunday*. So of all the other days of the week.

వారంటు *sub.* వారంటు | వారంటు. Warrant; order of attachment, in the Courts.

వారు *sub.* వారు | వాళ్లు. A leather belt, or any strap, or long piece of leather.

వార్ష *sub.* వార్ష. వార్షలు. The drink, commonly called *conjee*. vide గంజి.

వాలడం *v. n.* వాలుతూ. వాలి. To roost; to sit or light upon any thing, as a bird. ఆ చెట్టుమీదనుంచి వకపక్షి యెగిరివచ్చి యింటిమీద వాలినది A bird has flown from that tree and is come to *settle upon* the house. ఆ చెట్టుమీద రాత్రిళ్లు క్కానా పిట్టలు వాలుతున్నవి A great number of birds *roost upon* that tree at nights. వాలడం also means to *bend down*, as a tree, by the wind.

వాలు *sub.* వాలు. వాళ్లు. Low ground, where the water generally lodges.

వాసన *sub.* వాసన. వాసనలు. Scent; flavour; smell. మంచి వాసన A good *flavour*. చెడ్డ వాసన A bad *smell* or *flavour*. వాసన చూడడం To perceive a *smell*: that is, to *smell*. వాసన కొట్టడం or తగలడం or వెయ్యడం To *scent*; to *yield* a *flavour* or *smell*.

వాసం *sub.* వాసపు. వాసాలు. A rafter, as applied to house building.

వి

వికసించడం *v. n.* వికసిస్తూ. వికసించి. To blow, as a flower.

వికారం *sub.* వికారపు. వికారాలు. Languor; lassitude. Figuratively వికారపు మనిషి A weak or foolish man. వికారపు మాటలు Silly words.

విగ్రహం *sub.* విగ్రహపు. విగ్రహాలు. The name given to the *images* or *idols*, preserved for worship at the different pagodas, some made of stone, and others of a mixed metal.

విచ్చడం *v. n.* విచ్చుతూ. విచ్చి. To burst; to break in two. కడుపు విచ్చేటట్టుగా అన్నం తిన్నాడు He has eaten victuals enough to make him *burst*. విచ్చిపోవడం Item.

విచ్ఛలవిడి *sub.* విచ్ఛలవిడి Lavishment; profusion; prodigality.

విచ్ఛలవిడి చెయ్యడం To lavish; to squander.

విచారం *sub.* విచారపు. విచారాలు. Grief; sorrow; lamentation.

విచారపడడం To grieve; to lament; to reflect. అతను తన

భార్య చచ్చినందున మహా విచారపడుతున్నాడు He grieves very vehemently for the loss of his wife. విచారం చెయ్యడం To

consider; to enquire. ఆ మాటను గురించి విచారం చేస్తాము We will take those words into consideration.

విచారించడం *v. a.* విచారిస్తూ. విచారించి. To enquire; to investigate; to be grieved.

విచిత్రం *sub.* విచిత్రపు. విచిత్రాలు. Beauty; admiration.

విడడం *sub.* విడుతూ. విడి. To come untied; to get loose; to separate or part. మాట విడడం A bundle to come untied.

దారి విడడం To part in the way. స్నేహం విడడం To separate in friendship. విడిపోవడం Item.

విడిచిపెట్టడం *v. a.* విడిచిపెట్టుతూ. విడిచిపెట్టి. To release; to liberate. విడ వడలడం.

విడివి *sub.* విడిది. విడుచులు. A temporary lodging. విడ బస.

విడిపించడం *v. a.* విడిపిస్తూ. విడిపించి. To separate; to release; to loosen.

విత్తడం *v. a.* విత్తుతూ. విత్తి. To sow seed.

విత్తనము *sub.* వత్తనపు. విత్తనాలు. Seed. విత్తనాలు చల్లడం or వెడ చెయ్యడం To sow seeds. This applies to seed sown in the ground for produce.

విత్తు *sub.* విత్తు. విత్తులు. The seed of fruit or vegetables. It also means, the seed used for the soil.

విద్య *sub.* విద్య. విద్యలు. Language. సంస్కృతపు విద్య The Sanskrit language. తెలుగు విద్య The Telugu language. అరబ్బి విద్య The Malabar language. ఫారసీ విద్య The Persian language. వడియా విద్య The Woddiah language. తురక విద్య The Hindustani language. యంగిలీషు విద్య The English

language. విద్య also means an *art*. దొమ్మర విద్య The *art* of tumbling. గారడీ విద్య The slight-of-hand *art*.

వివరం *v. a.* వింటూ; విని. To hear; also, to make another hear. నా మాటలు విని Hear my words. నేను అలాగున విన్నాను So, I have *heard*. ఆ మాటలు విన్నాడుకాదు He did not *hear* those words.

విన్నపం *sub.* విన్నపపు. విన్నపాలు. A representation; a statement of facts. ఆయన వచ్చినప్పుడు నా సంగతులు యావత్తు విన్నపం చేసినాను When he came, I laid a *statement* of all my circumstances before him.

వివరం *sub.* వివరపు. వివరాలు. Respectfulness; humbleness.

వింత *sub.* వింత. వింతలు. Estimation; repute; celebrity. వింత మనిషి A man of *celebrity*. వింత వస్తువు An article of *estimation*. వింత సంగతి A circumstance of *repute*: that is, of *fame*.

విందు *sub.* విందు. విందులు. Invitation. విందు చెయ్యడం To invite. విందుకు పిలవడం To call for by invitation, or to invite.

విప్పడం *v. a.* విప్పటా; విప్పి. To untie; to loosen. ఆ యెడను విప్పి Untie those bullocks. ఆ మాట విప్పి Untie that bundle. విప్ప పడడం To be *untied*.

విభజన *sub.* విభజన. విభజనలు. Distinction; separation. విభజన చెయ్యడం To *separate*. ఆ కాకితాలు విభజన చెయ్యి Separate those papers. విభజనగా Separately; distinctly. నేనూ నా తండ్రి విభజనగా వున్నాము I and my father live *separately*.

విమర్శ *sub.* విమర్శ. విమర్శలు. Inquiry; investigation. విమర్శ చెయ్యడం To *inquire*; to *investigate*. నీ మీద వేసిన నేరం విమర్శ చేసినతరువాత అందున గురించి హుక్కుం యిస్తాము After *having inquired* into your misconduct, I will give orders respecting it. అతను విమర్శ చెయ్యక నాదగ్గర జులమానా వున్నాడు He has levied a fine upon me and collected without making any *investigation*.

విరగడం *v. n.* విరుగుతూ, విరిగి. To break; to go in pieces. This verb is applied to the breaking of wood or iron or any article not of a brittle nature.

విరచడం *v. a.* విరుచుతూ, విరిచి. To break. ఆ నగ పుచ్చుకుని విరిచి నాడు He took hold of that trinket and broke it.

విరోధం *sub.* విరోధపు, విరోధాలు. Enmity; unfriendliness. నాకూ అతనికి యేమీ విరోధం లేదు There is no *enmity* between him and me. యీపని చేసినందువల్ల నీకు మరి యేమీ విరోధం లేదు You will incur no *mischiefs*, by doing this business. విరోధం చెయ్యడం To make *opposition* or cause *enmity*; also, to *offend* or *injure*. విరోధి An enemy.

విలవ *sub.* విలవ, విలవలు. Valuation; value; worth; price. ఆ వస్తువు విలవ యెంత? What is the *value* of that article? ఆ గుర్రపు విలవ యింకా చెప్పినాడుకాదు He has not yet fixed the *price* of that horse. విలవ చెయ్యడం To *estimate* or *fix* a price.

విల్లు *sub.* వింటి, విండు. A bow. వింటి బద్ద and విల్లులు Item. విల్లు యొక్క పెట్టడం To *bend a bow*: that is, to apply the string. విల్లు, అంబూ Bow and arrow. విల్లు వేట *Sporting* with the bow. This is generally practised with pellets, fired at birds, in which most Indians are very dexterous. విల్లు వేటగాడు The person who *sports with the bow*. విల్లుకాడు An *archer*. విల్లు విద్య *Archery*. The ల below is lost, because of the junction of the other word.

వివాహం *sub.* వివాహపు, వివాహాలు. Marriage; wedlock. వివాహం చెయ్యడం To *marry*. vide పెళ్ళి.

విశదం *sub.* విశదపు, విశదములు. Information; intelligence; communication. vide తెలివి.

విశదపర్వడం *sub.* విశదపరుస్తూ, విశదపర్చి. To inform; to communicate; to apprise. కనకయీ సంగతి నీకు విశదపర్చినాను Therefore, these circumstances are *communicated* for your

information.

విశ్వాసం *sub.* విశ్వాసపు. విశ్వాసాలు. Trustiness; confidence; faithfulness. vide నమ్మిక.

విశేషం *sub.* విశేషపు. విశేషాలు. Charitable and virtuous excellence.

విషం *sub.* విషపు. విషాలు. Poison. విషం పెట్టడం To *poison*. విషం పుచ్చుకోవడం or తినడం To be *poisoned* or *poison yourself*.

విసకడం *v. n.* విసుకుతూ. విసికి. To tire; to be uneasy.

విసనకర్ర *sub.* విసనకర్ర. విసనకర్రలు. This is a corruption of the word విసురు కర్ర A fan, commonly called a *punikah*.

విసరడం *v. a.* విసురుతూ. విసిరి. To fan; to ventilate. యెండచేత చెమటపట్టినది గనక నాకు విసురు I am perspiring with the heat, therefore, *fan* me. విసరడం To *grind*. గోధుమలు విసరడం To *grind* wheat. విసరడం also means, to *blow-hard*, as a high wind.

విస్తరించి *adj.* Abundant; plenty. విస్తరించి సొమ్ము యిచ్చినాడు He has given *plenty* of money. This word is taken from the Verb విస్తరించడం.

విస్తారం *sub.* విస్తారపు. (No plural.) Abundance; plenty. అతని దగ్గర విస్తారం రూపాయాలు వున్నవి That man has got a great *abundance* of rupees. విస్తారపు దండు వచ్చినది A *large* camp is arrived.

విసికించడం *v. n.* విసికింస్తూ. విసికించి. To vex; to tire. మీరు నన్ను విసికిస్తారు You quite *tire* me out.

విసికినీ *adj.* Tired; weary. విసికిన మనిషి A *tired* person.

విసుకు *sub.* విసుకు. (No plural.) Fatigue; weariness.

వీ

వీగడం *v. n.* వీగుతూ. వీగి. To turn back or yield; to be

overcome. అతని వళ్లు మహా వీగి వున్నందున నడవలేడు That man is so *unwieldy*, that he can hardly walk. యుద్ధంలో వారి బలము వీగినది Their army was *discomfited* in the battle.

వీడు *prp.* వీని, వీరు. He; also, this man. వీరు చేసినారు It was *these people* did it.

వీణ *sub.* వీణ. వీణలు. This is the name of a musical instrument, on the principle of the guitar and played upon something in the same way. It has seven strings on the finger board and there is a separate line of strings along the left side of the finger-board, that go over a second bridge and serve as a sort of base. కస్తూరి వీణ The *musk bag*, taken from the animal.

వీధి *sub.* వీధి, వీధులు. A street. పెద్ద వీధి A large street. చిన్న వీధి A small street.

వీపు *sub.* వీపు, వీపులు. The back. వీపుమీద కొట్టడం To strike on the back: that is, to punish.

వీరముష్టివాడు *sub.* వీరముష్టివాని, వీరముష్టివాళ్లు. This is the name of a particular description of itinerant *beggars*, supposed to be possessed of the supernatural power of restoring by incantations and sacrifices, any *Lingum* which a person may have lost.

వీలు *sub.* వీలు, వీళ్లు. Arrangement; also, the *estimate* of the revenue of a village or district. వీలు చెయ్యడం To form an *estimate*. అతను చేసిన వీలు ప్రకారం సొమ్ము యిచ్చినాడు He has paid the money agreeable to the *arrangement* made with him. వీలు జాబితా An account *estimate*; a term used in revenue. ఆ వూరు వీలుచేసి జమాబందీ కట్టినారు They have concluded the settlement of that village, upon inspection of the village *estimate*.

పు

పుక్క *sub.* పుక్క. (No plural.) Closeness; sultriness, from the want of air in a room or the denseness of the atmosphere.

పుక్కు *sub.* పుక్కు. The metal called steel.

పుగ్గం *sub.* పుగ్గపు, పుగ్గాలు. A cord or string attached to any thing to support it by.

పుగ్గ *sub.* పుగ్గ, పుగ్గలు. *Wuggoo*; a drink so called, made of lamp oil and the mother's milk, which is given morning and evening to infants in India, and continued to the age of one year or till the child is allowed victuals.

పుచ్చ *sub.* పుచ్చ. (No plural.) Urine. పుచ్చ పోయ్యడం To urinate. This word is applied to people and beasts.

పుట్టి *sub.* పుట్టి, పుట్లు. This is the name given to a sort of *hanging frame*, slung over a beam in the houses of the Indians by ropes, in which they keep their pots and pans suspended after use.

పుడకడం *v. n.* పుడుకుతూ, పుడికి. To grow hot; to be heated; to boil. This Verb seems only applicable to animal heat or to the operation of heating victuals. అన్నం పుడకడం *Rice* or *victuals* to *boil*. నా వళ్ళు పుడుకుతూ వున్నది *My body* feels *heated*.

పుడగడం *v. n.* పుడుగుతూ, పుడిగి. To stop or cease breeding or producing. This is applied to all classes and all things.

పుడత *sub.* పుడత, పుడతలు. A squirrel. It means the common small squirrel, of a grey colour and two dark stripes, down its back. కొండ పుడత The *hill squirrel*, with the head very much resembling a rat, is of a chocolate colour, with a yellow belly and a long bushy tail.

పుడుకు *sub.* పుడుకుపుడుకులు. Heat. నీళ్ళ పుడుకుచేత నా చెయ్యి కాల్చినది
The water is so hot, that it has burnt my hand. పుడుకు
నీళ్ళు Hot-water. పుడుకుగా Hotly; with heat. నా వళ్ళు మహా
పుడుకుగా పున్నది My body is very hot.

పుడుము *sub.* పుడుము. పుడుములు. The name of a description of
reptiles of the lizard species, which grow to the size of a
foot or a foot and a half, commonly called the *guaana*,
by Europeans in India.

పుతకడం *v. a.* పుతుకుతూ. పుతికి. To wash or cleanse clothes.
చాకలవాడు బట్టలు పుతికినాడు The washer has washed the
clothes.

పుతకాలు ఆడడం *v. n.* పుతకాలు ఆడుతూ. పుతకాలు ఆడి. To be
brought to bed. ఆ చిన్నది నిన్న పుతకాలు ఆడినది That girl
was brought to bed yesterday.

పుత్తరం *sub.* పుత్తరపు. పుత్తరాలు. A letter; an epistle. It also
means the North. మారు పుత్తరం A reply. పుత్తరపు సంగతులు
The contents of a letter. పుత్తర దేశం The northern districts.

పుత్సనం *sub.* పుత్సనపు. పుత్సనాలు. Celebration, as applied to the
pagoda ceremonies.

పుత్సాహం *sub.* పుత్సాహపు. పుత్సాహాలు. Gladness; happiness.
vide పుల్లాసం.

పుదయం *sub.* పుదయపు. పుదయాలు. A birth; the beginning; an
off-spring. సూర్యోదయం Sun rise. చంద్రోదయం The rising
of the moon. These words mean also certain preparations
of medicine.

పుద్యోగం *sub.* పుద్యోగపు. పుద్యోగాలు. Employ; service; office.
నాకు మంచి పుద్యోగం దొరికినది I have obtained a good employ.
కుంపిణీ పుద్యోగం విడిచిపెట్టి రాజుదగ్గరకు వెళ్ళినాడు He has left
the company's service and is gone to a rajah. పుద్యోగస్థుడు
A person in office. ఆతను కలెక్టరువారి తరపున పుద్యోగస్థుడు He
is in office under the collector.

పునికి *sub.* పునికి! పునుకులు. Condition; state; appearance. ఆ పూరిలో అతని పునికి యెక్కడ? Where is his *situation* in that village? అతని పునికి చూస్తే సంకటపడ్డట్టుగా అగపడుతున్నది To judge by his *appearance*, he seems to be taken sick or to have got ill.

పున్ని *sub.* పున్ని. (No plural.) Wool.

పుంగరం *sub.* పుంగరపు! పుంగరాలు. A ring. వజ్రపు పుంగరం A diamond ring. కెంపు పుంగరం A ring with a ruby. శిక్కా పుంగరం A seal ring. The Indians commonly wear a cornelian in a ring, with their cypher or name cut in it, in the manner of a seal.

పుంచడం *v. a.* పుంచుతూ! పుంచి. To place; to put; to fix; to appoint. స్తంభం అక్కడ పుంచు Put the post, there. నన్ను యీ పనిలో పుంచినాడు He has placed me in this business. సామాను అక్కడ పుంచు Put the things there.

పుంచుకోవడం *v. a.* పుంచుకుంటూ! పుంచుకుని. To keep; to entertain. పదిమంది నౌకర్లను పుంచుకున్నాను I have entertained a number of servants. ఆ చిన్నదాన్ని పది పన్నెండు సంవత్సరములు పుంచుకున్నాడు He has kept that girl, for ten or twelve years.

పుండ *sub.* పుండ! పుండలు. A pellet, when made of clay or earth; and, a bolus, when composed of medicine. మంటి పుండ A clay pellet, such as the Indians use with the pellet-bow. పుండ బిల్లు బద్ద A pellet-bow. పుండలు వెయ్యడం To shoot pellet-balls. అవుషధపు పుండ A bolus of physic.

పుండడం *v. n.* పుంటూ! పుండి. To be; to remain. N. B. This is the only Verb in Telugu, to use for our Verb to have. నీవు యింట్లో పుండు, ఆవెనక వస్తాను You do remain at home and I will come by and by. ఆ మనిషి యెక్కడ వున్నాడు? Where is that man? ఆ పుస్తకం నాదగ్గర వున్నది That book is with me. వక శ్రావు దగ్గరమాత్రం వరహాలు వున్నవిగాని మరివకరిదగ్గర లేవు There is only one shroff who has pagodas, none of the

others have any.

పుపకారం *sub.* పుపకారపు. పుపకారాలు. Kindness ; benevolence. అతని పుపకారం నేను మరిచిపోను I shall never forget his *kindness*. పుపకారపు మనిషి A man of *benevolence* ; a *kind* man. పుపకారం కల or అయిన *Benevolent* ; *kind*. పుపకారంగా *Kindly*.

పుప్పర *adj.* Of or belonging to the caste of *tank-diggers*. పుప్పర కులం The *tank-digger* caste. పుప్పరవాడు or పుప్పరి A *tank-digger*. పుప్పరిద A *female*, of the same caste. They are employed in the country, to repair water channels and tanks, or banks and are generally in companies from forty and fifty to two or three hundred.

పుపవాసం *sub.* పుపవాసపు. పుపవాసాలు. A fast ; abstaining from food.

పుపాయం *sub.* పుపాయపు. పుపాయాలు. Information ; instruction ; intelligence. అతనికి యీ పనిలో బాగా పుపాయం వున్నది That man possesses *capacity* for this business.

పుష్ప *sub.* పుష్ప. (No plural.) Salt. పుష్పగళ్ళు *Salt-pans*, in which the salt is produced. పుష్ప పంట *Salt produce*. పుష్ప గుత్త *Salt farm or contract*. పుష్ప చేప *Salt-fish*. పుష్ప రేవు A *salt-water* creek.

పుప్పైన *sub.* పుప్పైన. పుప్పైనలు. A term given to the rising and overflowing of the sea, which sometimes occurs on the coasts of India. పుప్పైన రావడం The *sea to overflow*.

పుబ్బడం *v. n.* పుబ్బుతూ. పుబ్బి. To swell ; to enlarge. వాయువుచేత ఆ మనిషి కడుపు పుబ్బినది That man's belly is *swelled out* with dropsy.

పుబ్బు *sub.* పుబ్బు. పుబ్బులు. A swelling ; a protuberance.

పుభయులు *adj.* Both sides. పుభయవాదులు Item. వారు పుభయులు మా యింటికివచ్చి తమతో గురించిన మాటలు మాట్లాడి వెళ్ళినారు *Both parties* came to my house and stating their several

circumstances, went away again.

పుష్ప *sub.* పుష్ప, పుష్పలు. Spittle. పుష్ప వెయ్యడం To spit.
పుయ్యల *sub.* పుయ్యల, పుయ్యలు. A swing. పుయ్యల మంచం A
cradle; also, a *swinging bed*: the beds of the Indians
being frequently swung to a beam of the room. పుయ్యల
పూగడం A *cradle or bed* to be *moved or rocked*. పుయ్యల
పూచడం To *rock a cradle or bed*.

పురకడం *v. n.* పురకుతూ, పురికి. To jump; to vault. నూతిలో
పురకడరి To jump into a well. పాలకీతో పురకడం To run on
the side of a palanquin.

పురమడం *v. n.* పురముతూ, పురిమి. To thunder. నిన్నటి రాత్రి ఆ
పురిలో పురము కొప్పుగా పురిమినంతలో పిడుగుపడి యిద్దరు మనుష్యులు
చచ్చినారు Last night, after *thundering* excessively hard,
a thunder bolt fell in that village, and two people
were killed.

పురి *sub.* పురి, పురులు. A hanging: that is, by the neck. పురి
తియ్యడం To *hang* a person. పురిని or పురిలో పడడం To be
hanged.

పురము *sub.* పురము, పురములు. Thunder.

పుల్లంకి *sub.* పుల్లంకి, పుల్లంకులు. This is the general name given
to *small birds* of various kinds, such as sand-larks,
found in marshy ground and along the edges of salt or
fresh waters. పుల్లంకి పిట్ట is also, the name commonly given
to the *snipe*, which abounds in all parts of India.

పులవ *sub.* పులవ, పులవలు. A gram crop. పులవ చేన Item. పులవలు
being the plural, is applied to the grain itself called
horse gram.

పుల్లాసం *sub.* పుల్లాసపు, పుల్లాసాలు. Joy; gladness; happiness.

పులి *sub.* పులి, పులులు. A chisel.

పుల్లి *sub.* పుల్లి, పుల్లులు. The onion. నీరల్లి Item. వెల్లుల్లి The *garlic*.
పుల్లిపాము also, the name of *onion*. పుల్లి పాపాణం *Arsenic*.

పులికిపడడం *v. n.* పులికిపడుతూ | పులికిపడి. To start; to be suddenly alarmed; to *wake abruptly* from sleep. అతను వెనకగుండా వచ్చి జడిపించినందున నేను పులికిపడ్డాను He came behind and frightened me, which made me *start*. నేను నిద్రలో చెడ్డ కల కన్నందున పులికిపడ్డాను I had a bad dream, which made me *start* out of my sleep.

పుల్లి పాపాణం *sub.* పుల్లి పాపాణపు | పుల్లి పాపాణాలు. Arsenic.

పూ

పూక *sub.* పూక. (No plural.) The husk of grain.

పూగడం *v. n.* పూగుతూ | పూగి. To swing or to get *rocked* in a bed or swing. అట్లత్తడైదు యీ వూరిలో అంతా పుయ్యాల పూగినారు All in this village amused themselves with *swinging*, on the occasion of the *atlatuudday* feast.

పూచ *sub.* పూచ | పూచలు. The name given to the *stalks* of the *jonnaloo grain* when young and before the proper time of cutting. పూచ బియ్యం The name of *young jonnaloo grain*. పూచ also means, an *arrow*.

పూచడం *v. a.* పూస్తూ | పూచి. To rock a bed or cradle. *vide.* పుయ్యాల.

పూట *sub.* పూట | పూటలు. A spring. మంచినీళ్ళ నూతిలో పూట బాగా పున్నది That well has good water and a plentiful *spring*. పూట also means, a *heavy weight*; also, the liquor of any pickle.

పూడ *sub.* పూడ | పూడలు. The name of the drops from the banian tree, which reach the ground and take root.

పూడ్చడం *v. a.* పూడుస్తూ | పూడిచి. To sweep; also, to transplant. యిల్లు పూడ్చడం To *sweep* a house. వరి ఆకు పూడ్చడం To *transplant* paddy.

పూడడం *v. n.* పూడుతూ | పూడి. To separate; to come undone.

ఆ కలిందాను మూత వూడినది The lid of that writing-case is come undone.

వూడిపోవడం *v. n.* వూడిపోతూ, వూడిపోయి. To separate; to be unfastened. *vide* వూడడం.

వూడుపు *sub.* వూడుపు, వూడుపులు. Transplantation. ఆ వూరిలో యింకా వూడుపులు కాలేదు The transplantation is not yet finished in that village.

వూడడం *v. a.* వూడుతూ, వూడి. To blow out: that is, with the breath. పొయి వూడడం To blow the fire place. దీపం వూడడం To blow out the light: seldom used in this sense.

వూనడం *v. a.* వూనుతూ, వూని. To stand firm; to fix yourself firmly. ఆ మనిషి బాగా కాలు వూని నిలుచున్నాడు That man stands in a firm erect posture, upon his feet.

వూపిరి *sub.* వూపిరి, వూపిర్లు. The breath; respiration. వూపిరి పుచ్చడం or విడడం To breathe. వూపిరి పట్టడం To hold the breath.

వూబి *sub.* వూబి. (No plural.) Mud; mire. *vide* బురడ.

వూరడం *v. n.* వూరుతూ, వూరి. To rise, as water in a spring; to ripen or mature, as a pickle. ఆ నూతిలో నీరు వూరినది The water has risen in that well. వూరగాయ యీవేళకు వూరినది The pickle has by this time got strong, or matured. మనిషి వూరడం A man to swell out with good living.

వూరవెయ్యడం *v. a.* వూరవేస్తూ, వూరవేసి. To pickle, either with salt or vinegar; also, to soak or steep. కర్ర వూరవెయ్యడం Wood to soak or be immersed, to preserve it.

వూరికే *adv.* Only; unnecessarily; without reason. వూరికే నన్ను అన్యాయం చేసినాడు He did me injustice without reason. నన్ను వూరికే పిలిపించి తిరిగి పంపించినారు They called me unnecessarily and sent me away again.

వూరు *sub.* వూరి, వూళ్లు. A village.

వూరుకోవడం *v. n.* వూరుకుంటూ, వూరుకుని. To be quiet; to be

silent; not to hinder or prevent. యింతటనుంచి మాట్లాడక
పూరుకో From hence forward be *quiet* and speak no more.
అతను యింతలో దొంగ జొరపడగా చూచి పూరుకున్నాడు He saw a
thief enter the house and kept quiet without preventing
him. నన్ను కొట్టితే నేను పూరుకుంటానా? If you beat me,
do you think I will *remain quiet*?

పూర్ణం *sub.* పూర్ణపు. పూర్ణాలు. Fever. vide జ్వరం.

వె

వెక్కినం *sub.* వెక్కినపు. వెక్కినాలు. Repletion. వెక్కినంగా
వుండడం To be replete; figuratively it means, to be angry.
వెక్కిరించడం *v. a.* వెక్కిరిస్తూ. వెక్కిరించి. To ridicule; to mock;
to jeer at. This Verb is vulgarly pronounced యెక్కిరించడం.
But this వెక్కిరించడం is the proper way. అతణ్ని యీ సంగతిని
గురించి మాట్లాడితే మమ్మున వెక్కిరించిన్నాడు గాని, జవాబు యిచ్చినాడు
కాదు Speaking to him upon this subject, he *jeered at me*
and would give no answer.

వెక్కిరింత *sub.* వెక్కిరింత. వెక్కిరింతలు. A jeering; a jesting.

వెగటు *sub.* వెగటు. వెగటులు. Roughness or harshness of taste.

వెచ్చన *sub.* వెచ్చన. (No plural.) Warmth; heat. శరీరపు వెచ్చన
Heat of body. వెచ్చన చెయ్యడం To make warm.

వెచ్చని *adj.* Hot; warm. వెచ్చని నీళ్ళు Warm water. వెచ్చని బట్టలు
Warm clothes.

వెచ్చం *sub.* వెచ్చపు. వెచ్చాలు. Any articles of provision taken
up, on credit. కోమటిదగ్గర వెచ్చం వుచ్చుకున్నాను, కాని నెలసరి
అయిన తరువాత రూపాయాలు యిస్తానని చెప్పినాను I have *taken up*
some articles on *credit*, from a banian and told him, I
would pay at the end of the month.

వెట్ట *sub.* వెట్ట. (No plural.) Heat of the body. vide కాక.

వెడల్పు *sub.* వెడల్పు. వెడల్పులు. Breadth. ఆ యింటి వెడల్పు యెన్ని

మూళ్ళు వుంటుంది? How many cubits is the *breadth* of that house? వెడల్పు బట్ట A broad piece of cloth.

వెత్తకడం v. n. వెతుకుతూ; వెతికి. To search; to seek. వక దొంగ పారిపోయినాడని వూరిలో వెతికినారు గాని, దొరికినాడు కాదు A thief has made his escape whom they have searched for through the town, but could not find.

వెద *sub.* వెద! వెదలు. A cast, applied to scattering or sowing seeds. వెద వెయ్యడం To cast or sow seeds.

వెదురు *sub.* వెదురు! వెదుళ్ళు. A bamboo. వెదురు చెట్టు A bamboo tree or bush. వెదురు బొంకు A bamboo pole. వెదురు చాప A bamboo mat. వెదురు అడవి A bamboo jungle.

వెధవ *sub.* వెధవ! వెధవలు. A widow. The proper word is విధవ.

వెన్న *sub.* వెన్న. (No plural.) Butter. వెన్న పూస Item. వెన్న తియ్యడం To make butter.

వెనక *adv.* Behind; after. వెనక వస్తాను I shall come after. నేను ముందర వెళ్ళినాను, అతడు వెనక వచ్చినాడు I went first and he came after. వెనక తియ్యడం To hesitate; to draw back; to prevaricate. వెనక is also frequently called ఆనక, being a contraction of ఆ and వెనక.

వెన్ను *sub.* వెన్ను! వెన్నులు. The back, either of human beings or of animals. వెన్ను పూస The back bone. వీపు. This word also means the ear of the grain. జొన్న వెన్ను విడుస్తూ వున్నది The jonna crop is shooting into ears. వెన్ను is also applied to the seed in vegetables.

వెన్నెల *sub.* వెన్నెల. (No plural.) Moon'light. యీ రాత్రి మబ్బుచేత వెన్నెల బాగా వున్నది కాదు Owing to the clouds last night, there was no proper moon'light.

వెంట్రుక *sub.* వెంట్రుక! వెంట్రుకలు. The hair. వెంట్రుకలు దువ్వడం To comb the hair or dress the hair.

వెండి *sub.* వెండి. (No plural.) Silver. వెండి సామాను. Silver things. వెండి కరగడం To melt silver.

వెంబడి *adv.* Along with; accompanying. ఆ గుర్రపు సవారు నా వెంబడి వచ్చినాడు That horseman came *along with* me.

వెంబడించడం *v. a.* వెంబడిస్తూ వెంబడించి. To pursue. అతను పారిపోతూ వుండగా పట్టుకోవలెనని వెంబడించినారు As he was running away they *pursued* him in order to apprehend him.

వెయ్యడం *v. a.* వేస్తూ వేసి. To put; to place; to arrange. ఆ రూపాయలు తెచ్చి పెట్టెలో వేసినాడు He brought the rupees and *put* them in the box. ఆ కాకితాలు బల్లమీద పెట్టె Put those papers on the table.

వెయ్య *adj.* A thousand. వెయ్య రూపాయలు A *thousand* rupees. వెయ్యంటికి పది రూపాయల చొప్పున వడ్డీ వుచ్చుకుంటారు They take interest at the rate of ten rupees to the *thousand*.

వెరసి *sub.* వెరసి వెరసులు. Total. లెక్క వెరసి The *total* of an account. *vide* పెట్టు.

వెరి *adj.* Mad. వెరి వాడు A *mad*-man. వెరి కుక్క A *mad*-dog. వెరి యెత్తడం To *turn* or *run mad*. వెరితనం *Madness*. వెరి పని A *mad, silly* business.

వెల *sub.* వెల వెలు. Price; valuation. *vide* విలవ.

వెలగ *sub.* వెలగ వెలగులు. This is the fruit called by Europeans, the *wood-apple*. వెలగ పండు Item. వెలగ చెట్టు The *wood-apple* tree. This fruit is of a round shape, about the size of an apple and of an apple-green colour. It has a hard brittle shell, the inside of which contains the fruit.

వెలగడం *v. n.* వెలుగుతూ వెలిగి. To give light. దీపం బాగా వెలుగుతూ వున్నది The lamp *gives* a good *light*.

వెలమ *sub.* వెలమ వెలములు. The *vellama* people. వెలమ కులం *Vellama* caste. వెలమ వాడు A *vellama* caste man. వెలమది A *female* of that caste. This caste is reckoned among the Sudras. There are many professions among the Sudras, who have the name of వెలమ annexed to their occupation,

such as ఆది వెలమ *Aadi vellama*. గూన వెలమ *Goona vellama*. Most of them are painters of cloth and others are traders in different articles.

వెలి *sub.* వెలి వెలులు. The term for being turned out of caste : that is, *excluded* or *excommunicated*. వెలి వెయ్యడం To *expel* from the caste. వెలి చెయ్యడం To *exclude* from society, though not expelled from the caste. వెలి వాడ The name of the *abodes* or *village*, occupied by the *chucklers* and *pariahs*, considered of no caste.

వెలిగారం *sub.* వెలిగారపు. (No plural.) Borax, used in the soldering of metals and also to mix in some medicines.

వెలిగించడం *v. a.* వెలిగిస్తూ వెలిగించి. To make or cause light. కీపం వెలిగించడం To *light* a candle. మహాల వెలిగించడం To *light* a *mashaal*. This verb seems only applicable in this sense.

వెలితి *adv.* Less; inferior. వెలితిగా Item. vide తక్కువ.

వెలియడం *v. n.* వెలుస్తూ వెలిసి. To *hold up*, as the rain; to *fade*, as a colour. వర్షం మొన్న ప్రార్దన పట్టి సాయంత్రం వెలిసినది The rain began the day before yesterday in the morning and *stopped again* at night. ఆ పాలకీ రంగు బొత్తుగా వెలిసినది The colour of that palanquin is completely *faded*.

వెలుగు *sub.* వెలుగు. (No plural.) Light, as opposed to darkness.

యిప్పడు మాడు ఘంటల రాత్రి గనక యింకా వెలుగు లేదు It is only three o'clock of the morning now, it is therefore not yet *light*. వెలుగు రాచడం To be *hoarse*.

వెలుగుబంటి *sub.* వెలుగుబంటి. వెలుగుబంటు. A bear.

వెలుతురు *sub.* వెలుతురు. (No plural.) Light. vide వెలుగు.

వెల్లుల్లి *sub.* వెల్లుల్లి. (No plural.) Garlic.

వెసనం *sub.* వెసనపు. వెసనాలు. Sorrow. vide విచారం.

వెళ్ళడం *v. n.* వెళ్ళుతూ వెళ్ళి. To go; to proceed; to depart.

అతను పూరికి వెళ్ళినాడు He is *gone* into the country. అతను

అయిదు అర వెలలికిందట యిక్కడినుంచి వెళ్ళినాడు He departed

from this place about five or six months ago.

వే

వేగడం *v. n.* వేగుతూ|వేసి. To fry, as rice or fish, in a frying pan.
వేసిరం *adv.* Quickly; expeditiously. అక్కడికి వెళ్ళి తిరిగి వేసిరం రా
Go there and return *quickly* again.

వేసు *sub.* వేసు. వేసులు. A secret search or enquiry; a prying.
వేసు చూడడం To spy; search privately.

వేట *sub.* వేట. వేటలు. The sport; the chase; a hunt. పంది వేట
A wild-hog *hunt*. పిట్ట వేట The *sport* after birds. The
common people also call it చేపల వేట for *fishing*. Wild-
hog hunting is performed with dogs bred for the purpose
and with spears, on foot. As to birds, they are killed with
match'locks by people for sale but, otherwise, always
taken in nets or with hawks, or bird-lime, and never
fired at, in the way of sport or amusement. Fishing is
left to the fishermen, and seldom pursued by those in a
superior line of life. వేట is also the name for a *sheep*.

వేటుబడి *sub.* వేటుబడి. వేటుబళ్ళు. An advance, as applied to
merchandise. వేటుబడి వెయ్యడం To make an advance.

వేడి *sub.* వేడి. (No plural.) Heat. వేడి చెయ్యడం To *heat*; to
make hot. వీధి కాక.

వేడుకోవడం *v. n.* వేడుకుంటూ| వేడుకుని. To pray; to say prayers.
అతను ప్రతిదినమున్ను స్వామిని వేడుకుంటాడు That man *says*, his
daily *prayers* to God.

వేదం *sub.* వేదపు. వేదాలు. The name of the sacred volume, in
which the religion of the Hindoos is written. The
Veda is comprised of four parts, called రుగ్వేదం The
Rigveda. యజుర్వేదం The *Yajurveda*. సామవేదం The

Samaveda and అథర్వణవేదం *The Atharvanaveda*.

వేము *sub.* వేము, వేములు. *The margosa tree.* వేప చెట్టు *Item.* The bark of this tree is used in fevers, like the Peruvian bark. వేపచెక్క or బెరడు *Margosa bark.*

వేయించడం *v. a.* వేయిస్తూ, వేయించి. *To fry, applied to all articles.*

వేరు *sub.* వేరు, వేర్లు. *The root of a tree or plant.* చెట్టు వేరు *Item.*

వేరే *adj.* Different; separate; distinct. నాతో వకమాట చెప్పి అతనితో వేరే మాట చెప్పినాడు *He spoke in one way to me and in a different way to him.* యిది వేరే పని, మునపటి పని కాదు *This is a separate distinct business and not the former business.*

వేలం *sub.* వేలపు, వేలాలు. *An auction; an outcry.* వేలం వెయ్యడం *To put up to auction.*

వేలు *sub.* వేలి, వేళ్లు. *A finger.* వేలికణుపు *A knuckle.* బొటమన వేలు *The thumb.* చిటికిన వేలు *The little finger.* నడిమి వేలు *The middle finger.*

వేషం *sub.* వేషపు, వేషాలు. *A dress; a mask or a feigned character in a play or masquerade.* వేషం వెయ్యడం *To put on a dress in character.* వేరే వేషం *A change of dress or character.* మారు వేషం *Item.*

వేసడం *sub.* వేసడపు, వేసడాలు. *A mule.*

వేసవి *sub.* వేసవి, వేసవులు. *The summer.* వేసవి కాలం *Summer time.*

వేసారడం *v. n.* వేసారతూ, వేసారి. *To fret; to get vexed.*

వేళ *sub.* వేళ, వేళలు. *Time; day; period.* యీవేళ వస్తాను *I shall come this day.* ప్రాద్దుటి వేళ *Morning time.* సంద్య వేళ *Evening time.* నీవు యేవేళవ్వుడు వచ్చినావు? *At what time did you come?*

వేదాంతశాస్త్రం *sub.* వేదాంతశాస్త్రపు, వేదాంతశాస్త్రాలు. *Joke or humour.*

వె

వైఖరి *sub.* వైఖరి, వైఖరులు. Behaviour; conduct; manner.

వైడూర్యం *sub.* వైడూర్యపు, వైడూర్యాలు. The stone called the *cat's-eye*.

వైద్యం *sub.* వైద్యపు, వైద్యాలు. Medical aid; medical advice or prescription. వైద్యం చెయ్యడం To afford *medical aid* or to *prescribe* as a doctor. వైద్యుడు ఆ వూరిలో వక మనిషికి సేకటంగా వుండగా వెళ్ళి వైద్యంచేసి తదిర్చినాడు The *doctor* went to that village where there was a man sick, whom he *prescribed* for and recovered.

వైద్యుడు *sub.* వైద్యుని, వైద్యులు. A medical man are physician. This word is frequently called వైద్యునడు but not properly so.

వైసం *sub.* వైసపు, వైసాలు. The particulars; a detail. ఆ లెక్క వైసం చూచుకో Examine the *particulars* of that account. జనస్సుల వైసం A *detail* of articles. అమ్మవలసిన జనస్సుల వైసం The *detail* or list of articles to be sold.

వైపు *sub.* వైపు, వైపులు. A direction. యీ వైపు In this *direction*. ఆ వైపు In that *direction*. అన్ని వైపులు In all *directions*. వక పెద్దవాడ యీ వైపుకు వస్తుంది అని చెప్పరున్నారట The people say, that a large ship is coming *this way*.

వైరాసు *sub.* వైరాసు, వైరాసులు. Distraction; ruin. వైరాసు కావడం To be in *confusion*.

వైశాఖం *sub.* వైశాఖపు, వైశాఖాలు. One of the Telugu months, nearly answering to the *month* of May.

వైష్ణవం *sub.* వైష్ణవపు. (No plural.) This is the name given to the sect of Hindoos, who mark their foreheads length-ways, and are usually called the *long-marked*, in contradistinction of those with the *broad-mark*.

వా

వాడకడం *v. n.* వాడుకుతూ| వాడికి. To spin. నూలు వాడకడం To spin thread.

వాడ పొయ్యడం *v. a.* వాడ పోస్తూ| వాడపోసి. To strain; to filter; to clarify.

వాడ్లు *sub.* వాడ్లు| వాడ్లు. The water side. సముద్రపు వాడ్లు The sea-shore. యేటి వాడ్లు The bank of a river. చెరువు వాడ్లు The edge of a tank: that is, of the water in the tank. వాడ్లు also means, the *multiplicand* or *sum multiplied*, in arithmetic.

వాత్తడం *v. a.* వాత్తుతూ| వాత్తి. To press with the hand; to compress; to squeeze. నా చెయ్యి పట్టుకొని వాత్తి చాలా నొప్పించి నాడు He laid hold of my hand, squeezed it and gave me a great deal of pain. పోకలు వాత్తడం To break the betel-nut; that is, when using it.

వాప్పడం *v. n.* వాప్పతూ| వాప్పి. To agree; to consent. అతను చెప్పిన మాటలకు నేను వాప్పినాను I have agreed to his propositions. *vide* సమ్మతించడం.

వాప్పందం *sub.* వాప్పందపు | వాప్పందాలు. An agreement; a contract. వాప్పందం చెయ్యడం To make a contract; to close a bargain. ఆ కోమటిదగ్గర యిరువైపుట్ల ధాన్యం వాప్పందం చేసినాను I have closed a bargain with that banian, for twenty candies of paddy. వర్తకులు తొగరు సరుకు నిమిత్తం వాప్పందపు కాకితాలు వ్రాసి యిచ్చినారు The merchants have entered into written contracts, for the provision of chay goods.

వాప్పకోవడం *v. n.* వాప్పకుంటూ| వాప్పకుని. To agree; to consent. *vide* వాప్పడం.

వారగడం *v. n.* వారుగుతూ| వారికి. To lean back. *vide* వరుకు from which వరగడం Item.

వారునుకు పోవడం *v. a.* వారునుకు పోతూ | వారునుకు పోయి. To hurt ; to touch lightly ; to graze. అతనికి లడాయిలో ఫిరంగిగుండు చేతి మీదుగా వరునుకు పోయినది A shot from a gun *grazed* that man's hand in the battle.

వోళ్ళు *sub.* వోళ్ళు | వోళ్ళు. The body. *vide* శరీరం.

వో

వోక చెట్టు *sub.* వోక చెట్టు | వోక చెట్టు. The *kalacka* tree. వోక కాయలు *Kalacka* fruit. This word should be written వాక చెట్టు,

వోకిలింత *sub.* వోకిలింత | వోకిలింతలు. Retching or vomiting. వోకిలింత చేసుకోవడం To *vomit*.

వోగు *sub.* వోగు | వోగులు. Detriment ; injury ; badness. వోగు బాగులు *Bad and good.* *vide* కీడు.

వోడవడం *sub.* వోడున్నా | వోడిచి. To pour out ; to discharge.

వోడడం *v. n.* వోడుతూ | వోడి. To lose ; to be deprived of.

తగువులో వోడడం To *lose* an arbitration. ఆట వోడడం To *lose* at play. సొమ్ము వోడడం To *lose* property.

వోడిపోవడం *v. a.* వోడిపోతూ | వోడిపోయి. To *lose* ; not to win.

ఆ కుండలోనుంచి నీళ్ళు వోడిపోతూ వున్నవి The water is *running out* of that earthen vessel.

వోడుబిళ్ళ *sub.* వోడుబిళ్ళ. (No plural.) Pantiles. వోడుబిళ్ళ పెంకు Item.

వోడు *sub.* వోటి. Decay. వోటి కుండ A *decayed* vessel : that is, worn out by time. వోటి మాటలు Unsound words ; words not to be depended on.

వోదార్పడం *v. a.* వోదార్పుతూ | వోదార్చి. To console ; to comfort ; also, to condole. అతని తమ్ముడు చచ్చినందున అతని దగ్గరకు వెళ్ళి వోదార్చినాను I went and *condoled* him, on the death of his younger brother.

వోర్పడం *v. n.* వోరుస్తా! వోర్చి. To suffer; to bear; to endure.

నొప్పికి వోర్పడం To *endure* pain. ఆ శిపాయీని యేనూరు దెబ్బలు కొట్టమన్నారు, గాని వాటి అన్నింటికీ వోర్చినాడు That *sepoys* was ordered five hundred lashes, and he *bore* them all.

వోర్పలేకపోవడం *v. n.* వోర్పలేకపోతూ | వోర్పలేకపోయి. To be *envious*; to *envy*.

వోర్పలేనితనం *sub.* వోర్పలేనితనపు | వోర్పలేనితనములు. *Envy*; *jealousy*. మాకు భాగ్యం యెక్కువ కావడంచేత అతనికి వోర్పలేనితనం విస్తరించినది His *envy* seems to have increased, in proportion to the increase of my good fortune.

శ

శక్తి *sub.* శక్తి | శక్తులు. The name of the Goddess to whom devotion is paid by the Hindoos, to avert the calamity of the small pox. vide అమృతవారు. This word also means, *strength* and *vigour*. ఆ మనిషికి మహాశక్తి వున్నది That man has a great deal of *strength*. Also means, *evil-spirits* or *demons*. శక్తి పట్టడం To be possessed by an *evil-spirit*. Ability; capacity.

శకునం *sub.* శకునపు | శకునాలు. An omen; a sign; a prognostic. నేను యిక్కడికి రావలెనని విచారించేవరకు, శకునం మంచిది అయినది కాదు గనక, రాకపోయినాను I was in the act of coming here, but observed a bad *omen* and therefore did not come.

శతృత్వం *sub.* శతృత్వపు | శతృత్వాలు. *Enmity*; *opposition*. vide పగ.

శతృవుడు *sub.* శతృవుని | శతృవులు. An enemy. ఆ ఘోరిలో అంతా నాకు శతృవులు వున్నారు They are all *enemies* to me in that town.

శబ్దం *sub.* శబ్దపు | శబ్దాలు. The sound of a *voice* or of the people speaking; also, words or speech. పాట శబ్దం The

sound of the voice in singing. బాజాల శబ్దం The *sound* of musical instruments. వీణె శబ్దం The *sound* of the *veena*.

శ్రమ *sub.* శ్రమ | శ్రమలు. Difficulty; trouble; 'distress. శ్రమ పడడం To get into *difficulty*. శ్రమ చెయ్యడం or పెట్టడం To cause *difficulty* or give *uneasiness*. vide ప్రయాసం.

శరీరం *sub.* శరీరపు | శరీరాలు. The body, either of a human being or of a beast. మనుష్య శరీరం A man's *body*. ఆడదాని శరీరం The *body* of a woman. గుర్రపు శరీరం The *body* of a horse. పశువుల శరీరాలు The *bodies* of beasts.

శలంకి *sub.* శలంకిశలంకులు. The name of a bird. శలంకి పిట్ట Item.

శలపు *sub.* శలపు | శలపులు. Order; permission; concurrence.

మీ శలపు అయితే వస్తాను With your *concurrence*, I will come.

మీ శలపు చొప్పున గుర్రాన్ని తెస్తారు They are bringing the horse agreeable to your *orders*.

శల్లా *sub.* శల్లా | శల్లాలు. Muslin.

శవం *sub.* శవపు | శవాలు. A corpse. vide షీనగ.

శా

శానా *adv.* Many; plenty; sufficient; enough. శానామంది దొరలు వచ్చినారు A *great many* gentlemen have arrived. శానా దినములు A *great number* of days: that is, a *considerable period*. శానా దినములనుంచి యీ దేశములో వున్నాను I have been from a *long period* back, in this country. శానా కేపు A *long time*. ఆ రూపాయీలు నాకు శాన Those rupees are *enough* for me.

శ్రావణం *sub.* శ్రావణపు | శ్రావణాలు. One of the Telugu months, nearly answering to the month of August. శ్రావణం also means, a *goldsmith's pincers*.

శాస్త్రం *sub.* శాస్త్రపు | శాస్త్రాలు. The *shastras* or books of the laws of the Hindoos. మహమ్మదీయ శాస్త్రం The

Mahomedan *code*. తెనుగు శాస్త్రం The Telugu *code*. శాస్త్రోక్తంగా or శాస్త్ర ప్రకారంగా According to *law* or the *shasters*. There are six different shasters according to the Hindoo Religion, which are as follows - viz. వ్యాకరణం *Vyakaranum* or the doctrine of grammar and language. తర్కం *Tarkum* or the doctrine of the earth and its properties. విహాంసం *Meemaamsam* or the doctrine of rites, ceremonies and incantations. వేదాంతం *Vaidantum* or the doctrine of the divinity. జ్యోతిషం *Joteshum* or the doctrine of the heavenly bodies. వైద్యం *Vydidum* or the doctrine of medicine.

శి

శిరా *sub.* శిరా. (No plural.) Ink. తెనుగు శిరా. Telugu *ink*. జాతి శిరా Europe *ink*.

శిశువు *sub.* శిశువు | శిశువులు. An infant. *vide* బిడ్డ.

శిష్యుడు *sub.* శిష్యుని | శిష్యులు. A scholar or a disciple.

శిక్ష *sub.* శిక్ష | శిక్షలు. Punishment. శిక్ష చెయ్యడం To inflict punishment.

శీఘ్రం *sub.* శీఘ్రపు. (No plural.) Quickness; expedition. శీఘ్రం చెయ్యడం To be *quick* or *expeditious*. శీఘ్రంగా *Quickly*; *expeditiously*. *vide* త్వర.

శుక్రవారం *sub.* శుక్రవారపు | శుక్రవారాలు. Friday.

శుభ్రం *sub.* శుభ్రపు | శుభ్రాలు. Cleanliness; neatness. పదమిది Item.

శూ

శూద్ర *adj.* Of or belonging to Sudras. శూద్ర కులం The *Sudra* caste. శూద్రవాడు A *man* of that *caste*. శూద్రది A *woman* of that *caste*. This is the name given to the fourth caste of the Hindoos. The word is commonly called సూద్ర.

శె

శెనివారం *sub.* శెనివారపు | శెనివారాలు. Saturday.

తై

తైత్యం *sub.* తైత్యపు. (No plural.) The complaint, which we term a *cold*. తైత్యం చెయ్యడం To have a *cold*. అతనికి చెడ్డ తైత్యం చేసినది He has got a very bad *cold*.

ప

పమ్యా *sub.* పమ్యా | పమ్యాలు. A lampstand used in Cutcherries, commonly called శమ్మ. సమ్మె Item.

పరతు *sub.* పరతు | పరతులు. Stipulation ; agreement.

పరాఖతు *sub.* పరాఖతు | పరాఖతులు. Partnership.

షా

షాలా *sub.* షాలా | షాలాలు. A *shawl*, worn by people in India. శాల్వా Item.

షాహీదీ *sub.* షాహీదీ | షాహీదీలు. A witness. vide సాక్షి.

మొ

మొదలు *sub.* మొదలు | మొదలులు. Beginning ; commencement.

సాలు¹ ఘరువు Beginning of the year.

స

సకలము *sub.* సకలము. (No plural.) The whole; the aggregate.

సకలమైన వారు *Every body; all persons* of every description.

సకలమైన వారికీ తెలియచెయ్యవలెను Be it known to *every one*.

సకిలించడం *v. n.* సకిలిస్తూ! సకిలించి. To neigh. ఆ గుర్రం యెప్పుడూ

సకిలిస్తూ వుంటుంది That horse is always *neighing*.

సత్తు *sub.* సత్తు. సత్తులు. Duress; distress; oppression. సత్తు

చెయ్యడం To use *violence; to distress*. అతను వరహాల నిఘిత్తం

రోజున్న మా యింటికొడ కూర్చుండి సత్తు చేస్తాడు He comes every day to demand his pagodas, sits down in my house and places me in *duress*.

సగటు *sub.* సగటు. సగట్లు. An average; an estimate. తెక్క

సగటు The *average* of an account.

సగం *sub.* సగపు. సగాలు. A half. సగం సగం *Half and half*.
vide అర.

సణగడం *v. a.* సణగుతూ! సణిగి. To mutter; to grumble. మేము

చెప్పిన మాటలు అతనికి సమ్మతిలేక సణగుతూ వున్నాడు Not being satisfied with what we told him, he went off *grumbling*.

సత్యం *sub.* సత్యపు. సత్యాలు. Truth; asseveration; oath. యీ

మాట నిజమని నీవు సత్యం చేస్తావా? Will you make *asseveration* to the truth of this word? that is, *swear*? నేను అక్కడికి వెళ్ళినమాట సత్యం That I went there, is a *fact or truth*.

సత్రం *sub.* సత్రపు. సత్రాలు. This is the Telugu name of the charitable buildings on the roads in India, which we call *choultries*, usually so built, as to accommodate travellers of every different caste.

సత్తు *sub.* సత్తు. (No plural.) Pewter.

సత్తువ *sub.* సత్తువ. సత్తువలు. Strength; force; capability. అతనికి

పోట్లాడడానకు యేమీ సత్తువ లేదు He has no power left for fighting.

స్తంభం *sub.* స్తంభపు । స్తంభాలు. Any kind of post or pillar. రాతి స్తంభం A stone pillar. కర్ర స్తంభం A wooden pillar or post. దీప స్తంభం A lamp-stand, used in all Indian houses.

స్థలం *sub.* స్థలపు । స్థలాలు. A place; a situation; a residence. ఆ స్థలంలోనుంచి వెళ్ళవద్దు Do not go away from that place. నీ స్థలపుర స్థలం యెక్కడ? Where is your place of residence? కల్కటరువారు తమ కచేరీలో నాకు నౌకరి చెప్పించడానకు స్థలం లేదని చెప్పినారు The collector has told me, there is no place for me in his cutcherry.

సదరహీ *adv.* Aforesaid; above mentioned; foregoing. సదరహీ చెప్పిన మాటలు బాగా జ్ఞాపకం వుంచుకో Keep the aforesaid words well in your recollection.

సదుత్తరం *sub.* సదుత్తరపు । సదుత్తరాలు. A reply; an answer. అతనికి వుత్తరం వ్రాసి పంపించినాను, సదుత్తరం యింకా రాలేదు I have written him a letter, but his answer is not yet received. నా మాటకు యేమి సదుత్తరం చెప్పతావు? What reply do you make, to what I have said?

సన్న *adj.* Fine; thin. సన్న బట్ట A fine cloth. సన్న తనం Fineness.

సనదు *sub.* సనదు । సనదులు. A voucher; contract; agreement; better known by the word sannud.

సన్నం *sub.* సన్నపు । సన్నాలు. Fineness; thinness. సన్నపు బట్టలు Fine clothes. నూలి సన్నం The fineness of thread. సన్నపు చీర A fine cloth, such as women wear.

సన్యాసం *sub.* సన్యాసపు । సన్యాసాలు. The name of a particular persuasion of religionists amongst the Hindoos, who travel into different parts, as beggars. The head of the Sanyashies is placed in a superior light by Brahmmins, and considered the head over all the religions (sects) of the

Hindoos.

సన్యాసి *sub.* సన్యాసి । సన్యాసులు. A *sanyashy*.

సన్నిధి *sub.* సన్నిధి. (No plural.) Presence. *vide* సముఖం.

సంకటం *sub.* సంకటపు । సంకటాలు. Sickness; indisposition. అతను సంకటంచేత యిక్కడికి రావడం లేదు He is not come here on account of *sickness*. అతనికి వాయువుసంకటం వచ్చినది He is affected with the *vayuva sickness*. సంకటం పడడం To fall *sick*.

సంకెల *sub.* సంకెల । సంకెళ్ళు. A fetter or iron. సంకెళ్ళు పెయ్యడం To put in *irons*. సంకెళ్ళు వ్రాడకొట్టడం To *unfetter* or release from *irons*.

సంగడి *sub.* సంగడి । సంగళ్ళు. The name given to the double boats, placed as ferries on rivers, made of two entire trunks of palmyra trees, hollowed out.

సంగతి *sub.* సంగతి । సంగతులు. Business; subject; case; circumstance. యీ సంగతిని గురించి నీవు యేమి చెప్పతావు? What do you say regarding this *circumstance*? యీ సంగతులు నేను వివలేదు I have heard nothing of these *things*. నా యింటి సంగతులు యావత్తు నీకు చెప్పతాను I will make you acquainted with all my family *affairs*. The word సంగతి in Sanskrit means *society*.

సంగీతం *sub.* సంగీతపు । సంగీతములు. A song or singing. సంగీతం పాడడం To *sing* a song. సంగీత పాఠకుడు or సంగీతగాడు A *singer*. సంగీతక తే A *female-singer*.

సంగోరు *sub.* సంగోరు । సంగోరు. A revenue term, meaning a *half*. సంగోరుసాలు A *half* share: such as, the *half* share to the ryot and *half* share to the *Circar*.

సంచి *sub.* సంచి । సంచులు. A bag. రూపాయల సంచి A bag for *rupees*.

సంత *sub.* సంత । సంతలు. A fair, generally held in the same manner as they are in Europe.

సంతకం *sub.* సంతకపు । సంతకాలు. Signature. సంతకం చెయ్యడం To *sign*. సంతకం చేయించడం To cause to *sign*.

సంతతి *sub.* సంతతి । సంతతులు. Issue; offspring. vide సంతానం.

సంతానం *sub.* సంతానపు । సంతానాలు. Issue; offspring. అతనికి పెళ్ళి అయి అయిదు సంవత్సరములు అయినది, కాని యింకా సంతానం లేదు He has been married five years, but has not yet got any *issue*.

సంతోషం. *sub.* సంతోషపు । సంతోషాలు. Pleasure; gladness; satisfaction. సంతోషం కావడం To be *pleased*; to be *glad*. సంతోషపెట్టడం To make *glad*; to give *pleasure*.

సందడి *sub.* సందడి । సందళ్ళు. The buzzing noise made by a crowd of people; also, the crowd itself. అక్కడ మనుష్యుల సందడివల్ల యీ వేళ సంత అని తెలిసినది From the *noise* of those *people*, I can tell there is a fair to day.

సందు *sub.* సందు । సందులు. A lane; a narrow street; also, any particular direction. అతని యిల్లు ఆ సందులో వున్నది His house is in that *small* street. అతను ఆ సందుకు వెళ్ళినాడు He has gone in *that direction*.

సందేహం *sub.* సందేహపు । సందేహాలు. Suspicion. సందేహం పడడం To be *suspected*. సందేహించడం To *suspect*. అతను యీపని చేసి నట్లు సందేహించినాను I *suspected* him of having done this business.

సంధ్య *sub.* సంధ్య । సంధ్యలు. The evening: సంధ్యవేళ *Evening time*. సంధ్యవేళ వెళ్ళిపోయినాడు He went away in the *evening*. సంధ్య also means *morning* and *evening prayers*. అతను ప్రార్థన చేసి స్నానంచేసి, సంధ్య వారుస్తూ వున్నాడు Having made his ablutions in the morning, he is saying his *usual prayers*. సంధ్య వార్చడం To make supplication.

సబ్బు *sub.* సబ్బు. (No plural.) Soap. This is of the very coarsest kind, used by washers. No soap is made in India, fit for washing the skin, like the Europe soap.

సమ్యతి *sub.* సమ్యతి । సమ్యతులు. Acquiescence; compliance; consent. సమ్యతి పడడం To *comply*; to *agree*; to be *satisfied*. సమ్యతి చెయ్యడం To *conciliate*; to *render complaint*; to *satisfy* or to *reconcile*.

సమ్యన్య *sub.* సమ్యన్య । సమ్యన్యలు. Summons; a law term, for calling people to appear.

సమం *sub.* సమపు । సమాలు. Equality; similitude. సమం చెయ్యడం To make *equal*. సమంగా *Equally* or *alike*. పీరు యిద్దరూ సమంగా వున్నారు These two people are *like each other*.

సమయం *sub.* సమయపు । సమయాలు. Time; opportunity; leisure. మీ ధర్గిరకు రావడానకు నాకు సమయం అయినది కాదు I have not had an *opportunity* of coming to you.

సమస్తం *sub.* సమస్తపు. (No plural.) The whole; the whole body. *vide* సకలము.

సమాచారం *sub.* సమాచారపు । సమాచారాలు. An occurrence; circumstance; news. యీవేళే యేమి సమాచారం? What is the *news* to day? మంచి సమాచారం Good *news*. చెడ్డ సమాచారం Bad *news*. మీ యింటి సమాచారాలు అన్నీ బాగా వున్నవా? Is *everything going on well*, at your home?

సమాధానం *sub.* సమాధానపు । సమాధానాలు. Agreement; consent; compliance. సమాధానం పడడం To *consent*. *vide* సమ్యతి.

సమీపం *sub.* సమీపపు । సమీపాలు. Nearness; proximity; neighbourhood. మా యింటి సమీపమందు వక రాజు దిగినాడు A *Rajah* has taken up his residence, *close* to my house. సమీపంగా *Near*; *close to*. నేను అతనికి సమీపంగా వున్నాను I am *near* him.

సముఖం *sub.* సముఖపు. (No plural.) Presence. మీ సముఖానకు వస్తున్నాను I am coming into your *presence*.

సముద్రం *sub.* సముద్రపు । సముద్రాలు, The sea, సముద్రపు గాలి The *sea breeze*. సముద్రపు వొడ్డు The *sea shore*.

సమ్యేట *sub.* సమ్యేట । సమ్యేటలు, A sledge: that is, any large

heavy hammer.

సమేతు *adv.* Including; along with. నా సామాను గుర్రాల సమేతు తీసుకుని రా Bring my things, *including* horses, and all. రాముడు వచ్చినాడు, లక్ష్మణుడు వచ్చినాడు, బాపన్న సమేతు వచ్చినాడు, కాని నీవు వచ్చినావుకావు Ramdoo came, Letchmoodoo came *along with* Baupannah, but you did not come.

సంప్రతి *sub.* సంప్రతి. సంప్రతులు. A revenue term, applied to the *person who officiates*, along with the authorised *kurnum* of a village.

సంపాదన *sub.* సంపాదన. సంపాదనలు. The act of procuring.

సంపాదన చెయ్యడం To *procure*; to *obtain*.

సంపాదించడం *v. a.* సంపాదిస్తూ. సంపాదించి. To provide; to procure; to acquire. అతను కొనా వరహాలు సంపాదించినాడు He has *acquired* a good many pagodas.

సంబరం *sub.* సంబరపు. సంబరాలు. A feast; a celebration or festival: generally applied in a religious sense. మా యింటో యీవేళ సంబరం చేస్తారు We have a *feast* at our house to-day. రేపు జేవుడి సంబరం చేస్తారు To-morrow the *festival* of the God is to be celebrated.

సంరక్షణ *sub.* సంరక్షణ. సంరక్షణలు. Support; maintenance. సంరక్షణ చెయ్యడం To *support*; to *maintain*; to *protect*. చిన్న నాటనుంచీ నన్ను సంరక్షణ చేసినాడు He has been my *support*, ever since the days of my infancy.

సంరక్షించడం *v. a.* సంరక్షిస్తూ. సంరక్షించి. To support; to maintain. *vide* సంరక్షణ.

సంవత్సరం *sub.* సంవత్సరపు. సంవత్సరాలు. A year. సంవత్సరాది *New year's day* which, amongst the Hindoos, occurs on the 1st of the month *Chytrum*, answering nearly to the month of April. సంవత్సరాది పండుగ *New year's* holy day or feast.

సంశయం *sub.* సంశయపు. సంశయాలు. Suspicion. సంశయించడం To

suspect. సంశయపడడం To be *suspected.* vide సందేహం.

సంస్కృతము *sub.* సంస్కృతపు । సంస్కృతములు. The Sanskrit language. సంస్కృతపుమాట or విద్య Item.

సంసారం *sub.* సంసారపు । సంసారాలు. A family; the same meaning as the word implies in Europe. సంసారం చెయ్యడం To live as a *family* man: that is, referring also to caste.

సంసారి *sub.* సంసారి । సంసార్లు. A family-man or woman: that is, a person living according to the rules of his particular caste. నేను సంసారిని గాని గుండగొయ్యను కాను I am a person of *proper family* and not an abandoned person or one who has lost his caste. ఆ పీఠిలోని అన్ని సంసార్లు యిట్లు All the houses in that street are *family* houses.

సరదడం *v. a.* సరుదుతూ । సరిది. To arrange; to assort; to place together. కాకితాలు సరదడం To *assort* papers. బట్టలు సరదడం To *put up* or *arrange* clothes.

సరంజాము *sub.* సరంజాము । సరంజాములు. Articles of provision or other requisites, either for troops or travellers, prepared at particular stages. సరంజాము చెయ్యడం To prepare articles of provision. అక్కరుకోసం ఆ వూళ్లో సరంజాము చేసినారు They have prepared *articles of provision* for the camp, in that town.

సరంబీ *sub.* సరంబీ । సరంబీలు. A ceiling or inner roof.

సర్కారు *sub.* సర్కారు । సర్కార్లు. The *circar*: that is, the *Government* of the country.

సర్త్రాపు *sub.* సర్త్రాపు । సర్త్రాపులు. A shroff: that is, a teller of money. The *shroffs* manage all the money concerns and exchange of the bazaar, the same as the *soucars* do, of the countries in which they reside.

సరి *sub.* సరి. (No plural.) Sufficiency; enough. This word is very much used in conversation or on common occasions, in the way we would use, *surely*?; *enough said*; *truly*!

సరి మహా మంచిమాట చెప్పినావు *Truly!* these are fine words of yours. సరి సరి యీపాటి చాలించు *Enough, enough,* do not grieve any more. సరిపడడం *To fill; to complete.* కాకితాలు సరిపడ్డవి *All the papers are filled up.* యీవేళ నాకు నలుభై సంవత్సరములు సరిపడ్డవి *I have at this day completed my fortieth year.* సరి జేసులు *Odd and even.* సరి పుచ్చడం or సరి పెట్టడం *To finish.* సరి చెయ్యడం *To dress the threads before weaving.* సరి చూడడం *To examine.*

సరిగా *adv.* Properly; rightly; correctly. నీవు వ్రాసిన కాకితం సరిగా వున్నది *You have written that paper very properly.*

సరిహద్దు *sub.* సరిహద్దు. సరిహద్దులు. *A boundary.* వూరి సరిహద్దు *The boundary of a village.* దేశపు సరిహద్దు *The boundary of a country.*

సరుకు *sub.* సరుకు. సరుకులు. *Articles; goods; merchandise.* తొగరు సరుకు *Chay goods.* వాడ సరుకు *Ship goods.*

సరేసు *sub.* సరేసు. (No plural.) *Glue.* సరేసు పెట్టడం *To glue.*

సలహా *sub.* సలహా. సలహాలు. *Advice; counsel; peace; contentment; rest.* అతని సలహా చొప్పున పని చెయ్యలేక దేశాంతరం వెళ్ళి నాడు *Without taking his advice, he is gone away into other parts.* సలహా పడడం *To be at peace.* సలహా చెయ్యడం *To make a peace.* సలహా పుచ్చుకోవడం *To take advice.* మహారాష్ట్రులు కంపెనీవారితో సలహా పడ్డారు *The Mahrattas are at peace with the Company.*

సలాం *sub.* సలాం! సలాములు. *A talus or maalas ation.* సలాం చెయ్యడం *To salaam: a term borrowed from the Mahomedans.*

స్వంతం *sub.* స్వంతపు. (No plural.) *Own or private property.* ఆ యిల్లు నా స్వంతమైనది *That house is my own property.* స్వంతమైన వస్తువులు *Things that are one's own private property.* This is a corruption of the Sanskrit word స్వీయం. *vide భాసా.*

స్వప్నం *sub.* స్వప్నపు । స్వప్నాలు. A dream, vide కల.

స్వభావం *sub.* స్వభావపు । స్వభావాలు. Nature; disposition. మంచి స్వభావం A good *disposition*. దుస్వభావం *Ill-nature*; a bad *disposition*.

స్వర్గం *sub.* స్వర్గపు । స్వర్గాలు. Heaven or the upper regions. There are several descriptions amongst the Hindoos. అతను స్వర్గానికి వెళ్ళినాడు He has gone to *heaven*: that is, he *is dead*.

స్వరం *sub.* స్వరపు । స్వరాలు. The voice. అతని స్వరం మంచిది He has got a good *voice*. This is also the name given to a note of music, of which the Telugus have seven, as with us. On these, there are not less than 128 changes, for which vide రాగం.

సవతి *sub.* సవతి । సవతులు. The term given, when there are two or more women married to the same man. ఆ కోమటి మమ్మల యిద్దరినీ పెళ్లి అడినాడు గనక మేము సవతులము అయినాము That banian having married both of us, we are become *savatees*. సవతి తల్లి A *father's wife*: not the mother who begot you. Properly, a *mother*, in common with others of your father's wives.

సవారీ *sub.* సవారీ । సవారీలు. The general term for any manner of conveyance, used for exercise or pleasure. సవారీ బోయీలు *Palanquin* bearers. అతను గుర్రపు సవారీ వెళ్ళినాడు గాని నేను యేనుగమీద సవారీ అవుతాను He went out on *horse-back*, but I mean to ride on the *elephant*. The term is principally applied to a *palanquin*.

సవాలు *sub.* సవాలు । సవాళ్లు. Question. జవాబు సవాలు Conference.

సస్కాని *sub.* సస్కాని । సస్కానులు. The term of an imaginary valuation of money, supposing the amount of two dubs.

సహనం *sub.* సహనపు. (No plural.) Patience; quiet; resignation. సహనం వుండడం To have *patience*; to be *quiet*; to be

pacified.

సహాయం *sub.* సహాయపు । సహాయములు. Protection; assistance; an asylum. సహాయం చెయ్యడం To *protect*; to *assist*. vide ఆసరా. సహించడం *v. n.* సహిస్తూ । సహించి. To suffer; to endure; also, to forbear. నొప్పిని సహించడం To *endure* pain. అతను యెన్ని మాటలు అడిగా నేను సహించినాను I *bore* all he said.

సశువు *sub.* సశువు । సశువులు. Severe pain; constant, drawing pain; fever. అతనికి కురుపు సశువుచేత జ్వరం వచ్చినది The *severe pain* of that boil, has occasioned him fever. అతనికి శైత్యం చేసినందుచేత వంటికి సశువు వచ్చినది He has got a cold, which has induced a *fever*.

సా

సాగ కొట్టడం *v. a.* సాగ కొట్టుతూ । సాగ కొట్టి. To beat out; to expand. ఆ వెండి, కంసాలి, జానెడు పొడుగున సాగ కొట్టినాడు The silver-smith *has beat* that silver, the full length of a span.

సాగడం *v. a.* సాగుతూ । సాగి. To stretch out; to distend; also, to beat out. పని సాగడం To go through or push out a business. యేరువాక సాగడం To plough up a fallow.

సాగనార చెట్టు *sub.* సాగనార చెట్టు । సాగనార చెట్లు. The aloe tree. సాగనార మట్ట The leaf of the aloe.

సాగుబడి *sub.* సాగుబడి । సాగుబట్లు. Cultivation. సాగుబడి చెయ్యడం To *cultivate*.

సాదరువారు *sub.* సాదరువారు । సాదరువార్లు. A revenue term signifying the *expenses* attending the collection of the revenue.

స్నానం *sub.* స్నానపు । స్నానాలు. The term given for the *ablutions* performed by the Hindoos. స్నానం చెయ్యడం To perform *ablutions*. It is applicable to *bathing* in general.

The word is usually pronounced సానం.

సాన *sub.* సాన | సానలు. The name of a particular stone, upon which the sandal-wood is ground into powder, to be used by the Indians to rub on their bodies. కత్తులుపట్టే సాన A stone for *sharpening* knives. వజ్రాలుపట్టే సాన A stone for *cutting* diamonds.

సాని *sub.* సాని | సానులు. The general name of dancing women. సాని also means, a *girl made a woman* of. సాని when added to the word దొర means a *man's wife*. ఆ చిన్నది యింకా సాని కాలేదు That *girl* has not yet been *made a woman* of. మా దొరసాని యీవేళ యేనుగమీద సవారీ వెళ్తుంది Our *lady* takes an *airing* to-day on the elephant. సంబరం నిమిత్తం యీ రాత్రి సానులు వస్తారు The *dancing girls* are coming this night, for the celebration of the feast.

సానికె. *sub.* సానికె | సానికెలు. The name of small earthen plates, on which some of the Hindoo and Mahomedan castes eat their victuals.

సానె *adj.* Of or belonging to the *saanay* caste. సానె కులం The *saanay* caste. This is a particular caste of dancing women, who dance whilst beating small sticks according to time accompanied by singing.

సాపడడం *v. n.* సాపడుతూ | సాపడి. To eat. మీరు సాపడ్డారా? Have you eaten your victuals? vide తినడం.

సాఫు *sub.* సాఫు. (No plural.) Fair; clean. ఆ కాకితాలు సాఫు వ్రాయి Copy those papers fair. ఆ నేల సాఫు చెయ్యి Clear out that ground.

సాబెతు *sub.* సాబెతు. (No plural.) Proof; conviction. సాబెతు కావడం or పడడం To be convicted. సాబెతు చెయ్యడం To convict; to bring to proof.

సామంతం *sub.* సామంతపు | సామంతాలు. Power; authority. సామంతం చెయ్యడం To exercise power or authority. The word

సామంతం in Sanskrit means, *neighbourhood*.

సామాను *sub.* సామాను. (No plural.) Baggage; things. యింటి సామాను *House furniture*. యీవేళ నేను రాజమహేంద్రవరం నుంచి వచ్చినాను, నా సామాను వెనక వస్తూవున్నది I arrived this day from Rajahmundry, but my *things* are coming behind.

సాము *sub.* సాము. సాములు. The name given to all kinds of manual and bodily exercise, which certain castes of Hindoos practise during their youth. సాము చెయ్యడం To practise *exercises*.

సామెత *sub.* సామెత. సామెతలు. A proverb; a comparison; an 'allegory; a saying. అతనితో మాట్లాడపోతే “వోహోహో! తాతకు దగ్గులు నేర్చుతావా?” అని సామెత చెప్పినాడు When I went to speak to him, “Will you teach your grand-father to cough?” was the *proverb* he gave me, in reply.

సాంబ్రాణి *sub.* సాంబ్రాణి. (No plural.) Benjamin. పరుండే గదిలో దోమలు చావడానకు సాంబ్రాణి పొగ వెయ్యి Burn some *benjamin* in the bed-room, to kill the mosquitoes or mosquitos.

సాయంకాలం *sub.* సాయంకాలపు. సాయంకాలాలు. The evening. vide సాయంతనం.

సాయంతనం *sub.* సాయంతనపు. సాయంతనాలు. The evening. అతణ్ని నిన్న సాయంతనం చూచినాను I saw him yesterday *evening*. This word should properly be written సాయంతనం from the Sanskrit.

సాయరు *sub.* సాయరు. (No plural.) A revenue term, signifying the collection of customs and duties. సాయరు వారు A *customs-officer*.

సారథి *sub.* సారథి. సారథులు. The name of the man who sits in front of the Indian vehicles and drives the bullocks.

సారంగి *sub.* సారంగి. సారంగిలు. A small musical instrument, mounted with five wires and played with a bow. It has a long neck and a short round body. సారంగి వాయించడం

To play on the *saarangy*.

సారవా *sub.* సారవా | సారవాలు. A revenue term, signifying *low-ground cultivation*. సారవా పంట *Low-ground crop*.

సార *sub.* సార | సారలు. The name given to the pieces or pawns, with which the Hindoos play their game called *sogataaloo*. సార is also the name of the pot-maker's *wheel*, called కుమ్మర సార.

సాల *sub.* సాల | సాలలు. A *stable*; properly, an eating place or cooking place, గుర్రపు సాల A horse stable. పంటసాలలో అన్నం తింటు వున్నాడు He is eating his victuals in the *cooking place*.

సాలు *sub.* సాలు | సాళ్లు. The year. సాలు గుజప్తా The expired or last year: a term used in revenue. సాలాబాదు చొప్పున Agreeable to *former years*. సాలు ఘరపు The beginning of the year. సాలు ఆఖరు The end of the year.

సారె *adj.* Of or belonging to the *weaver-caste*. సారె కులం Item. సారె వాడు A *weaver*. సారీడు A *spider*. సారె పురుగు Item.

సావకాశం *sub.* సావకాశపు | సావకాశాలు. Leisure; opportunity. *vide* తీరుబడి.

సాహుకారు *sub.* సాహుకారు | సాహుకార్లు. A *soucar*. A caste of Hindoos who may be considered the monied men, or Bankers of India. సాహుకారు కౌటీ A *soucar's* office or place of residence. జయరాందాసు సాహుకారు బందరులో తన కౌటీ వేసి న్నాడు Jairamdooss, the *Soucar*, has established his *office* or *place of residence* at Masulipatam.

సాక్ష్యం *sub.* సాక్ష్యపు | సాక్ష్యములు. Evidence; testimony. తప్పు సాక్ష్యం False *evidence*. సాక్ష్యం పలకడం To give *evidence*.

సాక్షి *sub.* సాక్షి | సాక్షులు, A witness; an evidence. సాక్షి పలకడం To *testify* or give *evidence*.

సి

సిక్కా *sub.* సిక్కా, సిక్కాలు. A stamp; a seal; an impression.

సిక్కా చెయ్యడం To *stamp*; to *seal*. వుత్తరంమీద సిక్కా చెయ్యడం To *seal* a letter.

సిగ *sub.* సిగ, సిగులు. A plat or twist of the hair, in the manner practised by the Indians in Hindoostan.

సిగ్గ *sub.* (No plural.) Shame; reproach. అతను చెప్పినమాటకు నాకు మహాసిగ్గ వచ్చినది I felt great *shame*, at what he said.

సిగ్గమాలిన *Shameless*; *impudent*. సిగ్గమాలిన మనిషి A *shameless* fellow.

సిడి *sub.* సిడి, సిళ్ళు. The name given to a religious performance in the manner of a vow, made to the *Amoovaaaroo* or village Goddess once every year, the devoted person has a large double pointed hook fixed through the flesh of the back, near the waist, and is swung twice or thrice round the Goddess, from an elevated beam, and then let loose. This ceremony is termed గాలాపు సిడి. They have another manner termed గంప సిడి which is performed like the first, except that of placing the devoted person in a *basket* instead of having hooks fixed through the flesh of the back, when they swing round.

సితి *sub.* సితి, సితులు. Circumstance; matter.

సిద్ద *sub.* సిద్ద, సిద్దులు. A large round or oval bag, made of thick hide, in which ghee or oil is commonly transported and stored. It is generally called *dupper* by Europeans. సిద్ద is also the name given to the vessel in which the *mashaljee* carries the oil, to feed the *mashal* with in travelling, also made of leather.

సిద్ధము *sub.* సిద్ధము. (No plural.) State of readiness or prepa-

ration. యుద్ధం నిమిత్తం సిద్ధమై వున్నారు They are in a *state of readiness* for fighting. వూరికి వెళ్ళడానకు సిద్ధమైనాడు He is *prepared* to set out for the country. ఆ పని యింకా సిద్ధము కాలేదు That business is not yet *ready*.

సింధూరం *sub.* సింధూరపు. (No plural.) The red colour used by painters in India, called *red lead* in Europe.

సిఫాయి *sub.* సిఫాయి | సిఫాయీలు. A sepoy.

సిబ్బందీ *sub.* సిబ్బందీ | సిబ్బందీలు. This is the general name of *armed peons*, either kept in attendance at the house or employed as guards, and occasionally to fight.

సిబ్బి *sub.* సిబ్బి | సిబ్బులు. The name of a *brass plate* used as a cover to the vessels, in which the rice is boiled by the Indians. తరాజు సిబ్బులు The *plates* of a pair of scales, in which the article and weights are placed.

సింహం *sub.* సింహపు | సింహాలు. A Lion, altogether a Sanskrit word.

సివంగి *sub.* సివంగి | సివంగులు. The animal, which is vulgarly termed the *hunting cheeta*, used in India by crowned heads, and by Rajahs, for the diversion of hunting the antelope and deer, to which it is trained.

సిస్తు *sub.* సిస్తు | సిస్తులు. A revenue term, signifying the *settlement* of the revenue.

స్

స్త్రీ *sub.* స్త్రీ | స్త్రీలు. A female; a woman. vide ఆడవి.

సీతాకాలం *sub.* సీతాకాలపు | సీతాకాలాలు. Cold season; winter.

సీతాఫలం *sub.* సీతాఫలపు | సీతాఫలాలు. The name of a fruit in India, which Europeans call *custard apple*. It has a soft white substance inside, very sweet and cloying, from which, perhaps, the name is adopted.

సీమ *sub.* సీమ | సీమలు. The common name of *country* or *boundary*; also, of *district*. It is also applied to the word *Europe*, in particular. యీ సంవత్సరం సీమనుంచి కానామంది సోల్జర్లు వచ్చినారు A great number of soldiers have arrived from *Europe* this year.

సీల *sub.* సీల | సీలులు. A nail, either of wood or iron. సీల also means the *silver* or *gold pin* and sometimes *screw*, with which the *joys* worn by women are fastened. సీలమండ The *ancle*.

సీసం *,sub.* సీసపు. (No plural.) Lead.

సీసా *sub.* సీసా | సీసాలు. A bottle. Properly పీసా.

సు

సుఖం *sub.* సుఖపు | సుఖాలు. Comfort; ease; happiness; pleasure.

కష్ట సుఖాలు *Good and bad.* అతని కష్ట సుఖాలు యెవరు కనిపెట్టు తారు? Who will look after his *fortune in life*? మీరు సుఖంగా వుండేటట్టు నేను జాగ్రత్త చేస్తాను I shall take upon myself, your *welfare in life.* సుఖ సంకటం The *venereal disease.*

సుడి *sub.* సుడి | సుళ్లు. This means any thing turning, or curling, or being twisted. నీళ్ళు సుడి A *whirl-pool.* సుడిగాలి A *whirl-wind.* అతని నెత్తిని సుడి వున్నది That man is *curly-headed.* ఆ గుర్రానికి సుళ్లు మంచివి కావు That horse has no good *marks* or *feathers.* These *feathers* are particular *curls* in the *hair*, considered indications of good caste in horses.

సుత్తె *sub.* సుత్తె | సుత్తెలు. A hammer.

సుద్ద *sub.* సుద్ద | సుద్దులు. A description of *pumice stone*, taken out of hilly grounds and from the banks of rivers near hills. It is made into powder and used by some castes of the Indians, to rub on their faces and by painters, to rub on the paper before they apply the colour.

సున్న *sub.* సున్న. సున్నాలు. A cypher; also, the name of one of the marks placed in the rank of a vowel in the Telugu Alphabet, expressed thus.

సున్నతీ *sub.* సున్నతీ. సున్నతీలు. Circumcision, as practised by the Mahomedans. సున్నతీ చెయ్యడం To *circumcise*.

సున్నము *sub.* సున్నపు. సున్నాలు. Chunam: that is, mortar. సున్నము దంచడం To beat *chunam*, commonly done by women, with heavy sticks. గుల్ల సున్నము Shell *chunam*. రాతి సున్నము Stone *chunam*. తెల్ల సున్నము White *chunam*, usually called fine *chunam*. సున్నపు కాయ The *chunam box*, in which *chunam* is kept, a little of which is usually rubbed in the betel-leaf used by the Indians.

సుంకం *sub.* సుంకపు. సుంకాలు. The customs or collection of duties. సుంకపు చౌకీ The *custom-house*. సుంకం పుచ్చుకోవడం To *collect customs*.

సురటి *sub.* సురటీ. సురటీలు. The name given to the thing they make use of in India, to flap away flies with, commonly made of a handle fixed to a tuft of feathers or hair. Some people call them *chowries*.

సురంగము *sub.* సురంగపు. సురంగాలు. A hole or cavity, such as are made by rats under ground. It is commonly written సొరంగం.

సులోచనం *sub.* సులోచనపు. సులోచనాలు. Spectacles or glasses. ఆ మనిషి సులోచనాలు పెట్టుకుంటాడు That man wears *spectacles*. The word, in Sanskrit, properly means *good sight*.

సుఖపు *sub.* సుఖపు. (No plural.) Lightness; want of weight; opposed to heaviness. సుఖపు అయిన *Light*; not *heavy*. వీధి చులకన.

సూ

సూటి *sub.* సూటి. సూట్లు. Sight; aim; view. సూటి చూడడం 'To take an aim. సూటి లిన్నగా చూచి తుపాకీ కాలుచు Take a proper aim and then fire off your gun.

సూది *sub.* సూది. సూదులు. A needle. దర్జీకి బట్టలు కట్టడానకు సూదులు లేవు The tailor has got no needles to sew the clothes with.

సూర్యుడు. *sub.* సూర్యుని. సూర్యులు. The sun. సూర్యోదయం Sun rise. సూర్యాస్తమయం Sun set. సూర్య కిరణాలు Sun beams.

సూర్య ప్రకాశం Sunshine. సూర్య గ్రహణం An eclipse of the sun. సూరె కారము *sub.* సూరె కారము. (No plural.) Salt petre, of which great abundance is manufactured in all parts of India.

సె

సెగ *sub.* సెగ. సెగలు. Heat. సెగ రోగం Gonorrhoea.

సెట్టి *sub.* సెట్టి. సెట్లు. The term of distinction of the heads of the banian caste: that is, to men of respectability and eminence amongst them. It is commonly called chetty, such as వెంకట సెట్టి Venkata setty or chetty. రమణప్ప సెట్టి Ramanappah setty or chetty.

సెనగ *sub.* సెనగ. సెనగలు. A small round grain, commonly known by the name of Bengal-gram. It is frequently pronounced శనగ.

సెలగ *sub.* సెలగ. సెలగలు. A cant term, used by measurers of grain, who call out the number of cunchams or mercalls, until they get to one hundred, when they say sellaga, and begin the reckoning again from one.

సెలవు *sub.* సెలవు. సెలవులు. Order; command. This word is commonly written శలవు.

సే

సేగి *sub.* సేగి. సేగులు. Harm. vide కీడు.

స్నేహము *sub.* స్నేహపు. స్నేహాలు. Friendship; intimacy. అతనికి నాకూ యేమీ స్నేహము లేదు There is no *friendship* whatever between him and me. స్నేహితుడు A *friend*. స్నేహితురాలు A female *friend*.

సేపు *sub.* సేపు. (No plural.) Time; interval; period. కొంచెం సేపువుండు Wait a *little while*. అతనితో నానాసేపు చెప్పినాను I was a *long time* explaining to him.

సేరు *sub.* సేరు. సేర్లు. The measurement which we commonly call a *seer*. సేరుం బావు A *seer* and a *quarter*. సేరున్నర A *seer* and a *half*. This word is usually written శేరు.

సేవకుడు *sub.* సేవకుని. సేవకులు. A male slave.

సేవకురాలు *sub.* సేవకురాలి. సేవకురాలు. A female slave.

సొ

సొక్కడం *v. a.* సొక్కుతూ. సొక్కి. To *reel*; to stagger; also, to swagger. ఆ మనిషి విస్తారం సారాతాగి దారి వెంట సొక్కుతాడు That man seems to have drunk a good deal of liquor and is *staggering* along the road.

సొక్కు *sub.* సొక్కు. (No plural.) The term given to a *man reeling* when in liquor; also, a woman *walking* with a *proud air*. సొక్కు is also applied to a person in the *state of fainting*. అది పిథివెంట సొక్కుతూ వస్తుంది She is coming down the street, *with a fine air*. సొక్కు యెత్తడం is technically applied to the *effect*, sometimes occasioned on eating betel, by a nut of a stronger taste than usual, producing a sudden *sickness* and *faintness*.

సొగటా *sub.* సొగటా. సొగటాలు. This is a game, played by the

Hindoos with dice and *men* to move on a table, according to the throw, for which vide పాచిక.

సొగసు *sub.* సొగసు | సొగసులు. Beauty; comeliness. సొగసైన *Beautiful* or *handsome*. సొగసైన చిన్నది *A beautiful girl*. సొగసు కాడు *Handsome man*; also, a *well dressed man*. సొగసుక తై *A handsome, fashionable girl*.

సొట్ట *sub.* సొట్ట | సొట్టలు. This is applied to any *dents* in the arms or body, occasioned by the remains of distemper or wounds; also, the state of the limbs, when ~~in~~ perfectly formed in your birth. సొట్టకాలు *A withered leg*. ఆ గుర్రం మెడమీద రెండు మూడు సొట్టలు వున్నవి *That horse has two or three dents in his neck*.

సొట్టు *sub.* సొట్టు | సొట్టు. *A dent*. ఆ తపేలాకు నిండా సొట్టు వున్నవి *That brass pot is full of dents*. సొట్టుపడడం *To get dented*.

సొనాయీ *sub.* సొనాయీ | సొనాయీలు. The musical instrument of the Hindoos, used at their religious ceremonies and at marriages, bearing some resemblance to the clarionet.

సొంటి *sub.* సొంటి. (No plural.) The name given to ginger prepared with chunam and left to dry, in which state it is used in medicine.

సొమ్మ *sub.* సొమ్మ | సొమ్మలు. Money; property, including jewels. అతని దగ్గర చాలా సొమ్మ వున్నది *That man possesses a good deal of money*.

సొంపు *sub.* సొంపు | సొంపులు. Excellency; propriety. సొంపు అయిన *Proper*; *good*; *choice*. సొంపు అయిన మాటలు *Choice words*.

సొర *sub.* సొర | సొరలు *A shark*. సొరచాప *Item*.

సొరుగు *sub.* సొరుగు | సొరుగులు. The drawer of a table or box.

సో

సోకడం *v. n.* సోకుతూ | సోకి. *To contract*; *imbibe*; *acquire*.

స్తోత్రం *sub.* స్తోత్రపు. స్తోత్రాలు. Praise; applause త్రం చెయ్యడం

To praise; to applaud. అతణ్ని మహాస్తోత్రం చేసినాడు He
praised him abundantly.

సోజ sub. సోజ. సోజలు. Prophecy; foretelling or rather,
fortunetelling. సోజనాడు A male prophecy or fortune-
teller. సోజకత్తె A woman of the same description. సోజ
చెప్పడం To fore-tell; to prophecy; to tell your fortune.

సోపు sub. సోపు. (No plural.) Caraway seeds, which the
Indians use in their curries.

సోమవారం sub. సోమవారపు. సోమవారాలు. The day of the week
called Monday.

సోరంగి sub. సోరంగి. సోరంగులు. The name of the fish which we
call, the 'whitting'. సోరంగిచాప Item.

సోల sub. సోల. సోలలు. A measurement, equal to half a seer.

సోలడం. v. a. సోలుతూ. సోలి. To reel; to stagger; to swagger.
vide సొక్కడం.

సా

సాదాగరి sub. సాదాగరి. సాదాగరీలు. Merchandise; commodity.

సాదాగరి చెయ్యడం To trade; to send articles.

సాదాగరు sub. సాదాగరు. సాదాగర్లు. A merchant or trader.

పిల్లల పుస్తకాలు

1. లక్క పిడతలు (చింతా దీక్షితులు) 1-0-0

అపూర్వ గ్రంథములు

“అపూర్వగ్రంథములు” అను శీర్షికను ఇంతవరకెన్నడును ముద్రింపబడని, ఎన్నడో ముద్రింపబడినను నేడు లభింపని తెనుగు రచనలను ప్రచురింతుము. ఈ ప్రచురణలు విక్రయింపబడవు. యా 10-0-0 పంపి, “అపూర్వగ్రంథములు” అను సంఘమున సభ్యులుగా చేరినవారికి ఉచితముగా నాలుగు ప్రచురణలు పంపబడును. ఇప్పటికి రెండు ప్రచురణలు మూత్రమే వెలువడినవి. ఇవి—

1. రతి రహస్యము.

సంస్కృతమున హరిహరుడు రచించిన ‘రతిరహస్యము’నకు గద్యాలు మహారాజగు ముష్టిపల్లి సోమ భూపాలుని ఆంధ్రీకరణము, శ్రీ బులుసు వేంకటరమణయ్యగారి టీక, శ్రీ నిడదవోలు సుందరేశ్వరరావుగారి పరిచయముతో సహా 180 పుటలు. క్రాన్ ఆక్టోవో. కాలికో బైండు.

2. తెనుగు - ఇంగ్లీషు నిఘంటువు.

1818 లో ‘ఎ వొకాబులరి ఆఫ్ జెంటు అండ్ ఇంగ్లీష్’ అన్న పేరుతో. రచయిత పేరు లేకనే, కాన్స్టంఘైన్ సాంపి అను నాతనిచే. కమర్షల్ ప్రెస్ న ముద్రింపబడి మద్రాసులో ప్రచురింపబడినది. కొద్ది మార్పులతో పునర్ముద్రణ మొనరించి యున్నాము. 400 పుటలు. క్రాన్ ఆక్టోవోపైజా. కాలికో బైండు.

కల్చరల్ బుక్స్ లిమిటెడ్,

31, మిరాన్ సా-హెబ్ షిర్డి,

మాండ్ రోడ్డు : మద్రాసు-2.

సంస్కృతి ప్రచురణలు

10. సోవియట్ల దేశం(శశి)	....	0-10-0
11. నేటివైనా (పింగళి పరశరామయ్య)	....	0-10-0
15. లెనిన్ (క్లారా జట్కిన్)	....	0- 8-0
17. హిందూ పద్ పాదుషాహి (వి. దా. సావర్కర్)	....	2- 8-0
19. ఇండియా స్వాతంత్ర్య సమస్య (డి. యన్. ప్రెట్)	....	0- 8-0
21. సుభాష్ బోస్ అంతర్ధాన గాథ (ఉత్తమచంద్)	....	1- 8-0
22. గాంధీతో ఒకవారం (లూయీ ఫిషర్)	....	1- 8-0
25. సామ్రాజ్యం (..)	....	1- 0-0
26. మహమ్మదీయ రాజ్యాలలో జాతీయ వికాసము	....	1- 8-0
27. నాగరికత చరిత్ర (సి. ఇ. యమ్. జోడ్.)	....	1- 4-0
28. ప్రపంచ చరిత్ర (నెహ్రూ) (2)	...	2- 0-0
29. భారతీయ నాగరికత (సి. ఇ. యమ్. జోడ్)	....	1- 8-0
30. మన వారసత్వము (హుమయూన్ కబీర్)	...	1- 8-0
31. ప్రపంచ చరిత్ర (నెహ్రూ) (1) I	...	1- 4-0
32. ప్రపంచ చరిత్ర (..) (1) II	...	1- 0-0
33. ప్రపంచ చరిత్ర (..) (3)	...	2- 0-0
34. ప్రపంచ చరిత్ర (..) (4)	...	2- 0-0
35. జీవి తాదర్శం (చలం)	....	0- 8-0
36. విజ్ఞాన భాస్కరులు (కస్తూరి సూర్యప్రకాశరావు)	....	1- 0-0
37. సర్దార్ పటేల్ (టి. బదరీనారాయణ్)	....	1- 0-0
38. వసంతము (బద్దెపూడి రాధాకృష్ణమూర్తి)	...	1- 0-0
39. విజ్ఞాన శేఖరులు (కస్తూరి సూర్యప్రకాశరావు)	....	0-15-0
40. నా చిన్నప్పడు (గాంధీజీ)	....	1- 0-0
41. వీర స్వర్గము (ప్రతాప రామకోటయ్య)	....	0- 8-0
42. సోవియట్ రష్యా (నెహ్రూ)	...	1- 0-0
43. ప్రపంచ చరిత్ర (బదవ భాగం)	....	2- 0-0
44. తెనుగు - ఇంగ్లీషు నిఘంటువు	...	5-0-0

